

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİMDALI

SOSYOLOJİ BİLİM DALI

**GENÇLİK ÖRGÜTLENMELERİNİN ‘ASIM NESLİ’ SÖYLEMİ
ÜZERİNE FENOMENOLOJİK BİR İNCELEME**

AYNUR DOĞAN GÜNERHAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Mehmet BİREKUL

KONYA- 2019

KONYA

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aynur DOĞAN GÜNERHAN		
	Numarası	168103011014		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sosyoloji Ana Bilim Dalı/ Sosyoloji		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	Gençlik Örgütlenmelerinin 'Asım Nesli' Söylemi Üzerine Fenomenolojik Bir İnceleme			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Aynur DOĞAN GÜNERHAN

Öğrencinin Adı Soyadı

İmzası

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Aynur Doğan Günerhan
	Numarası	168103011014
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sosyoloji / Sosyoloji
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Mehmet BİREKUL
	Tezin Adı	Gençlik Örgütlemelerinin Aşım Nesli Söyleni Üzerine Fenomenolojik Bir İnceleme

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan başlıklı bu çalışma 28.08.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Doç. Dr.	Mehmet BİREKUL	
2	Doç. Dr.	Mehmet Ali Aydemir	
3	Doç. Dr.	Ferhat Tekin	

ÖNSÖZ

Mehmet Akif Ersoy, bu toplumun yetiştirdiği önde gelen ilim ve bilim adamlarından biri olmanın yanı sıra vatanseverliği ve İslami ideolojisinden aldığı gibi kalemiyle döneminin edebi resmini yapan ve bu günlerden yarınlara büyük değerlerin taşınmasında yegâne şahsiyetlerden biridir. Elbette bıraktığı eserler bizim başucu kitabımız olmaya dönük ve fikirleri saygıyla, hayranlıkla hayatımızda olması gereken önemli bir insandır. Bu yönüyle geleceğin teminatı olan gençler için örnek olarak Asım prototipinin de işlenmesi ve üzerinde durulması kaçınılmazdır. Ancak bugüne kadar daha ziyade edebiyat alanında işlenen ve toplumsal yönü göz ardı edilen Asım için bu çalışma hem onu yakından tanıma hem de anlayıp, uygulama adına düşündürücü nitelikte olacağı kanaati ön plandadır. Bu sebeple milli ve dini bir değer olarak Akif'i anlayan, anlamak isteyen ve onun değerleri izinden ilerlemek isteyen gençler için oldukça manidar bir kılavuz sunmuştur.

Asım'ın soyut ve somut özellikleri sosyolojik ideal ve toplumsal tipler bağlamında nasıl irdelendiği önemlidir. Bu yönüyle Asım'ın sosyolojik bağlama fenomenolojik yaklaşımla oturtulması da önemli olacaktır.

“İdeal ve Toplumsal Bir Tip Olarak Asım'ın Nesli: Gençlik Örgütlenmelerinin Asım Algısı Üzerine Bir Alan Araştırması” adlı çalışma ile Asım'ın edebiyat sınırları içerisinde çıkararak bugünün gençlerine bir rehber olmasını hedeflerken salt bir yüceltme söylemi olarak değil sosyoloji alanında bilimsel temellerle desteklemek amaçlanmıştır.

Son olarak bu çalışmanın ortaya çıkmasında ve yürütülmesindeki katkıları ve yol göstericiliği için başta değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Birekul' a, teşekkür ederim. Ayrıca çalışmanın bu hale gelmesinde emeği bulunan diğer hocalarıma, NÜSBBF Kütüphanesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Konya İl Halk kütüphanesi çalışanlarına, kadim dostlarım Ayşegül, Melek ve Gülçin'e teşekkür ederim. Elbette bu güne gelmemde en büyük emeği veren kıymetli anne babam ve cennet bildiğim sevgili eşime şükranlarımı sunuyorum.

Aynur DOĞAN GÜNERHAN, Konya, 2019

Özet

Asım'ın Nesli söylemi Mehmet Akif Ersoy' un yaşadığı dönemde üzerine yoğunlaştığı ve hem bir edebi eser hem de ideal bir Türk- İslam sentezi çatısı altında kurguladığı gençlik modelidir. Bu çalışma da Asım, ideal ve toplumsal bir tip olarak kendilerini 'milliyetçi ve muhafazakâr' olarak nitendiren gençlik örgütlenmelerinin Asım algısı üzerine bir alan araştırmasıdır. Asım hakkında bugüne kadar yapılan pek çok araştırmaya rastlamak mümkündür ancak bu çalışma sayesinde Asım salt edebiyat alanında incelenmenin yanı sıra sosyolojik araştırmaların da konusu olmayı başarmıştır. Bu haliyle bilimsel anlamda önemli bir eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Asım artık edebiyat çatısı altında sadece bir şiir kahramanı olmanın dışında Akif'in kurucu nostalji dönemiyle de sabit kalmayan bir olgu olarak günümüze taşınması hedeflendi. Çalışmanın ilk bölümünde Asım' ın ortaya çıkmasında etkili olarak Akif' in zihin dünyasına yakından tanık olmak adına, hayatı ve dönemin özelliklerine değinilmiştir. Sanat eseri olarak Safahat' ın içinde yer alan manzum bir şiir olan Asım' ın anlaşılmasını Safahat' ın genelinde ve felsefesinde bulma adına Safahat inceleme altına alınmıştır. Ayrıca Asım' ın nasıl nitelendirildiği fiziki yapısı ve manevi ahlakının nasıl tasvir edildiğine yer verilip derinlemesine yorumlandı. İkinci bölümde ise Asım' ı sosyoloji alanında inceleyebilmek için teorik düzlemde ideal ve toplumsal tipler aracılığıyla değerlendirildi. Son olarak ise çalışma sahaya indi ve Anadolu Gençlik Derneği (AGD), Ak Gençlik, Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) ve Ülkücü Gençlik örgütlenmelerine mensup her gruptan beşer kişi olmak üzere 20 katılımcıyla mülakat gerçekleştirildi ve bu mülakatların deşifresi yapıldı.

Anahtar Kelimeler: İdeal ve Toplumsal Tip, Asım ve Gençlik Örgütlenmeleri, Sosyoloji'de Asım.

Summary

Asım's "Nesli" statement is a literary work and an ideal youth model formed under Turkish Islam synthesis which Mehmet Akif Ersoy, in the period in which he was living in, had concentrated on. This work is an area research which takes the effects of people who consider themselves as "conservative and nationalist" on Asım's perception into account. It is possible to come across lots of research done on Asım but with this work Asım not only stayed in areas which solely works on literature but also has been the topic of sociological research. With this, an important space in the scientific field is tried to be filled. Asım is aimed not only to stay at hero in terms of poetry literature but also be in a period which stretches from Akif's founding nostalgia period to today. In the first part of the work, because Akif has affected Asım, Akif's life and the qualities of the era he was living in are touched to see Akif's mentality better. In the second part of the work, the poems in "Safahat" are examined. How Asım is qualified, how he is described and how his morals are described in the work is also included and they are also expounded on deeply. On the 3rd part, on a theoretical aspect, ideal and social stereotypes are used to examine Asım on sociology and also with them a qualification and assessment is done. And lastly the work is put on practice. With 5 people who belong to Anadolu Gençlik Derneği (AGD), Ak Gençlik, Milli Türk Talebe Birliği (MTTB), Ülkücü Gençlik, in total 20 people, an interview is done. In the last part, this interview is deciphered.

Keywords: İdeal and Social Medicine, Asım and Youth Orginizitions, Asım on Sociology.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	i
Tez Kabul Formu	ii
Önsöz / Teşekkür	iii
Özet	iv
Summary	v
Giriş.....	vi
I.BÖLÜM: MEHMET AKİF ERSOY'UN ZİHİN DÜNYASININ ARKA PLANI VE GENÇLİK HAREKETLERİ	
1.1.Hayatı.....	1
1.2.Mehmet Akif'in Yaşadığı Dönemin Siyasi ve Sosyal Durumu.....	5
1.3.Modernleşme Süreci ve Mehmet Akif'in Yaklaşımı.....	9
1.4.Asım'ın Özellikleri	
1.4.1.Asım Tiplemesinin İlham Kaynağı Olarak Asım Bin Sabit.....	12
1.4.2. Safahat ve Safahat Felsefesi.....	14
1.4.3.Safahat'ta Asım Bölümüne Genel Bakış(Kişiler, Olaylar,Söylemler).....	22
1.4.4. Asım'ı Okumak.....	23
1.4.5. Asım'ın Dış Görünüşü ve Giyimi.....	34
1.4.6.Sahip Olduğu Manevi Değerler	35
1.4.6.1.Milletine Bağlı ve Vatanperver.....	36
1.4.6.2. Merhametli ve Naif.....	37
1.4.6.3. Ahlaklı ve Bilgili.....	38
1.4.6.4. Yardımsever ve Sorumluluk Sahibi.....	38
1.4.6.5. Mert, Heyecanlı ve Haksızlığa Direnen.....	39
1.5.Asım'dan Beklentiler.....	40
1.2. Gençlik Hareketlerinin Temel Yaklaşımları.....	43
1.2.1. Muhafazakârlık ve Milliyetçilik Üzerine.....	43
1.2.1.1. Anadolu Gençlik Derneği (AGD).....	48
1.2.1.2. Ak Gençlik.....	50
1.2.1.3. Milli Türk Talebe Birliği.....	52
1.2.1.4. Ülkücü Gençlik.....	53

II. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Edebiyat Sosyolojisi Bağlamında ‘Asım’	55
2.2. Fenomenolojik Bir Yaklaşımla Asım.....	60

III. BÖLÜM: ALAN ARAŞTIRMASI BULGULARI: GENÇLİK HAREKETLERİ VE ASIM TİPİ

3.1. Araştırma Hakkında.....	66
3.1.1. Çalışmanın Amacı, Önemi ve Yöntemi.....	67
3.2. Araştırma Bulguları.....	72
3.2.1. Gençlik Hareketlerinin Asım’a Yaklaşımları.....	72
3.2.2. Gençlik Hareketleri Ve Asım Nostaljisi.....	82
3.2.3. Gençlik Hareketlerinin Bir İdeal Tipi Olarak Asım’dan Beklentiler.....	89
3.2.4. Gençlik Hareketlerinin Asım Algısı ve Gündelik Hayatta Asım.....	99
SONUÇ.....	109
KAYNAKÇA.....	114
Ek1.....	124
Ek2.....	126
Özgeçmiş.....	127

Giriş

Her toplumun kendine özel metaları, sosyal yapısı, kültürel faaliyetleri, eğitim sistemi, aile yapısı tinsel inanç sistemi, iktisadi ve politik tutumları gibi pek çok faktörü vardır. Bu kanaatler sonucunda bireyde bir zihin dünyası inşa olur. Mehmet Akif'in de kişisel deneyimleri, kendi karakteristik özellikleriyle ve toplumu iyi okuyan bir bilgin olması hasebiyle toplumun ihtiyaçlarına karşılık verebilecek kurgusal bir çalışma olarak Asım prototipini geliştirmiştir. Akif, hayatının ve tarihin çalkantılı dönemlerinin ardından sadece edebiyat alanında bir şair olmaktan öte oldukça önemli bir fikir adamı haline geldi. Toplumsal sorunları, yapıları ve olayları oldukça yerli tahlil edebilme yetisine sahipti. Önemli analizleriyle pek çok eserinde karşılaşmak mümkündür. 51 yaşına geldiğinde en önemli eserlerinden biri olan Asım'ı kaleme aldı. Asım'ı sosyoloji alanında da görme imkânı sunan Akif bu büyük icadını edebiyattan öteye taşıdı.

Özel bir sosyolojik bağlamda değerlendirmeye çalışıldığında Asım, ideal ve toplumsal tip anlayışı içerisinde ele alınabilir. Oldukça ses getiren özel ve gündelik tip anlayışları Asım adına da sonuçlar vermiştir. Daha öncesinde salt edebi bir çalışma, bir mütefekkirin hayal dünyası olmaktan öte bir hal alarak sosyoloji ile açıklanabilir hale getirilmeye çalışılmıştır. Bir diğer önemli nokta hiçbir sosyolojik çalışmaya konu olmamasıyla beraber yeterli değeri de görmemiştir. Bu çalışma aynı zamanda önemli bir eser olarak Asım'ın milli ve dini kodlarıyla uyuşan sosyolojik veriler sağlayacaktır.

Tez içerisinde hem Akif'in yaşadığı dönem incelenerek Asım karakterine neden ihtiyaç duyulduğu ve Asım'ın özellikleri irdelenecek hem de fenomenolojik yaklaşımın katkısıyla sosyolojik temeller üzerine konulacaktır. Çalışmanın alan araştırması kısmında ise günümüzde genelde kendisini “muhafazakâr” ve “milliyetçi” olarak tanımlayan kesimlerin gençlik örgütlenmelerinde idealize edilen “Asım” tipinin nasıl algılandığı üzerinde durulacaktır. Asım ile kendisini özdeşleştirdiklerini iddia eden bu gençlik hareketlerinin temel parametrelerinin neler olduğu araştırılacaktır. Ayrıca bir toplumsal tip olarak Asım var mı, şayet böyle bir tip yoksa salt zihinlerde kurgulanan bir Asım'ın varlığı mı söz konusu olduğu sahada betimlenmeye çalışılacaktır.

I.BÖLÜM: MEHMET AKİF ERSOY’UN ZİHİN DÜNYASININ ARKA PLANI

1.1.Hayati

“Akif’in hayatı da büyük bir şiiirdir “
Hüseyin Cahit Yalçın

1873 yılında İstanbul’ un Fatih ilçesinde, Sarıgüzel Mahallesi’ nde doğmuştur. Babası Mehmet Tahir Efendi, annesi ise Emine Şerife Hanımdır. Âkif, 1898’ de Tophane-i Amire Veznedarı Mehmet Emin Bey’ in kızı İsmet Hanımla evlenmiştir. Mehmet Âkif’in Nuriye adlı kardeşi, Emin ve Tahir adlı oğulları; Cemile, Feride ve Suat adlı kızları vardır. Akif, Sarıgüzel’deki, annesine ait evde dünyaya gelmiştir ve babası Tahir Efendi, oğluna, ebceci hesabıyla doğum tarihini gösteren *Ragîf* adını vermiş, fakat alışılmamış olan bu isim, zamanla *Akif* şeklinde telaffuz edilmiştir (Düzdağ, 2005: 3). Akif’ e anne babası sorulduğunda onlar için şu sözleri sarf etmiştir: “*Annem çok abid(ibadete düşkün) bir hanımdı, babam da öyle. Her ikisinin de dini selabetleri vardı. İbadetin verdiği zevkleri heyecanla tatmışlardı.*”. Bu denli abid bir ailede doğmanın yanı sıra yaşamın bir parçası olarak edindiği değerlere ve toplumsal dokuya hem ailesi hem de sosyal çevresi aracılığıyla tanıklık etti. Her şeyden önemlisi eski ve modern arasında ki ayrıma yanı sıra yenilik ve yerlilik çatışmasına karışırken saygın bir yoksulluk ve ölene kadar şerefiyle çalışmak üzerine kurgulanmış bir yaşamdı. Akif’in çocukluk yıllarından başlıca hatıra gelenler ise onun ne denli hareketli bir çocuk olduğuydu. Oldukça yaramaz ancak bir o kadar akıllı. Ele avuca sığmayan yönüyle birlikte masal dinlemeden uyumayan bir Akif. Çalışkan, hareketli, dürüst ve ahlaklı Akif hakkında değinilmesi gereken bir detay olarak dikkat çeken hayatında ki tek yalan şu mısradır: “*Sessiz yaşadım, kim beni nerden bilecektir?*” (Yıldız, 2008: 10- 12). Elbette bu tavır onun alçak gönlünün yansımasıdır oysa Akif’in edebiyatı en güzel sesiydi ve hayatının aynası niteliğinde topluma ışık tutarak ses getiriyordu.

Akif, 1878 yılı Şubat ayı başlarında Hicri hesaplara 4 yıl 4 ay ve 4 günlük iken, geleneğe uyularak, Fatih’te *Emir Buhari Mahalle Mektebi*’ne başlatıldı. İki yılını bu mektepte geçirdikten sonra 1879 yılı sonlarında *Fatih İbtidai Mektebi*’ne geçti ve burada üç yıl okudu. 7- 8 yaşlarında Arapça eğitimini almaya babası İpekli Tahir Efendi’den başlamıştır. Babasının yanı sıra Arapça eğitimine Arap Hoca lakabıyla bilinen Fatih Başımamı Filibeli Hafız Mehmet Rasim Efendi ile devam etmekteydi. Akif’in eğitimine yüksek değer veren babası Tahir Efendi o kadar ki Akif’i gezdirirken bile Arapça eğitimler yapmakta kelime ve kaideleri

aktarmaktadır (Cündioğlu, 2007: 17). Akif'in oldukça dolu bir ilim insanı olmasında müderris babası Hoca Tahir Efendi'nin teşviki ve gayreti ise yadsınamaz bir gerçektir.

Babasını ani ve amansız bir hastalıktan kaybettikten sonra ciddi maddi sorunlar yaşamaya başlayan Akif, ailesine destek olurken aynı zamanda Baytar Mektebi'ne başladı. Veterinerlik Fakültesi'nden 1893 yılında birincilikle mezun olduktan 4 gün sonra ise Baytar Müfettişi olarak tayin edilmiştir. Bu süre içerisinde ilk matbu eseri olan bir gazeli Hazine-i Fünun dergisinde yayınlanmıştır. Bunun yanı sıra Edirne'de yazmış olduğu bir terkib-i bendi olduğu da bilinmektedir. Yurdun pek çok bölgesinde görev alarak başta İstanbul yanı sıra Edirne, Anadolu ve Rumeli de bulaşıcı hayvan hastalıklarını ele alan çalışmalar yapmıştır. Bu yoğun çalışmaları gerçekleştirirken aynı zamanda memleketini ve halkını yakından inceleyerek onların sorunlarıyla hemhal olarak edebi eserlerine yön vermiş adeta memleket haritasını tüm çıplaklığıyla kaleme almıştır (Şimşek, 2013: 51).

Sağlam kültürel ve geleneksek dokularla işlenen Fatih semtinin çalışkan evladı Akif'in dil eğitimi Türkçe ile birlikte Arapça ve Farsça dersleriyle pekiştirilmiştir. Baytar Mektebi'nde ki eğitimini tamamladıktan sonra zihnini fen ilimleriyle de meşgul ederek hem edebi hem pozitif bilimlerin yetiştirdiği ideal bir kültür ve fikir adamı olmaya başlamıştır. Nedim, Muallim Naci, Şirazlı Sadi, Abdülhak Hamid, Alfons Dode, Emile Zola, Lamartine gibi hem yerli hem yabancı kültürden pek çok önemli eseri eş zamanlı olarak kaide alıp severek takip etmiş ve etkisinde kalmıştır. Ortaya koyduğu ilk eserlerden sonra sanatını toplumsal fayda minvalinde sürdürerek bunu kendisine bir görev olarak addetmiştir. Akif'i tanıyan şahsiyetler onun genellikle çok yönlülüğüne vurgu yaparlar. Çalışmalarının hem geliştirici sosyal yönü yüksek olup hem de eleştiriden çekinmeyen dürüst ve adil bir yanı vardır. Teşkilat-ı Mahsusa' daki görevleriyle birlikte Milli Mücadele'deki çalışmaları onu bir devlet ve millet kahramanı haline getirmiştir. O yanı sıra çalışkanlığıyla pek çok birinciliklere imza atmış ve bir yandan spora tutkun olan bir yüzücü ve güreşçidir (Çam, 2011: 13).

Yüksek başarıyla bitirdiği Baytar Mektebi'nden sonra Fransızca derslere ve hayvan bakımına devam etti. Bu süreç içerisinde sekiz yaşından beri gönül vermiş olduğu hafızlık ilmini bireysel okumalarıyla pekiştirerek kolay bir şekilde tamamladı. Evlilik yaşına geldiğinde ise Tophâne-i Âmire veznedarı Mehmet Emin Bey'in kızı İsmet Hanım'la yirmi beş yaşında dünya evine girdi. Akif ve eşi evlendikten sonra bir ay kadar veznedarların konağında yaşamış ardından Akif'in annesinin yanına taşınmışlar fakat kısa süre sonra oradan da kiraya çıkmışlardır. Sık sık ev değiştirmiş ve farklı yerlerde yaşamışlardır. Hatta Akif dostlarına yakın olmak için bile ev taşımıştır. Evliliklerinde altı evladı dünyaya gelmiştir sırasıyla: Cemile, Feride, Suad, İbrahim Naim, Emin ve Tahirdir. İlk oğlu İbrahim Naim

henüz bebek yaşta hayatını kaybetmiştir (Düzdağ, 2006: 24- 35). Üstelik sözünün eri olarak bilinen Akif, Baytar Mektebi'nde ki arkadaşı Hasan Tahsin ile okul döneminde sözleşmişti. Sözleşmeleri gereği hangisi önce vefat ederse kalan diğersinin evlatlarına da bakacaktı. Bu sözden 20 yıl sonra Hasan Tahsin vefat ettiğinde onun 3 çocuğunun bakımı da Akif'e geçmişti. Akif vefa konusunda üstün bir yetiye sahipti öyle ki öz kızı Cemile abla olarak bildiği üvey ablasının öz olmadığını nikâhta anne baba adı sorulduğu esnada öğrendiğini söyler. (Düzdağ, 2005: 14).

Meşrutiyetin ilanından sonra İslami ve siyasi paydada buluşan dostlarıyla *Sırâtı müstakîm* dergisinde toplandılar fakat o hayatı boyunca siyasi söylemlerden kaçınmıştır. Akif derginin başyazarıydı ve neredeyse tüm eserleri burada yayınlanmıştır. Dergi daha sonra siyasi ve dönemseller sorunların etkisiyle isim değiştirerek *Sebilürreşat* adını almıştır. Yıl 1914'e geldiğinde Mısır ve Medine'ye seyahat etti. Ardından Berlin'de görevlendirildi ve bu süre içerisinde Almanlara esir düşerek yabancı Müslüman askerlere hitap etme imkânı buldu. Safahatın beşinci bölümünü oluşturan birikime burada erişmiş oldu. 1915 yılında Necid bölgesine (Riyad) gittikten sonra "Necid Çöllerinden Medine'ye" eseriyle ses getirmeyi başardı (Şimşek, 2013: 54). Bu yoğun ve hareketli seyahatlerin, görevlendirmelerin Akif'in zihin ve edebi dünyasında ufuk açıcı unsur olması kaçınılmaz bir kazanım olarak değerlendirilebilir.

Çalkantılı yılların ardından Ankara' da geçirdiği süre içerisinde çoğunlukla Taceddin Dergâhı'nda vakit geçirirken aynı zamanda birinci meclisle birlikte Burdur Milletvekilliğine seçilmiştir. Tarih 7 Kasım 1920' yi gösterdiğinde, bir gazete ilanı ile İstiklal Şairi olma şerefine gelecek olan Akif için en büyük engel para ödüllü bir yarışma olmasıydı. Akif oldukça vatansever ve menfaatsiz duruşunun en güzel örneğini yokluk çekerken bunun kabul edemeyeceği bir ödül olduğu tavrıyla sergilemiştir. Yoğun ısrarlara rağmen şiiri yazmayı ancak ödüksüz kabul etmiş ve Taceddin Dergâhı'nda kaleme almıştır. Akif'in bu noktada bir diğers asil tavrı ise yazdığı marşı Türk milletine ithaf etmesi sebebiyle eseri imzalamadan teslim etmesi ve tüm eserlerinin içinde yer aldığı Safahat'a almamasıdır. Şiir mecliste okunduğu an öyle bir coşku uyandırmıştır ki ayakta alkışlanıp tekrarı istenmiştir. Eserin bestelenmesi için de bir yarışma düzenlenmiş olup günümüzde bilindiği şekliyle 1924 yılında Ali Rifat Çağatay tarafından bestelenmiştir. Akif yarışmada kabul etmediği 500 lirayı infak etmeyi tercih etmiştir üstelik kendisi yırtık bir paltoyla gezerken (URL1). Akif'i anlamak için onun nadide şahsiyetinin derin ve çarpıcı yargularından beslenmek gerekir.

Birinci meclisin kapatılmasının ardından ailesini de yanına alarak İstanbul'a geri dönmüş fakat ikinci TBMM seçimlerinde adaylık yapmamıştır. Kahire'ye gelişi bir davet üzerine olup umut ettiği Milli İslam Birliği içerisindeki Türkiye'nin kurulamamasının verdiği

üzüntüyle on yıldan uzun süre Mısır'da yaşamıştır. Bu süreçte onu dönmekten alıkoyan tek sebebin bu olmaması yanı sıra hakkı olan emekli maaşının verilmemesi üstelik irtica 906 koduyla fişlenip peşine hafiyelerin takılması da onun dönüşünde gecikmeye ve milli şair olarak vatansever duygularına da derin yaralar açmıştır (Okay ve Düzdağ: 1992). Akif mertliğini ve fitneden kaçışının en güzel örneğini Mısır'da geçirdiği yıllarda rejim karşıtı yazılar ve söylemlerde bulunmaması ile göstermişti. O hiçbir zaman içten pazarlıklı ve fitne yanlısı birisi olmamıştı ve anarşiden de nefret ederdi. Zaten yorgun olan bir millet için yeni felakatlere sebebiyet verecek birisi değildi (Düzdağ, 2005: 63). Akif yaşam felsefesini İbrahim'in ateşine su taşıyan karınca inancı ve samimiyetiyle yaşamış, manevi kahramanlığın zirvesine miras bırakmıştır.

Akif, Mısır'daki hayatının son yedi senesinde Kahire'deki Mısır Üniversitesi "El-Câmiatü'l- Mısriyye"de Türkçe dersler vererek hayatını kazanmıştır. Süreç içerisinde ailesinde de dağlımlar, kopmalar yaşamıştır öyle ki eşinin sınırları harap olmuş bu ruhsal bir rahatsızlığa sebep olurken, evlatlarına yeterli ilgiyi gösterememesinden kaynaklanan başboşluk istediği evlat yetiştirme arzusunu olumsuz etkilemiştir. Hem ailesinin bu durumu hem de vatanından uzak kalarak milli manevi değerleri zedeleneen ülke ahvali onu derinden sarsmıştır, tüm bu üzücü olaylar karşısında siroz olarak ömrünün geri kalanında ıstırap içerisinde yaşamıştır (Şimşek, 2013: 57).

Ankara'nın Milli Mücadele'nin amaçlarından uzaklaşmış olması onu daha da hastalandırıyordu. Mısır' da ölmek istemediği için ömrünün son yılında Türkiye'ye döndü (Kara, 2012: 402). Her şeyiyle bu vatanın bir parçası olan Akif ömrünün son demlerini hem ruhunda hem bedeninde büyük acılar çekerek yıl 1936 ve soğuk bir kış gününde 27 Aralık'ta akşam saatlerinde Hakka yürüdü. Maalesef devlet erkânından cenazesine katılım olmazken o bir halk şairi ve tüm bunlardan öte İstiklal şairi olarak neyse ki halktan büyük bir ilgi görek Beyazıt Cami'sinden kaldırılarak Edirnekapı Kabristanı'na defnedildi Mithat Cemal Kuntay Akif'in cenazesini betimlerken şunları söyler: "*Cenaze Beyazıt' dan kalkacak. Oraya gittim. Kimseler yok; bir cenazenin geleceği belli değil. Çok sonra birkaç kişi göründü biraz sonra çıplak bir tabut geldi. Bir fukara cenazesi olmalı dedim. O anda Emin Efendi Lokantasının sahibi Mahir Usta, elinde bir bayrakla cenazeye koştu. Sebebini anlamadım. Yine o anda yüzlerce genç peyda oldu. Üniversitenin büyük sancağına çıplak tabutu sardılar. Ellerimi yüzüme kapadım. Cenazeyi tanımuştım*"... (Okay ve Düzdağ: 1992:435).

Akif'in şiirleri Safahat'ta yer alanlar ve Safahat'ın dışında kalanlar olmak üzere gruplandırılır. Safahat, önceleri ayrı ayrı basılan ve sonra birleştirilen Safahat, Süleymaniye Kürsüsünde, Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde, Hatıralar, Âsım, Gölgeleler adlı yedi kitaptan oluşmaktadır. Mehmet Âkif'in nesirleri ise tefsirler, vaazlar, makaleler, tercümeleler, mektuplar başlığı altında incelenebilir (Çam, 2011: 14).

Nurettin Topçu, Akif'i şöyle özetler “... *Büyük adam eserleriyle hayatını birleştiren adamdır. Bütün ömründe aynı kanaatin, aynı imanın sahibi olan adamdır. Büyük adam devirlere zaruretlere, cemiyetlere göre değişmez. Muhitine uymaz, muhitini kendine uydurur. Cemiyetten daha kuvvetlidir, cemiyeti sürükleyicidir. Akif bunlardan dolayı büyüktür. Büyük adamlar yalnızdırlar. Onlar kalabalığın arasında yalnız yaşarlar. Çünkü ilham perisi yalnız yaşayanların ziyaretçisidir. Akif de yalnızdı. Aşk ve ilham perisi Akif'e Kuran'dan gelmiştir*” (Akt., Yıldız, 2008: 15).

Bir eseri okurken yazarının içinde bulunduğu sosyal ve maddi öğretiler sanatçının zihin dünyasını şekillendirmesiyle ilişkilendirilir. Akif'in de hayatına yön veren kişisel yaşantısı, toplumsal durumlar ve konu edindiği görüşler önemli yer edinmiştir. Bu bağlamda hayatı, zorlu süreçlerin uğrak mekânı olan Akif kişisel ve toplumsal mücadeleyi asla bırakma yanlısı olmamıştır. Neredeyse tüm yönleriyle gençliğe ve hakikat geleceğine yön vermeyi başarmıştır. Ayrıca kişisel mücadeleyle sınırlı kalmayarak bir direnişe en coşkulu desteği kalemi ve ilmi ile vererek ferasetli bir öncü olmuştur. Yüksek sanatını sadece edebiyatın süsleriyle değil hayatın gerçekleriyle yansıtması dimağlarda yer edinerek var olmuştur. Kendisinin ifade ettiği gibi:

“ *Hayır, hayal ile yoktur benim alışveriğim;*

İnan ki, her ne demişsem görüp de söylemişim”

1.2.Mehmet Akif'in Yaşadığı Dönemin Siyasi ve Sosyal Durumu

“*Yalnız asrımızın değil, hatta tarihimizin en büyük destanî şairi...*”
Cenap Şahabettin

Tarihe adını yazdıran tüm önemli isimler dönemlerinin özelliklerini yansıtma değişik görüş ve yaklaşımlar sergileyebilir. Bunun temel sebebi zihin dünyalarını oluşturan aile, sosyal çevre, ekonomi, siyaset, kişisel farklılıklar gibi pek çok etkiye ve etkileşime maruz kalmalarıdır. Bu noktadan Akif'e bakacak olursak hem Osmanlı gibi kadim bir

medeniyetin son dönemini görmüş hem de Tanzimat'tan Cumhuriyetin temelini atıldığı döneme vakıf olmuştur. Akif yazıları, vaazları, görüşleri, fikirleri ve en çok da şiirlerindeki anlatımlarıyla damga vurmuş ve bir dönemi aydınlatacak eserler bırakmıştır. Yaşadığı dönemde zirveye elbette İstiklal Marşı ile oturmuştur. Çünkü o toplumsal sorunlara sağduyulu, maddi sıkıntılar yaşarken dahi gururlu ve vakur bir dava adamı olmuş bıraktığı tüm eserlere de vatan ve millet aşkının imzasını atmıştır.

15 ve 16. yüzyıl Avrupa için ilerleme ve aydınlanmayla özdeşleşirken Rönesans ve Reform hareketleriyle birlikte coğrafi keşifler de eklenince yeryüzü oldukça hareketli ve çok yönlü gelişim göstermiştir. Bu gelişimlerden Osmanlı için en etkileyici ve sarsıcı olanı şüphesiz oldukça geniş bir coğrafyaya yayılan ve bu nokta da genel idare unsuru olan askeri gelişimlerin gerisinde kalması olmuştur (Bilgiseven, 1985: 474- 481). Bu durum elbette savaş konusunda Osmanlı için ciddi bir tehdit unsuru oluşturarak askeri kan kaybına ve girilen mücadelelerde yenilgilerle sonuçlanmış imparatorluğun çöküşünde kaçınılmaz olmuştur. Değişimin kaçınılmaz olmasının doğal bir sonucu olarak Avrupa'nın bu durumunu görüp sonrasında Osmanlı'nın gözünü açması Tanzimat'la gerçekleşti. Tanzimat'la beraber gelen modernleşme sürecinde Batı'ya dönük laikleşme hareketleri, hilafetin kaldırılması gibi etkenler toplumsal yapıda da ciddi farklar ve yanı sıra din ve devlet arasında radikal farklılıkları meydana getirmiştir. Tanzimat Ferman'ında İslami kurallar ve şeriat kanunlarına dikkat çekerek İslam yanlısı toplumu ürkütmemek amacıyla önemli vurgular yapmaya çalışılsa da nihai hedefi insan haklarının güvenceye alınması olmuştur (Türköne, 1991: 13).

Akif'in yaşadığı dönemin siyasi olaylarına göz atıldığında Tanzimat'ın ilanının etkisinin hala devam ettiği bir dönemle başlar Akif'in dünyası. 1839'dan sonra Osmanlı İmparatorluğunda siyasal otoriteye ilişkin yapı geleneksel bir çerçeveden sapmaya Tanzimat'la birlikte başlamıştır. Tanzimat döneminin yönetim yapısına etkisi hem fikir hem uygulama alanında oldukça etkili durumlar olmuştur. Yanı sıra Tanzimat ile beraber yönetsel idare ve işleyiş karmaşık bir hal alarak merkez siyasal sistemle yoğun birliktelik içerisine girmiştir (Şimşek, 2013: 8- 9). Meşrutiyetin ilanından sonra İttihad ve Terakki Cemiyetine açık üyelikler başlatıldı. Memleketin kurtulacağı, şeriat hükümlerine bağlı özgürlük inancı, devlette, ordu içerisinde ve eğitim alanlarında yenilik gibi pek çok vaat gündeme gelmişti. Yanı sıra aydınlar ve din adamlarını birleştirme arzusu taşımaktaydılar. Akif'in üyeliği ise kültürel faaliyetler dışına çıkmamıştır. Zamanla partileşmeye, üyelerin ırkçı, batıcı, siyasi ve menfaatçi ihtirasları yüzünden Akif ve onun gibi düşünenler muhalif pozisyona geçmişti. Zaten Akif'in üyeliği mutlak bir kabullenişin sonucu değil bilakis duruşunun bir yansıması olarak başlamıştı. Öyle ki cemiyete katılımı metninde yer alan

yeminde kayıtsız şartsız itaat hükmü karşısında Akif'e göre iyi, doğru ve güzel olanlar kabul edilebilirdi. Bu sebeple karşı çıktı ve Akif'e özel bu maddenin değiştirilmesi kararı verildi (Düzdağ, 2005: 11- 12). Akif, toplum içinde ister dini ister siyasi katılımı oldukça örnek bir tavır sergileyerek tavizleri belirleyen unsurun özgün bir yanı olduğunu ve idrak noktasında katılımın zihni zincirlere vurulamayacağını göstergesi olmuştur.

Savaş esnasında İttihatçılarla bir sürtüşme içerisine girer. Yazdığı yazılarda ileri gittiği gerekçesiyle üstü kapalı bir tehdit alarak uyarıldığında kuru fasulye yemekte olan Akif, şu cevabı vererek kimseye minnet etmediğini gösterir: “*Nazırına söyle, kendilerini düzeltsinler! Bu gidişat devam ettikçe bizi susturamazlar. Ben fasulye aşı yemeye razı olduktan sonra kimseden korkmam!*” (Düzdağ, 2005: 34) cevabıyla devrin hapisanelerinde bile en azılı suçluların yemediği yemeğe razı olurken haksızlık karşısında susmayacağını da göstererek fikrini ve zihnini kimseye ne kiralamış ne de pazarlamıştır.

Avrupa devletlerinde yapılan yenilikler tam olarak uygulanamıyordu ancak Tanzimat'ın devamı niteliğinde olan Islahat Fermanı gayri Müslimler için kolaylık ve denklik sağlıyordu (İnalçık, 2006: 29). 19 ve 20. yüzyıla gelindiğinde ise seçim yapmak zorunda kalan Tanzimatçılar modernleşme ve bunu kabul etmedikleri takdirde helak olma kanaatindeydiler. Lakin planlanan reformların Avrupai tarz da olması ve dini aynı zamanda milli değerlerle uyumsuz olması hoş karşılanmadı (Şimşek, 2013: 14). Zamanla halk-devlet ilişkisi değişime uğramaya başlamış ve böylelikle yeni kurallara ihtiyaç doğmuştu. Genel geçerlik ilkesi gerekçesiyle Padişah içinde kontrol edilebilirlik hedeflenmişti. Kısaca halk ve devlet arasında katı ve hegemonik iletişimin yerini halkında öngörebileceği bir yaklaşımla ikame edebildiler. Bu durum Batı ile olan ticari faaliyetlerde de kolaylık getirdi (Kalaycıoğlu ve Sarıbay 1986: 14).

II. Abdülhamid'in başa çıktığı zamanlarda da ülkede başta Balkan isyanları vardı ayrıca Sırbistan ve Karadağ ile savaşıyordu. Avrupa'ya göre ise bu durum Türklerin yönetimsiz olduğu kendi kendilerini idare ettikleri algısını oluşturuyordu bunu fırsat bilerek gayri Müslimlere müdahale hakkı elde etmek isteyerek aleni şekilde faaliyete geçmişlerdi. Genç Osmanlılar duruma bir tedbir niteliğinde Kanuni Esasi'yi çıkarıp kabul ettirdiler. Bu durumda halklar siyasi eşitliğe kavuşarak Padişah'ın yetki ve sorumlulukları kontrol altına alındı ayrıca Umumi Meclisin kapatılmasıyla I. Meşrutiyet de sona ermiş oldu (Karal, 1988: 209- 240). Böylelikle 'istibdad dönemi' başlamış ve otuz yıl sürecek olan dönemin kurucuları rejim muhalifleri olmuştu. Ayrıca ordunun gücünü ve kontrolünü kaybettiğini, durumun vahimliğini idrak eden II. Abdülhamid, ne kadar mücadele etmiş olursa olsun İttihad ve Terakki Cemiyetleri karşısında söz dinletememiş üstelik de II. Meşrutiyet de ilan edilmiş oldu

(Bayur, 1963: 464- 470). Böylelikle Batılılaşma sürecinde Tanzimat Fermanıyla atılan adımlara bir yenisi eklenmiş oldu. Aynı zamanda bununla birlikte toplum içerisinde her fikir için dernek ve gazeteler çıkmaya başlamasıyla birlikte ‘toplumun gâvurlaşması’ algısı gelenekselcileri de rahatsız etmeye başladı bunun sonucu olarak toplum ikiye ayrıldı. İngilizlerin baskı ve zorlaması ile gelenekten yana olan kesim isyana teşvik edildi sözde bu isyanı bastırmak üzere 31 Mart tarihinde Abdülhamid zorla tahttan indirildi. Vakayı ilginç hale getiren durum ise dindar ve gelenekselci camianın bu ayaklanmayı yaptığı fikrinin aslında dindarlar tarafında çıkarılmamış olmasıdır. Akif için ise oldukça rahatsız edicidir ve siyasi alanda kaleme aldığı tek bir eseri yoktur. Sıratı müstakimde yer alan sözleri ise şu şekildedir: “ *Millet böyle siyasi kavgalardan hiçbir fayda görmez, daha ziyade tezebzüb ve teşettüte uğrar*”. Sonucu hezimet olan vakanın arkasından Sıratımüstakim dergisi de çıkmamaya başlar. ‘İrtica’ olarak tanımlanan dönem geri dönüş yani ‘istibdad’ a ulaşma arzusuydu fakat daha ilginç olan ise bu hareketlilik dini değil siyasi bir dönüş istemiydi. Harekâtı başlatanlar dindarlar değil batı yanlısı ordu mensupları ve siviller hatta gayrimüslim kesimden oluşmaktaydı. Kısaca irtica olarak addedilen dönem siyaseten içtimai bir hareketti (Düzdağ, 2005: 15- 16).

Kaotik olarak yaşanan siyasi ve gayri insani dönemler sonucunda geriye dönüp bakıldığında ciddi bir hayal kırıklığı yaşanıp ve ithal fikir aşılarının tutmadığı gözler önüne serilmişti. Ayrıca fikir akımlarının da oldukça etkili olduğu bir dönemde neredeyse her kesimden farklı seslerin yükselmesi elbette birlik ve bütünlüğe zarar verici olmuştur. Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük, Batıcılık gibi ciddi dalgalar halinde yayılan ve en büyük gayesi tekrar aynı çatı altında toplanmayı hedefleyen bu akımlar yaşanan tüm krizlerin de etkisiyle başarılı olamamışlardır. Ersoy’a göre bölünmelerin en temel sebebi de kavmiyetçilikti (Şimşek, 2013: 32- 43). Birinci Dünya Savaşı bittiğinde ise geriye kalan “İslamla takviye edilmiş bir milliyetçilik” oldu fikriyle Kara, İslamcı kesimin Akif’in görüşüne sahip çevrelerin aracılığıyla Milli Mücadele’ye dâhil olduğunu savunur (Kara, 2012: 30).

Armağan, kitabının ilk bölümünde Osmanlı’nın son zamanlarını Enver Paşa’nın deyimiyle sloganlaştırarak şöyle açıklar: “*Turan yapacaktık, viran olduk!*”. Savaşlara 33 yıl ara verildikten sonra kısaca ‘uzun barış’ döneminin ardından Trablusgarp ve Balkan savaşlarıyla Osmanlı ciddi yaralar aldı. Savaşlar da Osmanlı çok fazla insan ve toprak kaybına uğramıştı durağan dönem ise Osmanlı için dinlendirici bir mola olarak eski gücüne getirememiş olsa da desteklemişti. ‘Son Sultan’ olarak bilinen 2. Abdülhamid Han indirilir indirilmez Osmanlı oldukça hızlı şekilde dağılmıştı. 1914 yılında Talat, Cemal ve Enver

Paşaların önderliğinde başlayan İttihatçı iktidar anlayışının etkisiyle Cihan Harbine katılmış fakat kendi ifadeleriyle ellerinde patlamış bir Turan arzusunun viran olmasına sebep olunmuştu ve neredeyse ana vatanı kaybedeceklerini öngörememişlerdi. Bu korkunç son için başlangıç olup olmayacağı hali hazırda belli değilken halkın cephesinde insanlar oldukça müşkül, işsiz, hasta, beş parasız ve gelecekte bihaber yeise kapılmışlardı. Öyle ki halk sevinçlerini, neşesini kaybetmişti, obalardan düğünlere kadar yas havasına bürünülmüştü. Herkes için geçmiş muhteşem bir özlemdi ve tüm yaşananlar Müslümanlar için ümitsizlikle beraber endişe kaynağıydı (Armağan, 2016: 17- 22). Öyle ki insanlar bir yandan kuraklıkla baş etmeye çalışırken diğer yandan Musul'da açlıktan ölmek için pamuk tohumu yiyorlardı, hırsızlık, cinayetler ve açlıktan ölümler oluyordu ayrıca halk zahire depolarını yağmalyordu (Karal, 1988: 495). Yanı sıra Anadolu'da yaşanan doğal afetler, İstanbul'un semtlerinde meydana gelen büyük yangınlar sonucu sefalet ve perişanlık artıyordu.

Yaşanan hayati mücadelelerin yanı sıra toplumsal yozlaşma ve özden koparak meydana gelen ahlaki deformasyonlarda görölüyordu. Köleliğin ve insanların aç gözlülük üzerine kurguladığı rüşvet olayları resmen yasaklanmış olsa da toplumsal bir salgın olarak devam ediyordu (Karal, 1988: 495).

Türk halkının yaşadığı askeri, siyasi, iktisadi ve toplumsal bunalımlara yakından tanıklık Akif'in zihin dünyası, edebi şahsiyetini ve her şeyin ötesinde tuttuğu vatan şuurunun İslami kaygılarıyla ahenk içerisindeydi. Siyasi ve sosyal problemlerin inşasında tanıklık ve önderlik ettiği bir milletin küllerinden var oluş mücadelesi hem Çanakkale Zaferi hem de Kurtuluş Savaşıyla taçlanmıştı. Akif'in haksızlık karşısında Mondros ve Lozan gibi can alıcı tehditlere bile dimdik duruşu paramparça cemiyet anlayışları içerisinde dahi şahsiyetinden ve yurdun kurtuluşundan öte bir beklenti içerisinde olmamıştı. Kargaşa ortamında kimi zaman halk içinde gördüğü saygınlık kimi zaman fikri aydınlatmaları sebebiyle çıkar unsuru edilmeye çalışılsa da asil duruşu ve olaylara özgün bakışı sayesinde devrini aydınlatmayı başarmıştı. Akif'in taşıdığı yoğun milli duygular sayesinde pek çokları onun '*Çanakkale Şehitlerine*' adlı şiiri cepheyi görmeyip Medine semalarından yazdığını bilmiyordur.

1.3.Modernleşme Süreci ve Mehmet Akif'in Yaklaşımı

Modern toplumları anlamak için geleneksel toplumlar üzerinden açıklık getirmek gerekir. Geleneksel yapıda durağanlıkla birlikte tarımsal bir iktisadi yapı, düşük gelirlilik ilerleyen zamanlarda ise teknolojik ve bilimsel faaliyetler görülürken, sosyal yapıda birincil ilişkiler ön planda olup, kanunların ötesinde geleneksel yargı sistemi uygulanır. Dini ve mitolojik unsurların kabulü yaygındır. Modern toplum yapısı ise oldukça hareketli,

sanayileşmenin ve tüketimin hızla yayıldığı, kurumsallaşma ve bürokrasinin arttığı, bilimin ön planda tutulduğu, siyaseten demokratik ve din-devlet fonksiyonlarının ayrıştırıldığı sekülerleşen bir toplumsal yapıdır (Coşkun, 1994: 299). Modernizmi kısaca tanımlamak gerekirse: “*Modernizm, Aydınlanma felsefesiyle ortaya çıkan; toplum bilimlerinde insan uygarlığının genellikle sanayileşme ve laikleşme aracılığıyla uğradığı ekonomik, siyasal ve toplumsal bir dönüşümdür. İlerleme olgusunu temel alarak insanlığın gittikçe daha iyi ve üstün amaca doğru hareket ettiğini kabul eder*”. Son kertede modernizm mefhumunu gerçeklik üstünün zirvesi olarak kabul edebiliriz. Modernizmi kavramsallaştırmak istediğimizde *ilerlemecilik ve evrimcilik, özcülük ve indirgemecilik, evrenselcilik, batı merkezilik, totalitarizm, kültürde hiyerarşi, dualizm* şeklinde indirgeyebiliriz (Demir, 1996: 22- 26).

Osmanlı devletine baktığımızda ise demokrasi, hürriyet, eşitlik kavramlarının toplum içinde yankı bulmasıyla birlikte ciddi ve parçalayıcı bir sorun olarak isyanlar ortaya çıkmıştır. Böylelikle ayaklanmalara öncülük eden bir akım oluşturmuştur (Türköne, 1993: 13). Osmanlı İmparatorluğu köklü ve yüce medeniyet anlayışıyla neredeyse cihana hükmedecek bir konuma sahipti. Fakat son demlerinde yanlış siyasi politikaların takip edilmesi, bilim ve ilime ilk dönemlerinde ki kadar önem vermemeye başlamasıyla kopukluklar meydana geldi. Elbette bu süreç Batı dünyasına büyük bir imtiyaz tanıyarak onları ciddi bir pozivist gelişime götürdü. Aydınlanma felsefesi, Rönesans ve Reform gibi gelişmelerle de yenedünyaya yön veren önemli hareketler oldu.

Modernleşme isteğini körükleyen laikleşme ve eşitlik arayışları Osmanlı için 19 ve 20. yüzyılda Tanzimatçıların desteğiyle başladı. Her ne kadar başarısız bir girişim olsa da modernleşme için atılmış önemli bir adım oldu. Lakin halk için modernizm kolay kabul görecektir normlar taşıyamıyordu. Ahlak ve ideolojik yapıyla zıt, hoş olmayan yönleri vardı. Modernizmin getirdikleri öncelikle İslam dünyasıyla çatışan siyasi, iktisadi ve toplumsal çatışmaları tetiklemekteydi. Hatta bunu İslam’a karşı kazanılmış bir Hıristiyan zaferi olarak gören kesimler de vardı ve bu bir nevi Avrupa’nın Müslümanlara zorunlu dayatması olarak yorumlandı (Şimşek, 2013: 15). Armağan’a göre öylesine kin ve nefret söylemleri taşıyan bir Batı vardır ki Türk topraklarına yapılacak en büyük kötülük yahut onlar adına en büyük kazanım şuydu: “*Bu Kur’an Müslümanların elinde olduğu müddetçe, biz onlara hakiki hâkim olamayız. Ne yapıp yapıp, bu Kuran’ı sükût ettirip ortadan kaldırmalıyız. Yahut da Müslümanları ondan soğutmalıyız*” Gladstone (Armağan, 2016: 80). İthal görüşler Osmanlı modernleşmesinde istediği karşılığı bulamamıştır çünkü modernizmin temelinde halkın talep

etmesi söz konusudur ve gerçek anlamda bu fikre katılmalıdır, modernitenin Osmanlı gibi geleneksel bir toplumda aradığı yankıyı bulamamış olması da tabidir.

Müslüman Türkiye, Akif'in en büyük idealiydi ve çalışmalarında bu cihete yönelirken Batı'nın tahakküm ve ihtiraslarına kapılan bir rejimle uzlaşması mümkün değildi buna göre zamanda ne olanları onaylaması ne de karşı çıkması mümkün değildi. Sonuç olarak Türkiye'den uzaklaşmak böylelikle imanına ve fikri dünyasına zeval vermemek adına gurbeti göze alarak ülkeden gitti. Kurulan düzen Batı yanlısı olmanın yanı sıra Akif'e maddi manevi köstek olunan bir hale gelmişti. Müslümanları yetersizleştiren ve düşmanlarına zelil eden sebep olarak son üç yüz yıldır dinden uzaklaşmaları olarak değerlendirir. Yapılan hataların Batı yandaşı düşmanlar tarafından İslam'a zarar vermek ve Akif'i maneviyatı hırpalanan Müslümanlardan uzaklaştırmak isterler ve bunu yaparken de onu sanki bir yeni görüş ve kendi taraflarından akan bir kan gibi kullanmayı hedeflediler. Bu topraklarda Akif ne yaşamış olursa olsun gönüller fethetmeyi ve zorbacı dönemin gönüllü olarak arzulanan kişisi olmayı başarmıştır. Safahat İslam temel eserlerinden sonra en çok basılan ve okunan eser olmayı başarmıştır (Düzdağ, 2005: 63- 93).

Akif, modernite ile Batı'ya ait bilimsel gerçeklerin kullanılması toplumumuza tatbik edilmesi noktasında modernizme karşı bir duruş sergilememiştir. Hatta "*Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhamı, asrın idrakine söyletmeliyiz İslam'ı*" dizelerinde yaşadığı asra da paralellik gösterirken İslam'dan da beslenmek gerektiği üzerinde durur. Batı'dan modernite adına alınması gerekenin ahlak, din, gelenek gibi manevi unsurlar değil toplumu daha iyiye ve ileriye taşıyacak fen ve bilimin alınması gerektiğini ısrarla ve geniş parantezlerle ifade etmektedir. Çünkü ona göre zaman içerisinde fazla rehavetten olsa gerek Doğu toplumları miskinleşerek tembelleşmiş ve çoğunlukla uydurdukları dini kisveler altına saklanarak geri kalmışlığı tercih etmişlerdir.

Akif bu cehaleti ve yobazlığı da eleştirmekten de kaçınmamıştır çünkü bu dönemde ahlaksızlık, vicdansızlık, umutsuzluk Batı aracılığıyla, halka tatbik edilmeye başlanmıştır. Millet bütünlüğü sarsılmış yanı sıra aydın- halk çatışma ve ayrışmaları da ortaya çıkmıştır. Çalışmamak, kader ve tevekkülü doğru idrak edememek toplumun şahsiyetini bozmuştur (Narlı, 2008: 49). Sonuç olarak belki de Akif'le ilgili şu ikilemi yaşamak mümkündür: '*Akif İslamcı mıydı modern miydi?*' Bu sorunun cevabını irdelenecek olursak İslam'a olan derin saygısı ve bağlılığı ile İslamcıydı. Ancak elbette İslam'da zamanın koridorlarından geçiyor ve değişen bir dünya ile karşı kalıyordu böyle bir durumda Müslümanları eleştiriyor ve değişimi

kaçınılmaz görüyordu. İslam'ı değiştirmek anlamında değil toplumsal uyum noktasında yorumları vardı. Aynı zamanda modern olduğu da söylenebilir. Asım'ı Avrupa'ya ilim tahsili için gönderirken Batı'nın ilerlemelerine, gelişmelerine de hayranlık duymaktaydı. Modernleşmeye bakışı olarak son sözü Akif'e bırakacak olursak: “... *Artık bu ümmete Alman, İngiliz, Fransız milletlerin ahlakıyla mütehallik olmayı tavsiyeden vazgeçelim de ona meali İslami'ye yi öğretmeye çalışalım...*”

1.4. Asım'ın Özellikleri

1.4.1. Asım Tiplemesinin İlham Kaynağı Olarak Asım Bin Sabit

Bir İslam ve insan şairi olan Akif en büyük mirası olan ‘*Asım'ın Nesli*’ projesinde ilham kaynağı olarak İslam'a ve gençliğe en yüksek faydayı sağlayan bir rol model belirlemiştir. Asım bin Sabit, Akif'in nesil söyleminin çıkış noktasıdır. Neden başkası değil de Asım seçilmişti bu ulvi geleneğin başına? Sorusuna cevap bulmak için Asım bin Sabit'in kim olduğuna bakılması gerekir.

İslamiyet yayılmaya başladıktan sonra cihat anlayışıyla savaşlar da artmaya başlamıştı. Uhud savaşı sona erdikten sonra Arap kabileleri Necid bölgesine yerleştiler. İslamiyet'in yayılması için de yeni davetçilere ihtiyaç duyuluyordu. Fakat Adel ve Karre kabileleri gönderilen tebliğcilere ihanet ediyorlardı işte bu tebliğcilerden birisiydi Asım bin Sabit. Bu genç Hz. Peygamber tarafından seçilmişti. Hubeyb ve Zeyd esir düşerken Asım şehit edilmişti. İhanet Hz. Peygamberi çok derinden sarsmış ve öyle ki bu olaya sebep olanlara beddua etmişti (Sezer, 2014: 97).

Asım b. Sabit'in bir diğer adı arıların koruduğu ve duası kabul olunan sahabedir. Hz. Peygamber tarafından seçilen 10 kişilik tebliğci ve eğitici heyet olarak yola çıkarlar. Fakat Lihyaoğulları adlı kabilenin amacı onları köleleştirip Kureyşlilere satmaktı. Genç sahabeler pusuya düşürülür. Art niyetleri anlaşıldıktan sonra “*sizi öldürmeyi istemiyoruz sadece Mekkelilerden yana bir takım menfaatlerde sizi kullanacağız*” diyerek teslim olmalarını istediler. Fakat Âsım, Hâlid ve Muattib onların emânını kabul etmeyip son ana kadar direndiler (Sezer, 2014: 109). Maalesef o gün orada bulunan 10 gencin yedisi şehit olurken, üçü de esir düşmüştür.

Asım, teslimiyeti kabul etmez ve mert bir şekilde mücadele eder. O gün Asım'ın ölmesini isteyen Sülace'nin de, Uhud'da hem kocası hem de dört oğlu öldürülmüştür ve iki oğlunu Asım öldürmüştür. Sülace o denli hırslıdır ki Asım'ın kellesine yüz deve vaad ederek tüm okları ona çevirtmiştir vefatına sebep olan da bir mızraktır. Üstelik Sülace Asım'ın

kellesinde şarap içmek ister(Sezer, 2014: 111). Genç mücahit hem savaşıp ok atıyor hem de Hz Peygambere duasını ulaştırmak istiyordu: *“Ben müşriklerin himayesini ömrüm boyunca kabul etmemek üzere yeminliyim. Vallahi bu kâfirlere asla teslim olmam. Allah’ım Resullullah’ı durumumuzdan haberdar et”*. O ise mukaddes ruhunu ve bedenini kâfire yem etmek istemiyordu. İmanını ve peygamber aşkını zirvede yaşayan bu genç yılmamıştı. Asım b. Sabit öyle içten bir dua etti ki *“Allah’ım Senin dinini korumaya çalıştım. Sen de cesedimi müşriklerden koru”*. Seçilmiş gencin duasını Allah kabul etti. Mübarek naaşına müşrikler el süremedi. Allah’ın ordusu olarak arılar yetiştirdi şehit düştüğü an imdadına. Öyle ki bir bulut gibi üzerinde durdular ve kimseye el sürdürmediler. Arılar dağıldıktan sonra yaklaşırız umuduyla sabahı beklemeye başladılar fakat havada tek bir yağmur ibaresi yokken yoktan var eden yüce Allah ortalığı sele verecek kadar yağmur yağdırdı. Ta ki sel gelip mübarek bedenini yok edene kadar. Ne kadar aradılarsa da bulamadılar bedenini. Bu olaydan sonra artık Asım b. Sabit’in anıldığı yerde hem duası hem de arıların hikmeti de anılır oldu (URL2).

Şiddetli bir üzüntüye sebep olan bu olaydan sonra öyle ki bir de ayet nazil olmuştur *“İnsanlardan öylesi vardır ki dünya hayatı konusundaki sözleri senin hoşuna gider; o, hasımların en yamanı olduğu halde kalbinde olana Allah’ı şahit de tutar. Hâkimiyeti aldığı anda ise ülkede bozgunculuk çıkarıp ürünleri ve nesilleri yok etmeye çalışır. Allah bozgunculuğu sevmez. Ona, "Allah’tan kork!" dense gururu kendisini günaha sürükler. Ona cehennem yeter! Orası ne kötü bir yataktır! İnsanlardan öylesi de vardır ki, kendisini Allah’ın hoşnutluğunu kazanmaya adanmıştır. Allah, kullarına çok şefkatlidir”/Bakara 204- 207*. Tefsirlerde farklı görüşlere yer verilse de çoğunluk bu olay üzerine uzlaşmaktadır. Vakada önemli noktalara bakıldığında bozguna uğrayan İslam neferlerinin yılmaması olaylara ihlâs ve ferasetle yaklaşmaları ciddi bir kaidedir. Olayın en büyük kahramanlarından hatta bazı kaynaklarda ordunun komutanı olarak bilinen Asım’ın dirayeti ve düşmandan kurtuluş azmi oldukça etkileyicidir üstelik şu sözlerle de kutlu direnişini haykırır ve önemli bir miras olarak ümmet bilincine işler:

“Bana ne olmuş ki, ben güçlüyüm ve okçuyum, yayım ise sağlam, kirişi de güçlüdür. Yayımın üzerinden ok kayıp uçuverir, zaten ölüm hak, yaşamak ise batıldır. Allah’ın takdir ettiği şey kişiye gelip inecektir, kişi sonunda zaten O’na varacaktır. Şayet ben sizinle vuruşmazsam anam çocuğunu yitirsin!”
“Ok yontan bir adam olan Ebu Süleyman’ın oku yanan bir ateş gibi kavistir, Süratli develer gelip oturdular, kalkanım sırf öküz derisindedir, Ben ise Muhammed’e nazil olana inanmışım bir kere...”
“Ebu Süleyman ve benim gibiler iyi ok atıcıdır, benim kavmim şerefli bir kavimdir”.
 (Sezer, 2014: 103- 114).

Asım'ı Asım yapan işte tüm bu idrakin ve samimiyetin meyvesidir. İslam şairi olarak bilinen Mehmed Akif'in ideal gençliğine adını veren mücadele ruhu ve sebatı da buradan beslenmektedir. Asımlar bu topraklarda Çanakkale ruhunda ve Mehmetçik ocağında kendini bulurken Akif'in seçimi de elbette Kur'an ve sünnetle örtülecek bir gençlik enerjisiyle başlamalıydı. Yukarıda aktarılan ve ilerleyen bölümlerde detaylı olarak incelenecek Asım özelliklerinin bütünlüğü çalışma sonunda daha iyi aktarılmış olacaktır. Yerli yerinde bir ilham kaynağı olan Asım bin Sabit, Akif'in zihnindeki gençlik algısına temel oluştururken Akif'in yaptığı eklememelerle milli ruhu da yansıtmaktadır. Akif'in Asım'ı Türk milletinde Asım'ın Nesli olarak mana kazanacaktır.

1.4.2.Safahat ve Safahat Felsefesi

“Yarabbi! Şair bu mısraları senin arş-ı ilhâmından birer birer yeryüzüne indirirken, ruhu, kimbilir, heyecandan ne kadar sarsılmış; dimağı, kalbi, a'sâbı ne kadar yıpranmış... Ve ne kadar harâb olmuş!.. Onun yazdıklarını biz yalnız okurken, bu kadar titredik ve sarardık.” Süleyman Nazif

Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinin cem edildiği en kapsamlı eserinin adıdır “Safahat”. Kelime anlamı olarak “safhalar, dönemler ve evreler” olarak geçmekte edebi olarak bakıldığında ise “görünüşler, manzaralar” olarak kullanılmaktadır. Bunların dışında kalan eserleri de vardır. Safahat toplam yedi bölümden oluşmaktadır ve ilk bölümü İstanbul yedincisi ise Kahire'de basılmıştır. Bu devasa eserin hepsi zor sanatlardan biri olan aruz vezni ile yazılarak toplam 11.240 mısradan oluşmaktadır. Akif'in yoğun bir dergicilik hayatı olması sebebiyle şiir ve yazılarının çoğunluğu baş muhabiri olduğu Sırâtımustakîm/ Sebîlürreşâd dergilerinde yayınlanmıştır (Kara, 2012: 401- 403). Safahat'ın Akif açısından en belirleyici ve özel yanlarından biri de İstiklal Marşı'nın bu eserler arasında yer almamasıdır bu da Akif'in hem zihin dünyasının hem de vatanperverliğinin önüne geçmeyen şahsi fikirlerinin varlığını göstermektedir. Aynı zamanda *Safahat* modern epik şiirin ilk zirvesi olarak da edebiyat camiasında yer edinmiştir. İlk şiir ile son şiir arasında 30 yıllık bir zaman dilimi görülürken Akif'in 30'undan 60'ına kadar bu eserlere yaşantısıyla mana verdiği söylenebilir. Bakıldığında bu zaman aralığı onun hayatının safhalarını içine alan yoğun yıllara tekabül etmektedir.

Safahatı anlamak Akif'i anlamaya yaklaşmak demektir bu sebeple kısaca bölümlerine değinmek gerekir.

Birinci Safahat: Fatih Camii, başlıksız bir şiir ile yani önsöz ile devamı ise Fatih Camii şiiriyle ilerler. Safahat'ın önsüzü de elbette bir şiirdir ve Akif burada açıkça söyler hisli yüreğinin bir yansıması olarak kaleme aldığı:

Bana sor sevgili kari, sana ben söyleyeyim,
Ne hüviyyette şu karşında duran eş'ârım

Bir yığın söz ki, samîmiyyeti ancak hüneri;
Ne tasannu' bilirim, çünkü ne sanatkârım.

Şii'r için "gözyaşı" derler; onu bilmem, yalnız,
Aczimin giryesidir bence bütün âsârım!

Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem;
Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bizarım!

Oku, şâyed sana bir hisli yürek lâzımsa;
Oku, zîrâ onu yazdım, iki söz yazdımsa (Ersoy, 1933: 5).

Bölümün diğer 44 eseri dönemin mekânları ve şahsiyetleriyle kaleme alınmıştır. En çok yankı uyandıran şiirleri ise: Hasta, Küfe, Meyhane, Ömer, Kocakarı, Köse İmam şiirleridir. Şiirlerinde en büyük kaygısı toplumun ve vatanın içinde bulunduğu dönemleri resmetmektir. Çünkü halk oldukça sefil, hasta ve aciz durumdadır Akif ise kalemiyle onlara umut aşılama çabasıdır. Özellikle halkı olumsuz etkileyen ahlak ve maneviyatına zarar veren mekânlar olarak meyhane, kahvehane, kumarhane gibi yerlerin ne denli gereksiz ve kötü olduğunu anlatırken camileri, ibadet mekânlarının ululuğunu anlatan ifadeler kullanmıştır. Zaman içerisinde basımı devam eden eserleri için düzenleme ve sadeleştirme çabalarına girişmiş ve özellikle *Asım* ve *Gölgeler* için yapmıştır. Hatta öyle ki ilk safahatı için şu sözleri sözler: "Birinci safahatın tashihi yedi sekiz gün içinde itmam olunduğu için, çok yerlerini geçtim; hakkıyla tashih, kitabı baştan aşağı kadar değiştirmeyi icap etmekle beraber..." diye bu konuya yani anlaşılma arzusuna değinmiştir (Düzdağ, 2005: 104- 107).

İkinci Safahat: Süleymaniye Kürsüsünde, Müslümanların durumlarını değerlendirirken cemaat ve vaiz tipleri üzerinden mesajını verir. Özellikle Abdürreşid İbrahim'in anlattıklarına dayanarak aydın ve halk arasında ki kopuşu inceler ve İslam ruhunun Japonya'da olduğu görüşüyle bağdaştırır. Toplumun eksik noktalarını tamamlamada Batı'dan destek alınması gerektiğini ifade eder(Enginün, 2007: 9). Safahatın ilk bölümünde tasvir edilen üzüntü verici hikâyeler ikinci kitapta sadece bu ülke için değil tüm İslam ümmeti içinde yaşanan sıkıntıların paydaşlığıdır. Öyle ki İslam artık terk edilmeye karanlık ve cahiliye ile beraber sefaleti de getirerek sömürgeleşmeye sebep olmuştur. Zulmetten kurtuluş ise İslam dünyasının felahı ve selameti için elzem olan asrısaadetin saflığına bugünün ilmi ile ve dini birikimi ile dönmek gerekmektedir fikrini dile getirir(Gökçek, 2007: 20- 21). Kitabın sonunda Akif dualar eder ve umutlu bir şekilde tamamlar.

Rûh-i İslâm'ı şedâid sıkıyor, öldürecek.
Zulmü te'dîb ise maksûd-i mehîbin, gerçek,
Nâra yansın mı berâber bu kadar mazlûmîn?

Bî-günâhız çoğumuz... Yakma İlâhî!
 — Âmin!
 Boğuyor âlem-i İslâm'ı bir azgın fitne,
 Kıt'alar kaynatarak gitti o girdâb içine!
 Mahvolan âileler bir sürü ma'sûmundur,
 Kalan âvârelerin hâli de ma'lûmundur.
 Nasıl olmaz ki? Tezelzül veriyor Arş'a enîn!
 Dinsin artık bu hazin velvele yâ Rab!
 — Âmin!
 Müslüman mülkünü her yerde felâket vurdu...
 Bir bu toprak kalıyor dînimizin son yurdu!
 Bu da çiğnendi mi, çiğnendi demek Şer'-i mübîn;
 Hâk-sâr eyleme yâ Rab, onu olsun...
 — Âmin!
 Ve'l-hamdu li'l-lâhi Rabbi'l-âlemîn... (Ersoy, 1933: 172).

Üçüncü Safahat: Hakkın Sesleri, içlerinde en kısa olanıdır. Öncelikle ayet ve hadisler seçerek yorumlamış bunların üzerine bina ettiği fikir ve uyarıları da eklemiştir. Son bölümde ise *Pek Hazin Bir Mevlid Gecesi* şiiriyle Hz. Peygamberin doğumunu yazmıştır. Kısa olan bu şiirinde Peygamber'e dua edip kurtuluş umarak yalnız kalmamayı dilemektedir. Ayrıca Balkan Harbinde meydana gelen acıya ses olmak fikrini de taşımaktadır ve savaşın yaraları üzerinde durulmuştur.

Yıllar geçiyor ki, yâ Muhammed,
 Aylar bize hep muharrem oldu!
 Akşam ne güneşli bir geceydi...
 Eyvah, o da leyl-i mâtem oldu!
 Âlem bugün üç yüz elli milyon
 Mazlûma yaman bir âlem oldu!
 Çiğnendi harîm-i pâki şer'in;
 Nâmûsa yabancı mahrem oldu!
 Beyninde öten çanın sesinden
 Binlerce minâre ebkem oldu.
 Allah için, ey Nebiyy-i mâsûm,
 İslâm'ı bırakma böyle bîkes,
 İslâm'ı bırakma böyle mazlûm (Ersoy, 1933: 197).

Dördüncü Safahat: Fatih Kürsüsünde, bu bölümü şiirin hamasisi dediği dostu Mithat Cemal'e atfetmiştir. “*İki Arkadaş Fatih Yolunda*” ve “*Vaiz Kürsüde*” olarak iki başlıkta yazmıştır. İlk bölüm diyalog halinde Eminönü'nden Fatih'e geçen iki arkadaşın medrese ve mektep yorumlarını içerir. Dünya görüşleri çatışma halindedir biri dini ağırdan alırken diğeri oldukça takvalı yaklaşan bir tavır içindedir bu iki arkadaş. Bir ayrışma ve farklılığın eseridir. *Vaiz Kürsüde* de ise söze Allah'a sığınarak ve hükmün Allah'a ait olduğu Araf Suresi 185. ayetiyle başlar. Ailelerin ve bireylerin farklılıklarından bahseder. Üstelik çok sayıda farklı düşünce

olduğundan zulüm ve adaletsizliğin yaygınlığından tüm bunların karşısında susanlardan şikâyet eder. Oysa Allah'ın sıfatlarının tevekküle ve uygulamaya zorunlu olduğunu vaaz eder. Kitap ve sünnetin bilgisinden ayrılarak ; şeriati yıkarak bambaşka bir dünya kurulduğundan yakınıdır. Sinekleri öldürmektense yani gaflet ve düşmanlarla savaşmak yerine bataklığın kurutulması İslam ahlakına hakkıyla sahip çıkmak gerektiğinden bahseder.

Akife göre memleket elden giderse din de gider. Süleymaniye Kürsüsünde Sibiryalı vaiz Abdürreşid İbrahim'e söylediği "*Memleket mahvoluyor, din de beraber gidiyor*" sekiz mısrası Akif'in düşünce evrenindeki vatan ve din birlikteliğine işaret etmektedir (Öztürk, 2016: 90). Akif yine bir incelik ve düşünce kurgusu içinde adeta fikirlere ve yaşananlara hayat verirken haklılığını da gözler önüne sermektedir. Nihayetinde bu bölümü de Kur'an ı ayakta tutmak, haçı hilale ezdirmemek, dinde yıkım ve zilletten Allah'a sığınmak konularıyla tamamlar.

Beşinci Safahat: Hatıralar, Hakkın Sesleri kitabı ile paralel bir yanı vardır ve Akif'in "*El-Uksurda, Necid Çöllerinden Medine'ye ve Berlin Hatıraları*" başlıkları altında yaşantısından kalma hatıralarından oluşmaktadır. Toplam da 10 şiir yer almakta Hakkın seslerinde olduğu gibi ayet ve hadislerle başlayan şiirlerden oluşmaktadır. Almanya'da gördükleri ve yaşadıkları onun için Batı'yı okuma da ve anlamada önemli bir yere sahiptir. Lanetlenen Batı'yı anlatırken aynı zamanda İslam dünyası ve Osmanlıya da atıfta bulunur. Birinci Dünya Savaşı'nda hezimete uğranılmasından sonra Akif' de mutsuz ve ümitsiz bir görüş içerisine girer (Gökçek, 2007: 7- 10). Öyle ki Allah'a derdini açarken aslında İslam ümmetinin de iyi yanları olduğunu bunun yüzü suyu hürmetine yardımını esirgememesini temenni eder.

Bizler ki birer hamlede evhâmı bitirdik,
Ma'bedlere Ma'bûd-i Hakîkî'yi getirdik;
Bizler ki senin ismini dünyâya tanıttık...
Gördükse mükâfâtını, yâ Rab, yeter artık!
Çektirmediğin hangi elem, hangi ezâdır?
Her ânı hayâtın bize bir rûz-i cezâdır!
Ecdâdımızın kanları seller gibi akmış...
Maksatları dîninle berâber yaşamakmış.
Evlâdı da kurbân olacakmış bu uğurda...
Olsun yine, lâkin bu ışık yoksulu yurda (Ersoy, 1933: 263).

Hemen ardından en büyük gayesi bir uyanışın bir dirilişin tetikleyicisi olmak olan Akif tıpkı Malik El Şahbaz (Malcom X) ifade ettiği gibi "*Bütün uyuyanları uyandırmaya bir tek uyanık yeter!*" ifadesinin vücut bulmuş haliydi. Öyle ki halini arz ettikten hemen sonra "*Uyan!*" şiiriyle devam eder:

Baksana kim boynu bükük ağlayan?
Hakk-ı hayâtın senin ey Müslüman!

Kurtar o biçâreyi Allah için,
Artık ölüm uykularından uyan!

Bunca zamandır uyudun, kanmadın;
Çekmediğin kalmadı, uslanmadın.
Çiğnediler yurdunu baştanbaşa,
Sen yine bir kerre kımıldanmadın!

Ninni değil dinlediğin velvele...
Kükreyerek akmada müstakbele
Bir ebedî sel ki zamandır adı;
Haydi katıl sen de o coşkun sele (Ersoy, 1933: 265).

Altıncı Safahat: Asım, bir ön giriş yapacak olursak; Akif'in, üzerinde en fazla çalıştığı eseridir. Bu çalışmanın da çıkış noktasını oluşturan “*Asım*”, 2292 mısralık bir manzumedir. Eserin 1086 mısralık kısmı 1919’dan 1924’e kadar parça parça Sebîlürreşâd’da yayınlanmış, 1206 mısralık bölümü ise doğrudan doğruya 1924’te yapılan kitap baskısına girmiştir (Düzdağ, 2006: 112). Ali Nihad Tarlan, *Asım*’ı şu cümlelerle niteler: “*Asım, Akif’in hakikaten bir şaheseridir. Dil bakımından bu kitap, Türk dilinin son belagat seviyesine yükselmiş bir mahsulüdür... Yerinde sade, yerinde saf-dilane, yerinde muhteşem ve kahramane, bazen tatlı esprilerle yüklü bu eser, Türk edebiyatının bir zaferidir.*” (Tarlan, 1971: 118). Sonra ki bölümde *Asım*’a tekrar dönerek detaylandırılacaktır.

Yedinci Safahat: Gölgeler, adlı kitabında Hakkın Sesleri ile başlayan, milletin kaderiyle kaderlenme gerilimini taşıyan bölümde Süleyman Nazif’e, Bülbül ve Leyla gibi meşhur şiiirlerinde düşmeye, çözülmeye başladığını görürüz (Arslanbenzer, 2007: 22). “Fir’avn ile Yüzyüze” şiiiri Akif’in en kuvvetli şiiirlerindendir. “Gece”, “Hicran” ve “Secde” şiiirleri ise şairin manevi tasavvufi iç dünyasına ve gönül âlemine çevrilen bakışını aksettirir. Bu kitabın ve Safahat külliyyatının en son şiiiri ise 1933’te yazılmış olan, 208 mısralık “San’atkâr”dır (Düzdağ, 2006: 171). Söze kendisinden duyduğu hüsraniyla başlar son bölümün ilk şiiiri olan Hüsrân’da kendisini yetersiz görür ve İslam’ı haykıramadığını ifade eder. İslam’ı korumak için bir haykırışa, feryada, siteme tutunmak gayesiyle şiiirin gücüne kötülükleri gömmüştür Akif. Son bir seda olarak sağır kubbeye “Safahat” ın sesini bırakmak istemiştir fakat o bile hüsranlı bir sessizlik olarak kaldı der. Son olarak bölümü Akif’in Safahat hakkında yedinci kitabında yazdığı *Safahat İçin* başlıklı kıtayla bitirirsek bir nebze Akif ve Safahat ilişkisine tanıklık etmek anlamlı olacaktır.

“Arkamda kalırsın, beni rahmetle anarsın”
Derdim sana baktıkça, a biçare kitabım!
Kim derdi ki: Sen çok de senin arkana kalsın,
Uğrunda harab eylediğim ömr-i harabım? (Ersoy, 1933: 451).

Safahat Felsefesi

Düşüncenin önemli isimlerinden Nurettin Topçu, Akif ve Safahat üzerine farklı bir yorum olarak *Mehmet Akif* kitabında özel bir yer verir. Sosyoloji, psikoloji, felsefe, din psikolojisi ve dinler tarihi üzerine yoğun çalışmaları vardır. Mehmet Akif Ersoy hakkında da onun zihin dünyasını yorumlama biçimiyle katkı sunan önemli bir eser olarak Mehmet Akif kitabından söz edilebilir. *Safahat Felsefesi* bölümü orijinal bir bakış katarak Safahat'ı anlamada ışık tutacak niteliktedir. Çünkü Topçu, Akif'i büyük bir fikir adamı olarak tasavvur ederken onu özel bir bağlama oturtur. “*Önce bütün ömründe aynı kanaatin, aynı imanın sahibi olan adamdır. Devirlere, zaruretlere, cemiyetlere göre değişmez, muhitine uymaz; muhiti kendine uydurur, uydurmazsa çarpışır. Cemiyetten daha kuvvetlidir; cemiyeti sürükleyicidir*” (Topçu, 2017: 20). Topçu'nun, Safahat yorumlamasına yer vermek ve özetlemek bu çalışmaya da hem yön gösterici hem de etkili bir katkı sağlayacaktır. Bu bölümde Topçu'nun Safahat Felsefesi görüşleri özetlenmiştir (Topçu, 2017).

Topçu'ya göre Akif'i anlamakta güçlük çeken bir toplumuz. Edebiyat hocalarımız dahi onun 'salt edebiyatı' nı konuşurken, yakın çevresinin 'inkılâbı anlamadığı' yorumları yetmez gibi bir de sözde dindarlar tarafından 'şeraite ters davranıyordu' yorumları oldukça hırpalayıcıydı der. Fakat Akif'i bunların ötesinde çok daha saygın ve özgün bir fikir adamı olarak ele alır. İnsanı Allah'a götüren asıl güç ruhtur ve bunu ses ile göz yapar. Eserleri anlarken de işte bu ruh silinir ve geriye kabuk ile gövde kalır. Böylece ses sanata, kaide ahlaka ve korku Allah'a dönüşür. Safahatta bu sanatın, ahlakın ve korkunun bütününe görmek mümkündür. Safahatın meydana gelme aşamasında tesiri olan Yeni Cami, Süleymaniye ve Fatih Camii yanı sıra Osmanlı musikisi ile birleşen Mısır yaşantısı olmuştur. Akif'in çocukluğu ailede aldığı dini ve edebi terbiye, çöl hayatıyla birleşerek pişmiştir. Onun idealist düşünce yapısı eserlerine yansıtma biçimiyle üslup ve ifadeye dönüşür. Öyle ki Süleymaniye Camii ile kendisini bütünleştirirken tüm organlarında aynı duygunun birleşimi gerçekleşir ve ilham kaynağının temeline Kuran'ı da yerleştirdiği noktada müthiş bir eser peydalaşır. Topçu, Akif'in ifadesini şu 3 temelle açıklar: “*Bin yıllık tarih, bizzat kendi ruhunun fezaya çekilmiş kılıcı andıran Süleymaniyele nazire bir beden ve bir de Allah kitabı*”.

Akif'in hayatı çeşitli dönemlerle anlam bulmuş tıpkı Safahat gibi safha safha yaşantıların bütünüdür. Topçu bu bölümleri yeniden ele alır ve felsefi bir yaklaşımla adeta Safahat'ın zihnini okur. *İlk bölümde* realist bir yaklaşımı vardır bu şekilde *kelimeleri istifler*

ve *nazım ustalığı* yapar. Öyle ki toplumun Emile Zola'sı olarak toplumsal sefaletleri yorumlayan 'sosyalist bir ahlakçı' tutumun içerisinde. Hıristiyan ve Müslüman ahlakının ortak özelliği merhamet bazlı olmasıdır. Akif'te ilk safahatında merhamet ahlakının davacısıdır. "*Öyle ki idealist Müslüman ızdırabı ile kaderi kamçılar*". Cemiyeti ıslah edecek bir haykırış içerisinde. Asillerle zariflerin yanında değil, her zaman mazlumun yanında yer almıştır. *İkinci safahatta* ise halkın geri kalmışlığı, aydın ihanetleri, idareci ahlaksızlığına karşı bir ahlak mürşidi olarak Akif'i dile getirmiş, Meşrutiyet dönemini ele alarak cemiyetin en berbat ve sefil yönlerini düşündüren yorgun bir inkılâpçıdır. *Üçüncü safahatta*, gücünü Kuran'dan alarak heyecan ve şevk içerisinde en kalbi duygularıyla Allah'a yakarıyor köklü bir teslimiyetle. Önceleri insanlıktan milliyete bir yol ararken artık ruhun sırrını ararken Kuran'ı rehber ediniyor. Akif'in sanatı artık mimari bir yapı içerisinde çıkıp mimarilerin ruhuna, melodisine kavuşuyor. *Dördüncü Safahat*, Fatih kürsüsünden çıkarak Batı ile İslam'ın uzlaşamayacağını, İslam'ın ise din adamları tarafından dahi anlaşılmadığını bir inkılâp arzusuyla dile getirir ve şikâyetçidir. Balkan faciasını resmedişi heyecan ve renkle süsleyişi de onun dehasının kaleme aks etme şeklidir. *Beşinci Safahat*, Akif'i burada Kuran'dan ve içinde ki İslam aşkıyla fıskıran Allah'a dayanma güdüsüyle görüyoruz. Yine ilhamını Kuran'dan alarak yalvarıyor "*Takat getiremeyeceğimiz yükü bize yükleme Allah'ım*"... Bu bölüm de hezimete uğrayan Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşı'nda İslam'ın da tehlikeye düşmesinden korku duyarak tehlike ve ümit arasında imanını ve yurda dair endişelerini vesveseden korumuştur. İçin de bulunduğu yalnızlık Akif'i Hz. Peygamber'in ayaklarına kapatarak, şefaath ve yardım dilenmesiyle "*Ya Nebi! Şu halime bak!*" yakarılarıyla samimi bir çağrının dile gelmesidir. İşte bu noktayı özetlemesi mümkün olmayan bir ifade ile Topçu şöyle anlatır: "*Aşk ile isyanın, sevda ile duanın birleştiği muhteşem sahne ruh ile tabiatın çarpıştığı yerde İslam'ın ruhunu sonsuzluktan temaşa edilen bir abide haline getirmiştir. İbadetin aşkın kendinde temaşası demek olduğunu bu sahneden öğreniyoruz*".

Akif'in daha da ustalaştığı son iki kitabı *Asım* ve *Gölgeler Safahat*'in da zirve yaptığı yerdir. *Altıncı Safahat*, *Asım*, Akif'in sanatında bir merhaledir der Topçu. Akif devri kurtaracak ideal gencini yazıyor. Asımla kendi yaş olgunluğunu sentezleyerek bir bakıma kendi kendisini heykelleştiriyor. Topçu, *Asım*'ı inceledikten sonra kendi gençlik eleştirisini yapmaya başlıyor ve öncelikle henüz böyle bir genç yetişmemiştir ona göre. *Asım* Akif'le başlayıp aynı yerde tükendi. Toplum içerisinde ilim ve ahlakıyla devrim yapacak *Asım*, kendisini güçsüz, iradesiz, şursuz ve güvensiz bir gençlikle ikame etti. Akif için *Asım*'da asıl görülmesi gereken bir diğer detay ise Akif burada şiiri hamur gibi yoğurarak sanatı sanatta

canlandırıp, keyifli bir hale getirmiş olmasıdır. ‘*En bayağı realizm, en cesur idealizmle kucaklaşıyor*’. Hayal dünyasının saltanatı olarak Asım’a en güçlü idealizmi gark ediyor. Asım içerisinde yer alan Çanakkale şehitlerinin anılışı can alıcıdır. Şanlı Mehmetçik nihai olarak hedefe ulaşacak bir gün mutlaka galip gelecektir inancıyla son ana kadar savaşan mücahitlerin destanıdır. Eser anlaşıldığı üzere bir samimiyet abidesi ve Akif’in sanatının tamamlandığı noktadır. Öyle ki edebiyat dünyasının ihtişamlı kapısını tarihe kapatacak desturda güçlü ve çapıcıdır. *Yedinci Safahat*, Gölgele Akif için yeniden doğuşun hakikat âleminden dünyaya yeni bir nüfusla sınığının göstergesidir. Adeta “*ahlaki milliyetçilik, din davaları, şimşekli, yıldırımlı, fırtınalı bir âlem içinde vecdin lisanı ile hakikatin sanki bizzat kendi diliyle halledildi. İstiklal harbimizi hazırlayan felaket işte bu yeni vahyin sebebi olmuştu*”. Toplumun çöküşü ve imar yıkımını Akif haykırıştır. Yıkımın tek kurtarıcı merci olarak yine kutlu bir müjde olarak din ve Allah’ı cemaate duyurarak âlemin birliğini buldu. Daha önceleri bir din felsefesi yoktu ve gayet açıktı direkt olarak mescidle minareden başlıyordu. Hayatını adadığı Allah arayışı sonucunda realist bir dinci olarak yorumlanabilir. Dini ruh ile sır arasında ki perdeyi çöl de vahdet-i şuhud inancıyla kaldırdı. Mistik ruhu oldukça iyi kavrayan Akif mistik idealizminde ötesine geçerek gerçek âlemi tasavvuruna sığdırmayı başardı.

“Ömürler geçti, Sen yoksun gel ey bir danecik Mabud,
Gel ey bir danecik Gaib, gel ey bir danecik Mevcud!”

Allah’ı aradıktan sonra onu kendi benliğinde bulabilmesi şiirine derin bir tasavvuf katmıştır. Böylece Safahat, sonsuzu arayıp sonsuzlukta kendini bulmasıyla İslam ruhuna adanan nadide bir eser haline dönüşmektedir. Topçu son olarak neden safahatta felsefe aradığına ve Akif filozof muydu? Sorularına cevaben Valery’nin tabiriyle Safahat felsefesini yazmış olmayı şöyle açıklar: “*Kültür derecesi ne olursa olsun, bildiklerinin ve bil hassa içsel veya dışsal fakat vasıtasız deneme ile bildiklerinin bütünü üzerinde zaman zaman görüşler ortaya koyan insana filozof denir*”. Filozun dünya görüşü ise sırf akli ve mantıki, hissi ve sadece vecde gömülmüş olabilir işte bu noktada dahi şair Akif, sanat ahlak ve din felsefesinin sacayaklarının üzerine bir sanat inşa etmiştir. Üstelik Akif sanatına heyecan ve mütefekkir tavırlarla da dirilik katarak daha da güçlendirir. Topçu’yu Safahat’ın felsefesine iten de işte bu tefekkür, hacimli kitaplarda sanat anlayışını ve Batıcılık kokmayan sanat tarzını yorumlama isteğinden doğmuştur.

1.4.3.Safahat'ta Asım Bölümüne Genel Bakış (Kişiler, Olaylar, Söylemler)

“Görmedim ben bu kadar dört başı ma'mur insan.

Ne büyük hilkat o Asım, ne muazzam heykel!”

Mehmet Akif Ersoy

Akif için Asım ve önemine geçmeden önce bu bölümü tanımak ve anlamlandırmak oldukça önemli. Asım bir sonun değil başlangıcın kitabıdır ve savaşın kirli yüzüne karşılık ilmin ve ümidin yeşermesidir. Şehitler ve gazilerin yerinin bilgiye ve kurtuluşa susayan gençliğin almasıdır, Asım. Roman olarak anlaşılabilir manzum bir eserdir. Akif eserini, kendisini “Hocazade”, babasının talebesini ise Köse İmam olarak şahıslaştıran diyaloglar üzerine kurgular. Eserde iki tane de genç profili vardır fakat oldukça sessiz kahramanlardır: Emin ve Asım. Akif, hayalle gerçeği harmanlayarak sunmuştur öyle ki Köse İmam bekâr ve çocuğu olmamış canciğer dostu Ali Şevki Hoca'dır. Akif dostuna duyduğu bağlılığın neticesinde bu eserinde ona ülkenin olabilecek en mükemmel evladını bir armağan olarak sunar. Asım aynı zamanda vefa ve dostluğun da nişanesi olarak bu şekilde ebedileşir. Emin ise kendi oğlunun kitapta adlandırılışıdır. Görüldüğü üzere Asım dışındaki karakterler gerçektir. Bir diğer farklı husus Asım'ın Tevfik Fikret'in ideal genci olan Haluk karşısındaki duruşudur. Haluk eğitime gittiği Amerika'dan papaz olarak döner fakat Asım bunun tamamen zıttı olarak milli ve dini bütünlüğünü koruyarak ilmmini taçlandırmak için Avrupa'ya gider(Armağan, 2016: 25- 26). Asım, 2292 mısralık bir manzumedir. Eserin 1086 mısralık kısmı 1919'dan 1924'e kadar parça parça Sebîlürreşâd'da yayınlanmış, 1206 mısralık bölümü ise doğrudan doğruya 1924'te yapılan kitap baskısına girmiştir(Düzdağ, 2006: 112). Kitap, Birinci Dünya Savaşı içerisinde ve Fatih'teki korkunç yangından önce Sarıgözel'de yaşayan Hocazade'nin evinde geçer. Sohbet havasındadır ve kişiler şunlardır;

HOCAZADE: Merhum Tahir Efendi'nin oğlu.

KÖSE İMAM: Merhum Tahir Efendi'nin şakirtlerindedir.

ASIM: Köse İmam'ın oğlu.

EMİN: Hocazade'nin oğlu.

İlginç noktalardan biri eserin başlangıcında tıpkı yukarıda gösterildiği gibi tiyatro eserine benzer şekilde şahıs kadrosu verilmiş ve canlılık katılarak klasik ve anlaşılabilir bir şiir tarzından uzaklaşmıştır. Hocazade ve Köse İmam karşılıklı bir tartışma, fikir alışverişi ve

çekişme halindedirler ve bunu yaparken Akif'in görüşlerinin anti teziyle çarpıştığını ve anlam arayışı içinde olduğunu söylemek yersiz olmayacaktır.

Akif, bedbin yönünü Köse İmamla canlandırır. Çanakkale savaşına kadar ülkenin her türlü facia ve çöküşüne tanıklık ederken yorgun düşen yese kapılan kişidir. Hocasade ise Akif'in içinde yetişen umudun filizidir. Onu karamsarlık ve kederden uzaklaştırmaya çalışır ve bunun için nelerin doğru nelerin yanlış olduğu üzerine kritik yaparak milli ve köklü geçmişimize sıkıca tutan bir yönü vardır. Öyle ki Çanakkale Zaferi bu umudun teminatı olmuştur. Akif, kötü ve iyi, doğru ve yanlış, umut ve umutsuzluk halindeki yurdun itidali olarak kendini aktarır. Böylece Asım büyük bir ustalık eseri haline gelir. Zıtların kaimliğinden doğan Asım artık her yönüyle hilkat mucizesinin temsili haline gelir(Okay, 1989: 71). Köse İmam ile Hocasade arasında çekişmeler yaşanırken esere dâhil olan adeta aşkın insan rolüne bürünmüş, Akif'in de dediği gibi dört başı mamur Asım belirir. Asım'ın vasıfları, meziyetleri ortaya çıktıkça ideal genç portresi olmaktadır. Köse İmam'ın karamsarlık bulutları dağılır ve Asım'ın Nesli fikrine inanç kazanır. Gelecekte umutlu, yarınlar teslim olacak gençlerin rol modeli olan Asım, ilim öğrenmek ve İslam'la harmanlamak, İnkılâbın yolunu tutmak için Berlin'e gitmeye karar verirken zihinlerde renklenir, kurgulanır ve uygulanmak üzere okuyucunun yorumuna bırakılır.

1.4.4. Asım'ı Okumak

Sürekli değişen ve köklerinden uzaklaşan bir dil için, maalesef 95 yıl önce yazılan bir eseri okumak zorlaşmıştır. Bu sebeple şerh ederek özetlemek, anlamayı ve muhakeme yapmayı kolaylaştıracaktır. Hem nesil olarak gençlerin anlaması adına kısa bir Asım okuma gayretine girerek Akif'in ne anlattığını idrak etme gayreti önemlidir.

Asım, toplam yedi bölümden oluşur. Özel bir ayrışma yoktur fakat anlama kolaylığı açısından kelimeleri açarak ilerlenmesi gerekmektedir.. İlk bölümler yurdun betimlemeleri, eğitim durumu, ahlaki yozlaşma, iktisadi yapı gibi genel bir sosyolojik okuma yaparken sonlarda Asım sahneye çıkar ve Akif, Asım'ın Nesli kurgusunu muntazam ve kısa bir şekilde özetler.

Birinci bölüm, Köse İmam ve Hocasade'nin hasbıhaliyle başlar. Aralarında tatlı bir sürtüşme ve altında önemli telkinlerin yer aldığı bir iletişim halindedirler. Öyle ki her ikisi de açık sözlü ve yerinde tespitler yapmaya çalışarak sağlıklı birer öz övgü ve öz eleştirisi halindedirler. Köse İmam, Hocasade'yi babasına benzemeyen bir adam olarak eleştirir, babasının tırnağı dahi olamayacak, cahil değil fakat züppe birisi olarak yerer. Konuyu bu

noktaya getiren ise Akif'in toplumun bozulmalarına değinmesidir, Hocazade'nin babası kadar temiz biri olmayarak nargile ve sigara gibi zararlı şeyleri kullanılması da ciddi bir sorundur. Konu Hocazade'nin meşguliyetleri olduğunda da işler pek yolunda gitmez. 46 yaşına gelen Hocazade'nin ulema, fukuha, siyaset yerine şairlikle meşgul olması Köse İmam için yüz karalığıdır. O dönem için şairin mahiyetini ise şöyle dile getirir:

Çünkü merkep değilim, ben de mürekkep yaladım,
Ben de târîh okudum; âlemi az çok bilirim.
“Şuarâ” dendi mi, birden oynar sinirim.
İyi gün dostu herifler, o ne yardakçı gürûh,
O ne müstekreh adamlar! Hani bakmak mekrûh.
Dalkavukluktaki idmanları sermâyeleri...

Onlar azdırdı, evet, başlıca pespâyeleri
Bu sıkılmazları “medh et!” diye, mangır sunarak,
Ne erâzil adam olmuş, oku târîhi de bak!
Edebiyata edesizliği onlar soktu,
Yoksa din perdesi altında bu isyan yoktu.
Sürdüler Türk'e “tasavvuf” diye olgun şırayı;
Muttasıl şimdi “hakikat” kusuyor Sıdkı Dayı!
Bu cihan boş, yalnız bir rakı hak, bir de şarab;
Kible: Tezgâh başı, meyhaneci oğlan: Mihrab.
Git o “dîvan” mı, ne karn'ağrısıdır, aç da onu,
Kokla bir kerre, kokar mis gibi “Sandıkburnu!”
Beni söyletme, neler var daha!(Ersoy, 1933: 323).

Akif bunun üzerine Peygamber Efendimiz' de şiiri severdi diyerek lafa başlayacak olur fakat Köse İmam zinhar izin vermez. Attar ve Sadi'yi severim gerisine söverim diyerek Akif'e seni kim şair yaptı diyerek bidatçı ilan eder. Üstüne bir de dalga geçerek baytarlığından dem vurur. Söz biter çay istenir işte burada yine Akif o vurucu tespitlerinden birini yapar ve halkın yokluğuna işaret ederek çaya şeker yerine çekirdeksiz üzümle tat vermekle bölümü kapatır.

İkinci Bölüm, önce savaşlar dile gelir fakat İngilizlerin zulmüne nasıl bir ceza verileceği kestirilemez. Köse İmam işlerin karışacağı noktada lafı kısa keser ve konuyu ahlaki bir bozulma olarak semte üç beş sene evvel gelen paşaya getirir. Paşa neredeyse dinden imandan çıkmıştır üstelik Eleni adlı evdeki hizmetçisini de yoldan çıkarmıştır. Paşanın hanımı bu durum karşısında üzgündür çocuklarını da ihmal etmektedir üstelik. Köse İmam toplumsal sorunlara daha fazla sessiz kalmaz ve sitem etmeye başlar. Artık yalnız, mutsuz ne gurbette ne hayrette olmayan bir adamdır. Bu toprakların eski neşesi, coşkusu kalmamıştır. Türk yurdu virane olmuş, obalar boşalır ve Allah'ın askerleri de artık yoktur. Öyle ki sanki hiç olmamışlar gibi تنها bir vatan. “Bir onulmaz yaradır, varsa yüreklerde kalan”.

Ne düğünlerin ne güreşlerin tadı kalmıştır, halk sefalet içerisinde, gençler perişandır. Öyle ki yağız delikanlıların taakati kalmamıştır güreş tutmaya bile. “*Gömlek gibi etten de soyunmuşlardı!*”. Gelinlik kızlarda aynı perişanlık içindeydiler. Bahtından utan demeye dili varır Akif’in. Eski bolluk, ihtişam kalmamıştır düğünlerde gelinlerin süsü, şatfatı da tükenmiştir. Sadece düğünlerde değil hiçbir şeyde bolluk bereket kalmamıştır oysa eskiden öyle değildir şen şakrak ışıldırken insanlar, kibleye dönen sayısız ak yüz vardır.

Hangi îmâna dokunsan taşacak itmînân.
Âh o yekpârelik eyyâmı hayâl oldu bugün;
Milletin hâlini gör, sonra da mâziyi düşün(Ersoy, 1933: 340).

Üstelik tüm bunlar yetmezmiş gibi ahlaki çöküş, yokluktan yamalanan elbiseler ve vergiden dolayı sürekli kabaran kara kaplı defterler ortaya çıkmıştır. Faizden yokluğa, dolan kumarhaneler ve bayramdan bayrama kılınan namazların cabası, mescidlerin ambarlaşması olmuştur.

Sıtma, fuhş, içki, kumar türlü fecâyi’ salgın...
Sonra söylenmeyecek şekli de var hastalığın.
Bir taraftan bulanır levse hesapsız nâmûs;
Bir taraftan serilir toprağa milyonla nüfûs.
Hadi aldirmayalım yükselersun vefiyât,
Nerde noksânı telâfi edecek tâze hayât?
Evlenip âile teşkili bugün zor geliyor;
Görüyorsun ya nikâhlar ne kadar seyreliyor!(Ersoy, 1933: 341).

Üçüncü Bölüm, eski düğün sofralarının bolluğu, kılık kıyafetlerde ki ihtişam, toplumun refah seviyesinin zirvede olduğu yıllardan bahsedilir. Öyle ki davul zurnalar halkı ahenkle coştururdu, şimdilerde ise güreş için yağ bile bulunmazken o zamanlar ister sürülür isterse içilir düzeyde bolluk vardır. Söz bir yerde ulemaya ve medreselere geldiğinde Köse İmam asra ayak uyduramadıklarından bahseder. Öyle ki bunu hicivli bir fıkra ile anlatır. Fıkroda bir zamanlar şımarık bir deli valinin üzerinden ciddiye alınması gereken bir yirminci yüzyıl eleştirisi yapar. 20. yüzyıl fenlere zihniyet veren, toplumsal olayların önemli olduğu ayrıca iktisadi cereyanların da üretildiği dönemdir. Üstelik hoca kısmı bunu temin etmezse ne sanayi ne bilim gelişemez. Gelişmeyi sağlayacak adım, medreseleri çağdaştırma tüzüğünden geçmektedir. Valinin yaptığı konuşma medrese hocalarına medreselerin ıslahını anlatmaktadır. Fakat içlerinden feraset sahibi bir âlim gerekçelerini açıklayarak karşı çıkar. Ülkede mülkiyeden tıbbiyeye hatta ziraatten baytarlığa pek çok ilim vardır ve her hangi bir bilgi ya da gelişme söz konusu değilken ve her işlerinde Batı’ya koşmalarını eleştirir. Üstelik

en basit konularda dahi onlara ıslahat düşünülmezken nereden medreselere ıslah fikri doğmuştur? Bu sorunun cevabını arar.

Hani tezgâhlarınız nerde? Sanayi nerde?
Ya Brüksel’de, ya Berlin’de, ya Mançester’de!
Biz ne müftî, ne imam istemişiz Avrupa’dan;
Ne de ukbâda şefâ’at dileriz Rimpapa’dan.
Siz gidin bunları ıslâha bakın peyderpey;
Hocadan, medreseden vazgeçiniz, Vâli Bey!(Ersoy, 1933: 351).

Akif bu fıkranın üzerine Konya’da yaşamış olduğu bir hatıratını Hocasade’nin sözleriyle anlatır. Hikâyede bir köyden kovulan hocanın bahsi geçer. Konuya direk olarak bakıldığında köylüler için ilme duydukları oldukça aşağılayıcı ve zorba bir tavır varmış görünsede işin aslında köylünün hocayı getirmek için okul yaptığına hatta maaşını dahi ceplerinden verdiklerine dayanır. Fakat gelen hocanın ahlaksız tavırları, dinden uzak yaşantısı, üstelik meyhanelerde sabahlaması hali hazırda toplumun ve çocukların bozulmasına sebep olması sebebiyle kovmuşlardır. Asıl mesele bağdan üzüm yemek olan köylü mecbur kalmıştır bağcıyı kovmaya. Burada asıl mesele bir başka açıyla hocalık kurumunun, ilmin ne denli bozulduğuna dikkat çekmektir. Akif, kendisine bir nevi görev olarak adlederek olaylara tek yönlü bakmayan iyi ve kötüyü, doğru ve yanlış bir arada vererek aşikâr bir sanatla seçim yapmayı kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda öyle derin bir vatan aşkına sahiptir ki geçmişinden taviz vermeyen, atasından utanmayan yönünü şu dizelerle ifade eder:

Ağlasın milletin evlâdı da bangır bangır,
Durma hürriyeti aldık diye, sen türkü çağır!
Zulmü alkışlayamam, zâlimi aslâ sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem...
Biri ecdâdına saldırdı mı, hattâ boğarım...
-Boğamazsın ki!
-Hiç olmazsa yanımdan koğarım!
Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam;
Hele hak nâmına haksızlığa ölsem tapamam.
Doğduğumdan beridir âşıkım istiklâlâ,
Bana tasmalık etmiş değil altın lâle7
Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum?
Kesilir, belki, fakat çekmeye gelmez boyunum.
Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim,
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.
Adam aldırma da geç git diyemem, aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım.
Zâlimin hasmıyım amma severim mazlûmu...(Ersoy, 1933: 358).

Akif, daha önceleri eleştiride bulunduğu Sultan Abdülhamid’e bölümün sonlarında gönderme yaparak bir nevi gönülçelenlik yahut mahur bir pişmanlıkla seslenir:

“Giden semerciyi, derler, bulur muyuz şimdi?
Ya böyle kalfa değil, basbayağı muallimdi.
Nasıl da kadrini vaktiyle bilmedik, tuhaf iş:

Semer değilmiş o rahmetlininki devletmiş!”

Ve ders alınır umuduyla nasihatini ekler,

Nasihatim sana: “Herzeyle iştigâli bırak;
Adamlığın yolu nerdense, bul da girmeye bak!
Adam mısın: Ebediyyen cihanda hürsün, gez;
Yular takıp seni bir kimsecik sürükleyemez.
Adam değil misin, oğlum: Gönüllüsün semere;
Küfür savurma boyun kestiğin semercilere(Ersoy, 1933: 359).

Dördüncü Bölüm, yine bir fıkra üzerinden deniz savaşlarında ki yenilgilerden bahsedilir, eski devirlere duyulan özlem ile ülkenin elinde kalanlara da göndermede bulunur:

Bize devlet diye teslim olunan şey neydi?
Çarpacak sâhil arar, kupkuru bir tekneydi!
On sekiz mil gideydik? Batırırdık...
-Lebbey?
Batmadık bir yeriniz kaldı mı, bilmem cici bey?
“Devr-i sâbık” mı dedin şimdi? Elindeyse çevir(Ersoy, 1933: 364- 365).

Devamında aydınları eleştirir, aynı şekilde din adamlarının vaazlarında eleştiri getirir. Cahilliklerinden yakınır öyle ki dünyayı hala öküzün boynuna zannederler. Ayrıca Akif’in dertli olduğu bir konu daha vardır. Kendisine henüz öğrencilik yıllarında aşılınmayan özgüven ve cesaret eksikliğinden yakınır:

Daha mektepte çocuktuk, bizi yıldırıldı hayat;
Oysa hiç korku nedir bilmeyecektik, heyhat!
Neslim ürkekmiş, evet, yoktu ki ürkütmeyeni;
“Yürü oğlum!” diye teşci’ edecek yerde beni,
Dikteler karşıma bir kapkara müstakbel ki,
Öyle korkunç olamaz hortlasa devler belki!
Bana dünyâya çıkarken “batacaksın!” dediler...
Çıkmadan batmayı öğren, ne kadar saçma hüner!
Ye’si ezber bilirim, azmi yüzünden tanımam;
Okutan böyle okutmuştu, beğendin mi imam?(Ersoy, 1933: 367).

...

Ye’si tekfir eden îmânıma olsun ki yemin,
Bize telkîn-i ümîd etmediler, yoksa bu din,
Yine dünyalara yaymıştı yeşil gölgesini;
Yine hakkın sesi boğmuştu dalâlin sesini.
Müslümanlık bu değil, biz yolumuzdan saptık,
Tapacak bir putumuz yoktu, özendik, yaptık!
Göreyim gel de büyük bildiğin Allâh’ı kayır(Ersoy, 1933: 368).

Dönemin toplumsal şartlarına göre yaşantılarını anlatırken Akif’in tasvirlerinde umutsuz, üzgün, haksızlığın kanıksadığı durumlara dikkat çeker. Aynı zamanda inandıkları dinin tahribata uğratıldığını düşünüyordu. Akif’e göre İslam dinine mensup olanların da bu duruma kayıtsız kalmaları söz konusuydu. Asım da İslami hassasiyetleri olan toplumsal gruplar için sembolik bir ‘yeniden uyanışı’ temsil etmekteydi.

Beşinci Bölüm, eleştirilere devam ederken bir noktadan sonra olay devenin nerem doğru ki söylemine gelir. Bıçak sırtı bir durum vardır ve Hocazade, Köse İmam'a ilginç ve çarpıcı bir tesbitte bulunur:

Beni gördün ya, şu ben kaç paralık şâirsem,
Senin ilmin de odur, nâfile uğraşma, Köse'm(Ersoy, 1933: 377).

Hocalıkla şairliği aynı kefeye koyar ne medreselerde İbni Rüşd, İbni Sina ve Gazali kalmıştır ne de bu dinin ihtiyacını karşılayacak bir eserin şairi. İşte burada çok iyi bilinen o ikiliğiyle damga vurur:

Doğrudan doğruya Kur'ân'dan alıp ilhâmı,
Asrın idrâkine söyletmeliyiz İslâm'ı(Ersoy, 1933: 378).

Akif'e göre İslam ölülerin değil dipdiri olanların dinidir, kul için “la havle aleyhim” diyebilmek ve korku duymadan iyi bir Müslüman olmak gerekir. Sonunda üzülmemek için ne yapılması gerektiğini anlatır, böylece en büyük nimet hakkın elinden tutabilmektir diyerek vaziyet resmi çizer. Kâfiride tasvir eder ağır ithamlarla ve burada üslubunu sertleştirir merhametten uzaklaştığı görülür.

Âh efendim, o herif yok mu, kızıl kâfirdi;
Çünkü bir şey tanımaz, her ne desen münkirdi.
Ne edeb der, ne hayâ eder, ne fazîlet, ne vakar;
Geyirir leş gibi, mu'tâdı değil istiğfar.
Aksırır sonra, fütûr etmeyerek, burnumuza...
Yutarız, çare ne, mümkün mü ilişmek domuza?
Savurur balgamı ta alnımızın ortasına,
Tükürürmüş gibi taşlıktaki tükruk tasına!(Ersoy, 1933: 382).

Kâfirin sonunu getirecek bir başlangıç olmasına inanıyordu ve Akif işte bu noktada o muntazam hayali gencini, en büyük zihin mimarisini dile getirir: Asım... “*Âsımın nesli... Diyorsun. Ne uzun boylu hayâl! Âsım'ın nesline münkâd olacak istikbâl*” şeklinde dile gelen bir vicdan bir kehanet bir fazilet olarak Asım'ı görür. Dünya ise bir kıta kapma oyunu içindedir ve Kafkas'tan Sina çölüne cephe aslanı olacak ismi Asım olarak ifade eder.

Asım'da okul hayatı pek de iyi olmayan bir genç olarak bu kıta kapma oyununda tarafını belli etmek için yedek subay olarak seferberliğe katılır. Asım'ın cenk gücü ve azmi ateşlendikten sonra Akif, Türk edebiyatının o en önemli eserlerinden biri olarak nitelendirilen Çanakkale Şehitlerine şiirini kaleme alır. Çanakkale şiirini daha da çarpıcı yapan ise Akif'in bu şiiri cepheyi görmeden kaleme almış olmasındandır. Çanakkale Zaferi kazanıldığında Akif, Medine'dedir. Yakın dostu Kuşçubaşı Eşref, müjdeyi Enver Paşa'dan alarak Akif'e

söyler. O an Akif kalakalmıştır sevinçten ve kendine geldiğinde iki dost sarılarak saatlerce ağlaşmışlardır. Öyle bir teslimiyet ve adanmışlık haline girmişlerdir ki buldukları iki küçük keçi yavrusunu şükür kurbanı olarak kesmişlerdir. O gün Akif Allah’a yalvarır ve bu destanın şiirini yazmadan ölmek istemez. O geceyi beraber kaldığı dostu Eşref Kuşçubaşı şöyle anlatır: *“Akif adeta bir cezbe halindeydi, çok az konuşan büyük şair şimdi çağılayan halindeydi. Benimle değil, adeta kendi kendisiyle konuşuyordu. Milletinin büyüklüğüne, kahramanlığına, yiğitliğine inanmıştı, inanıyordu. Medeniyet ve teknik, işte bütün araçlarıyla Çanakkale’ye yığılmıştı: Para, araç, malzeme, insan, her şey boldu. Ya biz? Bunların birinden değil hepsinden mahrumduk. Neyimiz vardı? Sadece Mehmetçiğin imanı!”*. O gece sabaha kadar bir nöbet halinde hem yazmış hem ağlamıştı Akif ve aslında Asım kitabının kalbi olan bu şiiri yazmıştı(Armağan, 2016: 108- 112).

Ey şehîd oğlu, şehîd isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber(Ersoy, 1933: 384).

Altıncı Bölüm, Köse İmam’ın serzenişiyle başlar. Asım’ın kavgacı, asabi ve aşırı fevri olmasından şikâyetçidir. Asım vapur iskelesinde oruca karşı saygısızlık edip sigara içenlerle büyük bir kavgaya tutuşur. Gençler öyle saygısızdır ki:

Üç nefes püfleyerek burnuma: “Sen söyle, hoca!
Niye bağlanmalı hayvan gibi hâlâ oruca?”
Deyivermez mi, tabîî senin oğlan tokadı,
Herifin yırtılacak ağızına kalkıp yamadı(Ersoy, 1933: 389).

Asım sayılarına bakmadan gençlerin dayak hakkını vermiş perişan etmiştir. Olay karakolda biter bu ahlakıyla Hocazade ona kızmak bir kenara onu takdir eder. Akif, uzun uzun anlatır Asım’ın ihtişamını, gücünü ve görkemini. Nihayetinde onu sadece ahlaken değil gücü kuvveti ve yakışıklılığıyla dahi mükemmelleştirir. Asım da gücünü adalete ve merhamete riayet ederek kullanır. Öyle ki güreş tuttuğu kendinden daha zayıf birine dahi merhamet ederek kimseyi rencide etmez.

Köse İmam’ın en büyük dertlerinden biri de Asım’ın cepheden gazi olarak dönmesidir. Yaraları Asım’ı çok rahatsız etmektedir, savaşlardan illalah eden insanlara, yurdu aile kabristanlığına çevirenlere yetişememekten dolayı üzgündür. Memlekette o kadar sefil, çaresiz, dertli insan varken Asım’ın bunlar karşısında kalbi yıkık ve beyni harap durumdadır. Üstelik millet bu dertlerle boğuşurken düşman yurdu dişlemeye devam etmektedir. Asım’ın en büyük sermayesi bileğidir, herkese yetişmeye ve haddini bildirmeye çalışmaktadır. Kız kardeşi Melek’te onun bu haline oldukça endişelenmekte, babası Köse İmam sabahlara kadar

yolunu gözlemektedir. Bir gün bunlara dayanamayarak patlar imam, meyhanede nara atanları döven oğluna:

Yol yakinken geri dön, nâfile çıkmaz bu sokak.
Koşuyorsun, be çocuk, çarpacak alnın duvara;
Dağılır sonra kafan, etme, çekil bir kenara.
Ne demir leblebi meslek bu, Ebû Zer-vâri?
Ömer'in zâbıtâ memûru geleydin bâri!
O meyhaneyi basmakla mükellef miydin?
Ya kumarbazları mânası ne tehdidin?
Toplanıp cümbüş ederken elin evlâdı gece,
Hangi bir hakla gidip hepsini dövdün delice?
Na'ra atmış diye sarhoşları, tut, sen kovala...
Bâri git beççi yazıl, aylık alırsın budala!(Ersoy, 1933: 390).

Üstelik Asım öyle ters bir adamdırki kendince had bildirmekte üstüne yoktur, karısına zulüm eden adama bile kafa tutar. Üstelik karısını da elinden alarak kocasını haşat eder. Asım ise derdini şöyle anlatır:

“Harekâtım sizi bizâr ediyormuş... Çok şey!
Babacığım, öyle değil, dinlemeyin rast geleni;
Dinleyin suçlu muyum, haklı mıyım, bir de beni.
Herkes aç bekliyor kaldırım sırtında...
Siz gidin, perdelerin hepsini kaldırtın da,
Alenî işret edin âleme göstermek için!
Be adamlar! Azıcık saygı sayın: Gizli için.
Meze tûfânına dalmış, kulaç atmaktasınız;
Yutkunan halka bakın, pencerelerden, sayısız.
Paranız yok ya, şu ben var diyeyim, bol keseden;
Hakkınız nerde sefih olmaya, dünyâ açken?
Hadi yâhû, yetişir... Çok bile içtikleriniz;
Durmak olmaz, dağılın, belki uzaktır yeriniz...
Hani aldırmasalar bâri, “defol git!” dediler...
Dedim: “Artık kime âidse defolmak o gider.”
Kollarından tutarak hepsini attım bir bir;
Söyleyin varsa kabâhat, acaba bende midir?(Ersoy, 1933: 391).

Aynı zamanda bir halk kahramanıdır Asım. Densiz meyhanecilere verdiği cezayla gaz bidonlarını elinden alır ve bakkala verir böylece mahallelinin evi ocağı aydınlanır üstelikte öksüzlere dağıtmak için bin lira da para alır. Asım'ı kızdıran sebeplerden biri de halk matem içindeyken her evin yarası taze ve cenazesi yeni iken bu hadsiz sarhoşların eğlence peşinde olmasıdır.

Sağda yüzlerce ölen, solda hesapsız sürünen,
Karşıdan bunlara gülmek ne demektir alenen?
Durmayın, derdime ortak görünün kalkın da,
Demiş olsam, bilirim, vüs'unüzün fevkında.
Ağlamak çok kişinin zevki değilmiş, lâkin
Gülmek herkes için, zannederim, pek mümkün(Ersoy, 1933: 392).

Köse İmam Asım'ı ikaz etmeye devam eder, Asım'a asıl gücün yumrukta değil kanunda olduğunu, zaten ülkenin karışık olduğunu bu şekilde davranarak işleri daha da zorlaştırdığını anlatmaya çalışır. Fakat Asım'ın gözü o denli pektirki tüm yaptıkları yetmez gibi bir de Babiâli'yi basmaya kalkar. Akif'te inkılabtan yanadır fakat bunu yaparken zorbalıkla değil üniversite ve ilim meclisleriyle hareket etmek ister. Üniversitelerde yetişenler öğrendiklerini İslam yurtlarına giderek tatbik edecek ve oraları canlandıracaktır. Bunu yaparken de iki kudret üzerinden kurgular: Bilgi (Marifet), Ahlak (Fazilet). Ahlaktan uzak bir bilgi de zillettir(Armağan, 2016: 77- 78). Üstelik Babiâli basmak öyle her yiğidin de harcı değildir, sonuçları oldukça ağırdır:

Lâkin oğlum, görüyorsun: Kurulan perde yaman;
Hani, baştanbaşa kan, dış yüzü kan, iç yüzü kan!
Bir damar patlamasın, sel götürür memleketi;
Yoksa göstermeye Rabbim o elîm âkıbeti(Ersoy, 1933: 394).

Baba gözüyle olaylara bakan Köse İmam oldukça hisli ve aynı zamanda güçlü bir vatanseverdir. Asım'ı yetiştiren de aynı baba olması sebebiyle yufka yüreklilikle gözü karalık aynı damardan beslenmektedir. Asım için endişelendiği en derin korkuyu şöyle aktarır:

Ne yakın der, ne uzak der, ne soğuk der, ne sıcak,
Bu çocuk harbe gider, kaç senedir, zıplıyarak.
Ne zaman "gitme" dedim? "Koş!" diyerek gönderdim;
Gönderirken de "gider, bir daha gelmez" derdim;
Unutulmuş gibi artık bıraktırdım peşini,
Avuturdum, oturur, evde kalan kardeşini.

Çünkü gayetle tabî'dir o müşkil gayret:
Kaplamış yurdumun âfâkını, mâdem, şühedâ...
Varsın olsun kalanın uğruna Âsım da fedâ.
"Hem gazâ, hem de şehâdet, ne saadet bu!" derim;
Ciğerim yansa da söndürmek için cehd ederim.
Ama "kaatil" deseler oğlumu, yâhud "maktûl"
O zaman işte benim âkıbetim pek meçhûl.
Var mı bir çâre ki dünyâda, gidip başvurayım?
Hangi hüsrânımı "sen dur!" diyerek susturayım?
Kendi vicdânım olur önce gelir da'vâcı...
Görüyorsun ya: Tecellüdle savulmaz bir acı!
Babanın cânı için merhamet et, evlâdım,
Pek harâbım, bana bir parçacık olsun yardım.
Yalnız sensin elimden tutacak, yaş yetmiş... (Ersoy, 1933: 395).

Fedakâr bir baba olarak betimlenen adamın asıl korkusu işte budur ne vatandan geçecek ne de evladına katil dedirtecek gücü yoktur. Yeterki vatanı olsun her şeye razıdır ama onun gözünde Asım'ın yaptıkları ne denli iyi olursa olsun kitapta yeri yoktur.

Son bölüm, Asım ve Hocasade başbaşa kalma fırsatı bulurlar. Akif, asıl niyetini bu bölümde hâsıl eder ve Asım'ın Nesli'nden asıl isteklerini, beklentilerini ve nasıl bu planın uygunabilir olacağını anlatır. Asım artık kulak kabartır ve Akif söze edebiyatı Allah'a emanet ederek başlar. Bir yorum olarak denilebilir ki niyeti buradan sonra edebiyatın değil fikrin yansıması, büyük bir gençlik mimarisine dönüştürme, toplumsal alana inme arzusundan kaynaklıdır belki de edebiyata sığmayacak bir yığının kaleme alındığı inancı. Akif üç bin senedir Doğu edebiyatı ve milli ruhu tatmin edecek bir şair yetişmediği için halkın da teskin olmadığını ifade eder. Safahat'ın bu bölümünde şair, her an aranan şairin doğabileceğini söylerken kendisine şunu sorar “*Neciyim ben?*”. Çalışmalarıyla bu davaya düşen kendisi değilmiş gibi, olayların vahminden dut yemiş bülbüle döndüğünü söyler. Belki de aranan o büyük şair kendisidir fakat suskun olduğunu yeterince yazamadığını söyler. Lafı burada bırakıp Asım' a döner.

Demevi mizaçlı Asım'a göre yanlış olan her hareketin bir cezası vardır fakat Akif ona şunu tembihler, kimse senin cezandan ibret almayacak. Boşlukları doldurmak isteyen Akif, Afganlı Abdu'nun şu sözlerini aktarır:

İnkılâb istiyorum, başka değil, hem çabucak.
Öne bizler düşüp İslâm'ı da kaldırmazsak,
Nazariyyat ile bir şeyler olur zannetme...
O berâhîni de artık yetişir dinletme!
Çünkü muhtâc-ı tezâhür değil istidâdın...(Ersoy, 1933: 402).

Ateşi yakmak medreseler kurup faziletli mücahitler yetiştirmek ise 20 yıldan önce olacak iş değildir. İstenen İttihatçı ve darbeci bir inkılâp arzusundan çok başkadır. Örnekten hareketle kıssadan hisse çıkarılır ve ekler:

İnkılâb istiyorum ben de, fakat Abdu gibi...
Yoksa ellerde kör âlet efeler tertîbi,
Bâbrâfileri basmak, adam asmakla değil.
Çek bu işten bütün ihvânını, kendin de çekil.
Gezmeyin ortada, oğlum, sokulun bir sapaya,
Varsa imkânı, yarın avdet edin Avrupa'ya(Ersoy, 1933: 402).

İlim ve fende geride kalınmışlık vardır ve bunu kardeşlik davasıyla topyekün Babîâli basarak değil, toparlanıp öne geçmek için Avrupa'yı işaret eder. Asım karşı gelecek olur fakat kaba kuvvetle bunun olmasına razı olamazlar, Akif izin vermez. Sen teksin biz çoğunluğuz baban, kardeşin ve ben böyle uygun gördük der. Bir an evvel memleketin marifet ve fazilete kavuşması gerekir fikrini taşır çünkü. Bu ikisi varsa saadette vardır. Doğru ilim öğrenen nesilden ahlak zuhur olur ve ekler:

Ma'rifet kudreti olmazsa bir ümmette eğer,
Tek faziletle teâlî edemez, za'fa düşer(Ersoy, 1933: 403).

Geçmişin resmini çizer ve toplumsal düşüşü anlatır:

Bizler, edvâr-ı faziletleri cidden parlak,
Bir büyük milletin evlâdıyız, oğlum, ancak,
O fazilet son üç asrın yürüyen ilmiyle,
Birleşip gitmedi; battıkça da ümmet cehle,
Bünyevî kudreti günden güne meflûc olarak,
Bir düşüş düştü ki: Davransa da, sarsak sarsak(Ersoy, 1933: 404).

Nasıl ki tek kanatlı bir kuş uçamaz, annesiz bebek doğamazsa marifetin de faziletsiz inşa edilemeyeceğini ön plana çıkarır. Akif'in üzüldüğü nokta, büyük bir medeniyetin torunları olmamıza rağmen son üç asırdır tefrikaya düşüp cehalete batmamız üstelik günden güne kan kaybedip tembelleşmemizdir. Üstelik köleleştirilen ve Batı tahakkümü altına alınarak fen ve irfandan nasipsizleşip şereften mahrumlaşmaya getirir sözü ve bundan dolayı fazilette dahi hissizlik, hareketsizlik, ölgünlük vardır der. Ancak bir de tesellisi vardır:

Şimdi, sen bizdeki kudretleri eşsen bir bir,
Göreceksin ki: Bu millette fazilet en uzun,
En derin köklere yaslanmada; hem sonra onun,
Bir mübarek suyu var, hiç kurumaz: Dîn-i mübîn.
Hâdisât etmesin oğlum, seni aslâ bedbîn...
İki üç balta ayırmaz bizi mâzimizden.
Ağacın kökleri mâdem ki derindir cidden,
Dalı kopmuş, ne olur? Gövdesi gitmiş ne zarar?
O, bakarsın, yine üstündeki edvârı yarar
Yükselir, fişkırıp, âfâk-ı perîşânımıza.
Vâkıâ ortada yüzlerce mesâvî yüzüyor;
Sen bu kâbûsu bütün şerre değil, hayra da yor(Ersoy, 1933: 404).

Yaşananlar ona göre bir kâbustur ve hayra yorulması gerekirse Asım'a düşen yılmamak, kalbini karartmamaktır ve Akif, reçetesini de yazar bu durumun.

Sâde garbın, yalnız ilmine dönsün yüzünüz.
O çocuklarla beraber, gece gündüz, didinin;
Giden üç yüz senelik ilmi sık elden edinin.
Fen diyârında sızan nâmütenâhî pınarı,
Hem için, hem getirin yurda o nâfi suları.
Aynı menbaları ihya için artık burada,
Kafanız işlesin, oğlum, kanal olsun arada(Ersoy, 1933: 404).

Gölgesine sığınılan genç için yol gösterir ve Asım'ın payına 1 yıl, ihvanına altışar ay ilim payı düşürür. İlim için yüzler Avrupa'ya irfan ve ahlakta Anadolu'ya sadık olma vaktidir diyerek önlerini açar. Akif, ilmin düsturunu dahi öğretir ve bir gün evvel gidip bir saat evvel dönmelerini tembihler.

“Nerdesin hey gidi Berlin” diyerek yollanınız.
 Altı ay, bir sene gayret size eğlence demek...
 Siz ki yıllarca neler çekmediniz, hem gülerek!
 Hani, bir ömre bedeldir şu geçen her gününüz;
 Bir gün evvel gidiniz, bir saat evvel dönünüz.
 Şark’ın âgûşu açıktır ozaman işte size;
 O zaman varmanın imkânı olur gâyenize;
 O zaman dinlerim artık seni, Âsım bol bol...(Ersoy, 1933: 405).

Kuğuların en güzel ve can alıcı dansları ölürken yaptıkları danstır. Asım’da bir şiir mucizesi olarak Akif’in ızdırıp içinde kıvranan bir imparatorluğun kuğu şarkısıdır. Akif salt edebi bir şair olmaktan çok daha fazlasıdır ve yazdığı bu eser geçmişin methi ve ağdı olmaktan çok ötedir. Aynı zamanda Akif Allah’ın şairi olarak Asım’da bu dünyaya ait olmayan bir anlam vardır(Armağan, 2016: 99- 103). Şiir ve fikir içiçe aynı zamanda güzel kurgulanmış bir yol haritasıdır. Bir ümidin yansımalarıdır ve bir gün kıyıya vuracak şişenin içindeki feryattır. Kısaca Akif’in hayatı ve eserleri özellikle Asım, uygulanması zorunlu olan bir vasiyetname olarak nitelendirilebilir.

1.4.5. Asım’ın Dış Görünüşü ve Giyimi

Akif için Asım geleceğin ümid-i vatanıdır. Fikir hayatının zirve olduğu dönemdir Asım’ın kaleme alınması ve böylece en düzgün yaşayışı ele alarak toplumsal sorunlar için aydınlatıcı bir karakterdir(Şehsuvaroğlu, 2002: 92- 93). Ahlaki ve manevi değerleri bu derece güçlü olmasının yanı sıra Asım’ın dış görünüşüne baktığımız da ise Akif’ten çok farklı olmadığını çağa uygun bir giyime sahip olduğunu söylememiz de mümkündür.Asım zaten Akif’in manevi oğludur edebiyatımızda. Asım kurgusu itibariyle aynı zamanda harika bir fiziki yaratılışa da sahiptir. “*Gövde yalçın kayadan âbide, lâkayd-i ecel*” şeklinde ifade eder Akif, Asım’ını. Ölümsüzdür adeta ve güç tutmaya da elverişlidir gücü kuvveti. Görünüşü de diyecek yoktur ve göz alıcıdır da.

“Hiç unutmam, büyücek bir zafer olmuş da nasib
 Asker etmişti güçlerle yazışlar tertib.
 “Hadi Âsım!” dedik, “olmaz” dedi, biz dinlemedik;
 Bularak bir de kalın, pırpıta benzer dizlik
 Yaralıymış demedik, üç kişi tuttuk soyduk
 Çıktı meydanda gezen hasmına biçâre çocuk.
 Neydi oğlandaki endâmın o âhengi fakat!
 Belli her uzvu için ayrı çalışmış hilkat.
 Ya kemikler ne salâbetli, ya etler ne katı:
 Tepeden turnağa, gûyâ, dolamışlar halatı,
 İki üç katlı büküp bir çınarın gövdesine.
 Hele taşmış dökülürken o muazzam sîne,
 Öyle bârizadelâtin ebedî dalgalan,
 Ki yorar ârızalar seyrine dalmış nazan.

Çok geniş dersin omuzlar, boy o nisbette uzun,
 O ne mevzun kafadır, sonra, ne sağlam o boyun!
 Ufarak bir kapı sırtın kabaran eb'âdı,
 Çarpışıp durmada nâcâr iki müdhiş kanadı.
 Enseden ta bele sarkan o derin hat, o yarık,
 Arzı umkunda nihan tûl-i mücerred artık!
 Bel nisâbında, omuzlar gibi taşkın çatılar,
 Adalî baldırının kutru hemen boynu kadar.
 İki çam bölmesi kol, kim tutacak kim bükecek
 O bileklerle o ellerse demirden daha pek.
 Yaralar başkaca endâmına heybet veriyor,
 Bir şehâmetlitemâşâ ki vücud ürperiyor.
 Vakîâ hasmı da gürbüz delikanlıydı ama,
 Âsım'ın savleti kuvvet mi sorar hiç adama
 Silkiyor dut gibi biçâreyi sağdan, soldan.” (Ersoy, 1933: 390- 391).

Tüm bu ifadelere bakıldığında Asım, bu denli kuvvetli ve cengâver olmanın yanı sıra adeta özenerek yaratılmış ideal fiziki ölçülere de sahiptir. Öyle ki bu gazi genç yaralarına bile aldırış etmeyen adeta yaralı bir aslan gibi güçlü ve heybetlidir. Akif'in Asım gibi bir karakteri böyle bir vücutta resmetmesi elbette bir ahenk ve tamamlayıcılıktan ileri gelir. Böylece Asım hem bedenen hem ruhen gerçek manada bir yaratılış mucizesi, eşsiz adaleli, çam gibi gösterişli bir gençtir. Gücünü kullanabilen sadece aklını ilim ve fenle değil bedenini de sporla geliştiren çok yönlülükte sınır tanımaz bir gençtir Asım.

1.4.6.Sahip Olduğu Manevi Değerler

Akif'e göre ahlakın çöküşü demek toplumun ölümü demektir. Toplumun en önemli meselelerindendir ahlak. Ve milli ahlakın çökmesini ise en korkunç ölüm olarak görür. Akif bunu:

“Fakat ahlakın izmihlal en müthiş bir izmihlâl,
 Ne millet kurtulur, ne milliyet, ne istiklal.
 Oyuncak sanmayın, ahlak-ı milli rûh-i millidir
 Onun iflâsı en korkunç ölümdür: Mevt-i küllidir.” beyitleriyle ifade eder.

Milletleri baki kılan sağlam ahlaklılıktır çöküşü de ahlakla gerçekleşir. Akif'in veciz mısralarıyla: “*Kendi ahlakıyla bir millet ölür yahut yaşar*”. Doğruluk, sözünde durmak, şefkat, adalet ve merhamet, kanaat, cömertlik, namusluluk, şecaat (yeri ve zamanı geldiğinde ölebilme fedakârlığı) ahlakın temel prensiplerindendir. Bireylerinde bu vasıfları bulunduran toplumlar ahlaklıdır(Çelik, 2009: 100- 102). Dolayısıyla Asım'da da bu ahlaki değerleri işlemesi ve yaşatması da söz konusu olmuştur.

Akif'in umudu ve gelecek tasavvurunun inşacısı olan Asım için Timurtaş şu ifadeleri kullanır: “*Asım, vücudu gibi imanı da kuvvetli, hassas, irfan sahibi, ahlaklı, müspet ilimler*

okumuş bir gençtir. Biz faziletten uzak düştüğümüz gibi son üç asrın bilgisinden de habersiz bulunuyoruz. Fakat fazilet devirleri gerçekten parlak bir büyük milletin çocuklarıyız. Asım'ın Nesli Avrupa'da eğitim görecektir, oranın kaynaklarından en geniş şekilde faydalanacak, bunları yurda taşıyarak üç yüz senelik ilim kaybını kapatacak. Böylece, faziletimiz bilgiyle beslenince, en ileri millet haline geleceğiz”(Timurtaş, 1996: 11). Bu sözlerin manasına baktığımız da ise Asım'ın yukarı da işlediğimiz gibi sadece bedensel övünçlerinin gençlere örnek olması değil toplumun geleceğini belirleme de sahip olduğu zihni ve ahlaki değerlerin önemine dikkat çekilmektedir. Asım adına kurtuluşu ilim ve manevi gelişim de bulmak mümkündür.

1.4.6.1.Milletine Bağlı ve Vatanperver

Akif eserlerinde milli değerlere vurgu yaparken ırkçı bir tavır içinde olmamıştır. Hatta ulusculuğun zararlarına eserlerinde yer vermiştir. Asım'ın tavırları toplumu bütünleştirici, tarihi ve gündelik olaylara uygun üstelik içtimai sorunlar karşısında çözümleyicilik güdülerek kaleme alınmıştır(Şimşek, 2013: 94). Asım içinde bulunulan vaziyetin farkında ve adeta kendi göbeğini kesmek yaklaşımıyla olaylara ve milli değerlere sahip çıkma arzusu içindedir. Üstelik kendisi halkı için oldukça endişeli ve üzgünken insanların halden anlamaz tavırlarına da öfkelelidir. Öyle ki meyhanede keyif naraları atanlara haddini bildirmeyi borç bilir. Milletinin derdiyle dertlenen ve sağduyusundan taviz vermeyen bir yapısı vardır.

“Gelelim cümbüşe insâf ediniz vakti midir?
Yâhud insan gibi eğlense herifler ne denir?
Muhtekir kâfilesiymiş, ne edeb var ne hayâ.
Sefil inleyerek can veredursun dünyâ,
Yine siz dinlemeyin, anlamayın mâtemini,
Sürün artık serilen yurdunuzun don demini!
Sağda yüzlerce ölen, solda hesapsız sürünen,
Karşıdan bunlara gülmek ne demektir alemen?
Durmayın, derdime ortak görünün kalkın da,
Demiş olsam, bilirim, vüsûnüzün fevkında.
Ağlamak çok kişinin zevki değilmiş, lâkin
Gülmek herkes için, zannederim, pek mümkün.
Komşulardan sıkılın, petsen atın na'raları;
Büsbütün sustururum sonra, çıkarsam yukarı!
Son sözümdür size... Beyhûde fakat, nerde duyan?
Taştı kusmuk gibi her pencereden bin hezeyan.
Pek tabî'i durulmazdı...(Ersoy, 1933: 422-423).

Vatanperverlik Asım'ın en temel niteliklerinden biridir ve Asım'da Çanakkale Savaşı'ndan gazi olarak dönen bir yedek subaydır. Çok sayıda dostunu şehit vermiştir, Asım çok bedel ödemiş bir vatanseverdir. Aynı zamanda Akif'in gözlemleri onu nefret söylemine

itmemiş bilakis İslam âleminin aldığı derin yaraları görerek uyarı niteliğinde bir eser bırakmıştır. Akif eserlerine romantik ve destansı idealizmi kullanarak anlam kazandırmaktadır(Çolak, 2011: 279). Aynı zamanda Asım'ı da bir rol model olarak kullanıp betimlemesini pekiştirmektedir. Asım'ı Selahaddin Eyyübi ve Kılıç Arslan'la özdeşleştirmiş hatta öyle ki Asım'ı onların dahi hayranlığına bırakmıştır çünkü o Asım ki, asra sığmayacak nadide gençtir ancak Hz. Peygamber'in kucağına layıktır. Çanakkale şiiiri Asım üzerinden kahraman Mehmetçik için yazılan bir destan olarak Akif'in, vatan sevgisinin de çağladığı bir eserdir.

“ Sen ki son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddîn'i,
Kılıç Arslan gibi iclâlâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çenberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhuna berâber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülse taşacaksın...
Heyhât, Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âğûşunu açmış duruyor Peygamber(Ersoy, 1933: 412- 413).

Akif, Asım üzerinden Türk gencinin yaşama gücünü, sarsılmaz azmini savaş gören bir vatanseverin gözünden özel olarak aktarabilmiştir(Topçu, 2006: 40). Asım'ın akıl almaz savaşçı ve vatansever ruhu aslında Akif'in duyarlılığı ve halkla içiçe, halktan gelen, her türlü maddi manevi zorluğa katlanarak halkı anlayabilen geçmişinde saklıdır. Öyle ki aynı gün hem babasını kaybeden hem de yangın faciasıyla imtihan olan genç Akif yaşadıklarının sonucu olarak eserlerinde yer verdiği gerçekçi akışla akıllarda yer etmiştir.

1.4.6.2.Merhametli ve Naif

Asım, güçlü olmasıyla bilinirken yeri geldiğinde düşmanına dahi merhamet eden vicdanlı bir gençtir. Asım'ın merhameti de İslam'ın bir yansımasıdır ayet ve hadislerden bu terbiyeyi almıştır. Güreşe giriştiği genci yenebilecekken elinde evirip çevirip oyalamasını şöyle açıklar:

“Yenemezmiş onu: Bir kerre değilmiş dengi,
Bir de biçâre adam pek müte'azzım şeymiş,
Kahrolurmuş kederinden tutarak yenseymiş.
Sonra, lâyük mî imiş yerlere sermek şimdi,
Böyle düşmanla bütün gün dövüşen bir yiğidi?”

Hal böyle olunca onun ruhunda ki naiflik ve mütevazılıkta elbette ahlakına sirayet etmektedir.

“Dökülen hisleri gör: İncilerin en temizini,
Gövde yalçın kayadan âbide, lâkayd-i eceli;

Sanki hiç duygusu yok...
 Bir de fakat rûhuna gel;
 O ne ifrât ile rikkat! Hani, etsen ta'mîk,
 Bir kadın ruhu değildir belki o kadar rakîk.”(Ersoy, 1933: 418).

Asım'ın böyle nazenin olması Akif'in onu salt hiddetli bir kalıptan çıkararak özünde dingin ve sade bir ruhu olduğunu da hatırlatır böylelikle Asım itidalli bir ruha sahiptir (Şimşek, 2013: 83). Her insanın bir yumuşak karnı olduğunu ve aslında insanın özünden ayrılmaz bir oksimoron(iki zıt anlamlı) tavrıla var olduğunu Asım'da açıkça görmek mümkündür.

1.4.6.3.Ahlaklı ve Bilgili

Asım faziletiyle yanlış ve ahlaka sirayet etmeyen her şeyin karşısında aslında ahlakını Kur'an ahlakıyla yaşayan üstün ruhlu bir gençtir. Dinin emir ve yasaklarıyla ahlakına şekil veren üstelik ilmi de kendisine dert edinerek hem kendi ahlakının terbiyecisi olmuş hem de toplumu bu konuda yönlendirmeyi görev bilmiştir. Bireyden topluma bir mücadele içerisinde gözü kara, yumruğu sert ve sözleri ağır şekilde bozulmalara engel olmaya çalışmaktadır(İmamoğlu, 1996: 196). Fiziki gücünün ve yaşının verdiği toy ve hırçın bir delikanlı edasıyla Asım gördüğü bozukluklar karşısında sahip olduğu ahlaki değerlerden güç alarak şiddete de başvurmuştur. Oruç tutmayan ya da bir başkasına zarar veren kimselere karşı sert ve vurucu olmuştur. Ahlaki duyarlılığıyla bu tavrını eşleştirmek mümkündür.

Akif kendi hayatını ilim ve daima ilerleme üzerine kurgulamış aydın ve saygın bir hayat yaşamayı tercih etmiştir. Asım'ı da bu çizgi içerisinde alarak dönemin cahilliğiyle ortaya çıkan üzücü olaylara karşı tepki verir. İlmiyle ve ilme verdiği önemle karanlıkların aydınlığa çıkacağı inancı vardı(Aruç, 2011: 190).

“Sonra, irfânı için söyleyecek söz bulamam;
 Oğlanın bildiği, öğrendiği herşey sağlam.
 Boynu dehşetli, evet, beyni de lâkin zinde;
 Kafa enseyle beraber gidiyor seyrinde.” (Ersoy, 1933: 371).

İlim ve fen konusunda da Batı'yı yakalama arzusu ise malum olunduğu üzere Asım'dan en büyük beklentisi ve temennisi olmuştur. Kitabın sonunda ise Asım'ı ilim tahsil etmesi için Berlin'e yönlendirmesi de bunun göstergesidir.

1.4.6.4.Yardımsever ve Sorumluluk Sahibi

Akif hayatının her anında Kur'an temelli yaşamış salih bir müslüman olarak ümmet bilincini dava edinmiştir. *“Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yükledi. Doğrusu o, çok zalim, çok cahildir”*(Ahzab 33/72). Şüphesiz ona bu bilinci aşıl原因 bir ayet olarak baktığımızda Akif sorumluluktan kaçmayan aksine üzerine düşen her göreve talip olarak zoru başaran bir yapıya sahipti. Asım'a da bu inanç ve gayreti yüklerken sorumluluk bilincini dile getirmesi de önemli bir detaydır. Bu yüzden Asım'ın fedakârlık sorumluluk ve yardımseverlik bilinci gelişmiştir Akif bunu şöyle ifade eder:

“- İşte, oğlum, çocuğun rûhunu sarsan esbâb;
Muttasıl kıvranıyor, kalbi yıkık beyni harâb.
Hangi bîçârenin âlâmını etsin ta'dîl;
Kimin imddına koşsun O kadar çok ki sefil! ...
Hangi mâtemli evin derdine çıksın ortak
Bir yığın kül kesilen, baksana, binlerle ocak!
Hangi yardım dilenen aczi tutup kaldırsın
Hangi mel'un çetenin boynunu ilkin kırsın” (Ersoy, 1933: 387).

Asım her ne kadar yaralı ve yorgun bir yanı olsa da bu dertlerden kaçmak gibi bir yönü olmadığı da anlatmıştır. Mazlumun arkasında, zalimin karşısında yer alarak sorumluluk ve yardımseverliğiyle herkesi kendine hayran bırakmış gerekirse kendinden feda etmiştir. Bir üst elden alarak halka vermeyi görev bilmiş, Robinhood vari yerli gençlik anlayışı olarak gösterilebilir.

1.4.6.5.Mert, Heyecanlı ve Haksızlığa Direnen

Asım adeta bir hâkim sıfatıyla haksızlıklara karşı oldukça sert ve tavizsizdir. Onun bu tavrını Akif, Ebu Zer (ra) benzeterek açıklar. Öyle ki Ebu Zer, yaşadığı kötülük, adaletsizlik ve hatalara karşı susmaz tıpkı Asım gibi yeri geldiğinde dine ve ahlaka saygısızlık edenleri döver ve takip ederdi. Zalim kocanın elinden hanımını kurtarır, açları gözetmeyip köpeğini balıkla besleyenleri sopalardı (Yıldırım, 1985: 41). Bu durum karşısında babası vaziyeti şöyle arz eder:

“Ne demir leblebi meslek bu, Ebû Zer-vâri
Ömer'in zâbitame'mûru geleydin bâri!
Sen o meyhâneyi basmakla mükellef miydin ?
Ya kumarbazları ma'nâsı nedir tehdidin
Toplanıp cümbüş ederken elin evlâdı, gece,

Hangi bir hakla gidip hepsini dövdün delice
 Na'ra atmış diye sarhoşları, tut sen, kovala...
 Bâri git bekçi yazıl, aylık alırsın budala!
 Niye cebren ayırırsın kocasından kadını
 Komşular, baksana, "kel kâhya"komuşlar adını!
 Balık almış, ne olur? Sonra yedirmiş, ne çıkar
 Sanki hiç beslememiş kendisi vaktiyle zağar.
 Sana bir şey dememiş, kısmış oturmuş dilini;
 Niçin, oğlum, seriyorsun herifin pestilini ..."(Ersoy, 1933: 370).

İdeal bir ahlakla güçlenmek isteyen gençler, doğru ve adil olduğuna inandıkları gerçeklerle çevrelerine hükmetmeye başladılar. Ancak beklentileri karşılanmadığında oldukça şiddetli bir geri dönüş yaşayarak fikirlerinin esiri olarak ciddi ve zorlu bir mücadeleye tutuşurlar(Gündüz, 2003: 182). Asım'ın davranışlarında ki fevriyelik bir an önce haksızlığa dur deme döngüsü bu duyguyla ateşlendiği düşünülebilir. Akif'in kendisi dahi haksızlık ve saygısızlığa tahammülü olmayarak gerekli yerlerde susmayı değil cevap vermeyi uygun görmüştür. Kendisine alay edencesine baytarmışsınız dendiğinde evet bir yeriniz mi ağrıyor, cevabıyla hasmını zekâsıyla ve tavrıyla alt edebilmiştir. Bu meziyeti Asım'a yüklememesi elbette bir hayal kırıklığı ve eksiklik olurdu.

Asım'ın gençlik ruhuyla hareket ederek ben bilirim tavrına kapılması babası bile olsa fikrini beğenmemesinden kaynaklanır(Akman ve Erden, 2004: 74). Bu inançtan hareketle Asım kendinde oldukça büyük bir güç ve gençlik heyecanı da taşımaktadır. Babiâli'yi basmak fikri, sonuçları ne denli korkunç ve bedeli ağır olucaksada Asım'ın zihin dünyasında mümkün bir yanı vardır. Bu örnekle Akif'in yaptığına gençlerin özelliklerini öne çıkarma çabası denilebilir (Şimşek, 2013: 97). Şu dizelere baktığımız da bir kadını korurken aynı zamanda geleceği de ihmal etmeyen çok yönlü düşünen fakat yine de heyecana kapılan Asım'ı görmekteyiz:

“- Nedir öyleyse telâşın, heyecânın bu kadar
 - Heyecan yok, yalnız, mes'elenin ihmâli,
 Bence pek doğru değildir. Evet, insan hâli,
 Ya nihâyet kızı saymaz da bu ma'tûh oğlan,
 Yeniden kâmete kalkarsa, ne olmaz o zaman
 Kopacak fitneyi, oğlum, hele bir kerre düşün;
 Sanırım ayn-ı hatâdır beni müfrit görüşün.” (Ersoy, 1933: 392).

1.5. Asım'dan Beklentiler

Asım yukarıda sayılan özelliklerinin yanı sıra Akif'in ideal tipi ve ütopyası olması açısından daha da yeterli sayılmaz ve beklentiler de oldukça fazladır. Akif pek çoklarına göre kendinde gördüğü ve görmek istediği meziyetleri Asım' a yükleyerek bu ideal ve toplumsal

type rol biçmektedir. Asım'ın vasıflarını yükselten değerler ise eğitim ve genelleyecek olursak da maddi ve manevi etik yaklaşımlarıdır. Bu sebeple Asım'ın kriterleri ölçüsünde prensip sahibi de olması da gerekiyor ve aynı zamanda özgürlüğüyle, özgünlüğüyle ön plana çıkması bekleniyor.

“Nasihatim sana: Herzeyle iştigâli bırak;
Adamlığın yolu nerdense, bul da girmeye bak!
Adam mısın: Ebediyyen cihanda hürsün, gez;
Yular takıp seni bir kimsecik sürükleyemez.
Adam değil misin, oğlum: Gönüllüsün semere”

Asım'ın gözü pek, heyecanlı ve fevri karakteri, şiirde de görüldüğü gibi Akif'in kanun bilinciyle uyuşmamaktadır. Akif'e göre kişi, hürriyeti ve hakkı masûn kaldıkça insandır. Bu da ancak insanın sağlam iradesiyle sağlanır(Pekolcay, 1991: 67). Asım'ın bu hırçın yanının törpülenmesi ve kurallara, kaidelere uygun davranmasını arzular.

“*Marifet; ilim, bilgi, teknik, ustalık, hüner demektir. Fazilet ise yüksek hasletler, iyi huy, iyi ahlaktır. Marifet, halkı mutlu kılacak bütün maddi sebep ve imkânları temin eder. Fazilet de, bu maddi imkânların, memleketin hayırlı yolda yükselmesi için güzelce kullanılmalarını sağlar*”(Düzdağ, 2005: 56). Bu iki önemli konu da geleceğin inşası ve bekası için Asım'ın da kendini geliştirmesi, bu yolda ilerlemesi istenir.

“Çünkü milletlerin ikbâli için, evlâdım,
Ma'rifet, bir de fazilet... İki kudret lâzım.
Ma'rifet, ilkin, ahâlîyesa'âdet verecek
Bütün esbâbı taşır; sonra fazilet gelerek
O birikmiş duran esbâbı alır, memleketin
Hayr-ı i'lâsnatahsîs ile sarf etmek için.” (Ersoy, 1933: 400).

İslam aynı zamanda fazilete önem vererek ilerler Osmanlı bu medeniyetlerden biri olarak “Medeniyet-i Fâzıla” olarak bilinir ve buradan hareketle “*Muhakkak ki Sen, en yüksek ahlâk üzeresin*” Kalem Suresi 4. Ayette geçen İslam'ın tamamlayıcısı olarak açıkca insanı konu edinir(Akseki, 1979: 198). Asım' da bu vasfa sahip olmalı hem marifet hem fazilet ruhuyla donanmalıdır.

Asım sahip olduğu karakteristik özelliklerle içtimai hayatın umudunu yücelten saygın bir gençtir. Akif'in korkusunda toplumun daha iyi bir gelecekte uzaklaştırılarak, tarih bilincinden ve ahlaki unsurlarda yozlaşmış sağlıklı bir toplumun inşa edilmesidir. Bu durumda İslam'ın derin yaralar alacağı endişesidir. Ancak değerlerine sahip çıkabilecek yalnızca milletin kendisidir. Millet asla umutsuzluk içine düşmemeli gaye ve yaşantılarından uzaklaşmamalıdır. Akif'e göre Hakk'a tapan bir kimse, emelsiz ve ufuksuz yaşayamaz (Özbek, 2011: 203- 206). Asım'da inandığı yolda İslam'dan daha kıymetli bir yoldaş bulamaz

kendine ve ümit aşılmalıdır. Ayrıca Asım bu umudu yaşatırken de diri bir İslam şuurunu taşımaktadır.

“Ölümler dîni değil, sen de bilirsin ki bu din,
 Diri doğmuş, duracak dipdiri, durdukça zemin.”
 ...
 Hoca, mâdem ki bu din: Dîn-i beşer, dîn-i hayât,
 Beşerin hakka refik olmak için vicdânı,
 Beşerriyyetleberâber yürümektir şânı.
 Yürümez dersin eğer, rûhu gider İslâm'ın;
 O yürür, sen yürümezsen, ne olur encâmın?” (Ersoy, 1933: 391).

Böylelikle diri ve yaşayan bir İslam dini olacak, Asım'da bu çark içerisinde bütünleştirici ve canlı kalacaktır. İslamiyet, Asım için her yönden en önemli referans kabul edilmektedir. Bir görev olarak çağdaşlarına Müslümanlığın fazilet ve erdemlerini doğru aktarmalıdır. Bunun için yeni bir dil hareketi ve zihni anlayış gereklidir. Hepsini birbiri ile girift şekilde kurgulanan vasıfların Asım tiplemesinin ana hatları içerisinde ilim sahibi olmak da tıpkı diğerleri gibi önemli bir bel kemiğini oluşturmaktadır. İlim, Asım'ın adeta yoluna ışık tutan, rehberlik yapan yegâne yoldaşdır. Batı ilmiyle ilerlerken asıl örnek alınacak vasfi ilim iken bizlere sunmuş olduğu materyalist ve cinsiyet temalı hayat oldukça cazip gelerek amaçtan uzaklaştırmıştır. Bu cazibe içerisinde özlük kaybı meydana gelmiş aynı zamanda taklitçilik yapılmaya başlamıştır. İnkılap için gerekli manevi ve ruhsal güç geçmişte aranmaktan uzaklaşmıştır (Topçu, 2006: 47). Bu görüş de mutabık olan Akif'de asrın ilmini elde etme de dengeli ve akıllıca davranmayı Asım' a öğütler.

“Yarımın ilmi nedir, halbuki Gâyetmüdhiş:
 "Maddenin kudret-i zerriyyesi" uğraştığı iş.
 O yaman kudrete hâkim olabilsem diyerek
 Sarf edip durmada birçok kafa binlerce emek.
 Onu bir buldu mu, artık bu zemin: Başka zemin.
 Çünkü bir damla kömürden edecekler te'min,
 Öyle milyonla değil, nâ-mitenahî kudret..!” (Ersoy, 1933: 403).

Akif'in asırlık projesinin temeli olarak Asım'ı hem törpüleyerek hem de öğütleyerek orantısız gücü değil kanunları üstünleştirir. Böylece Asım kendi sınırlarını akıl ve devlet eliyle çizerken yaptığı işlerde usüle uygun davranmış olacaktır. Haklı iken haksız duruma düşmeyip anarşist bir genç izleniminden uzak toplumsal doğruları dile getirmiş olacaktır.

Akif'in en çok eleştirdiği ve bu sebeple çok fazla bağ kuramadığı İttihatçı darbe anlayışından uzak anarşizmin karşısına güvenilir hak arama ve yenileşme metodu olarak Asım'ın ilimle ve bilgiyle yenilenme arzusunu yerleştirir. Kurtuluş, marifet ve faziletin sağlam temeller üzerinde inşa edilmesidir ve Türk genci bunun bir diğer önemli sacayağı olarak yalnız milletini değil dinin yaşanma biçimini de muasırlaştırabilecektir. İslam'ın canlı ve sağlıklı bir gelecek yaşayabilmesi Asım'ın onu ülke içinde ve dışında doğru anlayıp aktarabilmesinden geçmektedir. Asım'a tebliğci ve mücahit bir mana daha yükler. Manalarla dolu Asım, asla yeise düşmeyecek düştüğü noktada dahi mücadelesinden taviz vermeyecek nefes aldığı müddetçe doğru adımlar atmaya niyetli ve azimli olacak gençtir. Bu gayret ile ancak arzu edilen ideal Müslüman genç olarak adını duyuracak ve kayda değer işlere öncülük edecektir.

1.2. Gençlik Hareketlerinin Temel Yaklaşımları

1.2.1. Muhafazakârlık ve Milliyetçilik Üzerine

Muhafazakâr, kavramsal olarak siyasal ahlaktır. Var olanı olduğu gibi koruma çabasıyla sürdürme arzusudur, bozulmasını istememekten ileri gelir. Muhazafa edilecek unsurlar hakkında sıklıkla ihtilafa düşülsede liberal ve sosyal muhafazakârlık şeklinde çeşitlendirilir. Tarihsel süreçte muhafazakârlar, iyi hayatlar ve faydalı durumların korunmasından yanadırlar. Fransız ihtilalinden sonra ortaya çıktığı kabul edilir. Toplumsal kargaşa, değişim, dönüş, düzen çabası sonucu değerlerin korunma arzusu ortaya çıkmıştır (Aydın, 2011: 309). Mümtazer Türköne ise şöyle tanımlar: “*Muhafazakârlık, biraz da değişime karşı direniştir. Elindekileri kaybetme korkusu yaşayanlar statükoya ve statükoyu savunan muhafazakâr politikalara dört elle sarılır. Bu yüzden muhafazakarlar alternatiflerinin hep ‘kaos’ olduğunu öne sürerler*” (Türköne, 1991: 56).

Türkiye’ de kalıplaşmış yapıları simgeleyen dört temel muhafazakârlıktan bahsetmek mümkündür (Genç ve Çoşkun, 2015: 28).

1. Kemalist muhafazakârlık
2. Milliyetçi muhafazakârlık
3. Dinsel muhafazakârlık
4. Dinsel-milliyetçi ya da milliyetçi-dinsel muhafazakârlık

Ekseriyetle bu muhafazakârlık görüşlerinin temelinde her ne kadar seküler arzular varmış gibi görünse (Kemalist/ Milliyetçi) de asıl olan tarihsel-toplumsal koşullara bağlı olarak *Osmanlıcığa/Osmanlı’ya geri dönüş özlemine ya da Türkik-Sünni-Hanefi İslam’a dönüş* isteğiyle yanı sıra *din ve milliyetçilik* kavramlarının kesişiminde bir muhafazakârlık algısı söz konusudur. Muhafazakârlık kavramı ilk olarak Âdem ve Havva kıstasıyla malumdur. Şeytanın ilk muhafazakâr tutuma sahip olan varlık olarak insanı reddetmesi ve ona

secde etmeyerek karşı gelmesi söz konusu durumu kabul etmemesinden, değişimi onaylamayarak statüsünü koruma güdüsünden kaynaklanmıştır. İslam tarihinde bu tutumu ilk muhafazakâr duruş olarak kabul etmek mümkündür (URL3). İslam medeniyetiyle şekillenen Türk halkı içinde bu kaynaktan ilham alınarak, günümüzde bu kavram hâlihazırda toplumun dini tutuculuğu olarak değerlendirilmektedir. Toplum genel olarak hafızasını korumaktan yanadır ve içinde bulunduğu iktidar buna izin verdiği sürece de sorunsallaştırmaktan uzak durur, tavırlarını sakın ve barışçıl bir yapı olarak değerlendirmek mümkündür.

Türkiye’ de muhafazakâr kesimi tam olarak şu şekilde tanımlayabiliriz: *“ilk bakışta Türk sağı ile temsil olunuyor gibi görünmektedir. Oysa gerçekte muhafazakârlık, sadece bir siyasal kutba, fraksiyona yerleştirilemez ve indirgenemez. Ayrıca Türkiye’deki muhafazakârlıklar, Türkiye’de yaşayan insanların oluşturdukları temel merkezi değerler belirlenmeden, yalnızca siyasal söyleme dayanılarak da ele alınamaz. Bu nedenle ele almalar, Türkiye’nin merkezi değerlerinin oluşturucusu, taşıyıcısı, savunucusu ve aktarıcısı olur. Ayrıca yukarıdaki muhafazakâr tanımına uygun özellikler gösteren, siyasal tercihleri muhafazakâr ruhunun uyum yeteneğine göre değişebilen, toplumsal merkezde yer alır. Dine ve tarihe bakışta, gündelik siyasal tutumlarda, milliyetçilik ve İslamcılık gibi siyasal ideolojilerden hem kendilerini özenle ayıran hem de kolayca ayrılabilen ana kitlenin yaşama ve düşünme tarzını belirleyen değerler sistemi üzerinden de yapılmalıdır”* (Genç ve Coşkun,2015: 30).

Aslına bakılırsa Mehmet Akif’de hem bir muhafazakâr hem de bir inkılâpçıydı fakat onun değişim arzusu yakıp yıkmak yahut devrim temelli değil marifet ve fazilet üzerinden yükselmektir. Kökleri İslam’a sınıksız bağlı bir ilim ve fen yükselişi arzulamaktadır, Asım onun bu idealinin en büyük eseridir. Çalışma içerisinde de bu günün Türkiye’inde muhafazakâr kesim olarak kendini nitelendiren ve Asım’ın Nesli tabirini kullanması sebebiyle bu kitle tercih edilmiştir.

Siyaset kavramı farklı düşüncelere sahip insanlarla ilişkili bir yapıdır. Farklı düşünme ve davranma ayrıştırması olmasıydı bu kurumun var olması da anlamlı olmazdı. Siyaset farklı olmayı, yanlı olmayı doğal kılan bir gerçekliktir (Akın ve Coşkun, 2017: 4). Türk siyasetinin önemli sacayaklarından biri olarak milliyetçilik fikride çalışmada önemli bir yer tutarak kendisini milliyetçi olarak tanımlayan gençler de çalışmada yer almaktadır. Milliyetçilik kavramı her ne kadar 13. yüzyıla kadar eski bir tarihe ait olarak ele alınmasa da etkilerine baktığımızda dünde olanı ve bugün Türk halkı adına yaşananları karşılamaya çalışmaktadır. Aslına bakılırsa özgün olarak ele alındığında millet kavramı siyasi bir nitelik taşıyamaz doğum ya da doğum yeri açısından ortak değerler taşıyan toplulukları ihtiva eder. Terimin değişimi

Fransız İhtilali ile Fransız papaz Augustin Barruel'in kullanımıyla siyasi bir hareket olarak kabul edilmektedir. Yaklaşık 500 yıl siyasi bir emel taşımamışken jakobenlere karşı bir tavır olarak geliştikten sonra özellikle 19. Yüzyılın ortalarına gelindiğinde artık siyasi bir doktrin veya hareket olarak görülmeye başlandı. Özellikle yükseldiği ülkeler çok uluslu olup Türkiye, Avusturya ve Rusya bunların başında yer aldı. Bu hareket imparatorlukları dağıtarak haritaların yeniden çizilmesinin de sebebi oldu. Sonuç olarak ele alındığı salt halk desteğine dayanan bir akım olarak düşünmek yerinde olmayacaktır. Bu tutkulu tavır yükselen orta sınıf üzerinde milli birlik ve bağımsızlık arzularını geliştirerek özgün millet kurgunu başarmıştır (Heywood, 2013: 161). Fakat milliyetçiliğin tanımı basitçe yapılamaz, çünkü tek başına işlevi yeterli değildir yanı sıra "*yurttaşlık, yurtseverlik, popülizm, etnizm, etnosantrizm, yabancı düşmanlığı, şovenizm, emperyalizm...*" yanı sıra; "*millet, milliyet, etnisite, kültür, ırk, ırkçılık, halk, yurtseverlik vb.*" diğer terimlerle de iç içe muallaklı bir tanımı vardır (Balibar, 2013: 62-63). Kısaca Milliyetçiliğin ne olduğuna bakacak olursak bazı görüşler onu modern topluma indirgenmiş '*mecazi bir akrabalık*' olarak tanımlanan bir "*ulus-devlet ideolojisi*" olarak niteler (Eriksen, 2004: 165). Anthony Smith, milliyetçilik kavramını milliyetçiler üzerinden değerlendirirken "milliyetçi, arzuların gücünün hem bütün devletlerin doğasını ve ilişkilerini hem de birçok etnisitenin hedeflerini ve niteliklerini dönüştürdüğünü" söylemektedir. Bu durum da milliyetçiler özel ve biricik milletler olma fikrinden hareketle siyasetten beslenmektedirler yani "dikişsiz bir bütündür, sürekli evrilmesine rağmen sabittir, bölünmelerle dolu olmasına rağmen süreklidir" şeklinde ifade eder (Smith, 2002: 172). Asım ve Akif'te birer vatansever ve milli değerlere bağlı kişilikler olarak milliyetçi gençlere ekol olarak gösterilebilir. Görüldüğü üzere Asımla milliyetçi bağlar kurabilecek gençlerle çalışmak yerinde bir yaklaşım olacaktır.

Asım, dini ve milli bir ışık tutucu misyon üstlenen önemli bir rehberdir. Yaptığı bu derleme ve birleştiricilik üzerine bugünün Türkiye'sinde kendini Asımın Nesli olarak gören gruplar üzerinde yeniden bir Asım okuması yapılacaktır. Böylelikle bu ideal tipin günümüze yansımaları betimlenecek ve gençlik hareketlerinin temel parametrelerine dair bulgular gün yüzüne çıkarılabilecektir. Çalışma bu nedenle bilimsel alana bir katkı sağlaması bağlamında önem arz etmektedir. Asım konusunda bugüne kadar pek çok çalışma yapılmış olsa da bunlar edebiyattan öteye geçmemiştir. Çalışma bu yönüyle Asımla nostaljik bağlar kurmaya çalışan bugünün muhafazakar ve milliyetçi Konyalı gençleriyle onu şiirden alarak güncellemeye ve toplumsal konuma getirmek amaçlanmıştır. Böylelikle bu gençlerin ilham kaynağı olarak Asım'ı nasıl tanımladıkları ve algıladıkları üzerinde mesai harcanmıştır. Çalışma sonucunda

gençlerin Asım'ın nesli olma arzusunun bir temenni ve söylemden mi ibaret olduğunu ne denli tanıdıkları sorularına yanıt aranacaktır.

Konya Gençliğinde Muhafazakârlık ve Milliyetçilik

Gençlik sosyolojisi, genel sosyolojinin alt basamaklarından biridir. Buna göre biyolojik, kültürel ve tarihsel alanlarda değişimle beraber sosyal olarak devamlılığı açıklar. Süreç içerisinde geçişlere mağruz kalan genç, dönemin psikososyal varlığı olur. Öyle ki sonuç olarak 'heyecanlı, sabırsız, özgürlük hareketli ve kişisel bağımsız' gibi pek çok parametreyi muhteva eden bir psikososyal karakteri temsil etmektedir (Yaman, 2013: 35- 36). Asım'ın da bir genç olarak bu şekilde sosyolojik bir konu olarak ele alınması gerekir ve günümüz gençleriyle hangi alanlarda ne tür bağlar kurduğu konusu tartışılabilir olmalı. Nihayetinde bunda yaklaşık 100 yıl önce kurgulanmış bir genç olarak arada ki farklar ve ortak noktalar gözlemlenebilir.

Modern toplumların örgütlenme anlayışı temel özelliklerinden biridir. Temel kurumlar örgüt olarak ele alınabilir ve ilerlemesinin yanı sıra karmaşık yönleriyle toplumun neredeyse tümüne yayılmış durumdadır. Böylelikle sosyolojik olarak ele alınması gereken önemli bir konu haline gelmiştir. Sosyal ağlar, aile ve özel alanlarda bile sıklıkla örgütlenme değerleriyle hareket edilmektedir. Ortak anlayışlar üzerine kurulu bu düzen içerisinde *rasyonalite, kuralcılık, hiyerarşi, ikincil ilişkiler, maksimum kârlılık vb.* kavramlarla daha da yapısal hale gelmektedir. Sonuç olarak baktığımız da örgüt çatısı altında belirli bir amaç, ortaklık ve uyum içerisinde belirli bir hedef tanımına uygun faaliyetlerle birleşmiş topluluklar söz konusudur. Resmi, ikincil ya da biçimsel olabilirler (Aytaç, 2004: 191).

Türkiye genç nüfusun oldukça yoğun olduğu ülkelerin başında gelmektedir sahip olduğu gençlik potansiyeli sebebiyle hem gençlerin aidiyet duygularını yoğun yaşaması hem de sayıca fazla olunması gençleri bu tür örgütlenmelere yönlendirmektedir. Gelişmekte olan bir ülke olduğumuz ve pek çok alanda modernizm dayatmasıyla karşı karşıya kalmamız, gençleri kendini ifade edebileceği, özgürleşirken aynı zamanda bir etiket ve kimlik kazanmaya başlayacağı gibi pek çok heyecan verici ve tatmin edici duyguyla örgütlenmeleri cazip kılınmaktadır. Konya özelinde de bu ihtiyaca cevap verebilecek pek çok muhafazakâr ve milliyetçi gençlik örgütlenmesinden bahsetmek mümkündür.

Konya oldukça kadim bir tarihi geçmişe sahip, adeta doğu batı arasında sentez bir şehirdir. Bugün ise tarihle hala bağlarını koparmamış, modernizm sonrasında dahi özünden büyük bir kopuş yaşamamıştır. Medeniyetler çatışmasından uzak kalabilmiş, sevgi ve hoş

görü inancıyla Mevlana felsefesinden beslenerek ayakta kalmayı başarmıştır. Bugün ise toplumsal ve iktisadi varlığını koruyarak canlı bir köprü şeklinde varlığını sürdürmektedir (Koyuncu, 2011: 74). Konya aynı zamanda ülkemizde hatta dünya çapında muhafazakâr bir şehir olduğu kanaati oluşturmuş ve hâlihazırda bu tutumunu yansıtmaya devam etmektedir.

Tarihte Konya kendisine verilen “*belde-i emin*” , “*kutsal belde*” ve “*kutup şehir*” sıfatlarıyla dini olarak ün yapmayı başarmış ve sürdürmüştür (Küçükbezirci, 2009: 19). Dini unsurlar Konya halkı için önemlidir ve dini tutumlar geliştirmelerine sebep olmuştur. Dış etkilere karşı kendisini korumaya çalışmaktadır her ne kadar yabancı unsurlarla mücadele etmeye çalışsa da dini inanç ve kabulleri hala devam etmektedir (Aydın, 2010: 78- 81). Bu yönüyle Konya dini temelli çok sayıda cemaat, dernek ve vakıfla anılmakta her birinde çok sayıda genç aktif rol almaktadır. Akif’in de muhafazakâr tavrından daha önce bahsetmiştik ve Asım’da özünde muhafazakâr bir genç olarak Konyalı gençlerle özdeşleşmektedir.

Konya, resmi olmayan kayıtlara göre Milli Mücadele döneminde Ankara’dan en çok şehit veren il olarak bilinmektedir. Milli Mücadele döneminde başta Mehmet Akif olmak üzere ülkenin önde gelenleri Atatürk dâhil Konya halkından umutlu olmuştur. Öyle ki Milli Şair Mehmet Akif’inde içinde olduğu bir heyet Haziran 1920’de Konya’ya geldi. Aynı heyetten Hamdullah Suphi Konyalılara duyduğu inancı şöyle dile getirir: “*Ta Selçuk günlerinden beri bir ilim ve fikir merkezi olan Konya’ya düşen vazife Anadolu mücadelesinde kendi büyük mazisine layık bir ruh ile rehber olmaktır. Millet Meclisi size bu düşüncelerini arzetmeye beni memur etti*” (Sarıhan, 1996: 113- 114). Atatürk’te aynı inançla başka bir konuşmada şunları söyler: “*Sizin her birinizin memleketin mukadderatını ilgilendiren konularda hassasiyetinizi takdir ediyoruz. Uzun asırlar istiklalini kendi milli şeref ve mevcudiyetinin temeli kabul eden milletimiz bugün büyük bir tehlikenin eşiğindedir. Bizi bu tehlikeden kurtaracak ancak millî beraberliğimiz ve millet yolunda fedakârlığımız olacaktır, sizlere karşı güvenimiz sonsuzdur. İstiklâl her zaman sizlerin omuzlarında yükselecektir*” (Önder, 1989: 8). Konya halkı milliyetçi unsurları barındıran hem milli hem de dini hazları yoğun bir toplumdur. Gençlerde bu milli duyguları yoğun yaşamakta Ülkü Ocakları, Alperen Ocakları, Ahde Vefa Turan Derneği gibi pek çok milliyetçilik esaslı örgütlenme söz konusudur.

Aşağıda kısa başlıklar olarak ele alacağımız, kendilerini muhafazakâr ve milliyetçi yapılarla tanımlayan grupların genel özelliklerine ve kurumlar içerisinde Asım’ın Nesli söyleminin gündeme geliş şekline değinilecektir. Böylelikle Asımla olan yakınlıkları örgüt bazında değerlendirilip mülakatlar esnasında gençler için ne ifade ettiği arasında anlamlı-anlamsız bir bağ yakalanmış olacaktır.

1.2.1.1. Anadolu Gençlik Derneği (AGD):

Asıl liderliğini Necmettin Erbakan'ın yaptığı, Milli Gençlik Vakfı olarak bilinen ve Milli Görüş fikrinden hareketle 1960 yıllarının ortasında kurulan derneğin 28 Şubat döneminden sonra dönüştürülmesiyle Anadolu Gençlik Derneği adını almıştır. MGVD kurulduğu dönemlerde Müslüman kimliğini kullanmak dönemin siyasi unsurları için çok zordu fakat Erbakan, Milli Görüş aksiyonuna Müslüman kimliği kazandıran kişi olmuştur diyerek AGD İstanbul üniversite komisyon başkanı Alver, bu durumu özetler. Aynı zamanda gençlik anlayışları için şunları ekler *“gençlerin birbirini kırmaması adına Kur'an'ı, kitabı, Peygamber Efendimiz (sav)'in hadislerini “ehl-i sünnet vel-cemaat” düsturunu öğretebilmek için gençlere, talebelere, çocuklara yönelik bu dernek, vakıf kurulmuştur”* (URL4). Müslüman ve muhafazakâr bir kimlik kazanan AGD'nin bugününü anlatırken Genel Başkanı Salih Turhan yaptığı faaliyetlerde tarihten ilham alarak sosyalleşen aynı zamanda iyiliği yaymaya çalışırken herkese adil davranarak özgürlük ve hak sahibi olmaya verdiği önemi aktarır. *“...Yaşamın tüm alanlarında bütün söz ve davranışlarında hakkaniyeti ve adaleti ayakta tutmaya çalışan bir gençlik yetiştirmeyi önceliyoruz. Anadolu Gençlik Derneği kendi zamanının tanıklığını yaparak kadim olan iyinin gelenekten geleceğe taşınmasında köprü görevi üstlenmiş bir yapılanmadır. Sahip olduğumuz değerlerin yeryüzündeki tüm insanların hem birbirleriyle hem de evrenin varoluş gayesiyle barışık yaşamasının yegâne teminatı olduğuna inancımız tamdır. Bu inançla yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara yardım etmeyi görev bilen; yardımlaşmayı ve paylaşmayı karakter edinen; söz verdiklerinde sözlerinde duran; her türlü sıkıntılı durumda bile direnip sabreden; kendinin ve yakınlarının aleyhine olsa bile adaleti gözetip tüm kardeşlerime şükranlarımı sunuyorum”* (URL5).

Teşkilat içerisinde yapılan gençlik faaliyetlerine bakıldığında ortaokuldan üniversiteye kadar gençlere yönelik eğitim, kültür sanat ve sosyal aktivite gibi pek çok çalışma yapılmaktadır. Yine derneğin resmi sitesinde yer verilen gençlik başlığı altında iyi, doğru, adil, renk ve ırk ayırtılmaksızın mazlumun yanında olan, inanç ve fikir özgürlüğüne saygı duyarak aile ve neslin koruyucusu olarak hak arayabilen bir gençlik hedefinden bahsedilmektedir. Gençlik yapılanması AGD'nin bel kemiğini oluşturmaktadır denilebilir.

AGD ve Asım'ın Nesli ile ilgili birkaç haber başlığı;

- Anadolu Gençlik Derneği Denizli Şube Başkanı Hamza Öztürk, Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un vefatının 82. yılı münasebetiyle bir mesaj yayınladı. *"Mehmet Akif Ersoy; emperyalizmin karşısında, bu ülkenin paramparça edilmesinin karşısında dik bir duruş sergilediyse işbirlikçiliğe asla prim vermemişse bugün Anadolu Gençlik de o*

misyonu temsil etmektedir. Onun attığı adımlar bugün bizler tarafından devam ettiriliyor. Bizler Asımın nesli olarak Anadolu Gençlik olarak ecdadımıza, büyüklerimize değer verdiğimiz için buradayız. İnançlı büyüklerimizden öğrendiklerini uygulayan bir teşkilat olarak buradayız, çünkü varlık sebebimiz Milli Görüş düşüncesine sahip ve ecdadımızın ruh köküne bağlı nesiller yetiştirmektir" dedi (URL6).

- Asım'ın nesli, Akif'i hayırla yâd etti. Anadolu Gençlik Derneği İstanbul Üniversite Komisyonu'nun organize ettiği Mehmet Akif Ersoy u anma gecesinde AGD İstanbul Şubesi Üniversite Komisyon Başkanı Semih Tuncel, Akif'in gençlik üzerindeki etkisini anlatarak Asımın nesli üzerinde durdu. "Akiflere ve Akif'in yolundan yürüyecek olanlara ihtiyacımız var" şeklinde konuşarak sözlerini tamamladı (URL7).
- Giresun Milli Eğitim Müdürü Ömer Karakayalı'nın söz aldığı AGD programında Milli Şairimiz Akif'in Çanakkale Şehitlerine yazdığı şiirinden alıntı yaparak "Asım'ın nesli diyordum ya nesilmiş gerçek: İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmeyecek." diyerek gençlerin bu nesil olduğunu söyledi (URL8).
- Bazı kesimler Hıristiyanlık âdeti yılbaşını kutlarken, binlerce Müslüman genç Mekke'nin fethinde buluştu. "Milli Şair Mehmet Akif'in belirttiği gibi Asım'ın Nesline yakışır bir şekilde Mekke'nin fethini kutlayan gençler, "Batı'yı taklit etmeyi bırakın İslam'a dönün" mesajı verdi. Anadolu Gençlik Derneği (AGD) Konya Şubesi her yıl olduğu gibi bu yıl da yılbaşı gecesinde Mekke'nin Fethi'ni kutladı. Anadolu Gençlik Derneği Konya Şubesi etkinliği Mevlana Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi (URL9).
- AGD'nin geleneksel sahur programından. "Sevgili gençler, bu tedbirleri alması gereken asıl unsurlar sizlersiniz. Sizler ki merhum Akif'in 'Asımın nesli', Necip Fazıl'ın Büyük Ortadoğu Gençliği, merhum hocamız Erbakan'ın Anadolu Gençliği, Sezai Karakoç'un ise Diriliş neslisiniz. Türk insanı sizi bekliyor" (URL10).

Sayıcı örnekleri çoğaltmak mümkündür. Yukarıda ki örneklerden de anlaşılacağı üzere AGD tabanında gönüllü ve söz sahibi pek çok kimseler tarafından Asım'ın Nesli anlayışına önemli bir gönderme ve idealleştirme söz konusudur. Mülakatlar sonucunda AGD'li gençlerin konu karşısında ki söylemleri değerlendirilecektir.

1.2.1.2. AK Gençlik:

Direkt olarak bir siyasi parti olan Ak Parti Teşkilatı'nın gençlik kollarıdır. 2001 yılı Ağustos ayında Recep Tayyip Erdoğan tarafından kurulmuştur. Kurulduğu günden itibaren genel başkanı Erdoğan tarafından “*Tek Millet, Tek Bayrak, Tek Vatan, Tek Devlet*” ilkelerini söylem edinmiştir. Ak Parti içerisinde gençlik çalışmaları ön planda tutulmaktadır aynı zamanda Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA) partinin ülke genelinde gençlere hizmet eden en büyük teşkilatlanmasıdır. Misyonlarını: “*Gençliğin sosyal, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve manevi gelişimlerini gözeterek, kendini devamlı geliştiren, kültürel birikime önem veren, yenilikçi ve nitelikli insan kıymetinin oluşumuna katkı sağlamak*”. Olarak ifade ederler ve vizyonlarına ise şu şekilde yer verirler “*Medeniyetimizi yeniden ihya ve inşa edecek nesilleri yetiştiren bir vakıf olmak*” (URL11). Değerler kısmında ise adalet, iyilik, birlik ve ahlak konularında bir açılım yaparlar. Oldukça geniş bir proje yelpazesi olan yapı içinde oyunculuk, icat, fikir, dil, kitap, müzik ve hadisten Beytül Maktis’e kadar pek çok alanda çalışmalar yapılmaktadır.

Asım’ın Nesli söylemi ile en çok 15 Temmuz sonrasında gündeme gelen bir Ak Gençlik’ten bahsedilebilir. Aynı zamanda Ak Parti cephesinde en çok konuşulan konulardan birisi olarak “Asım’ın Neslinden Bir Usta: Recep Tayyip Erdoğan” kitabı Tahir Fatih Andı tarafından kaleme alınmasının ardından ülke de çok sayıda konferansa konu olmuştur. Bu konferanslardan birine katılan Erdoğan, partinin genel başkanı olarak yaptığı bir konuşmasında açıkça şunları dile getirmiştir: “*Biz son 13 yıldır bu ülkeye faydalı bir nesil yetiştirmenin, Asım’ın neslini ayağa kaldırmanın mücadelesini veriyoruz. Bu mücadelemizi de 78 milyonun tamamı için yapıyoruz. Bu ülkenin hiçbir gencinin heba olmasına, yitip gitmesine gönlümüz razı değil*”. Sözlerine Mehmet Akif’in özel yönlerinden vurgu yapmaya devam ederek yüceltir hayatının bir ilham kaynağı olmasına değinir, öyle ki Akif, “*Asım’ın Nesli’ni yetiştirmek için ter döken bir muallim, bir fikir işçisi olan Mehmet Akif, ömrü boyunca bunun mücadelesini verdi*” sözlerini şöyle sürdürür: “*Onun tek umudu gençlikti. Nitekim ebedi istirahatgahına da, hayatını adadığı o gençlerin omuzlarında gitti. Onun hayal ettiği gençlik; ‘Paris’e gitmeden önce millete Fatih Cami’nin minaresinden, gelince de Eysel Kulesi’nden bakan’, yani kendine, değerlerine yabancılaşan bir gençlik değildi. Tam aksine tarihine, medeniyetine, kültürüne sahip çıkan, bu birikimi Batının fenniyle, bilgisiyyle, tekniğiyle teçhiz eden, tahkim eden bir gençlik peşindeydi*”. Asım’ı milli ve yerli bir kaynak olarak işaret ederek bugün ülkede yaşanan gençlik krizlerinden bahseder. “*Hâlbuki biz, tıpkı Mehmet Akif gibi, elindeki çivili sopalarla eğitim görevlilere, namaz kılanlara hücum eden değil, elindeki molotofla, kalaşnikofla, roketatarla devletine, kendi halkına saldıran değil, ‘Asım’ın Nesli*”

bir gençliği görmek istiyoruz” diyerek bir Asım özlemi ve olaylara bakış açısından bu şekilde bahseder. *“Hamdolsun, işte şu karşımda gördüğüm manzara, Çanakkale’de, Anadolu’da akan kanların suladığı fidanların bugün meyveye durduğuna işaret ediyor. Şu karşımdaki coşku, Asım’ın Nesli’nin bir hayal değil, bir hakikat olduğunu gösteriyor”* (URL12). Erdoğan söylemlerinde oldukça iddialı ve inançlı şekilde davranarak gençlerden Asım’ın Nesli olmaları yönünde umutludur. Aynı şekilde parti içerisinde de kendisinin bugünün Asım’ı olarak değerlendirilmesi Ak Parti ve gençlik yapılanmaları olarak önemli ve kullanışlı bir söylem halini almıştır.

Konuyu son bir örnekle toparlayacak olursak 15 Temmuz gecesi yaşananları Ak Parti’nin bir kahramanlığı olduğuna inanarak Osman Diyadin tarafından kaleme alınan köşe yazısında Asım’ın Nesli’nin o gece orada olduğu ifade eder (URL13). Diyadin şunları dile getirir: *“Hainlerin gece millet uykuda iken 03.00’de yapmayı planladıkları darbe girişimini “duyuldu” diyerek panik yapıp erkene almaları Allah’ın elinin Asım’ın Nesli’ nin üzerinde olmasından başka ne olabilirdi ki! Tıpkı Arılar koruduğu Asım bin Sabit gibi... Çünkü sabaha karşı yapılmış olsa sonuç devletimizin ve milletimizin aleyhine çok daha farklı olabilirdi... Darbe girişimine karşı duruş gösteren, tankların önüne yatan, kurşunlara göğsünü geren, bombalara aldırmayan, canlarını seve seve feda eden 15 Temmuz gecesinin gençliği Asım’ın Neslinden başka hiç bir şey değildir... Dünyada bu neslin eşi benzeri yoktur vesselam!”* diyerek o gece yaşananlarda Asım’ı gördüğünü ifade ederek, çok daha iddialı olarak şunları ekler: *“Asım’ın nesli o gece elinde silah yok ama kalbinde vatan sevgisi ile eli silahlı, tanklı hainlerin karşısına aslanlar gibi dikilerek büyük bir kurtuluş savaşına imza atar... Bir tarih yazıldı Ankara’da selalar altında "Asım’ın nesli" direnişe imzasını böyle attı. O nedenle AK Parti Teşkilat Başkanı Mümin Altunışık abartısız Ankara’da o gecenin görünmeyen kahramanlarından biridir. Asım’ın nesline layık olmak ise işte böyle bir duruştur. Ders de verilir. İl Başkanı Yamalı, teşkilattan sorumlu başkan yardımcısı Altunışık bir partinin Teşkilatları en kritik ve en zor dönemde nasıl organize edilir, nasıl harekete geçirilir noktasında 15 Temmuz gecesi Ankara’nın şanlı direnişinde tarih yazarlar. O nedenle 15 Temmuz’a AK Parti Ankara teşkilatları 'Asım’ın Nesli Böyle Olur' diyerek tarihten silinmeyecek şekilde adlarını yazdırmıştır”*. Kısaca Asım’ın Nesli söylemini yoğun olarak gündemleştigi yapı denildiğinde Ak Gençlik hareketinden bahsetmek mümkündür.

1.2.1.3. Milli Türk Talebe Birliği (MTTB):

MTTB, çalışılan gruplar içerisinde tarihsel olarak en eskisidir. Kuruluş olarak 4 Aralık 1916’ da Darülfünun öğrencilerince kurulup, 1927’ de resmiyete kavuşmuştur(Oruç, 2005: 15). İlginç olan şudur ki kuruluşun başlangıcında milliyetçi gençler aktif rol almıştır. Fakat süreç içinde ideolojik değişimlere uğrayarak Türkiye’nin çalkantılı siyasi yıllarında etkisiyle Atatürkçü ve Cumhuriyetçi fikirlerden beslenirken 1965 sonrası “milliyetçi- muhafazakâr” bir anlayışa evrilmiştir. Cumhuriyetten beslenen değerlerin yerini Müslüman Türk genci olarak ikame etmiştir. Aynı zamanda anti komünizm anlayışıyla ciddi bir mücadele verirken bu tavrı Batı karşıtı görüşler beslemesine de yol açan bir gençlik kuruluşuna dönüştürülmüştür (Öztürk, 2016: 103). Zaman içinde fetret devrine dahi giren fakat kendini yenileyerek çalışmalarına devam eden örgüt, değişimlerini de sürdürmüştür. Örneğin önceleri ambleminde bozkurt işareti kullanırken bunu kitap resmiyle değiştirerek İslami birlik anlayışıyla daha uygun olduğu kanaatine varmıştır. Misyonlarını şöyle ifade ederler “*Geleceğini kendisi, toplumu ve dünya insanlığı için en iyi şekilde inşa edecek; üniversite gençliğinin taşıması gereken sosyal, kültürel ve fikri donanımına sahip; ahlaklı, kararlı ve gücünü geleneğinden alan bir neslin yetişebilmesi için teşkilat olmak ve her yönü ile Büyük Türkiye idealine ulaşmaktır*” vizyonları ise: “*Cihan devletleri kurmuş ecdadının, kuruluşundan beri büyük ve ideal teşkilat olmuş MTTB’nin örnekliğini, tecrübesini ve gücünü ortaya koymak. Milli ve Manevi değerlerine bağlı, tarihin bilincinde, ilme ve projeye önem veren, kültürlü, ufuk sahibi gençlerle durgunlaşmış medeniyetini yeniden diriltmek. Tarihinden aldığı misyonu yarına taşıırken daha yaşanabilir bir dünya için; çağın medeniyet ve kültür algılayışının üzerine çıkarak, irfan sahibi nesillerin yetişmesini sağlamak ve medeniyetinin asıl varlığını ortaya koymaktır*” (URL14).Görüldüğü üzere hem milli hem manevi evrelerden geçen bu kurum bugün halen varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Son kertede daha çok muhafazakâr bir gençlik hareketi olarak geçmişi ve bugünüyle Asım’ın sahip olduğu niteliklerle uyum sağlayabilir. MTTB’ de grup içerisinde Asım söylemini çok sık kullanmaktadır.

MTTB’li Kazım Öztürk tarafından yazılan bir yazıda ideal gençlik tanımı yapılarak milli kültüre sahip, çalışkan, saygılı, sorumluluk sahibi gibi pek çok güzel unsurları barındıran bir MTTB gençliğini anlatır. Aynı zamanda Asım’a bir şiir üzerinden vurgu yaparak bu büyük teşkilat içerisinde ki önemine dikkat çeker. Akif gibi bir betimleme içerisine girerek Asımlaşan MTTB’li gençlerden bahseder (URL15):

Bir grup gençlik gördüm bugün camide,
Hepsinde heyecan, hepsinde tebessüm,
Huşu içinde namaz kılıyor, hepsi nadide!
İdeal gençlik, boydan boya edeb timsali,

"Âsım'ın nesli" bunlar, Âkif misali!
 El bağıyor, kıyama duruyor,
 Kıraat ediyor, tefekküre eriyor,
 İlâhi mesajla huzura varıyor,
 İşte bu, gönüllere inşirah veriyor!
 Namazı camide bırakmıyorlar,
 Gönül almaktan, selamdan bıkmıyorlar,
 Rahman'a söz vermiş, harama bakmıyorlar,
 Nefislerine hâkim, yasağa akıyorlar.

MTTB yapısı içinde Asım'ı anlatma yöntemi olarak 2016 yılında "Bir Millet'in Umudu Asım' Tiyatrosu" seyircilere sunulmuştur. Programda MTTB Genel Sekreteri Mehmet Akif Olgun: "*MTTB olarak Mehmet Akif'in düşünceleri ışığında onun ideallerini davasını ve istiklal marşı ruhunu gençlere aşılamanın önemli bir görev olduğunu vazife edindik*" şeklinde ifade eder. Programın bir diğer önemli isimlerden olan Abdurrahman Dilipak ise "*...kahramanları alkışlamaya alıştırmış bir toplum olmaktan çıkarak kahramanlığı oynayan bir toplum, 15 Temmuz'un Türk Milleti için yeni bir başlangıçtır*" diyerek bu oyunun sadece bir yansıma olduğunun altını çizer; "*Asıl oyun bu tarafta ve asıl oyuncular sizsiniz. Asım insanlığın kurtuluş müjdesidir ve Asım sizsiniz*" (URL16) yorumunu yaparak Türk gençliğinde 15 Temmuz sonrası Türkiye'sinin Asımlarına dikkat çeker. Yine MTTB yapısı içerisinde de pek çok haber kaynağında Asım'a yapılan atıflara rastlamak mümkündür. Örneğin; 'Mehmet Akif Okuma Grupları' adına İstiklal Şairi' nin kabri başında bildiri okuyan MTTB Sakarya İl Başkanı Özcan Ayma, "*Biz 'Mehmet Akif Okuma Grupları'na mensup gençler olarak 'Asımın Nesli' olmaya talibiz. Asım'ın Nesli olmak arzu ve inancıyla aziz hatıran önünde hürmetle eğiliyoruz*" diyerek (URL17) MTTB ve Asım bağıını güçlendiren bir söyleme imza atmıştır.

1.2.1.4. Ülkücü Gençlik:

"Ülkü Ocakları Birliği" ilk resmîyetini 1966 yılında almıştır ancak yoluna 1973 yılında "Ülkü Ocakları Derneği" olarak devam eder. Kırılma noktası olarak 12 Eylül 1980 darbesinden önce solcu görüşle ciddi ve şiddetli bir kavgaya girerek sağ görüşün liderliğini yaparken kendisini yeniden kurgulamıştır. Ülkücülük yapılanmasında devletin yanında yer alarak bir nevi gayri resmî yardımcı konumuyla komünist ideolojiyle savaş görevini üstlenmiştir. Oldukça disiplinli ve öz verili bir çatışma anlayışı vardır, aynı zamanda eylemselliğini Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) çatısı altında dahada güçlendirmiştir. Hareketin önderliğini genel başkan Alparslan Türkeş üstlenmiştir (Bayraktar, 2015: 35). Cumhuriyet sonrası Türk tarihine damga vuran isimlerden biri olan Alparslan Türkeş, ülkücülük hareketinin Ziya Gökalp'in ardından baş aktörüdür denilebilir. Türkeş'e göre

milliyetçilik fikri ulusal kimliği politik bir yapıya dönüştürerek köprü görevi görür. Türkeş Türk kavramını şu şekilde tanımlar: “*Kalbinde yabancı başka bir milletin özlemine, özentisini taşımayan, kendisini Türk hisseden Türklüğü benimseyen ve Türk milletine, Türk devletine hizmet aşkı taşıyan herkes Türk’tür*”. Söylemleri kapsayıcı olup ayrıştırıcı değil bütünleştirici yaklaşmıştır. Turancılık esasının da vurgulandığı İslam ve Türklük arasında ayrılamaz bir ülküyle yaklaşmaktadır.

Türkeş, CKMP (Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi)’ne 1964 yılında üye olarak partide Genel Müfettişlik yapmaya başlar. Aynı dönemde ideolojik yaklaşımları doğrultusunda İslam fikrini Türk tarihinden ayırmadan hareket eder. 1969 yılında aslında farklı bir parti olmayan ancak Türkeş’in teklifiyle isim değiştirerek MHP adını alır ve Adana’da yeniden inşa edilir. Bu tarihte “*Biz Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız. Her iki felsefe bizim şiarımızdır*” ünlü sözüyle benzetme yapar. Böylece Türklüğü güçlendiren İslamiyet, milli kimliği de güçlendirmiştir ve asıl kurgu yine Türklük olmuştur (Bora ve Can, 1999: 45). Güncel olarak kurumsal kimliklerinde yer verdikleri bilgilere göre Türkeş’in önderliğinde gençler Anadolu’ya eğitim almak ve zararlı fikirleri uzaklaştırmak için gönderilmişlerdir. Amaç ülkücülüğü özümsetmek ve Türkeş’in ifadeleriyle “tıbbiye laboratuvarları ile ilahiyat fakültelerinin koridorlarını birleştiren yani ilim ile imanı esas alan Ülkü Ocakları” haline gelerek önder ve aydın gençlere duyulan ihtiyaçtan bahseder (URL18). Türk olmanın ve Türkçülük faaliyetlerinin kafatası ölçmekten ileri anlamları olduğunu iddia etmiş ve eserlerinde sıkça yer vermiştir. Kişisel hırslardan uzak olarak sürdürdüğü hayatını İslam’la taçlandırmaya çalışarak toplum menfaatine faydalı olma sorumluluğunu yüklenmiştir. Açıkça bir Asım söylemine rastlanmamış olsa da beklenti ve kuruluş amacı itibarıyla Asım’ın özellikleriyle uyuşan ilim ve bilimi dini yaşamın parçası haline getirmeyi hedefleyen bir Ülkücü gençlik arzusundan bahsetmek mümkündür.

Güncel olarak bu arzu varlığını hala devam ettirmektedir. Öyle ki şiir antolojilerinde yer alan Asım ve ülkücü gençlik fikri denk görülmektedir. Ülkücü şairlerden biri olarak bilinen Yusuf Tuna’nın kaleme aldığı “Asım’ın Nesli Ülkücülerdir” şiirinde görüldüğü gibi (URL19).

Mehmet Akif’in tarif ettiği,
Asım’ın Nesli Ülkücülerdir.
Velilerin elinden tuttuğu,
Asım’ın Nesli Ülkücülerdir.

...

Yusuf Yüce Hakka şükür sunan,
Allah aşkı ile gönlü yanan.
Türk İslam ülküsüne inanan,
Asım’ın Nesli Ülkücülerdir.

II. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Edebiyat Sosyolojisi Bağlamında ‘Asım’

Sanat, insanla ve toplumla içiçe olan ancak sıradan olmaktan öte kendine özgü yanları barındıran özel bir alandır. Sanatı da bu özelliğiyle ele alırken insandan ve toplumdan bağımsız kalınamaz. Sanatın, yansıtma olgusundan değil yaratma, yeniden var olurma arzusundan ileri geldiği söylenebilir. Sosyoloji ise yapısı itibariyle açıklayıcı değerlere sahiptir. Sanatçının yaptığı da hayatın imgelerini ortaya çıkarırken aynı zamanda yaşamın içinden insani tavırlar sunmaktır. Bu sebeple sanat ve toplum birbirlerinin tarihine eşlik edecek düzeyde yakındırlar. Aynı zamanda sanatı biricikleştirip, farklı toplumsal dönemlerde yorumunu değiştiren durum ise özgünlük ve algı yapısından ileri gelmektedir. Sanatın, sosyoloji alanında Frankfurt Okulu ile ilk olarak ele alınmaya başlandığı görülmüştür. Bu ekole göre ait bir isim olan Adorno'nun yaklaşımıyla denilebilir ki: *“Sanat, toplumsal gerçekliği değiştiren bir eylem değildir. Sanat, toplum gerçekliği içinde sınırlı bir bölgede gerçek değerlere sahip bir örnek alandır. Burada belli bir gerçekliğin ortaya çıktığını görüyoruz. Toplum bir yandan yanlış bir gerçekliktir, ama öbür yandan bu yanlış gerçeklik içinde sanat doğruluğu gösteren sınırlı bir alandır, bir getto'dur”* (Akt., Tunalı, 1989: 128).

Edebiyat ve toplum ilişkisi ele alındığında ise payda olarak toplum ve toplumla ilgili kuralların ortaklığı söz konusudur. Daha da temel olan nokta ise insanı konu ediniyor olmalarıdır. Edebiyat sosyolojisi, araştırma sorunu olarak temel itibariyle, edebiyat sanatı ile toplum arasında ki etkileşimi, toplumsal hayatta var olan edebiyat fonksiyonunu ve edebiyat sanatının toplumsal koşullardan nasıl etkilendiği ile ilgilenir. 1900'lü yıllarda ortaya çıkan ve edebiyatın olduğu kadar sosyolojinin de metotlarından yararlanan bir disiplin olduğu fikri vardır. Ivo Braak'ın, edebiyat sosyolojisinin değişik araştırmalarla edebiyat tarihini toplumsal koşullara dayandırdığı da görülmektedir (Cuma, 2018: 82). Edebiyat ve sosyolojinin ayrımı ise sosyolojinin bilimle, edebiyatın sanatla olan bağından kaynaklanan ontolojik farklardan ileri gelmektedir. Durumu literatür açısından inceleyecek olursak, romancılar karakterlerini kendisi ve başkalarıyla olan kurmaca bir ortam içerisinde oluştururlar. Sosyoloji de insan gruplarının etkileşimlerini inceleyen bir bilim dalıdır. *“Edebiyat ise bu etkileşimin hayali betimlenmesinden başka bir şey değildir”* (Merril, 2004: 43).

Edebiyatın insanı ve toplumu işleminin doğal bir sonucu olarak sosyolojinin dikkatini çekmiştir. Sosyoloji edebi eserler aracılığıyla toplumdan aldıklarını kendi yöntemleriyle işler bunu da ‘edebiyatın sosyolojik okuması’ alanına dâhil eder (Alver, 2004:

21). Gözlemlerini kullanarak toplumsal yapı hakkında ipuçları arar. Morgan'ın yorumu da bunu desteklemektedir: “‘Ortam’ edebiyatı açıklamada en önemli rolü oynar. Ortamı meydana getiren koşullar arasında iklim, toprak, coğrafi durum ve toplumsal koşullar yer alır. Bunlar insanın mizacına ve karakterine yön verir. Güneşsiz, yağmurlu, sisli kuzey iklimi melankolik bir edebiyata yol açar; güneyin güneşli iklimi ise neşeli edebiyata” (Moran, 1994: 75).

Sosyolojik edebiyat, edebiyatın ekonomik, siyasi ve toplumsal durumlar gibi etkileşim halinde olduğu önemli alanlara değinir. Edebiyat sosyolojisi ise değişik bir tavırla yazarın yaşadığı dönemdeki konumunu, sosyo- ekonomik durumunu, statüsünü, dünya görüşünü, eğitim düzeyini incelerken diğer yandan dönemde ki öbür yazarları, kendinden sonraki kuşakları nasıl etkilediği gibi ulusal ve uluslar arası düzeyini inceler. Hatta Bestseller, çağ romanı, alımlama estetiği ve arkaizm kavramlarının kültürel arka planlarının bu tür edebiyat sosyolojisi çalışmalarıyla aydınlığa kavuştuğunu belirtenler vardır (Aydın, 2004: 160- 161). Önemli olan çıkarım ise edebiyatın insanı her yönüyle ele alırken sosyolojinin insanı toplumun bir ferdi olarak anlamlandırmasıdır. Edebiyat ile sosyoloji, insanın hayatını nasıl geçirdiği, diğer insanlarla olan ilişkisini, bu ilişkinin niteliği ve sonucu üzerinde kendi disiplinleri çerçevesinde durmaktadırlar (Sağlık, 2004: 186). Edebi nitelik taşıyan her eserde sosyal ilişki ağları mevcuttur ve her eser bir üretim sonucu meydana gelir, her edebi üretim sosyal unsurlar içerir şeklinde özetlenebilir.

Edebiyatı insanla bütünleştiren nokta ise, her birey yetiştiği toplumsal birikimler ışığında bir dilin varlığı içinde büyüyerek, anlamlandırdığı bir zihin kurgular. Kimliğini bu dilin sunduklarıyla ve edebiyatı toplumdan seçerek inşa eder. Sosyoloji ise edebiyata oranla daha yeni bir yaklaşımdır. Denilebilir ki bu iki disiplinin tarihsel farkı vardır. Edebiyat sosyolojisinde, edebiyatın, toplumun ögesi olan insanla veya insanının meseleleriyle olan ilişkisi değil, daha ziyade karmaşık sosyal ilişkiler ağı içerisindeki durumu özetlenmektedir. Edebiyat sosyolojisinin yapılışı ise bir edebi eserin ortaya çıktığı andan itibaren meydana gelen sosyalleşme sürecini incelemekten ileri gelir. Öyle ki edebi ürün bir üretilimdir ve belirli bir sosyal etkileşime tabidir (Coşkun, 2006: 405). Edebiyat ve toplumun birbiri üzerinde ki etkileşimini şu şekilde tanımlamak oldukça yerli ve genel bir kanaat oluşturacaktır: “Edebiyat üstün niteliklerini gerek bireye, gerek topluma aşılabilir; yeni bir yaşantının, yepyeni görüşlerle duyuların müjdecisi olur. Ulusları tutsaklıktan kurtaran; özgürlüğün yüceliğini tattıran; kurtuluş savaşlarını hazırlayan edebiyat değil midir?” (Sağlık, 2004: 183). Alver ise konuya son tahlilini şu şekilde yapar; yazar yapıp etmelerde sosyal ortam ve kendi bireysel gözlem alanını/düşsel dünyasını bir arkaplan olarak kullanmak, yani örnekliliğini buradan almak

durumundadır. Gerçekliği dönüştürse dahi yazarın eserini oluştururken kullandığı malzeme, sosyo-kültürel ortamı gözlemesinden ve bizatihi orada tecrübî bir hayat sürmesinden sağlanmaktadır. Dolayısıyla ortam yazara ve eserine yansımakta ve edebiyat bu alanda sosyolojik okumaya imkân tanımaktadır (Alver, 2004: 15- 16). Edebiyat bir ifade biçimi olarak toplumu konu edinirken aynı zamanda sosyolojiye de katkı sunar.

Batı'da Mme de Stael ile başlayan edebiyat sosyolojisi çalışmaları Türkiye'de ilk kez terimsel açıdan Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu tarafından dile gelmiştir. Ancak daha bilimsel yaklaşan ve etütletiren kişi Nurettin Şazi Kösemihal olmuştur. İlk defa ders olarak 1965 yılında İstanbul Üniversitesi'nde verilmeye başlanmıştır. Böylece edebiyat sosyolojisinin alt yapı okumaları da gündeme gelmiştir. Bu alana en büyük katkıyı sağlayan bir diğer önemli isim ise Cemil Meriç olmuştur (Coşkun, 2004: 176- 178; Aydın, 2004: 159). Cemil Meriç üzerinde özellikle durulması gerekir çünkü kendisi teoriden pratik üretmek yerine arka planı görmeye çalışan bir tarz üzerinden ilerlemiştir. Edebiyat ve sosyoloji kesişiminden bir disiplin çıkıp çıkamayacağını değerlendirir. Çalışmaları Batı'da görülen eserlerin yöntem ve amaç benzerliği içinde ilerlemiştir (Meriç, 1970: 83- 89). 1980'lerden sonra takip eden isimler ise Sadık Kemal Tural, Ömer Naci ve Baykan Sezer gibi isimler olmuştur böylece teoriden ziyade pratik edebiyat sosyolojisine ilgi artmıştır. Bu çalışmalar içerisinde ses getiren uygulamalardan biri de Sadık Kemal Tural'ın "Mehmet Akif'in Bir Şiirinin Edebiyat Sosyolojisi Açısından Tahlili" başlıklı çalışması örnek gösterilebilir (Coşkun, 2006: 407).

Edebiyat Sosyolojisi, Mehmet Akif ve Asım

Mehmet Akif, içinde yaşadığı toplumun problemlerine uzaktan bir bakışla yaklaşmamıştır. Tespit ettiği sorunlu, aksak ve eksik yönleri açıklarken edebiyatı kullanmıştır. Toplumunu şiir ve yazılarıyla yönlendirmeye, öğüt vermeye ve aydınlanmaya davet etmiştir. Bu kaygı eserlerinde gözden kaçırılmayacak kadar yoğundur. Bu yeniden dönüşüm ve hasar düzeltme çabalarında en büyük ilhamı kişisel ve manevi düsturlarından almıştır. Örneğin kahvehanelerin, meyhanelerin arttığı bir ortam da camilerin ve ibadetin önemine vurgu yapmıştır. Sorunların altında yatan seküler sebeplere dikkat çekerek toplumsal düzeni neyin bozduğu neyin ise düzelterebileceği fikrini ikame ederek açıklamayı tercih etmiştir. Yapıcı bir edebiyat anlayışıyla konuyu tespit edip öylece bırakmaktan ziyade telkinlerini açıkca dile getirmeyi, çözümler sunmayı görev edinmiştir. Şiirlerinde ki sosyal konular; halkın önemi, aydının görevleri, ümmet ve millet bilinci, ilim ve sanatın toplumsal faydası, cehalet, ahlaksızlık, ailenin bozulması, eğitim, özgürlük, çocuk, genç, yaşlı hatta öğretmenden askere

olmak üzere neredeyse bakir bir toplumsal alan bırakmadan değinmiştir. Akif tamda İnalçık'ın ifade ettiği gibi bir tavır sergilemeyi başarmıştır, “*Genelde, bilim adamı ve sanatçı, belli bir toplumda egemen sosyal ilişkiler ve belli bir kültür çerçevesinde sanatını ifade eder. Osmanlı toplumu gibi patrimonial türde bir toplumda bu gerçek daha da belirgindir*” (İnalçık, 2003: 9). Akif hem döneminin durumunu değerlendirebilen hem de gelecek tasavvurunu kullanan öncü isimlerden biri olmuştur.

Kısaca Akif'in şiir anlayışına yön veren unsurları özetleyecek olursak (Okay, 2005: 44- 45);

1. Klâsik kültür ve Sâdi'de mükemmel örneğini bulan ve ahlâkî bir sonucu hedef tutan Doğu manzûm hikâyeciliği.
2. O günün sanat okulları içinde birinci planda bulunan Batı realizmi.
3. İslâm ideali.
4. Tarihin en trajik günlerini yaşayan bir devlet ve millet.
5. Realiteye objektif ve tahlilî bakma alışkanlığını veren müspet bilgiler tahsili.

Akif, döneminin Emile Zola'sı olarak değerlendirilmiştir. Zola, natüralist edebiyatın kurucusudur. Bu tavır pozitivist edebiyat anlayışı olarak düşünülebilir. Akif ise sanatında natüralizmi yalnızca bir metod olarak kullanmıştır. Teknik olarak toplumsal sıkıntıları değerlendirirken aynı zamanda şarkın durumunu, dinin, ahlakın gündemi gibi konularında resmini çekmiştir. “Sözüm odun gibi olsun hakikat olsun tek” mısralarında ifade ettiği gibi şiir ve nesirlerinde edebiyatı yalnızca söylem olarak kullanmamıştır. Halk için sanatın faydalarını dile getirirken aynı zamanda topluma hizmet etmiştir (Cirhinlioğlu ve Tektaş, 2019: 101). Öte yandan dikkat çeken bir diğer önemli nokta, Akif dil olarak salt İstanbul Türkçe'si kullanmamıştır. Hem görev itibarıyla gittiği beldelerin dilini hem de sıkça halkın içinde yer alarak edindiği argoları kullanmıştır. Böylece Akif'i anlamak özel bir çaba gerektirmemekte zengin, özgün ve farklı bir ifade tarzıyla topluma hitap etmektedir (Küçük, 2014: 97). Mizacının da etkisiyle şekillenen edebiyatında, cemiyetin içinden unsurlar taşıyan, irrite ve yapmacık bir edebiyat yapmayarak sokaktaki şair olarak değerlendirilir. Bu sebeple edebiyatı, sosyal gerçeklikle beraber, romantizm ve idealizm gibi birbirine zıt görünen vasıfları da bir arada taşır. “Toplumdan uzaklaşmak Allah'tan uzaklaşmaktır” ifadesiyle toplumun Akif'te ki derin izlerini anlamak mümkündür. Âkif'in topluma dair görüşlerini sosyoloji disiplininin alt dallarından olan “edebiyat sosyolojisi” ile “din sosyolojisi” alanlarında daha çok dile getirdiği aşikârdır. Yani diyebiliriz ki Âkif, edebiyat sahasındaki

mümtaz şiirleri ile sosyolojik mevzuları incelemiş araştırmış, toplumun gözü önüne bir levha güzelliğinde sermiştir (Cirhinlioğlu ve Tektaş, 2019: 104).

Akif'in edebiyatı sosyolojiyle içiçe kullanırken örnek olabilecek en önemli eserlerinden biri de Asım'dır. Gençlik, Akif'in üzerinde yoğun olarak durduğu, büyük değerler atfederek toplumun bayrak taşıyıcıları olarak gördüğü kesimdir. Gençlerin sahip olduğu ve olacağı tüm nitelikleri topluma şekil veren unsurlar olarak Asım eserinde açıkca ve öğüt verir bir nitelikte vurgulamaktadır. Türk toplumunun önemli ve çoğunluk kısmını oluşturan bu grup için adeta bir kurtuluş reçetesi olarak yazmıştır. Modern dünya düzeninde ilim, fen ve teknolojinin toplumlar üzerinde ki kurucu ve geliştirici önemine binaen Asımlar için öncelikli olarak Batı'nın bu yönüne önem vermelerini ister. "Erdem" anlayışının Doğu'da olması toplumsal olarak yeterli sayılmamakta sosyal hayat için önem taşıyan bilim ve teknolojiye de ihtiyaç duyulmaktadır. Batı taklitçiliğinden uzak fakat Türk gençliğine fayda sağlayacak bir kanala ihtiyaç duymuştur (Canatan, 2008: 108).

Asım daha önce bahsedildiği gibi pek çok konuya değinen özel bir eserdir. Yapılan tasvirler, toplumsal tespitler, öğütler şeklinde geniş bir alana sahiptir insana dair bu konuları edebiyata taşıyan Akif, Asım'ı da sadece edebiyatın içinde kurgulamaz aynı zamanda ona roller ve toplumsal ödevler vererek güncel kılar. Birey ve toplum bütünleşmesini, ideal bir genç nasıl olur sorusuna yanıt verircesine Asım üzerinden açıklamaya çalışır. Neredeyse hiçbir boşluk bırakmadan değindiği noktalarla, kişisel ve toplumsal edinimleri kesişim kılarak edebiyat sosyolojisine kapı aralar. Ayrıca Kır'a göre Asım, hem savaş sosyolojisiyle hem de eğitim sosyolojisiyle incelenebilir durumdadır (Kır, 1988: 56). Toplumsal bütünlük içerisinde gençliğe bir nesil olarak sunduğu Asım, onun idealizminin edebiyatla harmanlanmış halidir. Gençlerin algı, bilgi ve ilgi durumlarına önem veren Akif, edebiyatla gençliği ele alırken ferdi sınırlardan kaçınır ve Asım'ı Batı'ya ilim tahsiline gönderirken dahi ona ihvan olacak gençlere de yer verir. Böyle bir gençlikle inşa olacak toplum kurgusunda yine sosyolojik bir tavır ile yirmi yılda ancak gerçekleştirebileceği gerçeğinden kaçmaz. Asım ve sosyoloji gençlik üzerinde ve gençler arasında sosyal etkileşim noktasında önemli bir çerçeve sunar ve bu edebi eser aynı zamanda sosyal nitelikler taşıyarak farklı bir nosyon kazanır.

2.2. Fenomenolojik Bir Yaklaşımla Asım

En temel anlamıyla fenomen, algı nesnesi, görülen duyulan, hissedilen veya algılanan olarak açıklamak mümkündür. Yanı sıra fenomen, henüz açıklanıp anlamlandırılmamış olan normal dışılıktır. İlk yaklaşımıyla hem bilimsel hem gündelik bir terim olarak adlandırılması özellikle gözle görülebilir ve kendine has bir gerçekliğe sahip olmasından temellidir. İkinci yaklaşım ise bilimsel ve gündelik olmaktan öte, fiziksel gerçekliği olmayan, duyularla yorumlama halidir böylece göreceli bir dünyadır. Örneğin suç ve aşk gibi kavramlar insanların anlam yükledikleri kavramlardır (Slattery, 2014: 231- 232). Fenomenoloji, Alman felsefeci Edmund Husserl tarafından geliştirilen bir araştırma yöntemi olarak ortaya çıkmış yeni bir sosyolojik yaklaşımdır. Etkili iki temsilcisi de Peter Berger ve Thomas Luckmann'dır. Schutz'un görüşlerindedir önemli etkiler ve tabii ki benzerlikler vardır (Erbaş, 1992:161). Jean François, fenomenolojiyi açıklarken, “kesinsizliği dışlayan bir söyleme ya da *logosa* doğru ve o *logos* yoluyla, bizzat mantığın (*logique*) kesinsizliklerinden taşmayı hedefleyen bir mantıksal meditasyondur” şeklinde tanımını yapar (Lyotard, 1954: 8). Konu olarak bilincin sistematik biçimde incelenmesini uygun görmekte, bunun dayanağı olarak ise bilincin emin olunabilecek tek fenomen olarak değerlendirilmesidir. Bu savda, nesnelere algılanışından bilimsel formlara dek tüm dünya deneyimi içerisinde bilinç ve bilincin etkileri söz konusudur. Önceleri çok fazla sosyolojiye indirgenememiş bir tavır olsa da yirminci yüzyılın sonlarında varoluşçu düşünürlerin de etkisiyle, özellikle önemli isimlerden Alfred Schutz aracılığıyla sosyolojiye ve gündelik yaşam deneyimi içine aktarılmaya çalışılmıştır. Schutz'a göre bilincin temel eylemi tipleştirir. Deneyimlenen unsurları bir araya getirir, yeni bir toplumsal dünya kurarken aynı zamanda nesnelere, şeyleri ve insanların tipik modellerini kullanır. Sosyologun üstlendiği görev tanımını ise ikinci dereceden tipleştirmeler üzerinden kurullarla anlamlı bir toplumsal dünya modeli kurgulamaktır (Marshall, 1999: 241). Yorumlamaları ve anlamları oluşturanda toplum içinde sosyalleşme sonucu kazanılan deneyimlerin dünyasıdır denilebilir.

Husserl'in amacı yaşantı dünyasının temellerine inmek, özünü ortaya çıkarmakken Schutz'un yaptığı bu düşünceleri toplumsal sahada araştırma, uygulama, gündelik temelde varoluşunu incelemektir. Schutz, sosyal dünya anlayışını müzakere edilmiş bir gerçeklik olarak yorumlar. Sosyal bilimcinin fenomenolojik bir yaklaşım sunabilmesi içinde özü anlaması gerektiği üzerinde durur. Çalışmacı kendi kişisel yorumlarını askıya alarak nesnelleşen bir tutum içerisinde olmalıdır ki yabancı bir bakışla özün temelini görebilsin.

Schutz, gündelik hayatın temelini atan kabuller, rutinler ve iletişimler aracılığıyla sağduyusal olarak bilgileri inşa etmede kullandıkları ‘tipleştirmeler’ sayesinde anlamlandırmaya çalışır. Buna göre insanlar dünyayı herkesin kendileri gibi algıladığı, gündelik hayatı bir arada tutan sosyal bir düzenin ve doğal tutulumun olduğuna inanırlar. Schutz bu durumda hayattan uzak, soyut kavramlar, karmaşık bilimsel teoriler geliştirmek yerine toplumsal hayatın içine girerek grubun üyesi gibi hissedip, onlar gibi düşünme yaklaşımıyla sürekli değişen ilişkilerin biçimini canlı bir deneyimle açıklamaya çalışır. Gündelik deneyimlere, kültürel kodlara yükledikleri anlamları fenomenoloji üzerinden açıklamaya çalışır. Böylelikle karmaşık durumda ki toplumsal düzen içerisinde ki dili, kültürü, değer ve anlamları pratikleştirir (Slattery, 2014: 234). Sosyoloji açısından fenomenolojinin özellikle bilgi sosyolojisi, kültür sosyolojisi, dil sosyolojisi gibi alanlarda ve genel olarak toplumsal teoriler açısından son derece önemli olduğu kabul edilmektedir (Ritzer, 2005: 557). Bireysel anlamda kişisel duygular, özel hisler sonucu soyut bir algı dünyası vardır ve bunun genelleştirilmesi, açıklanması da çok kolay değildir. Dikkat edilmesi gereken nokta, farklı sosyal grupların benzer ve ayrışan yönlerini çözümlenmeye yarayacaklar araçlar geliştirirken objektif yaklaşımı mümkün kılacak bir fenomenoloji okuması yapmak gerektiğidir. Bu bağlamda incelenen farklı gruplar içerisinde Asım’ın toplumsal bir tip olarak nasıl bir anlam ifade ettiği ve fenomenoloji içerisinde ki yorumu çalışmaya kaynaklık edebilecektir.

Toplumsal Tip ve Asım Fenomenolojisi

Toplumsal tipler, insanı toplumsal alanda ele alırken bilimsel bir sonuca, pozitivist geleneğe uyarak ortaya çıkar. Sosyoloji temelde keşfedici bir üslup içerisinde insanın toplumsallaşan yönünü ortaya çıkarmaya çalışır. Bunu yaparken de bilimsel ve pozitivist endişelerle insanı nesnelleştirmeye çalışır fakat bu indirgeme sonucu felsefi tartışma ve aforizmalar gündeme gelerek aşırı nicellemenin sonucu olarak yanlışa sürükler. Bilakis toplum mefhumu oldukça kompleks fikir ve anlayışlardan meydana gelen bireylerden oluşur. Toplumu oluşturan birey eylemi gerçekleştirirken aynı zamanda toplum içerisinde üretilenin hem taşıyıcısı hem de temsilcisi olarak var olur. Nihayetinde kültürel bir bütüne dönüşür. Toplumsal tipler bütün toplumu meydana getiren unsurları ihtiva eder. Öyle ki her yapı, kurum, mekân, vaziyetler bütünüdür ve onlarla anlamlıdır. Her alanda görülebilirler hastaneden okula, adliyeden çarşı pazara akla gelebilecek her yeredirler. Toplumsal tipler farklılıkları görmek, değerlendirmek ve incelemek adına sosyolojiyle açıklanabilir, bu şekilde sosyoloji ve toplumsal tipler birbiriyle bütündür. Bu noktada en önemli konu toplumsal

tiplerin, pozitif sosyoloji ile örtüşerek “evrensel bilgi üretim potansiyeli” taşımasıdır. Toplumsal tipleri gerçek dünyada yaşayan kanlı canlı insanlar olarak çözümleyebilmek mümkündür. Örneğin Peygamberler, karizmatik liderler, siyasi önderler, bilim adamları gibi pek çok şahsiyet gerçek toplumsal tiplerdendir. Bu kişiler toplumsal akımlara yön verebilmekte farklı görüş ve anlayışlara da basamak oluşturmaktadırlar. Kimi zaman bütünleştirici kimi zaman ayrıştırıcı rol üstlenebilirler ve nihayetinde belli bir toplumsal ilişki, anlam, gerçeklik veya zihniyet dünyası meydana gelir. Sosyolojik olarak bakıldığında ise insani ve toplumsal olarak tiplerde bulunan şeyin en yüksek düzeyde gelişim göstermesi ve böylelikle sınırları somutlaştırılabilir olmasıdır. Yanı sıra kurgusal, hikâyeleşmiş, edebi kahramanlar ya da sinemasal karakterler olarakta görebiliriz. Sanat ve tipler birbirlerine oldukça yakındırlar özellikle edebi metinlerde, görsel sanatlarda, sinema, televizyon gibi yerlerde detaylı olarak yer alırlar. Böyle durumlarda toplumsal tipler gerçekliği yansıtmak zorunda değildirler, hatta kurgu gerçeğin önüne geçebilir, daha fazla heyecana sebep olabilir. Böylece toplum tarafından içselleştirilir ve gündelik hayata indirgenir (Aydemir, 2016: 12-30). Toplumsal tip için denilebilir ki benzer tutum, yaklaşım, tarz gibi kollektif yargıları bütünleştirir böylece sınıflandırma, kalıplaştırma eğilimide ortaya çıkarır. Toplumun kendi değer yargıları içerisinde, şartlarında etkisiyle sonradan gözlemlenebilen ortak durum, olay ve düşüncelerin temsilini yapar (Çetin, 2004: 149- 150). Bir edebiyat tipi olarak Asım’ı özelleştiren de, Akif’in fikirleriyle mana kazanmış, bazı kitleler tarafından kabullenilmiş ve hitap ettiği zümreyle benzeşen yönleri olması bakımından temsilci niteliği taşımaktadır. Yani Asım’ı bir tip yapan sadece genç olması değildir. Taşıdığı vasıflarla formel olmayan alanlarda da kendine yer edinebiliyor olması önemlidir. Özellikleri bakımından okuyucuda uyandırdığı duygu, düşünce, hissiyat, verdiği mesajlar onun toplumsal gerçekliğin de bir kesitini yansıtan tip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada denilebilir ki, Baker’in tespitine göre edebiyat toplumsal tipleri sosyolojiden daha önce keşfetmiş ve kullanmayı başarmıştır (Baker, 2010: 90). Asım’da bu keşfe önce edebiyatla sonrasında sosyolojiyle çıkmaya olanak sağlayacak bir örnektir.

Özünde manzum bir şiirin romanı olarak Asım’da yakalanmaya çalışılan gerçeği özetleyecek olursak, İsmet Özel’in vurgusunda aramak yerinde olacaktır. Buna göre “*şiir anlatılmaz bir şeyin anlatılmaya çalışılması sonunda, anlatılabilir bir şeyin yeniden anlamlı kılınması için gösterilen çabanın sonunda, yeterince anlaşılmayan bir şeyin etkili bir anlatıma kavuşturulması uğrunda harcanan çabaların sonunda ortaya çıkar*” (Özel, 1989: 23). Bir gayenin ürünü olarak ideal gençlik arzusunun beden bulmaya çalışmasıdır. Bu gerçeklik ortaya konulurken öte yandan Asım’ın tiplerleşmesinin de en temel dayanağı Akif’in

özellikleriyle hemhal olmasıdır. Bu durumda Schumpeter'e göre aydınlarda bir toplumsal tiptir ve sınırlı roller taşımaz. Bir avukat şair, mühendis politikacı olabiliyorsa bu durumda onlarında birer tip özelliği taşıdığı görüşünü öne sürer. Yani kişiler meslekleri dışındaki konularda fikir yürütebiliyorsa bunlar aydın ve aynı zamanda tip olarak tanımlanabilir (Schumpeter, 1983: 136). Akif'in hem bir veteriner hem de entelektüel çalışma tavrı onu kendi nesnesine içkin hale getirerek kullandığı edebiyat aracı olarak Asımla birlikte aynı potada, toplumsal tipler olarak her ikisinin de erimesine imkân tanır.

Gündelik hayatta bize şaşkınlık vermeyen, algılarımıza değinip geçen ve doğal olarak tepki verdiğimiz durumları değiştirmek fenomenolojinin beklentisidir. Düşünmeden teğet geçilen özü yakalanmayan durumlara dikkat çeker. Yalnızca var olması anlam ifade etmez asıl gerçekliğin yakalanması önemlidir. Husserl'in doğal tavır olarak yorumladığı tutum yerini fenomenolojik tavra geçişte özü yakalamaya bırakır. Tıpkı meraklı bir çocuğun “bu ne?”, “bu neden böyle?”, “adı ne?”, “buraya nereden gelmiş?”, “neden onu giymiş?”, “ne zaman gelmiş?”, “ne zaman gidecekmiş?” gibi sürüp giden, bitmek bilmeyen sorular zinciriyle bir yığın içinde bilgi edinme çabasındadır. Bu şekilde fenomenolojik tavra bir yaklaşım değişikliği sayesinde ulaşılabilir (Sofuoğlu, 2009: 112- 113). Denilebilir ki Asım gibi bir edebi eserde “*hayatın kapsamlı bütünselliğinin artık dolaysızca verili olmaktan çıktığı, anlamın hayata içkinliğinin bir sorun haline geldiği ama yine de bütünsellik terimleriyle düşünülen bir çağın epiğidir*” (Lucas, 2007: 65). Bu yönüyle Asım, fenomenolojik unsurları barındırabilir, her ne kadar hayatla bütünsellik içinde olsada ondan farklı anlamlar da taşıyabilir. Böylece özne ve çevre arasında bir uyum yakalamaya çalışır. Asım'ın sahip olduğu unsurlar, içeriğinde var olan ve farkındalık meydana getiren unsurlar taşımakta. Yanı sıra fenomenolojinin bu damarından beslenebilmekte, detaylarıyla birlikte sıradanlık yerini özgünlüğe bırakırken, basit bir karakter kurgusu olmaktan öte toplumsal bir tipe evrilebilmektedir.

Toplumsal tip kavramının önemli isimlerinden olan Simmel, anlamlı bir eyleme sahip olmak için toplumsallığı belirleyen özne üzerinde dururken şuna dikkat çeker “*Her türlü toplumsal fenomen ya da süreç aslında birbirinden ayrılamaz olan iki unsurdan meydana gelir: bir yanda bir çıkar, amaç ya da güdü; öte yanda, bu içeriğin toplumsal gerçekliğe kavuşmasını sağlayan, ona şekil veren, bireyler arasındaki bir etkileşim biçimi ya da tarzı*” (Simmel, 2009: 48). Üstelik Schutz'un üzerinde durduğu ‘ideal tipler’ yaklaşımı içinde de fenomenolojik bir mantıksal tutarlık yer almalı fikrine binaen Asım'ın da toplumsal gerçeklik

içerisinde kabul görebileceği ve fenomenolojik algıları tetikleyerek var edildiği toplum için anlam kazanacağı yorumu yapılabilir.

Schutz, "ideal tip" yöntemini Weber'den devralmakla beraber, amacı onunkinden biraz farklıydı. Weber'in sosyolojik bakış açısının en önemli fikirlerinden birisi ideal tip anlayışıdır. Kavram ve analitik üzerinden eylem ve durumları anlamakta kullanılır. Fakat önemli nokta şudur ki ideal tipler nadir olarak görünürler ve farkındalık oluşturan özel unsurları vardır. Böylelikle varsayımsal kurmaca içerisinde gerçekle karşılaştırma imkânı sunarak referans olarak kullanmak mümkündür. Burada amaç, ulaşılamaz bir hedef koymaktan ziyade belirli bir görüngüyü saf olarak vermektir (Giddens, 2012: 53). İdeal tipler sosyoloji de birçok yapı/olgu/kavram tespitinde önemli katkı sağlamıştır. Soyut ve somut ayrımını indirgerken aynı zamanda sosyal olgu ve kavramları anlamayı da kolaylaştırır. Bunu yaparken var olan tiplerin eksik ve yanlış yönlerini bulmayı kolaylaştırır aynı zamanda düzenlemeyi öğretir. Bir örnekle açıklamak gerekirse Weber'in bürokrasi anlayışında özellikleri ayrıntılı olarak verilerek ideal bürokrasinin tanımı yapılır. Reel ve ideal ayrımını gözlemlemek kolaylaştığı için eksik, hatalı ve problemlili durumlara çözüm niteliği taşır (Zincirkıran, 2017: 46). Aynı zamanda kılavuz niteliği de taşırlar ve amaç tamamen gerçekliği sahiplenmek değil, gerçekliğe giden yolda bireysel bakış ve kişisel seçimi geliştiren bir yorumlama yapabilmektir (Aron, 2010: 102). Anlaşılması gereken nokta bu durumun ayrıştırıcı değil tarihsel, toplumsal ve özgün yaşamı destekleyici ve tipleri okumayı kolaylaştırıcı bir yanı olduğudur (Özlem, 1993: 38). Schutz ise "ideal tip"i, çağdaşlarımızın ve bizden öncekilerin dünyalarını kavramak için çok uygun bir araç olduğunu, çünkü bizden önce yaşayanların ve çağdaşlarımızın eylemlerinin *bilincin tipik bir seyir izlemesi* ile ortaya çıktığını belirtmektedir. "Aktörün bilincindeki öznel tecrübeler" diyor Schutz, *"sosyal bilimci için erişilebilir değildir.... Fakat eylemler tekrar edilebilirler ve tipiktirler"* (Akt. Sofuoğlu, 2009: 117). Kurgulanan ideal tip anlayışı ile toplumsal birikimlerin ve bu birikimlerin aranan yüzlerinin aynasıdır demek pek de yanlış olmaz. Bilindiği üzere karakterler eylemleriyle ve kişisel yönleriyle ön plana çıkarlar, bu bağlamda Asım'ın vatansever, ahlaklı, ince ruhlu, bilgili, merhametli, sorumluluk sahibi, yardımsever, haksızlık karşısında duyarlı, milli değerlere saygılı, yiğit ve heyecanlı bir genç olarak sunulması ve kurgulanması da eylemleri ve söylemleriyle anlam kazanmaktadır. Yanı sıra sahip olduğu fiziksel özellikleri; güçlü, gürbüz, cengâver ve yakışıklılığı gibi yönleriyle de ön plana çıkarken de ideal fiziğin vitrinleştirilmeye çalışılması göze çarpmaktadır. Bir edebiyat aktörü, fenomenolojik bir olgu ve toplumsal tipin bir uzantısı olarak Asım, böylelikle gündelik yaşamın da konusu haline gelebilmektedir.

Hayatın içinde Asım aranırken çalışmanın seyrinde öncelikle yapılacak olan, Asım'ın nasıl algılandığı, gündelik yaşamda nerede durduğu, bir farkındalığının olup olmadığı gibi genel geçer tutumları ele almak olacaktır. Detayında ise Asım'a yüklenen anlamlar, beklentiler, ne ifade ettiği, algılanış biçimi, toplumsal hayatta bir tip olarak varlığının sorgulanması, gündelik yaşam deneyimi içinde nerede konumlandırıldığı önemlidir. Asım'ın nitelikleri olarak değerlendirdikleri özel kıstasların kaynağını nereye dayandırdıkları (Akif'e gibi), yüklenen anlamın arka planında detaylar içermektedir. Bu yüzden görüşülen gençlerin tanımları, dayanak ve çıkarımları Asım'a mı yoksa Asım olduğuna inandıkları genel geçer kurallarla mı anlamlı bir bütün oluşturmakta bunun araştırması yapılacaktır. Nihai olan ise yaklaşımlarının fenomenolojik olarak Asımla ilintisi, göreliliği ve ne ifade ettiğinin tartışması olurken Asım'a yüklenen toplumsal ve bireysel kavramlar, uzlaşmalar saptanıp fikir sahibi olma imkânı sağlayacaktır. Çünkü Asım'ın ne ifade ettiği, nitelikleri, işlevi, misyon ve vizyonu ona anlam yükleyen gençlerin zihin dünyasıyla içkin bir durumdur. Elbette bu durum Asım'ı sınıflandırmaktan, nesnelliğini sorgulamaya kadar, doğru yanlış gibi keskin öznelliklerden uzaklaştırılacaktır. Böylelikle tam da fenomenolojinin arzu ettiği gibi Asım hakkında ki varsayımlar, deneyimler ve sağduyuya dayalı inançlar objektifleştirilerek özü görüp yine ve yeniden deneyimlemeyi temin edebilir. Bizatihi Asım, edebiyat içinde sosyolojiyi yakalatan, edebiyat sosyolojisinin de toplumsal ve ideal bir tip olarak gösterebildiği gençtir. Sonuç olarak ise ideal ve toplumsal tipin özellikleriyle paralellik gösterirken bu duruma dayanak olan fenomenoloji aracılığıyla sosyolojiye daha da indirgenebilir hale gelmesi söz konusudur. Gençlerin Asım'ı yorumlanma biçimi, ortaya koydukları genel tabloyla toplumsalın içinde Asım'ın yeri reflektif bir açılıma kaynaklık edebilecektir.

III. BÖLÜM: ALAN ARAŞTIRMASI BULGULARI

3.1. ARAŞTIRMA HAKKINDA

Araştırmanın Konusu Ve Problemi

Sosyoloji genel tanımı itibariyle insanın toplum içerisinde ki yaşantısının ve toplumun diğer bireyleriyle bilimsel incelemesidir. İnsanın davranışlarını ele aldığındaki oldukça başdöndürücü ve zorlayıcı bir girişim olarak tanımlanır. Çok geniş bir tanım ve iletişim alanı vardır. Yaşantının donelerini tarih ve toplumsal güçler belirler böylece daha karmaşık bir anlam taşır. İşin zorlayıcı yanı ise herkes için genel geçer kabulleri disiplinleştirememektedir. Sosyologlar bu sebeple insan davranışlarının incelenirken ortaya çıkan sonuçları yorumlamada güçlük yaşayarak çatışmalar (Giddens, 2012: 38). Her ne kadar çatışma halinde olursa da çalışmaya devam ederek daha genel kanaatler üzerinde uzlaşırlar. Aynı zamanda sosyologun objektif ve öğrenilmiş kalıp değer yargılarından uzak olarak bilimsel sonuçlar vermesi beklenir. Buradan hareketle toplumun en temel öznesi olan bireyi toplumsal ve ideal bir tip olarak ele alan bir çalışma da genel geçer evrensel kurallarda göz önünde bulundurulmalıdır.

Her toplumun kendine özel metaları, sosyal yapısı, kültürel faaliyetleri, eğitim sistemi, aile yapısı tinsel inanç sistemi, iktisadi ve politik tutumları gibi pek çok faktörü vardır. Bu kanaatler sonucunda bireyde bir zihin dünyası inşa olur. Mehmet Akif'in de kişisel deneyimleri, kendi karakteristik özellikleriyle ve toplumu iyi okuyan bir bilgin olması hasebiyle toplumun ihtiyaçlarına karşılık verebilecek kurgusal bir çalışma olarak Asım prototipini geliştirmiştir. "Asım" Safahat adlı eserde manzum şiir çalışması olarak edebiyatımıza girmiştir. Zamanın tanıklarından olan Eşref Edib'in(1960: 46) ifadesiyle: "*Akif, bir imparatorluğun müthiş tarrakalarla yıkıldığı bir zamanda yetişti. Harb gürültüleri ve kan kokuları arasında yaşadı*". Akif, hayatının ve tarihin çalkantılı dönemlerinin ardından sadece edebiyat alanında bir şair olmaktan öte oldukça önemli bir fikir adamı haline geldi. Toplumsal sorunları, yapıları ve olayları oldukça yerli tahlil edebilme yetisine sahipti. Önemli analizleriyle pek çok eserinde karşılaşmak mümkündür. 51 yaşına geldiğinde en önemli eserlerinden biri olan Asım'ı kaleme aldı. Asım'ı sosyoloji alanında da görme imkânı sunan Akif bu büyük icadını edebiyattan öteye taşıdı.

Özel bir sosyolojik bağlamda değerlendirmeye kalkıldığında Asım, ideal ve toplumsal tip anlayışı içerisinde ele alınabilir. Oldukça ses getiren özel ve gündelik tip anlayışları Asım adına da sonuçlar vermiştir. Daha öncesinde salt edebi bir çalışma, ünlü bir mütefekkirin hayal dünyası olmaktan öte bir hal alarak sosyoloji ile açıklanabilir hale getirilmeye çalışılmıştır. Bir diğer önemli nokta hiçbir sosyolojik çalışmaya konu olmamasıyla beraber

yeteri değeri de görmemiştir. Aynı zamanda Romantizmin kuramcısı Eugene Veron' un görüşlerine göre: *“Kısacası eserin değeri sanatçının değerinden doğar. Sanatçının sahip olduğu özelliklerin ve melekelerin izlerini taşıdığı içindir ki eser bizi çeker ve büyüler”*. Böylelikle bir eser kendi başına var olmanın ötesindedir, toplumun içinden doğar ve toplumun bir ifadesi olma ilkesinden hareket eder (Akt. Moran, 2007: 83). Bu çalışma Akif'in değerinin de tekrar gündeme gelmesine aynı zamanda önemli bir eser olarak Asım'ın milli ve dini kodlarıyla uyuşan sosyolojik veriler sağlayacaktır.

Asım, ideal ve toplumsal bir tip olarak okunmaya çalışıldığında ise sosyolojik bağlam anlayışı içerisinde ele alınabilir. Zira toplumsal tipler gündelik hayat içerisinde bireylerin bireysel ve toplumsal eylemlerine yön veren birer prototip olarak dikkat çekmektedir. Bu haliyle “Asım” ile ilgili olarak daha önce sosyolojik bakış içerisinde herhangi bir çalışma yapılmamış ve yeteri kadar değer görmemiştir. Bu çalışma da hem Akif'in yaşadığı dönem incelenerek Asım karakterine neden ihtiyaç duyulduğu ve Asım'ın özellikleri irdelenecek hem de fenomenolojik yaklaşımın katkısıyla sosyolojik temeller üzerine konulacaktır. Çalışmanın alan araştırması kısmında ise günümüzde genelde kendisini “muhafazakâr” ve “milliyetçi” olarak tanımlayan kesimlerin gençlik örgütlenmelerinde idealize edilen “Asım” tipinin nasıl algılandığı üzerinde durulacaktır. Asım ile kendisini özdeşleştirdiklerini iddia eden bu gençlik hareketlerinin temel parametrelerinin neler olduğu araştırılacaktır. Ayrıca bir toplumsal tip olarak Asım var mı, şayet böyle bir tip yoksa salt zihinlerde kurgulanan bir Asım'ın varlığı mı söz konusu olduğu sahada betimlenmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bugüne kadar Asım üzerine yapılan pek çok çalışmaya rastlamak mümkündür. Fakat Asım'ın toplumda olması arzulanan her genç için kurgulandığı fikrine bakıldığında edebiyat çalışmaları yanında sosyolojik araştırmaların da konusu olması gerektiği düşünülmelidir. Bu durum bilimsel anlamda önemli bir eksiklik meydana getirmektedir. Bu çalışma Asım'ı edebiyat çatısı altında sadece bir şiir kahramanı olmanın dışında Akif'in kurucu nostalji dönemiyle de sabit kalmayan bir olgu olarak günümüze taşımayı hedeflemektedir.

- ✓ Her dönemin ideal bir genç tipi vardır. Asım ise sadece kendi dönemiyle sınırlı kalmayan gelecek tasavvurunu da içine alan bir ideal ve toplumsal tip olarak gerekli midir?
- ✓ Asım sahip olduğu özelliklerle toplum için ne ifade etmekte ve kendisinden beklenen davranışların günümüz gençliğinde uygulanabilir yanları var mıdır?

- ✓ Ak Gençlik, Ülkücü Gençlik, MTTB Gençliği ve AGD Gençliği Asım'ı gerçek manada tanıyor mu? Yanı sıra yaptıkları faaliyetleri bu tipten ilham alarak mı gerçekleştiriyorlar?
- ✓ Bahsi geçen gençlik hareketleri içerisinde Asım'ın nesli olma fikri ve arzusu sıradan bir kalıp olarak yalnızca söylem içerisinde mi kalıyor?

Araştırmanın Önemi

Her birey içine doğduğu topluma entegre olarak yaşama başlar. Bilinçli ya da bilinçsiz olarak bir arka plan edinir ve hayatı bu pencereden okumaya başlar. Yaşadığı aile, eğitim, din, siyaset, ekonomi gibi pek çok kurumun etkisi altında kalarak bir zihin dünyası kurgular. Şüphesiz bu birikimlerine kişisel çalışmalarını, sağduyularını, akademik başarılarını, cefakâr ve fedakâr yaklaşımlarını da katarak saygın bir kimlik oluşturur. Bir İstiklal şairi olan veteriner hekim, öğretmen, vaiz, hafız, Kur'an mütercimi ve siyasetçi olarak Mehmet Akif yaşadığı döneme damga vurmuş ve önemli bir şahsiyettir. Sahip olduğu bu birikimler ışığında Asım gibi bir genç modeli kurgulayarak bir insana dair neredeyse tüm iyilerin toplandığı mükemmel bir kurgu üzerine mana yüklemiştir. Akif bu bağlamda Asım'ı her Müslüman genç için ideal bir genç olarak sunmaktadır. Bu sebeple milli ve dini bir değer olarak Akif'i anlayan, anlamak isteyen ve onun değerleri izinden ilerlemek isteyen gençler için oldukça manidar bir kılavuz sunmuştur. Yaptığı bu derleme ve birleştiricilik üzerine bugünün Türkiye'sinde kendini Asım'ın Nesli olarak gören gruplar üzerinde yeniden bir Asım okuması yapılacaktır. Böylelikle bu ideal tipin günümüze yansımaları betimlenecek ve gençlik hareketlerinin temel parametrelerine dair bulgular gün yüzüne çıkarılabilecektir. Çalışma bu nedenle bilimsel alana bir katkı sağlaması bağlamında önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi, Modeli

Sosyoloji için her ne kadar objektif çalışmanın zorlukları olsada, çalışmalara bilimsellik katması açısından gerekli metodolojiler vardır. Nitel araştırma yöntemleri sıklıkla kullanılır, nitel araştırmalarda fiziksel şekilde araştırmaktan öte yorumsal bir çalışma yapılıır. İncelenen konu kültürel olarak birincil yaşayanların gözüyle bütüncül şekilde anlaşılmaya çalışılır. Ne, nerede, ne kadar... gibi açıklayıcı sorularla olgular arasındaki nedensellik araştırılır. İnsanların dış dünyayı anlayış biçimleri, tecrübeleri, analizleri incelenir. Pozitivist çalışmalardan farklı olarak nitel yaklaşımlarda öz ve biçim farklı olabilir ve sosyal bilimci

arka planda olan görünmeyen anlam dünyalarında ki öze odaklanır bunun için de *nasıl ve neden* sorularıyla derine inmeye çalışır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 24- 32). Çalışmayı geçerli kılacak unsurlar kısaca; sosyal ortam, kapsam, derinlik, uygun faaliyet, tema ve odak seçimidir. Bu unsurların doğru ve yerinde yapılması çalışmaya önemli katkı sağlayacak temel parametrelerdir (Kümbetoğlu, 2017: 172). Asım'ın Nesli olarak gören gençleri anlayabilmek ve içeriden bir bakışı sağlayabilmesi için de nitel bir araştırma yöntemi olan mülakat tekniği uygulanmıştır. Araştırılan konu böylelikle derinlemesine ele alınırken bütün boyutları değerlendirilir, daha çok açık uçlu sorular kullanılarak detaylara ulaşılır ve yüz yüze olması karşıda ki kişiden alınan duygu, bilgi, tecrübe ve gözlem kolaylığı sağlayan bir veri toplama tekniğidir (Tekin, 2012:101). Gençlerin gözünden Asım'ın kim olduğu onu nasıl betimleyip yorumladıkları gözlemlenmiş, parçalar birleştirilerek tümevarımsal çıkarım yapma imkânına ulaşılmıştır. Karmaşık olgular açık uçlu sorular kullanılarak detaylara ulaşmak hedeflenmiştir böylece mülakatlar aracılığıyla derinlemesine bilgi sahibi olarak bireylerin analizi yapılmıştır.

Kitlelere ulaşırken bahsi geçen gençlik gruplarına üye ve gönüllü olarak aktif rol alanlara yer verilmeye çalışılmıştır. Bizzat dernek binalarına, yönetim ve idarelerine telefonla ve yüzyüze görüşmeler şeklinde ulaşılarak yapılan çalışma hakkında kısa bir ön bilgi verildikten sonra, randevu alınıp katkıları istenmiştir. Yönlendirmeler sonucunda gerek dernek binalarında gerek tercih edilen özel mekânlarda yapılmıştır. Mülakat tekniğinin çok yönlü faydalılığı çalışmaya anlam ve derinlik katmada temel faktörlerden biri olarak önemli bir yer edinmiştir.

Evren Ve Örneklem

Çalışmada evren, Konya ilinde yer alan gençler üzerinde olacaktır. Örneklem olarak ise Asım'ın mirasını sürdürdüklerini ifade / iddia eden gençlik hareketleri olan Ak Gençlik, Ülkücü Gençlik, AGD ve MTTB gençliğinin 30 yaş sınırının altında ki bireylerinden oluşacaktır. Böylece daha sınırlı yaş ve grup üyeleri ile görüşülmüş ve amaca yönelik örneklem tekniği seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada öncelikli olarak literatür taraması derinlemesine yapılarak söz konusu Asım'ın tüm yönleri ele alınacaktır. Böylelikle elde edilen bilgilerle Ak Gençlik, Ülkücü Gençlik, AGD ve MTTB Gençliğine detaylı ve kapsamlı bir mülakat uygulanarak elde edilen bulgular değerlendirilecektir. Mülakat esnasında çalışmaya katkısı olacak söylem, vurgu, jest

ve mimikler değerlendirilerek gerçek fikir ve anlayışların bilançosu yapılacaktır. Her grup için 5 kişiyle görüşülüp toplamda 20 mülakat yapılmıştır.

Veri Analizi

Elde edilen veriler konu, amaç ve önem bağlamlarında değerlendirilirken öncelikle dokümantasyon ardından mülakat teknikleri kullanılacaktır. Nitel bir araştırma metodunun seçilmiş olmasıyla araştırma da benimsenecek olan pozitivist bir bakış açısının gençlerin gerçek duygularını ve deneyimlerini yansıtamayacağı düşüncesi vurgulanacaktır. Bununla birlikte yorumsamacı bir bakış açısı benimsenmiş olup, kendini Asım'ın Nesli olarak gören gençleri anlayabilmek ve içeriden bir bakışı sağlayabilmesi için de nitel bir araştırma yöntemi olan mülakat tekniği uygulanacaktır.

Araştırma, kavramsal çerçevede de aktarıldığı gibi Mehmet Akif Ersoy'un Asım'ın Nesli kurgusunu, sosyolojik bağlamda 'İdeal ve Toplumsal' bir tip olarak incelerken bugünün Türkiye'sinde kendini Asım'ın Nesli olarak gören gençlik örgütlerinin söylemlerinde de yer aldığını varsaymaktadır. Çalışmanın bundan sonra ki bölümlerinde bulgular incelenirken varsayımlar değerlendirilecektir. Bu kavramlar genel olarak "Asım'ı tanıma düzeyleri, Asım'la aralarında kurdukları nostaljik ilişki, ideal bir tip olarak Asım' a bakış açıları ve onu nasıl algıladıkları" üzerinde durulacaktır. Böylelikle çalışmada bu kavramlar incelenirken gençlik örgütleri içerisinde konuşulan Asım'ın Nesli söyleminin gençlerde bıraktığı etki ve bu etkiyle birlikte kendileriyle bir karşılaştırma ya da özdeşleştirme yaptıkları varsayımından bahsedilebilir. Bu varsayımlardan yola çıkarak şu spekülatif iddialardan da bahsedilebilir:

- ✓ Gençlik örgütleri içerisinde ki bireyler Asım'ın dönemselliğiyle birlikte hangi düşünce ile yazıldığı hakkında bilgi sahibi olurken Asım'ı da tanımaktadırlar(*Asım'ın Tanınırlığı*).
- ✓ Gençlerin Asımla kurdukları nostaljik bağların temelinde Akif'in özenle ele aldığı bir gençlik projesi olarak Asım vardır. Gençlerin Asım'ın varoluşluk düzeyini belirleyebildiklerinden söz edilebilir(*Asım Nostaljisi*).
- ✓ Gençler Asım'ı ideal bir tip olarak toplum inşaasında yeterli bulurken aynı zamanda bugünün gençlik sorunlarını giderebilecek nitelikte olduğunu düşünmektedirler(*Bir İdeal Tipi Olarak Asım*).
- ✓ Gençlerin Asım'ı doğru ya da yanlış anladıkları noktalar varken aynı zamanda gündelik yaşama indirgedikleri pratikleri de vardır(*Asım ve Gündelik Hayat*).

Yukarıda yer alan temel kavramlara binaen çalışmanın ilerleyen safhalarında Asım'ın Nesli kavramının günümüz Türkiye'sinde gençler üzerinden nasıl bir etkisi olduğunu ve Akif'in Asım'ı kaleme aldığı dönemin fikir ve gençlik yapısının bugün hangi anlayışlara evrildiği hakkında çıkarımlar yapılacaktır. Aynı zamanda edebiyattan sosyolojiye Asım'ın yerel bir ideal tip olma durumu değerlendirilecektir.

3.2. Araştırma Bulguları

3.2.1. Gençlik Hareketlerinin Asım'a Yaklaşımları: Asım'ın Tanınırlığı

“Asım; asrımızın gelecek asırlara tahsis edilmiş bir hediyesi, bir heyecan selamıdır. Asım, bir ıstırap içinde kıvrana kıvrana can veren altı yüz senelik bir devrin, Akif'in dehasının yarattığı bir kuğu şarkısıdır...”
Süleyman Nazif

Okuma düzeyi ile toplumun gelişmişlik düzeyi arasında bir paralellik mevcuttur. Nitekim okuma oranı arttıkça beraberinde toplumun gelişmişlik düzeyi de benzer oranda değişiklik gösterecektir. Okuma alışkanlığının kazanılmış olmasıyla özel de birey genel de ise toplum da köklü değişiklik olması beklenir. Bireyler kendilerini yetiştirip, geliştirdikçe ileri görüşlü, özgün, üretici, eleştirel ve faydalı toplumlar meydana gelecektir (Kurulgan ve Çekerol, 2008: 237). Bunun yanısıra okuyan toplum, bireylerini önemli statülere taşıyarak bireysellikten öte çok yönlü bir bakış açısı ve sürekli okumanın etkisiyle daha da gelişmiştir (Özdemir, 1998: 85). Bireyin bireyselleşme sürecine katkı sağlayacak en önemli husus eğitimidir. Bu eğitim sanat ve edebiyatla desteklendirilerek bir bütün halinde sunulursa birey hem öngörülü hem hoşgörülü gibi pek çok nitelikte donanımlanacaktır (Kavcar, 1982: 5). Bu hususta edebiyat ve sanatın etkisi de önemli bir gerçekliktir. Tezin temel çalışma konusu olarak bir edebiyat eseri olarak Asım ele alındığında, katılımcıların nasıl algıladığına dair bir yorumlama amaçlanmıştır. Bu sebeple okuyan bir Türk toplumuna da ihtiyaç vardır.

Okuma oranlarının oldukça düşük olduğu düşünülen Türk gençleri arasında Asım'ın manzum bir şiir olarak tanınırlılık düzeyinin ne olduğunu anlama ve anlamlandırmak adına yapılan çalışma da ve mülakat esnasında gençlere okuma alışkanlığıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar bir bütünlük içerisinde değerlendirildiğinde bulgular çalışmanın teorik kısmıyla paralel niteliktedir. Gençlerin yeterince okumadığı varsayımı çalışma sayesinde doğrulanmıştır. Katılımcılar oldukça seyrek kitap okumaktadır. Katılımcılardan yalnızca üç tanesi sürekli okumalar yaptığını dile getirmiştir. Katılımcıların geri kalanı ise ya hiç okumadığını söylemiştir. Şayet okuyorsa dahi en az iki haftada bir, aylık, iki aylık hatta üç aylık periyotlarla okuduklarını dile getirmişlerdir. Çalışmanın esas amacı Mehmet Akif ve Asım üzerine olduğundan bu konuya yönelik algılarını ve bakışlarını değerlendirmek için katılımcılara çeşitli sorular yöneltilmiştir. Ancak gençlerin bu konu da yeterli ve donanımlı bilgiye sahip olmadığı saptanmıştır. Mevzubahis olan konuyla alakalı oluşan fikir ve düşünce yapılarını temellendiren husus, okumaktan ziyade kulaktan dolma

bilgilerden oluşmaktadır. Özetle anlatılacak olursa gençler arasında ciddi bir kitap okuma alışkanlığı sorunu göze çarpmaktadır. Akif ve Asım'la ilgili okuyan gençlerin neler okuduğuna bakıldığında ise çok ufak tefek şiirlerin içinden kısa okumalar yaptıkları sonucuna varılmıştır. Katılımcılar arasından en sık ve düzenli okuyan gençlerden birinin Asım hakkında okuması şöyledir:

Safahat okumalarında Asımla ilgili şiirleri okudum. Yeterli değil tabi ki Akif orada güzel bir portre çizmiş. Fakat bu dimağlarımızda veya sadece söylem olarak kalıyor. Hatta çok fazla dile getirilmesinin de etkisini azalttığını düşünüyorum. Üzerinde çalışılıp uygulamaya konulmadan slogan cümlelerle söylenmesi etkisini azaltıyor. Asım'ı herkes bilir ama manasını bilip uygulamaya koyma konusunda eksik olduğumuzu düşünüyorum(S. / MTTB/ 27).

Sonuçlara bakıldığında Asım hakkında okuma oranlarının ve bilgi düzeylerinin azlığı açıkça görülmektedir. Durumu farklı kılan ise Asımla ilgili fikir ve yargılar üretilmesi yani sıra çıkarımlarda bulunulmasıdır, örneklere bakacak olursak:

İlim, irfan sahibi olması, savaşçı olması ve çok yönlü olması(F. / AGD / 19).

Aslında biz iki taraflı bir kırlangıçız. Sağ tarafımız dünya işleri sol tarafımız ahiret. Asıl olan bunun ikisini aynı anda götürmektir. Tamamen dünyaya yönelmek de değil ahirete de. Bu ikisini aynı anda götürmeli. Asım'da da ikisinin aynı anda yönetmek gerektiğini görüyoruz. Mehmet Akif bize dünyayı bırakın tamamen ahirete yönelin ya da ahireti bırakın tamamen dünyaya yönelin demiyor. Zaten bu da Müslümanda olması gereken özellikler arasındadır(E. / MTTB/ 22).

Beni en çok etkileyen Asım denildiği zaman kesinlikle orada bir dik duruş var. Taraflı belli olan ve gerçekten o yönlerini güçlendirmeye çalışan genç olması beni çok etkilemektedir. Fikrinin arkasında durması, dünyayı ve devleti etkileyecek şekilde savunması beni etkiledi(F./ AK Gençlik/ 23).

Her ne kadar bilgi eksikliği söz konusu olsa da gençlerin Asımla ilgili kanaatlerinin olması önemli bir detaydır. Bunları detaylıca açmadan önce denilebilir ki sosyal psikoloji, algı düzeyleri ve kişisel deneyimleri gibi genel kanaatlerden kaynaklı bir Asım tanımlanmasından bahsedilebilir. Bu kaynakların güvenilirliği tartışmaya açıktır ve muallâk içermektedir. Öte yandan, çalışma esnasında Asım'ı ilk defa bizden duyduğunu ifade eden daha önce hiç bir yer de karşılaşmamış katılımcıların sözlerine baktığımızda da bu durum şu şekilde görülmektedir:

Asımla ilgili çok araştırma ve bilgiye gerek yok. Gençlere hitap ediyor. Çünkü gençlik fikrini yeniden canlandırmak oluşturulmak isteniyorsa gençler bir çatı altında toplanmak isteniyorsa

mutlaka bunun gibi görüşleri gençlerin sindirmesi lazım ama şu anda Asım gibi gençlik fikirlerinin sindirilme çabasını hiçbir yerde görmüyorum(R../ Ülkücü/ 20).

Cahil insanlar çok olduğu için Asım'a ihtiyaç duyulmuştur çünkü Asım bilgili, çalışkan edepli bir gençtir(M. / Ülkücü / 18).

Okuma oranlarının düşüklüğü, Asım'ın gençlere yeterli düzeyde anlatılmaması ve bilenlerin yetersiz ve karışık bilgilerinden kaynaklı olarak Asım'ın tanınması güçleşmiştir. Gençler arasında değer ve önem metodunu belirleyen unsurun gençlerin ideal gençlik fikri üzerinde geçmiş yaşantılarından, sahip oldukları kültürel ve toplumsal bilgilerden yola çıkarak bir tarife ulaştıkları söylenebilir. Katılımcıların Asım olarak nitelendirdiği nokta, Türk gençlerinin tarihsel süreçle anlamlandırdıkları bilgilerden ileri gelmektedir. Özellikle Türk tarihinin en önemli savaşları olarak Çanakkale ruhunun, kurtuluş mücadelesinin gençler tarafından söylemlerde, müzelerde, filmlerde, çeşitli tarih kitaplarında ve anlatıcılar aracılığıyla yakın tarihin bu büyük acısına dokunma, etkilenme ve hissettirilme durumlarından kaynaklanmaktadır. Kısaca ecdadın saygı ve minnetle anılması olarak tarif etmek mümkündür. Akif'inde aynı tarihlerde yaşayan çok yönlü ve önemli bir aksiyon adamı olması, hayatıyla, bakışıyla ve tavrıyla bıraktığı izler gençler de pek tabii yer edinmiştir. Akif'in gerek dini hassasiyetleri gerek vatansever ruhu gibi pek çok özel yönleri gençlerde o dönem hakkında bir alt yapı olarak kurgulandığında ecdad adına Akif'e bir rol model özelliği atfetmektedir. Asım'dan ziyade Akif'in hayatını bir nebze daha iyi tanıyor olmaları ve Asımla Akif'i özdeş tutmalarına binaen oldukça geniş yorumlara sahiplerdir. Tarif ettikleri Asım için, aslında kendi zihin dünyalarında kurguladıkları geçmişi ve idealizmi, Akif'ten ilham alarak betimlediklerini söylemek mümkündür. Örneğin:

Asım denilince Mehmet Akif Ersoy zamanındaki gençler aklıma geliyor. O dönemdeki ahlaklı, ilim irfan sahibi, vatani için çalışan insanlar aklıma geliyor(F. / AGD / 19)

Akif'in şiirinde belirttiği gibi ben şahsi yorumlayacak olursam şu an daki bütün Türkiye Cumhuriyetinde toprakları içerisinde bir nesil var. Ama bu neslin ne kadarı Asımın nesli olabilir bilemiyorum. Vatanını bayrağını dinini seven her Türk genci benim için bir Asım'ın neslidir. O yüzden 15 Temmuz'a da girecek olursak ortak paydamız vatan, millet ve bayrağımızdı. 15 Temmuz'da meydanlara çıkan millet Asım'ın neslidir(M./ Ülkücü/ 24).

Asım bize kendi inancımıza sarılmayı neler yapmamız gerektiğini anlatıyor. Böylece bu dönemde inancımız için bir bedel ödemeye gerek kalmıyor ama insanı kendisine

getirecek bir olay olması gerekiyor. Bu dönem için de Asım'ın Nesli' nin uykuya yattığı tekrardan uyanması gereken dönem olduğunu düşünüyorum(R./ AGD/ 24).

Asım'da milli ve yabancı kültürlerin kıyaslandığından bahsedebiliriz Asım bizim için olması gereken vatanına bağlı milli bir gençlik inancıdır(N./ AK Gençlik/ 21).

Katılımcıların söylediklerinden yola çıkarak mevcut durumu açıklarken sosyal psikoloji, sosyal algı bağlamında bakmak mümkündür. Sosyal psikoloji, psikoloji disiplini içinde, sosyal davranışın açıklanması, toplumsal düzeyde bireyin aldığı rol ve toplumsal süreçlerin birey üzerindeki etkilerini inceler. Sosyal psikoloji, dilden, dinden, gelenekten hatta mit ve sihir gibi aynı temel unsurlardan beslenen kollektif yargılardan meydana gelmektedir. Bunlar bireylerin etkileşimiyle ve kollektif zihinsel olguların bütünlüğüyle sosyal alanı yansıtır. Aynı zamanda bireyler sosyalliklerini tarih, kültür, dil, etnografya ve din gibi unsurlarla zaman ve mekânın ortak kılınmasıyla edinirler. Toplumun ortaya çıkardığı bu söylemlerin bireyler arasında ki aktarımı da dille sağlanır. Sürecin ilerlemesini sağlayan nesneleşiren ve taşıyan söylemler toplumu kontrol altında tutar (Narter, 2012: 25- 30).

Birey ve toplumun ayrı görülemediği gerçeğinden hareketle sosyal yapı içerisinde düşünceye, yaşantılara dayanarak her biri birer fenomen halinde algılanabilir. Böylece değerler, aktarımlar ve söylemler sosyal yapıyla gömülü bir halde onun parçası olarak algılanır. Asım'a gençlerin yaklaşımını hem tarih hem dil olanaklarıyla bu şekilde açıklamak da mümkündür. Öte yandan kitlelerin fikirleri ancak bir duygu halini aldıkları zaman etkili olacaktır ve bu da özel bir süreç gerektirmektedir. Toplumun kanıksadığı fikirler, duyular ve algılar yerleştikten sonra da kudretli bir kabul ortaya çıkar. Topluma sirayet eden unsurlar içinde bazı düşüncelerin kolayca kabulü, yaygınlaşması, bireylerin kişisel fikirlere sahip olmamasından kaynaklanır (Le Bon, 2015: 64). Fikirlerine kaynaklık edecek gerekli unsurları tamamlayamadıkları noktalarda gençlerin toplumsal kabüllere yöneldikleri de açıkça görülmektedir. Bunu yaparken Akif'in sahip olduğu nitelik değerlerinin algısı, toplumun zihinlere yön vermesi, genele uymanın kolaylığı ve bilinenin pekiştirilmesi gibi yaklaşımlara rastlanmaktadır. Ayrıca, toplum tarafından algılanan kişinin nitelikleri de önemli bir unsurdur ve beraberinde yalın bir algıya ihtiyaç duyar. Algılananın özelliği, statüsü, rolü, nitelikleri de algıyı önemli oranda etkiler (Özer, 2014: 153- 154).

Asım ve Akif'in algı farkları vardır ve bu algı farkından kaynaklanan karmaşalara da rastlamak mümkündür. Öyle ki biri eser diğeri yazarken durum farklılıklarının karışmasıyla mantıksal açıklama, doğru tanımlama, anlama ve aktarma, değişkenlerin getirdiği fazlalıklar yüzünden algılama sorunu meydana gelmektedir. Gençler bu süreçten etkilenerek Asımla

verilmeye çalışılan ideal bir genç kurgusunda ki rolü, amacı, duyguyu, fiziksel görüntüyü kaçırarak sosyal psikolojinin kendisine yüklemiş olduğu hazır verileri kullanmayı tercih etmektedirler. Nitekim mülakatlarda verilen cevaplar söylenenleri destekler niteliktedir.

Asım ve Akif'i anlamada bir katılımcı konuyla olan bağını şu şekilde itiraf eder:

Bizim Asım'ı ve Akif'i okumadan anlamamızı sağlayan şey çocukluğumuzdan beri sürekli İstiklal Marşı'nı okuyup ezberleyip anlamamızdan kaynaklanıyor. İstiklal Marşı o kadar yüce ki kitaplar külliyatlar okumamıza bedel bu yüzden Asım hakkında herkes konuşup yorum yapabilir tek bir şiirle Akif bize anlatıyor herşeyi çok kapsayıcı. Bu bize Asım olmak için yeterli(L./ MTTB/ 21).

Bu hususta görülüyor ki Asım ve Akif aynı kerte de ele alınmakta ve birbirinin aynısıymışçasına yorumlanmaktadır. İstiklal Marşı elbette Akif ile alakalı bilgi verecektir ancak onun düşünsel yapısını ve zihin dünyasını tam anlamıyla anlamamız için yeterli olmayacaktır. Nitekim Akif'in o marşı yazarken sahip olduğu ruhsal yapı, dönemin getirdikleri, içerisinde bulunduğu toplumun özellikleri oldukça büyük bir etkidir. Yazılanı ezberlemek, durumu var olduğu konsensüste değerlendirmek ile eş tutulmamalıdır. Cemil Sena Ongun da İstiklal Marşı'nın önemini açıklarken "Akif, hiçbir şey yazmamış olsaydı da bize yalnız İstiklâl Marşı'nı verseydi, yalnız bu eseriyle kendisini edebiyat tarihimizde ebedileştirmiş olurdu..." (1984: 51) ifadelerini kullanır. Elbette bu yorum tartışmaya açık olarak Akif'in sanatını yüceltebilir ancak öte yandan Akif'in diğer eserlerini sümen altı etmeye kalkışmaktadır. Bu açıdan bakıldığında özellikle Asım'ı anlama ve anlamladırma da büyük sorunlara yol açacaktır. Gençlerin konuyla alakalı düşünceleri yanılı da tam olarak bu şekilde sirayet etmektedir. İstiklal Marşı elbette ki Akif'i anlamamıza yardımcı olabilir ve beraberinde gençlerde milli ve manevi duygu yoğunluğunu ortaya çıkarabilir. Ancak geri kalan tüm eserlerini salt İstiklal Marşı üzerinden yorumlamaya çalışmak yetersiz ve sığ kalacaktır.

Din ve millet sevgisinin sentezini en zirvede yaşayan, Gökalp'ın milliyetçiliğiyle Anadolu'nun gerçeklerini bütünleştirirken, cemiyeti tagutlaştırmayan ancak kadere yön verirken bireysel ihtiraslardan uzak olarak Asım var olmuştur. Asım adeta Akif'in gençliğidir (Topçu, 2017: 46). Asım'ın bu denli inandırıcı ve yankı bulucu olmasına bir dayanak olarak Akif'in yaşadığı ve hissettiği duyguları, karakteristik özelliklerini yansıtmamasının gücünden bahsetmek mümkündür. Gençler Asım'ı az çok tanımlarken çağrışımlarına yer verildiğinde ise çok daha derin sonuçlarla karşılaşmaktadır. Asım'ın özünde ideal bir gençlik arzusu

olduğu konusunda çoğunlukla uzlaşılmaktadırlar. Onlar için Asım olması gereken, topluma yön verebilecek bir umut ifadesi olarak sirayet etmektedir.

Bizim kültürümüzde ideal öğrenci ideal genç tipi olması gereken, her gençte olması gerekenler aklıma geliyor(G./ AGD / 29).

Bize yönelik bir model üzerinden bizlere seslenmektedir. Aslında olmamız gereken, bir şeyler yapmamız gereken bir nesil. Asım kelimesi benim gözümde ideolojik bir insandır. Ülkesi uğruna çabalayan gayret gösteren ve onun gibi olmamız gerektiğimizi düşünüyorum(H./ MTTB/ 21).

Tevfik Fikret'in Haluk'u var. Akif'inde Asım'ı var. Bu iki zıt karakterdir. Haluk yurt dışında okumuş papazlık eğitimi görmüş bir çocuk. Ona karşı da Akif'te Asım'ı ise milli manevi değerlerine bağlı, okuduğunu, öğrendiğini Allah rızası için anlatan bir kurgu var. İdealist bir genç örneği var(Ö./ AGD/ 27).

Birbirine her ne kadar yakın da olsa belli nüans farklarına sahip ideolojilerde ki gençler kendi zihin dünyalarına yakın bir bağlamda Asım'a değer atfetmektedir. Asım'ı salt milliyetçi veya salt muhafazakâr yorumlamak tanımı yarım bırakacaktır ancak bir ayrışım fikrine sahip olunduğu gerçeğini de doğrulamak gerekirse, muhafazakâr yönü fazla olan bir genç için Asım din ve Kuran ile bütünleşikken milliyetçiliğini daha yoğun yaşayan bir diğer genç için başka bir kalıba girebilmekte. Şöyle ki:

Asım, fikriyatıyla yaşayan bir Asım dini ritüelleriyle fikirleri birbirine çok bağlantılı olan bu noktada güç kazanan bir insan. Asımın nesli geliyor derken bile neyi söylediği anlaşılıyor. Müslüman gençlere seslenildiğini düşünüyorum burada. Kültürle içiçe kalmış olan gençlere sesleniyor. Fikriyle zikriyle bütünleşmiş bir gençlik istiyordu. 'Doğrudan doğruya Kuran'dan alıp ilhamı asrın idrakine söyletmeliyiz İslam'ı.' Burada da söylemek istediği çok açık aslında(S./ AGD/ 26).

Asım olarak Fırat Yılmaz Çakıroğlu'nun fedakarlığı ve vatan aşkı benim gözümde bir Asım'dır. Onun bir nesli olarak düşünüyorum ve Türk genci benim için bir Asım'ın neslidir. Ortak paydamız vatan, millet ve bayrağımızdır. Vatan için meydanlara çıkan millet Asım'ın neslidir(M./ Ülkücü/ 24).

Asım'a milli olarak bu gücü veren geleceğin inşasında hem Çanakkale hem Milli Mücadele esnasında toplumun büyük bir motivasyon kaynağı olmasıyla açıklanabilir. Geleceği yaşanan olayların etkisiyle şekillendirirken gençlere vatan sevgisi konusunda da aktarım yapar. Akif'in kalemiyle resmettiği, dönemin zorlukları ve sıkıntıları içinde batan bir

devletin nasıl küllerinden doğduğunu aktarmak olmuştur (Çam, 2011: 21). Herşeyden öte Asım bir gazidir ve vatani için gözü pek candan ve serden geçebilme imajı sergilemektedir. Ancak Akif'in milliyetçiliğini okurken dikkat çekilmesi gereken en önemli noktalardan biri kavmiyetçiliğin karşısında durarak bu durumun dine ve devlete zarar vereceğine inanmasıdır. "Nitekim geleceğe dair en karamsar olduğu alanlardan biri milliyetçilik/ırkçılık hastalığının İslâm dünyasına bulaşmasıdır" (Emre, 2008, 43). Böyle bir durumda Asım'ı tek yönlü okumak oldukça tehlikelidir ve ayrışma sebebiyle farklı yorumlara açarak verilmek istenen ve Akif tarafından arzulanan ideal sentez gençlik istikametini bozabilir. Burada din anlayışından da beslenmek önemlidir. Böyle bir durumda Asım'ı tek yönlü okumak oldukça tehlikelidir ve ayrışma sebebiyle farklı yorumlara açarak verilmek istenen ve Akif tarafından arzulanan ideal sentez gençlik istikametini bozabilir. Burada din anlayışından da beslenmek önemlidir. Kaplan, şöyle açıklar: "*Akif'in esas konusu dünya ve cemiyettir. Onun için din, insanları nizama sokan ve yükselten bir kuvvettir. Akif, müslümanlığa sadece bir ahiret dini gözüyle bakmıyor, onun dünyayı da düzeltebileceğine iman ediyordu... Akif'e göre, insanları kötüleştiren ihtiraslardır. İhtirasları tanzim eden kuvvetlerden din bunların başında geliyordu ortadan kalktı mı, fertler de, cemiyetler de hayvanlık seviyesine düşerler*" (1997: 145). Bazı gençlerin din ve milli değerleri ayrıştırdıkları, kişisel ideolojilerine konu edindikleri görülmektedir. Etken olarak gençlerin ya kendi ideolojik yapılarına sıkı sıkıya bağlı bir tutumla sarılmaları ya da Asım'ı din ve milli değerleri sentezleyen genç olarak bilmiyor olmalarından kaynaklı olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür.

Her ne kadar ele aldığımız gençlik örgütlenmeleri içerisinde Asım'ın sıkça dile gelen yahut az çok bilindiği kanaatinden bahsetmiş olsakta, görüşmeciler içerisinde ilk defa bunun Akif'in kaleme aldığı bir gençlik kurgusu olduğunu ve birkaç temel bilgiyi bu çalışma aracılığıyla fark eden gençlere rastlanmıştır:

Hiçbir fikir sahibi değilim. Sadece siyasi olarak çok az duydum, dile getirilen ama aşılınmayan hiçbir zaman gençlere anlatılmayan konu olduğu için benim hiçbir fikrim oluşmuyor. Çoğu gencinde fikrinin oluşacağını zannetmiyorum. Bu konu hakkında ilk kez bir çalışma olarak sizinle denk geldim. Hiçbir konferansta vs. yerlerde anlatıldığına denk gelmedim(R./ Ülkücü/ 20).

Bu durum hem yukarıda bahsi geçen tutum ve yetersizliklerle hem de bir ideolojiye dâhil olurken temel fikir adamlarından ilham almamalarının doğal sonucu olarak ortaya

çıkıştır denilebilir. Öte yandan ise ülkücü bir genç için örgüt içerisinde yeterince gündem olmamasından da ileri geldiği şeklinde düşünülebilir.

Akif'in yaşadığı dönem, bir imparatorluğun çöküşünün tam ortasıdır ve bu çöküşe şahit olması toplumsal dönüşümü, gelişimi görmüştür. Ve tarihin bu denli yoğunluğunu bir insanın hayatına sığdırmanın zorluğunu yaşamıştır. Bu sebeple eserlerinde bir medeniyet fikri temasına tanıklık ederken bu hareketlilik onu bir direniş ruhu ve aksiyona yöneltmiştir. Ani değişimlere ayak uydurmaya çalışırken acil ve kullanışlı çözümler üretmesini sağlamıştır. Öyle ki “...yaşadığı çağda bazen aydınlanma, bazen Rönesans olarak somutlaşan ifadeler, Akif'in şahsında İslamcı düşüncenin uzaklaştığı düşünülen öğretilerden; Kur'an, hadis ve sünnetin ışığına yeniden dönmek ve sağlığı da esenlik ve kuvveti de orada bulmak anlamını” (Emre, 2014: 158) beraberinde getirmiştir.

Asım'ın yazılışı Akif'in tüm yaşadıklarının en yoğun olduğu döneme denk gelmiştir. Bu sebeple ondan bir ustalık eseri olarak bahsetmek mümkündür. Yanı sıra her eser döneminin yaşanmışlıklarını, sorunlarını ve beklentilerini yansıtan özellikler taşıyabilir bu sebeple gençlere Asım'ın yazılışında ki tarihi ve sosyal alt yapıyı nasıl değerlendirdikleri ve aynı zamanda Asım'ın yazılış gayelerini sorgulamak amacıyla sorular yöneltmiştir.

Artık bıçağın boğaza dayandığı bir dönem olduğunu düşünüyorum. Manevi değerlerin kutsal görülen her şeyin aşağılandığı artık elimizden gitmesinin yaklaştığı bir dönemde çıkan bir anlayış olduğunu düşünüyorum(V. / AK Gençlik/ 22).

Vatani koruyabilmek için bir kıvılcım lazımdı. Bu kıvılcımı da o dönemin önde gelen isimleri edebiyatçı ve şairleri yapması gerekiyordu. O dönemde Mehmet Akif bu görevi daha fazla üstlendi(M./ Ülkücü/ 24).

Katılımcıların çoğu Asım'ın tarihsel boyutunu ve Akif'in Asım tiplemesini yazdığı dönemi değerlendirirken yakın söylemler içine girmiştir. Azınlıkta olsalar da bu dönemi çoğunluğun aksine oldukça farklı yorumlayan cevaplara da rastlanmıştır:

O döneme bakacak olursak 80 darbesine geliş süreci var. 60 darbesi olmuş 70'de çeşitli darbe sonuçları olmuş. Mehmet Akif Ersoy'un burada bir nesle ihtiyacı var. Gençliğe bakıyor sağ sol çatışma içinde. Burada Asım'ın nesline ihtiyaç duyuyor(E. / MTTB/ 22).

Bu hususta aslolan gencin tarihsel karışıklığından ziyade bir Türk gençliği sorunu olarak sürekli bir çatışma halindeki gençlik hareketleridir. Gençlerin bu denli ayrıştırılması ve çatışmaların dünden bugüne süregelmesi gençlerin henüz çok erken yaşlarda yaftalanması ve ayrıştırılmasına ortam hazırlamaktadır. Yukarı da verilen cevaba istinaden; Asım, katılımcının

bahsettiği dönemden önce kaleme alınmıştır ve görülüyor ki Asım kendinden sonra ki dönemler için henüz Türk gençlerinin sorunlarında, çatışmalarında ve gelecek inşasında toplumsal hayata yeterli düzeyde geçirilmemiştir.

Bulguların genelinden yola çıkılarak anlaşılıyor ki ideal bir gençlik anlayışına her dönemde ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple ideal gençlik algısı hâlihazır da büyük önem arz etmektedir. Asım'da kendi dönemi için bir önemli bir ihtiyaçtı ve bundan dolayı ideal bir tip olarak ihtiyaçları karşılaması beklenmiştir. Akif, kendi öz oğlu yerine bu hayali gencin kurgusunu yansıtmıştır ve o sadece kendi döneminin değil her dönemin insanların umudu olmuştur. “Tıpkı Tefvik Fikret’in Halûk’u, Nazım Hikmet’in Memet’i” gibi (Çam, 2011: 20). Gençler arasında da Asım tiplemesinin toplumda ki rolü büyüktür ve toplumda var olan büyük eksikliği kapatması açısından önemli ve gerekli bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Katılımcıların çoğunda hâkim düşüncenin gençliğin ciddi bir tehlike altında olduğudur. Ve buna çözüm olarak ise bir birleştirici “Çatı Asım” fikri gençliğin temel ihtiyacıdır.

Genel olarak insanlar bir buluş ya da fikir vs. bulduğu zaman bu kesinlikle ihtiyaçtan dolayı ortaya çıkar. Bir noktada ihtiyaç çünkü milli görüşü benimseyen artık şairde kalmadı. Birinci TBMM ile beraber saltanatın kaldırılması, laikliğin getirilmesi ve ondan sora bakıyoruz ki dini konuşacak insanların sayısı çok azaldı. Camiler kapatılmaya başlandı, Kuran-ı Kerimler okunamaz hale geldi. Bu zamanlarda halkta korku vardı ama bu duygular Mehmet Akif'te var olduğu için bu nesli yazması ihtiyaçtan dolayı çıktığını düşünüyorum. Bu ihtiyaçlar kesinlikle milli heyecanın düşmesi, tekrar canlandırmak istenmesi, dini otoritelerin tekrardan ön plana çıkması, farklı görüş ve düşüncelerin benimsenmeyip gerçekte ki özümüzün tekrar ortaya çıkması kesinlikle bu kavramlar etrafında yazılmıştır(F./ AK Gençlik/ 23)

En büyük ihtiyaçlardan biridir. Milletten dinden uzaklaşması, gelenek ve göreneklerden uzaklaşması, kültürümüzden, özlük benliğimizden kaybetmiş olduk bunu kazanmak için çabasıdır(M./ AK Gençlik/ 22)

Fakat bir başka Ak Gençlik üyesi bunun aksini düşünerek şunu ifade eder:

O zaman çok ihtiyaç yoktu çünkü zaten çok temiz, bilgili ve ahlaklı bir gençlik vardı. Fakat Kur'anı Kerimde de kıyamet alametleri olarak gelecek nesillerde bozulmaların olacağı, değişik olayların olacağını bildiği için bu konuyu dini boyutundan da düşündüğü için gelecek nesli tahmin etmiştir, bizim için bundan dolayı yazmıştır(K. / AK Gençlik/ 22)

Bir başka katılımcı ise Asım tiplemesine ihtiyaç olmadığını açıkça dile getirmiştir.

O dönemde ihtiyaç yoktu. Mehmet Akif'in gençlere bir şey bırakmak için yazdığını düşünüyorum. Şimdiki gençlerin o dönemin değerlerini daha iyi anlamaları için yazmış olabilir. Ben şiirleri okuduğumda manevi değerler ve geçmişte yaşanan olaylar beni etkiliyor(F. / AGD / 19)

Farklı yorumlar ışığında görülmesi gereken temel iki parametreden bahsedebiliriz bunlardan ilki aynı görüşe sahip gençlerin Asım'ın hangi ihtiyaçları nasıl karşıladığı noktasında fikir ayrılıkları vardır. Bu durumda aynı örgütün gençleri için farklı Asım modellerinden bahsedilebilir ve aynı kanaatle gençlerin Asım bilgisinin örgütsel değil bireysel birikimlerle şekil alması söz konusudur. Temel de arzulanan bütünleştirici ve birleştirici bir Asım'ın Nesli gençlik inancı Asım'ın tanınmaması sorunuyla karşı karşıyadır. Gençlerin aynı örgütün farklı yaklaşımları içinde olması bu durumun henüz kurum içinde özümseme aktarılamadığı ya da yeterince etkili bir kurgunun sonuçlarına henüz ulaşamadığı sonucunu çıkarmak mümkündür. Bir diğer nokta farklı görüşte ki gençlerin aynı yorumu yapabilme durumuyla ilgilidir. Asım'ın Nesli bu yönüyle de aynı görüşlere mal edilemeyecek kadar geniş fakat yer değiştirebilecek kadar kaygan bir zemin üzerindedir. Bu yorum sadece yukarıda verilen cevaplar için değil aynı zamanda pek çok ortak cevap için geçerlidir ki bir genç hangi hareketi temsil ederse etsin ortak görüş ve yargılara ulaşılmaktadır. Böylece Asım kapsayıcılığını göstererek sınırlı kesimlerin söylemi değil tam da Akif'in istediği gibi Müslüman ve milliyetçi söylemleri aynı düzlemde yorumlanabilir hale getirmeyi başarmaktadır.

Sonuç olarak Türk gençliği için sıkça konuşulan bir ideal genç kurgusu olarak Asım'ın ideallliği kabul görmektedir fakat bu bilinçli bir kabulden ziyade gençlerin Asım'ı değil Akif'i tanıyarak yaptıkları yorumun sonucudur. Asım gençler için bilgili, ahlaklı, edepli, saygılı gibi pek çok pozitif yargının genel sonucudur ancak bu farkındalısız bir yargının kabul ürünüdür. Gençlerin Asım'ı tam manasıyla tanınamaları, sosyal psikolojinin ve algının etkisiyle sahip oldukları fikirlerin karmaşası ortadadır. Mensup oldukları örgütlerin üst yapılarında sıkça kullanılan bir kavram olarak kaldığı fakat gençlere indirgenemediği açıkça görülmektedir.

3.2.2. Gençlik Hareketleri Ve Asım Nostaljisi

“Mehmed Akif; kuyruklu yıldızlar gibi asırda bir doğan, fakat tek başına bütün bir ufku dolduran bir bahtiyardı. Yarın ki nesiller onu gönül dünyasının bir fatihi gibi alkışlayacaklardır.”
Hakkı Süha Gezgin

Nostalji kelimesi, köken olarak Yunanca'dan ortaya çıkmıştır ve iki kökten meydana gelir: “eve dönüş” ya da “birisinin anavatanına dönüşü” anlamına gelen “nostos” ve “acı, keder” ya da “ızdırıp çekmek” anlamına gelen “algos”tan oluşur. ‘Gerçek ve canlandırılmış’ olarak iki ayrı biçimde değerlendirmek mümkündür. Gerçek kişinin yaşadıklarının yeniden yaşatılması olurken geçmişi hatırlatan nesne, resim, şiir, müzik gibi araçlarla uyaran ise canlandırılan nostaljidir. Bunların dışında kalan ve kişinin direkt olarak yaşamadığı durumlara ise geçmişe duyulan özlem denilir (Eser, 2007: 117). Sosyolojik olarak nitelenen nostalji, sanayileşmenin getirdiği modernleşme ile köklerinden ve doğadan koparılan Batı’yı suni alanlara mahkum bırakmıştır. Yapay yaşantılar içerisinde standartlaşan bireyler özgünlüklerini, kendi özelliklerini temsil edecek mekân ve objelerin arayışına girmiştir (Alpat, 2011: 16). Asım ise geçmişten gelen bugünü ve yarını olduğuna inanılan ideal Türk-İslam gençliğinin hayali kurgusudur. O aynı zamanda içinde bulunduğu devrin temsilcisi olarak modernitenin dayatmalarına, Batı'nın ahlakına karşı bir duruş, direniş ve isyan niteliğindedir. Asım'ı nostaljik hale getiren temel faktör Akif'in kişiliği, hayatı ve zihin dünyasıyla bağdaştırılabilir. Daha önce de bahsedildiği gibi Asım, Akif'in bir aynası olarak tezahür eder. Akif'in yaşadığı, düşündüğü ve eserler bıraktığı bir toplumda aynı zamanda onunla birlikte aynı dönemi yaşayan ve çağdaşlarını kendine hayran bırakmıştır. Duruşu, aktardığı seciyesinin bir sonucu olarak böyle insanların varlığına duyulan ihtiyacı arttırırken aranan, özlenen ve beklenen olmuştur. Asım da böylece arzulanan ve geçmişten gelen nostaljik bir genç modeli olarak görülmektedir. Katılımcıların konuyla alakalı büyük çoğunluğunun söylemleri şu şekilde önem arzeder:

Asım'ın Batı medeniyetinin karşısına koyduğu bir gençlik vardı. Geçmişte savaşlar vardı, şimdi de fikir savaşı, bilim savaşı, bilgi savaşı, teknoloji savaşı var. Şartlar aynı sadece faktörler farklı. Askeri değil de bilim savaşı var. Batı medeniyetinin karşısında Mehmet Akif'in ruhuna ait kişiler var. Ortada Ömer Halisdemirler var. Bugün ben varsam Asım'ın nesli vardır. Şiirinde söylediği gibi 'Asımın nesli diyordum ya nesilmiş gerçek, işte çiğnetmedi namusunu çiğnetmeyecek.' Ben varsam ve namusumu çiğnetmiyorsam Asım'ın nesli de var demektir. Hatalarımız olabilir, genciz ama namusumuzu asla çiğnetmeyiz. Bunlar geçmişte kaldı bir daha yaşanmayacak dersek verdiği mücadeleye, Akif'e saygısızlık yaparız. Aliya'da bir Asım'ın nesli idi. Savunduğu şey İslam medeniyetiydi. Yer Filipin de olabilir başka bir yerde. Asım sanattı ve edebiyatçı olması nedeniyle yazdı ve gerçek olanı dile getirdi. İnanmak, mücadele etmek diye Asımı ortaya koydu. Biz de bugün Asım olabilecek gençleriz o bizim hayalini kurduğumuz, olmak istediğimiz gençlik ideali(H./ MTTB/ 23).

Asım, belli bir kesime gerçekten yön veriyor. Bir kısım kişiler geçmişten kalan Asım'ı hala sürdürmeye çalışıyorlar. Bu fikir üzerine okumalar çalışmalar gerçekleştiriyorlar. Bu yeterli midir? Hayır değil. Okumaları yapan kesim ise popülarite üzerine değil İslam'dan kaynaklanan bir altyapı nedeniyle gerçekleştirildiği söylenebilir. Uygulanması gereken birşeydir Asım. İslam nasıl ki yazıldı ve bitti denilmiyorsa bu da İslam'ı temsil ediyorsa yazıldı ve bitti denilemez. Bugüne her türlü uygulanıp yazılabilir uyarlanabilir(S./ AGD/ 26).

Katılımcılara yönetilen soru karşısında alınan cevapların büyük çoğunluğu Asım'ın topluma olumlu yönde şekillendirdiği yönündedir. Olması gerekenin vücut bulmuş hali olarak tezahür edilen Asım tiplemesine gençler arasında alaka ve bağlılık mevcuttur. Bunun yanısıra Asım tiplemesinin yapıldığı dönemden bu yana hali hazırda etkili olması ve örnek teşkil etmesi katılımcıların özellikle dile getirdiği konular arasındadır. Şöyle ki;

Asım'ın bazında Akif'in o döneme söylediği söylemlerin çoğu genel bir çerçeve çizdiği için günümüze de hitap ediyor. Çünkü Asım'ın karakterindeki, yapısındaki şey dini yönden manevi yönden sağlam bir gençlik. Milli manevi duygularla donanmış ve çalışmasından çabalamasından asla taviz vermeyen kimseye mihnet etmeyen, el açmayan, çabalayan birisi. Bugün değil belki yüz yıl sonrada aynı şey geçerli olacak. Sadece gençler için değil toplumumuz için, İslam toplumu için, ülkemiz için geçerli olan şeyler. Milli şairimiz Akif'i tam anlamıyla anlayabilmiş değiliz fakat Asımlarımızı da kaybetmedik. Hala Asımlarımız ocaklarımız da çok şükür yaşıyor. Tabi ki güncelliğini koruyor. Çünkü kurtuluş mücadelesi her zaman var Asım olmak hep var bizlerde o yoldayız ve hedefimiz daha nice Asımlar olabilmek(M./ Ülkücü/ 24).

Asım anlayışı hala devam etmektedir. Büyüklerimizle oturduğumuz zaman bahsettikleri ve istenilen gençliğin bu olduğunun farkında varıyoruz bizlerde aynısını isteyeceğiz, özellikle büyüklerimiz bize Asım'ın niteliklerini Asım olma bilinciyle olmasa bile bizde görmek istiyorlar, çok nasihatlerde bulunuyorlar. Büyüklerimiz geçmişi gördüler bu nesil olarak özellikle üniversite nesli olarak belli bir sıkıntı ve belli bir dert görmedik. Çünkü bulunduğumuz dönem bolluk ve refah dönemiydi. Ama Asım ve büyüklerimiz ciddi zorluklar yaşayarak bizlere örnek oldular hala da oluyorlar o yüzden ilişkilerimize devam etmeliyiz onlardan ilham almalıyız(M./ AK Gençlik/ 22)

Asım'ın varlığı ve aradaki bağları kuran köprü gençlik kimliklerinin farklı yorumlandığı görülmektedir. Kimisi için dünyanın her yerinde, kimileri için camilerde hatta ocaklarda bile olsa o bağın ve özlemin devam ettiği çoğunluğun söylemlerinde yer almaktadır. Gençlerin temel fikri de geçmişle irtibatı koparmamaktır. Yaygın olarak Asım olmanın gereğinin ancak böyle sürdürülebileceği kanaatindedirler. Öyle ki, “tarihini unutanın coğrafyasını silerler”

mantığıyla bakıldığında Asım, hem tarihi hem vatani imgeleri bir arada taşımaktadır. Çoğu zaman değerli kişiler yahut önemli olaylar buldukları dönem içerisinde yeterince yankı uyandırmamaktadırlar. Buna sebep olarak kişinin veyahut olayın yeterince anlaşılması, yorumlanamaması gösterilebilir. Gerek toplumun gerekse çalışmanın temel sorunu olarak karşımıza çıkan husus gençlerin temel probleminin idrak edemedikleri bir geçmişle bağ kurmaya çalışmaları akabinde herhangi bir konuyla alakalı bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmaya çalışmalarından ileri geldiği düşünülebilir. Asım tam da bu noktada nostaljik bir bağ kurulabilecek anlayışın bir ürünüdür. Aynı zamanda mevcut zamanın koşullarına göre yeniden uyarlanıp varlığını devam ettirebilecek bir gençlik algısı olarak sunulmaktadır.

Çoğunluğun görüşünün yanı sıra gençler için Asım'ın artık döneme ve kişilere hitap edemediği görüşü azınlık olarak verilere girmiştir. Asım'ın artık anlaşılmaz ve yön veremeyecek hale gelmiş olduğu ve bağların yerini daha çok modernleşme ve metalara bıraktığı fikrine rastlanmaktadır:

İnterneti televizyonu ve batıda ki unsurları almamızdan dolayı, o kültürün dizilerini onların yaptıklarını çok fazla benimsediğimiz için Asım'ı anlamak zorlaştı. Çünkü ister istemez çağ değişiyor ve insanlar eskide yazılanları pek önemsemiyor. İsterim ki elbette yazılıp bitmesin ama maalesef öyle oldu. Çok bilinçli değiliz(K. / AK Gençlik/ 22).

Günümüze baktığım zaman bu tarz insanlar yok. Bir şekilde bunun bir amacı olması lazım, bir yola girişmek lazım, durduk yere böyle bir neslin oluşacağını düşünmüyorum. Bu istenilen öyle küçük bir durum da değil büyük bir bilinç aşılamanın olmadı. Bu büyük şey aşılamanın isteniyorsa bile daha fazla gayret edilmesi lazım. Mehmet Akif'i her Türk genci bilir ama Asım'ı her Türk genci bilmiyor. O yüzden Asım'la bir ilişki kuramıyoruz bizim için bir anlam ifade etmiyor(R./ Ülkücü/ 20).

Şu an Asım'ın neslini benimseyen insan sayısı ve bilen insan sayısı gerçekten çok azdır. Bilip de benimsemeyen insanlarda var. Çevremde bu niteliği taşıyan ve Asım'la düşünce olarak bağ kuran yok(F./ AK Gençlik/ 23).

Katılımcıların ifadelerinden çıkarılabileceği üzere Akif'in tasavvur ettiği gençlik tipi günümüzde karşılığı mevcuttur ancak bu gençlik tipi amaçları ve eylemleri organize olan bir yapı sergilememektedir. Her ne kadar gençler var olan durumda tasavvur edilen neslin oluşumuna yönelik sistemli bir işleyişin olmaması sebebiyle böyle bir nesle dâhil olmak isteseler de bunu gerçekleştirilme hususunda kararsız kalmaktadırlar. Bu da onları amaçları doğrultusunda planlar yapmaktan alıkoymaktadır. Bu durumun gençleri bir aidiyet hissetme

dürtüsüyle kısacası iyi ve ideal genç olma arzusuyla çeşitli hareketlere, sivil toplum kuruluşlarına ve arkadaş gruplarına ayrıştırmaktadır. Bunları sistemleştirebilmek ve dengelemek gençlerin en büyük sorunlarına çözüm olmak demektir.

Görüşmeler esnasında gençliğin ifade ettiği sistemsizlik yüzünden maruz kaldığı sorunların başında değindikleri bazı noktalar vardır. Kendilerinin nitelikli bir eğitim aldıklarını düşünmektedirler. Ancak gündelik hayatta rastladıkları bazı olumsuz olaylardan dolayı (adam kayırma vs) adaletsizliğe maruz kaldıklarını dile getirmişlerdir. Adaletsizlik beraberinde hayal kırıklığı ve hüsrana da beraberinde getirmiştir. Sonucunda gençlerin algısına yerleşen temel düşünce, kapitalist bir ruha sahip olan toplumun içinde sürekli tüketmeleri ve sonunda kendilerinin de tükenmelerinin kaçınılmazlığı şeklinde tezahür etmiştir. Katılımcı gençler arasında yaygın olarak; gelecek kaygısı duyarken yaşam kavgası vermeleri neticesinde ciddi ve ağır yaralar aldıkları düşüncesi hakimdir. Bununla paralel olarak Asım'ı bilimde, sanatta, eğitimde, orduda... Taşıyabilecek üst bir gücün varlığına inançları yoktur. Öncelikle bu problemlerin minimize edilmesi gerekmektedir. Gençlerin yarından umutlu hale getirilmesiyle yazılıp biten bir Asım değil, onunla birlikte güncelliğini koruyan ve bir planın parçası haline geldiği takdirde gençler için daha yaşanabilir bir düzen olduğuna inanmaktadırlar. Hassasiyet, kararlılık, fedakârlık ve mücadele etmek Akif'in dört karakter terimidir. Ancak bu terimler aracılığıyla gençler Asımla Akif'i, geçmişle bugünü bütünleştirip güçlendirilebilecektir.

Çalışmanın seyri içerisinde gençlerin ütopya bağlamında Asım'ı nerede konumlandıkları önemlidir. Bu sebeple ütopya kavramına bakıldığında “geniş anlamda zihinde tasarlanmış, olması arzulanan veya olacağı kabul edilen bir ideal toplum şeklinin hayali ifadesi, dar anlamda ise, belirli bir sınıf veya grubun çıkarlarıyla dengeli olarak mevcut toplum düzenini değiştirmek amacını güden toplumsal doktrin” şeklinde tanımlanabilir (Kır, 2007: 6). Asım'ın üstün niteliklerini, gayretini ve karakteristik özelliklerini göz önünde bulundurduğumuzda gençler için bir ütopya mı yoksa gerçekleşmesi mümkün bir genç modeli mi olduğu algısı anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların yarından fazlası onun bir ütopya olmadığı kanaatinde uzlaşarak Asım'a yaklaşabileceklerini şu sözlerle ifade etmektedirler:

Bence gerçekleşmesi mümkündür ve ütopya değildir. Zaten buna inanmasam pazar günü sabahın bu vaktinde bütün kardeşlerim için buna zaman(gençlik gurubun başında organizatörlük) ayırıyorum. Ve gerçekten olacağına inanıyorum. Bu saatten sonra olabileceğini düşünüyorum. Bu inanma duygusu Kuran'ı kerimde de yazmakta

olduğu gibi buna inanıyorum. Her devrin bir insanı bir çiçeği vardır. Hani bir tohum ekersen ve o tohumdan orman çıkar çiçek çıkar(L./ MTTB/21).

Ütopya değildir. İnsanlar çekirdekten yetişir ve bunlar iyi bir şekilde eğitilirse hem dini boyutu olarak hem de vatanını, milletini sevme olarak ayrıca ilmini, bilimini, eğitimini geliştirme olarak iyi bireyler olabilirler. Ama öğretmen ve aile çok önemli olduğunu düşünüyorum. Anne, babalar ve öğretmenler iyi bir şekilde yetiştirilirse gelecek nesilde etkili olacağını düşünüyorum(K. / AK Gençlik/ 22).

Hayır ütopyik olduğunu düşünmüyorum. Asım'ın Nesli bir idealdir. İdealden kastım olması gereken mücadele etmek istediğimiz hedef, sahabe ulaşabildiyse o hedefe günümüz gençliği, o dönemin gençliği de ulaşabileceğine inanıyorum. Bizler için uzak görünmemesi gereken, uzak gösterilmemesi gereken bir hedef, her genç her insan kendi davası ve dini için mücadelesini vermeli, ütopya olarak görmüyorum eksiklerimiz olsa da ulaşabileceğimiz bir hedef olarak düşünüyorum(R./ AGD/ 24).

Asla ütopya olduğunu düşünmüyorum. Öyle olsa o zaman İslam'da bir ütopya olur. Asım'ın alındığı kaynak İslam, Kur'an ve sünnet. Allah'ın insana yüklediği sorumluluklar bazında Asım oluşturulmuş. O yüzden ütopya olduğunu düşünmüyorum o zaman iman etmemizin, Müslüman olmamızın, ümitvar olmamızın bir anlamı yok ve "Ümit kesen bizden değildir" diyor Peygamber Efendimiz(S. / MTTB/ 27).

Çoğunluk adına Asım'ı ütopyalıktan çıkararak temel yaklaşım, İslamla beslendiğine duyulan inançtan kaynaklanmaktadır. Geçmişte özellikle Hz. Peygamber döneminde Asım'ın temelleri atılmıştır. Nedvi, Asım gibi sahabeyi şöyle anlatır:

"Öyle ki yüksek şahsiyetli sahabeler siyaseti, kuvveti, ahlaki ve diyaneti parçalanmaz bir bütün olarak değerlendiriyorlardı. Dünya liderliğinin adayları bütün yönleriyle orada yetiştirilip hazırlanıyordu. Bir yandan çok az insana nasip olan ahlaki terbiye, erişilmez ruh yapıları ve nezih hayatlarıyla abideleşirken, öte yandan ruhun gıdalarıyla beden gıdalarını, üstün maddi istidatlarıyla geniş düşünce ufuklarını ayrılmaz bir bütün halinde birleştirerek milletleri ahlaki, ruhi ve maddi terakkinin şahikasına çıkarıyorlardı" (2015: 181).

Bu güçten ilham alınarak Asım, ütopya olmaktan çıkar ve İslamın ideal gençlik olarak işaret ettiği gence duyulan güvenin tesisi kurulur. Akif'in Asım'a bu temel üzerine yüklediği diğer önemli kavram milli değerlere duyulan bağlılıkla alakadardır. Asım'ın ütopya olmadığı kanaatine milliyetçi bir söylemde yaklaşan gençler, Asım ve kızıl elma fikrini birlikte ele alarak ikisinde ütopya olmadığını da ifade etmektedirler:

Ütopya değil aslında. Ütopya kavramı da birçok insana göre de farklılık gösterir. Aynı şekilde harekâtının içinde olduğum kızıl elma da bir ütopya değerlendirilir. Turancılık ülküsü de aynı şekilde bunlara ütopya diyen insanlar mevcuttur. Ama en önemlisi aslında şu, bu yolda bir şeyler kat edebilmek bizim çok önemlidir. Bu yolda en ufak bir taş taşımak, tarafımızı belli etmek, amacımızı belli etmek, belki bu hedefe bizim zamanımız da ulaşamayız ama çocuklarımızın zamanında ulaşılabilir. Bu neslin en sonun da kutlu hedeflerimize ulaşabileceğimize inanıyorum, ne Asım ne de kızıl elma yerde, hayalde kalmayacaktır buna yürekten inanıyorum. Teşkilat bize bu ruhu aşıyor bugün olmazsa yarın elbet o günler gelecek(R./ Ülkücü/ 20).

Ütopya değildir Asım, kızıl elma ülküsü gibidir bir gün ulaşılacaktır. Hem dini hem milli değerlerimizi bu ikisi bir araya getirebilir ancak(V. / AK Gençlik/ 22).

Gençler, hem içinde buldukların örgütlerin hem de kendi zihin dünyalarının ağır bastığı bir konu olarak ütopyalarını kendileri belirlemektedir denilebilir. Kimisi için dini fikriyatın etkisiyle İslama yakışan bir genç, ütopya olmaktan çıkarken bir diğeri teşkilat yapısı içinde öğreti sahibi olarak belirli bir hedefe odaklanmaktadır. İçinde buldukları gruplar gençlere kendi ideolojik bağlamları doğrultusundaki ideal genç modelini gelecekte ki hedeflerine kilitler. Hatta kendinden sonra ki neslin bile bir hedef belirlemesi yönünde telkinlerde bulunarak aslında bugün ve gelecek algılarını belirleyen faktörler hakkında önemli bir ipucu verir.

Görüşler arasında Asım tiplemesinin bir ütopya olduğu ancak gerçekleşmemesi mümkün olmayacak bir yönünün bulunmadığını dile getiren gençler vardır. Aslına bakılırsa Asım'ın ütopya olup olmadığı karmaşasına düşen gençlerinde en temel eksikliği yine Asım'ın ne olup ne olmadığı fikri üzerinde uzlaşamamalarından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Sanırım gerçekleştirebilir her yönüyle olmasada. Gerçekleştirilmesine yakındır çok az bir farkla olabileceğini düşünüyorum. Bu iş çaba işidir, Asım dediğimiz kişi Allah'ın emir ve yasaklarına uyan onun dışında kendi vatanını milletini hayrı için kendi İslam davası şuurunda yaşayan bir insan ve geçerli bir kavramdır. (Biraz düşündükten sonra)Açıkcası bu konuda net bir fikrim yok. İstenilen bir şey olduğunu düşünüyorum. Milletin tamamen Asım'a dönmesi çok zor, uzun zaman bile olsa tamamen dönmesi çok zordur(M./ AK Gençlik/ 22).

Asım bir ütopya olduğunda kulağa daha mantıklı geliyor bu sebeple ütopyadır. Asım tiplemesini tam anlamıyla bilmediğim için net bir şey söyleyemem ancak bütün özelliklerine baktığımda bir insanda bulunmayacağı da nettir(M./ Ülkücü/ 22).

Asım tiplemesi katılımcı gençler üzerinden bakılarak yorumlandığında bir dikatomi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tipleme iki uçlu bir kavramdır. Katılımcıların aktardığı üzere iyi bir genç olma ümidi taşıyan gençler de konuya yönelik bakış ‘evet neden olmasın’ şeklinde sirayet ederken konuya daha karamsar bakanlar da muallâklı bir şekilde ‘Asım ütopyadır’ fikrine rastlanmaktadır. Bu durumda aslında Asım’ın tanınmamasının sebepleri üzerinden bir katılımcı ütopya haline gelip gelememesini şöyle gerekçelendirmektedir:

Ben bile öğretmen olmama rağmen Asım’ ı çok hatırlamıyorum. Bu kavram siyasi olarak kullanıyor. Bunun kullanılması benim hoşuma gitmiyor. Bu kavram hiçbir zaman siyaset olarak kullanılmamalıdır. Asım denildiği zaman akla siyasi bir parti gelmemesi lazımdır. O partinin etiketi olamaz. Gündeme getirme konusunda eksikliklerimizin olduğunu düşünüyorum. Gençliğin şu an ki sistemden dolayı da istediğim algı ve eğitimi veremiyorum. Çünkü sistem öyle kurulmuş. Örneğin velilerin hiçbiri bana Asım’ın neslini anlat demiyor. Arz, talep ve ihtiyaçlar çok farklı şeyler. Kimisi diyor ki benim çocuğum test çözsün, çalışkan olsun vs. gibi örnekler oluyor. Ama gelip de benim çocuğum kitap okumuyor diyen yok. Günümüzde ahlak hep ikinci planda kalmaktadır. Asım’ ı tanımıyoruz ve tanımadığımız bir şey nasıl bizim için ütopya değildir diyebiliriz ki. Aynı zamanda Asım’ın da kusursuz olduğunu düşünmüyorum ama yine de bir ütopya gibi denebilir. Asım gibi muhteşem olan bir genç bu gün olamazda. Bu durumu Allah bile ayetiyle dile getirmiştir ve kusursuz insan yoktur, çabalamak vardır kusursuz olmak için.(Ö./ AGD/ 27).

Son kertede şunu söyleyebiliriz ki Asım çok özgün yönleriyle hem bir özlem olarak nostaljinin hem bir ideal olarak ütopyanın ürünüdür. Bu ayırımında Asım’ın nerede durduğu önemlidir ve duruşu bizi bir diğer doğal sonuca bağlamaktadır. Buna göre ütopya ve nostalji aslında çok farklı ve uzak kavramlar değildir. Nostaljiler içlerinde ütopyalar saklamakta, geçmişi kurgularken sadece olduğu gibi değil istenilen bir temel üzerinde inşa ederken, ütopyalarda nostalji kaynaklı olabilmekte ve geçmişi ideal olarak geleceğe yansıtılmaktadır. Aslında ütopya ve nostalji içlerinde kalan onları rahatsız eden şu anı sorgularken, sarsmayı da amaçlar. Hem gelecekte hem geçmişten beslenirken “*nostaljik bakış için şimdi, güzel olan her şeyin gömüldüğü bir mezar; ütopyik bakış için ise, güzel olan her şey adına gömülmesi gereken bir ölüdür*” (Argın, 1996: 24) girdabını oluşturmaktadır. Bu noktada aslında Asım da bir ikilem içine düşerek kimileri için geçmişin güzel bir kurgusu ve özlenen şahsiyetyken kimileri için devam etmeyi başarmaktadır. Devamında gördüğümüz gibi çoğunluk için ise beklenen ve olmaması için bir sebep taşımayan ütopya olmaktan öte gerçekleştirilecek bir yapıdır. Çok yönlü ve grift olması sebebiyle Asım tiplemesi hem Akif’in sanatı ve başarısı

olarak hem de bugünün gençlerinin zihin dünyasında farklı okuma ve algılama düzeyleri olması bağlamında değişik yorumlanmasının bir neticesidir.

3.2.3. Gençlik Hareketlerinin Bir İdeal Tipi Olarak Asım'dan Beklentiler

*Tükürün milleti alçakça vuran darbelere!
Tükürün onlara alkış dağıtan kahbelere!
Tükürün ehl-i salibin hayâsız yüzüne!
Tükürün onların asla güvenilmez sözüne!
Medeniyet denilen maskara mahlûku görün,
Tükürün maskeli vicdanına asrın tükürün!*

Mehmet Akif Ersoy

Çalışmanın bu bölümünde sorulan sorulara gençlerin daha açık ve anlaşılır cevaplar verdikleri gözlemlenmiştir. Çekimser tavırlardan sıyrılıp kendilerini ifade ederken daha emin davrandıklarına rastlanmıştır. ‘Bir toplum inşa edilebilir mi?’ bunu tartıştıktan sonra Asım’ın niteliklerinin bir toplum inşasında ne kadar etkili ve yeterli olabileceği, günümüz gençlerinin ne tür sorunlar yaşadığı ve Asım’ın bunlara bir çözüm olup olmayacağına kanaat getirmeye çalışılmıştır. Yanı sıra Asım, gençler arasında nasıl yaygınlaştırılabilir gibi spesifik sorularla beyin fırtınası yapılmış ve uzun soluklu sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Medeniyet tasavvuru konusu sosyal bilimlerin tartışmalarında oldukça önemlidir. Kelime anlamı itibariyle uygarlık veya medeniyet, bir ülke veya toplumun, maddi ve manevi varlıklarının, düşünce, sanat, bilim, teknoloji ürünlerinin tamamını ifade eder. Uygar kelimesi, yerleşik hayata geçen ilk Türk kavmi olan Uygurlardan gelmektedir (Doğan, 1989: 1122). Medeniyetin temeli olarak kültür kavramına baktığımızda Aliya İzzetbegoviç şu yorumu yapar;

“İnsan, felsefe, sanat, şiir, ahlak, inanç kültüre aittir. Devlet, ilim, şehirler, teknik, uygarlığın hususiyetleridir. Kültürle uygarlık arasındaki münasebet, uhrevi ile dünyevi saadet, Tanrı devleti ile Güneş devleti arasındaki münasebet gibidir. Birisi dram, ötekisi ise ütopya” (2011: 88).

Medeniyet üzerine bazı beklentiler vardır ve bunlar evrensel düzeyde bir kapsayıcılık arzusuyla başlayarak medeniyetin yapısı gereği tüm insanlık için huzur ve mutluluk sunması beklenir (Akdoğan, 2017: 192). Medeniyetin çok yönlü yapısı ve içinde bulundurduğu mahiyetler üzerinden oldukça geniş bir alanı vardır ve medeniyet akşamdan sabaha kurulması mümkün olmayacak kadar uzun soluklu bir unsurdur. Nihayetinde bir değerler sistemi sunan

ve kendisine inanarak yola çıkan insanların sorumluluğu üzeriyken toplumun sanatından, ekonomisinden, eğitiminden, sporuna kadar pek çok insani ve toplumsal birikimin ürünü haline gelir. Medeniyet demek insanın uzun ve yorucu süreçlerden sonra canını dahi ortaya koyarak ulaştığı birikim başarısıdır. Medeniyet kavramında en önemli nokta dilin kurgusu sayesinde medeniyetin gelişmesi ve aktarıcı unsur olmasıyla dilin üstünlüğüdür (Bayraktar, 2011: 77). Topçu'ya göre medeniyet inşasında edebiyat ve musiki oldukça önemlidir. Fuzuli'den Akif'e Yunus'tan Mevlana'ya oradanda Kur'an temelli bir ilham olarak sanat icra edilir. Anadolu'da bu ruhtan beslenmeyen bir sanat eseri taklit olur (Topçu, 2014: 109). Topçu için bir milletin dili ve edebiyatı varlığını sürdürmesi için çok önemlidir. Dile çok önem verir çünkü onun için dil milletin ruhuyla oluşur ve toplum dili geliştirir. Dildeki yabancılaşma ve yozlaşma sonucu ruhu yok olur, sonuç olarak milletin varlığı dahi tehlikeye düşer (Türkaslan,2018: 90). Dilin yanı sıra bir medeniyetin insani anlamda ideal olabilmesi için her şeyden önce ahlaki değerleri de temele alması gerekir (Durant, 1996: 79- 116). Asım da bir edebiyat ürünü dilin taşıyıcısı olması sebebiyle medeniyetinde bir parçasıdır denilebilir. Aynı zamanda sadece bir edebi eser değil ahlaki ve dini yapılarla da özdeş ideal bir zihin kurgusudur. Kısaca baktığımızda Asım'ın bir toplumun inşasında yer edebilecek temel özellikleri barındırdığı iddia edilebilir. Katılımcılara bu yargı üzerinden yöneltilen sorularda gençler Asım'ın sorunlara çözüm niteliğinde birleştirici ve bütünleştirici bir güçle daha sağlıklı bir toplum için gerekli olduğu kanaatinde hem fikir yanıtlar vermektedir. Asım'ın niteliklerinin evrensel düzeyde ve toplum inşasında önemli olduğunu düşünen bir katılımcı:

Asım'ın Nesli'ni oluşturduğumuz takdirde bu halkın inşasında çok etkili olur. Çünkü Asım'ın Nesli sadece bir Müslümanın yapması gereken şeyler değil. Başka dinlere mensup veya dini hassasiyeti olmayan insanlarda bunu yapabilir. Asım'ın Nesli aslında gençlere bir öğüt ve sorgulayıcı bir tavır bekliyor. O yüzden halkın inşasında Asım'ın Nesli uygulanabilir(E. / MTTB/ 22).

Özellikle Ak gençlik grubu söylemlerine baktığımızda bir inanç içerisinde ahlak, eğitim ve birlik beraberliğin sağlayıcısı olarak Asım'a güvendiklerini ifade etmektedirler. Bunun sebebi olarak grup içerisinde Asım'ın niteliklerine sahip gençlerin hemen şimdi çoğalması gerektiği fikrinin yaygın olma ihtimali ve gençlerin içinde buldukları grubun etkisiyle bir temel atabilme, yeni ve iyi olanı daha istekli ve ümitli şekilde dile getirmesiyle açıklanabilir. Ayrıca bu yapının gençleri motive etme desteğinin önemi üzerinden de açıklanabilir.

Bence ahlaklı bir toplum kurmak için çok etkili olabilir. Çünkü toplumun temelini oluşturan ahlaktır. Ahlak ise en önemli yapı taşı olduğunu düşünüyorum. Daha sonrasında ise gerekli temel konular devamını getirecektir. Vatan, millet ve çalışkanlığı da ekledik mi toplumun temel inşasını tamamlamış oluruz(V. / AK Gençlik/ 22).

Asım'ın bırakın toplum inşasında etkili olmasını bence şu an ders kitaplarına konulması gereken özellikleri ve kuralları var(F./ AK Gençlik/ 23).

Asım üzerinden bir toplum inşaa etmek evet mümkündür. İnsanları her yönden eğitmeyi planlayan bir yazar var ve toplumun ihtiyaçlarını giderdiği için ve bireyi bütün yapan özelliklere değindiği için yeterli olduğunu düşünüyorum. Çünkü her yönden insanları anlatıyor. Vatan sevgisi aşlamak, dini olarak iyileştirmek, ilim olarak insanların bilgilenmesi aşamalarına değindiği için toplumu birlik ve beraberlik içinde kurmayı sağlayabilir(K. / AK Gençlik/ 22).

Toplum inşasında çok faydalı olacağını düşünüyorum. Artık belli bir sorumluluğun peşine düşeceğimizde düşünüyorum. Millet ayrı bir düşüncede olacak ayrı bir zihniyette olacakken Asım birleştirici olacaktır. Bunun için ben de çok faydalı olabilirim sadece kendim için değil topluma faydalı bir birey olmak için Asım'ın niteliklerini önemsiyorum(M./ AK Gençlik/ 22).

Elbette diğer grupların üyeleri de Asım'ın bir toplum için ne denli önemli olduğunu ifade etmektedirler. Ancak burada bir parantez açmak gerekirse bazı görüşler Asım'ın yeterli olduğunu ancak bunun güncellenmesi, uyarlanması ya da karşısına onu tek tiplikten çıkararak farklı düşünmeyi de sağlayacak bir yapının da beraberinde kurgulanması gerektiği fikrini savunmaktadırlar:

Ülkemiz ve İslam âlemi bir var olma savaşı içerisinde. Yeni medeniyetin ortaya çıkmasında Asım'ın etkisi olacaktır ama Asım'ı biraz yontmak gerekecektir. Savaş psikolojisi içerisinde yazıldı bu. Er, nefer, askerdi Akif'in gözünde. Fakat medeniyet inşası çok büyük bir iddiadır. Bu iddia bir Asımdan oluşmaz Asım'ın er kişiliğinden oluşur. Asım gerekli toplum inşasında fakat temel taşlar bilgi, ilim de gereklidir. Bunlar Asımda barınmıyor. Bugün medeniyet kurmak basit değil. Bilim ve ilim merkeze alınmalı bu çağda. Asım da bunlar merkezde değil. Fakat yeni bir medeniyette Asımın bu özellikleri de sayılacaktır. Kurucu nokta Asım olmayabilir. Asımlar geldi fethetti ardından İmam Gazali geldi ilim ve bilgi ortaya koydu. Ama bu sadece Asım bazlı olmaz, etkisi ise mutlaka olacaktır(H./ MTTB/ 23).

Asım toplumu bir ve beraberliğe itmektedir. Kuvayı Milliye dediğimiz boyutu bir Asım oluşturuyor aslında. Bu konuda birlik beraber önemli ama muhalefet olmazsa da her

şey yolunda olmaz. Sadece Asımla olacağını düşünmüyorum. Eleştirecek insanların da olması gerekiyor. Her şey dört dörtlük olursa bir soru işareti koymak gerekir(M./ Ülkücü/ 24).

Asım şahsi olarak mükemmel ama toplumda herkesin Asım gibi olamayacağı için yeterli olacağını düşünmüyorum. Tabi ki de etkisi olacaktır ama tek başına yeterli olmaz. Yaşayış tarzı olarak eksikleri olduğunu düşünüyorum. O dönemin imkân ve özellikleri ile bu dönemin imkânları bir olmadığı için yeterli olacağını düşünmüyorum(M./ Ülkücü/ 19).

Tek tip karakterli toplumlar savunduğum bir durum değildir.Ama Asım nesli fikri mümkündür(H./ MTTB/ 21).

Kabul edilmesi gereken şeylerin başından daha önce de belirtildiği gibi bir toplumun hemen şu an masa başında inşaa edilemeyeceği ancak temel unsurlarını oluşturan kültür, ahlak, din ve edebiyat gibi değerlerini benliğinde bulduran Asım karakterinin bu inşaa da önemli bir yeri olduğu gerçeğidir. Gençlerin özgün fikirleri ışığında görüyoruz ki kimileri için “hemen şimdi olmalı” telaşıyla, kimileri içinse; “hayır Asım mükemmel olabilir ancak bize tam olarak bugünü ve yarını inşaa etmekte olduğu gibi kabul edilemez” görüşü arasında gidip gelmektedirler. Bu noktada asıl farkında olunması gereken Asım’ın kurucusu olarak Akif’in bir medeniyet ve toplum anlayışının yorum sorunu olduğu kanaatine varılabilir. Öyle ki Akif’in medeniyet anlayışına baktığımızda bu kavramı sıkça kullandığını görürüz. O aslında ilerleme yükselme anlamında ki medeniyeti eserlerinde değiştirerek farklı yorumlamıştır. Batı menşeli ve bugün anlaşılın düzlemde sadece Avrupa’ya atfedilen bir medeniyete sitem halindedir çünkü ona göre İslam asla ilerlemeye karşı bir din değil aksine toplumu da beraberinde geliştirmiş bir yapıdır. Medeniyet olarak sunulmaya çalışılan şeyin Batı’nın sömürge anlayışına, kapitalist ve anti hümanist tavırlarına “*bölücü, vahşî, maskara mahlûk, sağır ruhlu, hissiz, kundakçı, kahpe, yüzsüz, tek dişi kalmış canavar*” vahşeti üzerine getirdiği yorumdur. Aynı zamanda Akif’in bir medeniyet düşmanı olarak bilinmesi de yaptığı eleştirilerinden kaynaklanmaktadır. Akif sanılanın aksine bir medeniyete inancı oldukça güçlüdür ve bunun en güzel kurgusunu hemen olmasa da bir gün meyvesini verebilme ihtimali üzerinden eserlerine ve özellikle kendi medeniyetini yansıtmaya adına Asım’a yüklemiştir. Burada katılımcıların ifadelerinde açıkça belirttikleri gibi gençler bugün maneviyattan uzak oldukları için bu manevi boşluğu farklı şeylerle doldurmaya çalışmaktadırlar. Özellikle modernizmin gençlere sunduğu şeylerle, tüketerek, tüketimle kendilerini var etmeye çalıştıklarını söylemek mümkündür. Bir varlık ortaya koyarken

modernitenin kaçınılmaz getirilerinden olan haz ve hız arasında tüketimin mutsuzluğunu da tatminsizliğini de yaşadıklarından bahsetmek ifadeleri ışığında mümkündür. Amaç ve gayret konusunda da kendilerini yeterli görmemeleri Asım gibi bir dünya ahiret dengesi kuramama endişesini de içten içe yaşamaktadırlar. Bu durumu gençler adına ideal toplum ve gençlik bilincini yeteri kadar benimseyemedikleriyle de ilişkilendirmek mümkündür.

Bir diğer problem başlığı olarak ‘Asım bu toplum inşasında rol aldığı takdirde ihtiyaçları karşılayabilir mi?’ diye açacak olursak gençler bu konuda çok net cevaplar verememiştir. Gençlerin tam olarak neye ihtiyaç duyduklarıyla Asım’ın varlığı dâhilinde nelere çözüm olabileceği arasında ki ayrımları kesin değildir bu sebeple yanıtlar oldukça çekimser ve sınırlı kalmıştır.

Bence kesinlikle olur. Günümüzde çalkantılı dönemde, savaş döneminde, insanın insan olduğunu hatırlatan unsurların az olduğu bu dönemde bu fikir gerçekleşirse toplum inşasında çok değişimlere sebep olacaktır inanıyorum. Bu fikir ile birlikte düzen olabileceğini, hoşgörü kültürünün yaygınlaşacağını, savaşların azalacağını düşünüyorum(M./ Ülkücü/ 22).

Çok fazla yeterli olur hatta şu an ki nesle fazla bile gelir(F./ AK Gençlik/ 23).

Yeterli olabilmesinde çevrede bir kişinin çıkıp Malcom X’inde dediği gibi bir kişinin uyandırması gerekiyor. Evet, şu an onlardan yararlanamıyoruz ama kitaplarından yararlanıyoruz. Ve Akif’in kitaplarından da bol bol faydalandığımızı düşünüyorum. Ayrıca oturup gerçekten bir masa etrafında toplanıp gidişatımızı konuşmamız gerekiyor. Eğer ben kendi savunduğum ideoloji de savunmuyorsam, uygulamıyorsam karşı taraftan da bekleyemem. Bu konuda ilk başta kendimizin uygulaması ve ihtiyaçlarımızı görmemiz gerekiyor. Önce kendi ailemiz çocuklarımız sonra ise çevremizin ihtiyaçlarını ancak bu şekilde karşılayabiliriz(L./ MTTB/ 21).

Daha sınırlı ve kesin yargı üretemeyen gençler üzerinden şu örneklere bakacak olursak:

Biraz soyut kalabilir. Asım üzerinden konuştuğumuz için soyut kalabilir. Toplumu inşa ederken Asımın Nesli diye bir hedef koyarsak belki o herkese hitap etmeyebilir. Herkesin anlayamayacağı bir konum olabilir. Ama bu Asım’ın Nesli manasıyla beraber toplum inşa edilmeye çalışırsa bunun olabileceğini düşünüyorum. Soyut kalmaması gerekiyor. Bu Soyut kavramın neyi ne amaçla yapıyor bunu anlatmamız gerekiyor. Anlatıldığı zaman temeli sağlam olabilecek bir bina olabileceğini düşünüyorum(R./ AGD/ 24).

Bizim için hiçbir zaman yeterli gelmez. Biz devamlı üzerine koyarak devam etmeliyiz. Biraz Asım’ın Nesli’nden biraz üstadın Büyük Doğu Gençliği’nden biraz Sezai Karakoç’un Diriliş

Nesli'nden alıp alıp harmanlayıp üzerine koyarak devam etmeliyiz ve ancak öyle ihtiyaçlarımız karşılanabilir(E. / MTTB/ 22).

Ayrıca Asım'a bugün üzerinden bakmak istediğimiz de gençlerden günümüzde ki problemlerinin ne olduğunu ifade etmelerini istediğimizde oldukça çeşitli ve farklı sonuçlara ulaşıldı. Maddi unsurlardan ziyade daha çok ahlaki, dünyevi ve eğitimsel problemler yaşandıklarını dile getirdiler. İletişim kuramamakta yaşanan sorunlar ise cevapların önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

İletişimsizlik olduğunu düşünüyorum. Çocuklar kendilerini ifade edemiyorlar. Çocuk iyi ama hareketleri öylesine yanlış ki anlamakta zorlanıyorum, yanlış yorumluyorum ve pişman oluyorum. Çocuk hal ve hareketlerin nereye varacağını düşünemiyor, lafların ve sözlerin nereye varabileceğini düşünemiyor, yanlış tepki veriyor, sevgisini yanlış gösteriyor. Sonra biz uyarıda bulunduğumuz zaman gerçekten böylemi anlaşıldı diye soruyor. Dışardan kendisinin nasıl görüldüğünün farkında değil. Hatta sizin rahatlığınız beni rahatsız ediyor diyorum. Bazı şeylerde sınır olması lazımdır. Bunlarında çocuklara izah edilmesi lazımdır. En basitinden bir büyüğünün yanında bir argo kullanmamalıdır. Bazı konular mahremdir, utanmak kadar güzel bir duygu yoktur. Bu da biraz aile eğitiminden geçmektedir(Ö./ AGD/ 27).

En büyük problemin iletişim olduğunu düşünüyorum. Bu millet konuşmayı bilmiyor. Kendini ifade etmeyen bir gençlik var. Bunun nedeni olarakta okumuyor gençliğimiz, araştırmıyor. Bilgi araştırılmamaya başlandı. Eskiden ansiklopediden araştırılıp bakmak mutlu ederdi ama şimdi internette kolayca buluyoruz. Biz o beş dakikayı kaybettik. O da zamanla şu duruma dönüşüyor, çabuk bulup çabuk unutuyorsun(M./ Ülkücü/ 24).

İletişimsizliğin temelinde eğitim eksikliğinden, aile ve bireysel yetersizliklerden bahsetmek mümkündür. Aynı zamanda gençlerde dünyevi hedeflerin artmasıyla eğitimin de kalitesininin meslek edinme hedefine doğru evrilmesi söz konusudur. Odaklarının sadece maddi olan bir öğrenme sürecine sürüklendikleri sonucuna ulaşılabilir. Bu durumda gençlerin genel ifadeleriyle, çalışmalarında öncelikle yıllarını mesleki eğitimle geçirdikleri fakat dini, sosyal, ahlaki yönlerinin körelmesi sonucu hayatı kaçırdıkları görüşü hâkimdir. Katılımcıların kanaatleri sonucunda ise iş bulamadığı takdirde kendisini bomboş ve işlevsiz hissederek daha da toplumsal hayattan uzaklaşarak yalnızlaşmaya, bireyselleşmeye ve bananecilik fikrine kapılarak kendisi hakkında dahi bir şey bilmemeye ve üretmemeye başlıyor fikri oldukça genel geçer bir hal almış durumdadır. Doğal bir süreç olarak ideallerinden ve fikirlerinden yeterli verimi alamayarak umutsuz ve tatminsiz bir süreç içerisine girdikleri de açıkça

görülmektedir. Gençlerin içinde buldukları karamsarlıktan bahseden gençlerin söylemleri de oldukça etkileyicidir:

En büyük sorunları mutsuzluktur. Olanlardan dolayı hayattan zevk almıyorlar. Yarını düşünmeden hareket etmeleri, bundan dolayı da mutlu olamıyorlar. Bunun sebebi onları yönlendirecek kimsenin olmaması bunun sebebi de aile ve bu konuları anlatacak kimsenin olmamasıdır(G./ AGD / 29).

Gençlerin ciddi manada zekâlarını kullanma problemi var. Ayrıca en büyük problem gençlerin ailesinde ve var oldukları stklarda yani yönlendiricilerde. Çocuğu varlık içinde büyütüyor ve bu psikoloji ile büyüyor. Gençleri amaçsızlığa sürüklüyorlar yani dünyevi kısır döngü var. Her sistem ayrı şeyler sunuyor ve gençler de ortada kalmış durumda. Ailem bu dünya için ne yapmış ki ben yapayım gibi fikirlere kapılıyorlar. Gençlerin şahsiyet sahibi olmamasıda bir diğer en büyük sorun. Şahsiyetsizlik kimliksizliği getiriyor. Gençler bilmek istemiyor ve sorumluluk almıyorlar. Sorgulamaları da gerekiyor. Aile, kurum, şehir, bölge, ülke ve İslam ümmeti nerde? Bunu sorgulamaları gerekiyor ama yapmıyorlar hep bir boşvermişlik içindeler(H./ MTTB/ 23).

En temel sorunumuz çabalamamaktır. Bir şeyleri sürekli başka birilerinden bekliyoruz. Her anlamda hazır bulmak istiyoruz. Hazıra alışmışız ve hazır olsun istiyoruz bunun devam etmesi için çaba göstermiyoruz. Başta korepop etkisiyle yayılan LGBT olayı var. Kesinlikle bundan ne kadar şikâyetçi olsam az olduğunu düşünüyorum. Çünkü sosyolojik, biyolojik, psikolojik, milli ve manevi değerlerimize aykırı olduğunu düşünüyorum. Sanayi devriminden bu yana kıt kaynaklar var. Bu kıt kaynaklar artan nüfusa yetersizlerdir. Bunun dışında deislik olduğunu düşünüyorum. Sosyal medyayı çok etkili şekilde kullandıklarını düşünüyorum(H./ MTTB/ 21).

Aynı zamanda dikkat çeken genel yakınma aileden sağlam karakterli ve iyi bir eğitim almadıkları inancıyla gençlerin kendisini yetersiz hissettikleri görülmektedir. Ailesinde yeterli değeri görmeseydi ne yaşayacağını anlatan gencin sözleri de oldukça çarpıcıdır:

Okumamak, araştırmamak, aileden gelen sorunlardan dolayı gençlerde sorunlar var. Herkes aileden yetişir, ailem zamanında Kuran kursuna yollamasaydı belki de ben şu an cezaevinde olacaktım(M./ Ülkücü/ 19).

Bu bağlamda ailenin kilit bir etken olduğu gencin temeline bu denli sirayet etmesi Türk toplumu için ailenin önemini de vurgulamak gerektiğini göstermektedir. Gençler bugün öncelikle ailede nasıl yönlendiriliyorsa topluma da o şekilde dâhil oldukları gerçeği ortadadır. Bu durumda gençlerin karakteristik, milli, manevi ve eğitsel konularda en büyük telkincisi ve yol göstericiside aile kurumudur. Aile kurumu bu sebeple Asım için olduğu gibi Türk gençleri

içinde oldukça önemli bir unsurdur. Asım'ın eğitimi, ahlakı ve yaşantısından kendini sorumlu tutan kişide babasıdır. Ailenin korunması toplumun korunmasıyla özdeş tutulduğu takdirde gençlere doğru rol model olmanın ailede başladığı gerçeğinin gençler de farkındadır.

Ayrıca sosyal medyanın, internetin yanlış kullanımı sonucu algılar ve duygularda meydana gelen bir tahribatin da sorunlara kaynaklık etmede önemli etkisi olduğu dile getirilmektedir. Farklı bir yorum olarak değinilecek son konu içinde bulunduğumuz çağın gençleri doyumsuzlukla, tatminsizlikle yoldan çıkardığı kanaatinin yaygın olmasıdır.

En temel sorunları bolluktur. İslam darlıkta zorlukta daha iyi yaşıyor. Bollukta yaşanmıyor. Bu dönemin çocuklarında da o var. En basiti 28 Şubat. Annelerimiz zorluklarını anlatıyorlar. Eşarp için şunları yaptık vs.. İslam darlıkta rahmettir. Çocuklar bunun farkında değiller. Biz bir şeyi semboller simgeler haline getirdik ve içi boşaltıldı. Asım da bu şekilde oldu fikriyle var olmadı içi boşaltıldı. Var oluşları simge etiket oldu(S./ AGD/ 26).

Doymuş bir nesil var. Bu nesil tam orta yol nesil. Mc Donald's nesil olduğu için adamlarda mücadelecisi o ruh yok. Örnek olarak Suriyeli bir çocuğa şeker ya da balon verdiği zaman çok mutlu olabilirken bizim neslin cebine yirmi lira koy burun kıvrır. Bu nesil doymuş, araştırma ruhu olmayan bir nesildir. Bu nesil maalesef çökmüş bir nesil(F./ AK Gençlik/ 23).

Genel olarak tembellik, boş vakit ve doyumsuzluk. Tembellik olarak en basit olarak okul "derslerine bile çalışmamaktır. Kitap okumamaktır. Boş vakit olarak ya kafelerde, televizyon izleyerek, telefonla vakit geçirerek ya da yatarak geçiren nesil olduğunu düşünüyorum. Duyarsızlık konusunda ise ülke de neler olup bitiyor, ülkemiz için yapmamız gereken sorumluluklar var ama bu konunun farkında bile değiller. Söylendiğinde bile bir hissiyat uyandırmadığını düşünüyorum. Gençler hep daha fazlasını isteyerek doyum nedir bilmiyorlar(N./ AK Gençlik/ 21).

Gençler için temel olarak ifade edilen bu sorunlara binaen Asım'ın bugün olsa aynı sorunları aşmak için çözüm niteliği taşıdığı verilen cevaplar ışığında ortadadır. Öyle ki Asım bugün olsa sonuç ne olurdu sorusuna şu şekilde nokta koymak mümkündür:

Keşke herkes Asım gibi olabilsek. Belki toplumda, öyle bir evlat yetiştirebilsek çoğu şeyi aşmış oluruz. Şu anda bizim yapmış olduğumuz kendi kuyumuzu kazmaktır. Bakıyoruz ki çocuk yetiştirmede çok büyük eksikliklerimiz var. Çok abartıyoruz, şımartıyoruz ya da sevgisiz büyütüyoruz. Maalesef küçüklüğünde bu duygulardan mahrum kalmış olanlar kendi çocuklarına her şeyi veriyorlar. Bu da çocukta tatmin duygusunu öldürüyor yani şükür duygusunu öldürüyor. Ya da aile tam tersi sevgi görmemişse çocuğa da sevgi vermiyor. Bu da çocukta açlık duygusunu uyandırıyor ve çocukta saçma konulara yöneliyor. Herhangi bir

yerden iyilik gördüğü zaman hemen oraya yöneliyor. Biz çocuklarımızı düzgün şekilde yetiştirirsek böylesi sorun olacağını düşünmüyorum. Keşke Asım gibi olabilse çocuklarımız, öyle yetiştirebilsek. Toplum ahlaki konusunda da çözüm olabilir. Çocukların kötü davranışlardan uzak durması, haram diye bilinen ve normalde de hiçbir insanın kendi evladında olmasını istemediği şeylerden uzak durmasını ancak böyle sağlayabiliriz(Ö./ AGD/ 27).

Asım'ın iyi ve ideal bir rol model olduğu fikrini onaylayan gençlere bugün Asım'ı yeniden canlandırmak, içinde buldukları gruplara aktarmak noktasında yaygınlaştırmak adına neler yapabilecekleri sorulmuştur. Eğitim, aile bilinçlenmesi, bireysel görüşmeler ve toplumsal faaliyetler üzerinde durulmuştur. Gençler genel olarak bugün kullanılan temel faktörler aracılığıyla; şiir, kitap, seminer, konser, ders müfredatına girmesi ve özellikle sinema ve tiyatro şeklinde görsel sanatlar üzerinden anlatılması gibi ciddi önerilerde bulunulmuştur. Sanat toplumdur içindir anlayışını geliştirmek bu talepleri karşılamakta oldukça etkili olacaktır. Burada asıl dikkat çeken nokta sanat eserini yine bir sanat gayretiyle eğitimsel faaliyetler yapma arzusunun sonucudur. Ancak oldukça yüksek çoğunluğun verdiği bir cevap olarak *Asım'ın sosyal medya* aracılığıyla anlatılması fikri, artık bu gücün ideolojik bir aygıt olduğu fikrinin kamusal alanda kabul görmesiyle açıklanabilir. Öyle ki gençler bu konuda oldukça inanarak ve işe yarayacağını düşünerek birkaç örnekle şunları ifade etmektedir:

Şu an sosyal medyanın bir gücü var bu doğru ve bu güçten biz yararlanıyoruz. Ama sadece sosyal medyada derdini açıklayamıyorsun. Göz göze gelip bu derdini anlaması gerekiyor. O yüzden alt yapıyı orada kurup gerçek hayata taşımak mümkün. Şu an hitap ettiğim kesim üniversite öğrencileri oluyor. Üniversitede öğrenciler bir arayış içerisinde oluyor. Bu arayışı farklı yollara saptaktansa aynı dava arkadaşı olmak için sosyal medyada çağrıda bulunuyoruz. Çok şükür biz bu konularda yaptığımız çağrılarda da olumlu yanıtlar görüyoruz(L./ MTTB/ 21).

Sosyal medya ve teknoloji geliyor. Mesela yazılımlı bir şeyler yapılabilir. Yazılım mühendislikleri geliyor, robotik şeyler geliyor. Bunlar üzerinden isim değişikliği de olabilir. İsmi illa Asım olması şart değil ama özün verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunda da illa kitaptan veya vaazdan, monolog konuşmalardan ibaret olması gerektiğini düşünmüyorum(S. / MTTB/ 27).

Çalışma olarak kesinlikle sosyal medya olurdu. Kitaplar sadece belli bir kesime hitap ediyor. Televizyon ya da internet daha büyük bir kitleye hitap ediyor. Bence geleceğin en büyük iletişim aracı internet yani sosyal medyadır. Sosyal medya da hareket olarak açılan sayfalar ile dini inancı olan bir insan elbette açar bakar o sayfaya. Bizim burada yapmamız gereken

bizden olmayanları da benimsemektir. Şu an nasıl futbol evrensel bir oyunsaydı bizde burada ki güttüğümüz amacı ve fikri evrensel hale getirmeliyiz ki bizden olanda olmayan bu fikri benimsesin(F./ AK Gençlik/ 23).

Özellikle sosyal medyada günümüz gençlerini bir yönlendirme var. Körü körüne bağlılık var. Bir söz vardır “Bir deli bir kuyuya bir taş atmış kırk akıllı çıkaramamış”. Günümüz gençlerinde biraz körü körüne bağlılık var. Bu her iki tarafta var. Asım’ın Nesli bir sorgulayıcı özellik bir araştırmacı özellik katıyor(M./ Ülkücü/ 24).

Tüm bu sonuçlar eşliğinde diyebiliriz ki bir medeniyet inşaasında ırkın, dilin dinin hatta içinde yaşanılan coğrafyanın yanı sıra kültürün ve edebiyatın büyük önemi vardır. Bir edebiyatçı olarak Akif’in medeniyete olan bağlılığını ve sadece Batı menşeli değil tıpkı Asım gibi milli ve yerli olmanın yanı sıra İslamla iç içe bir sentez arzuladığını gençlere yansıtmak gerekir. Sonuçlara bakıldığında ise ‘kesinlikle kurulabilir’ fikri ile ‘neredeyse olabilir ancak eksikleri tamamlanıp güncellemesi durumunda’ diye bir yol ayrımı söz konusu. Bu minvalde bir toplum kurulduğunda Asım’ın ihtiyaçlara yanıt verebileceği kanaatide onaylanmaktadır.

Yanı sıra bugünün gençlerinin temel problemlerine baktığımızda ise gençlerin yanıtları doğrultusunda da Asım’ın ideal bir tip olarak üzerine düşeni yapabileceği kanaati yaygındır. Gençlerin fikirleri çalışmanın geleceği ve önemi açısından dikkate alınmıştır. Katılımcılara ‘Asım’ı yaygınlaştırmak ve ideal bir gençlik fikrini topluma nasıl aktarabilirler?’ sorusuyla Asım’ı bir bakıma hissetmeleri sağlanmıştır. Asım’ı yaşayarak göstermekten, Endülüs’ün Osmanlı’nın nasıl kurulduğunu, Asım’ın savunduğu medeniyetin nasıl bir medeniyet olduğuna, ayrıca Asım’ın dünyaya nasıl sarıldığı gibi önemli meselelere dikkat çekilmiştir. Böylelikle gençlere kendi anlattıkları ideal kurguların ve duyguların yine kendi söylemleriyle yaşamalarına imkân verilmiştir. Son olarak çoğunluğun dikkat çektiği sosyal medya araçlarını kullanarak seminer ve platformlar düzenleyerek hem eğlendirerek sıkmadan hem bilgi verip eğiterek olgunlaştıracak çalışmalar yapılabilir sonuçlarına ulaşılmıştır.

3.2.4. Gençlik Hareketlerinin Asım Algısı ve Gündelik Hayatta Asım

Bireyin, toplum ve sosyal yapının etkisiyle nesne, olay ve durumları algılayarak tutum ve davranışlarını ona göre şekillendirmesi, sosyal algı olarak değerlendirilir. Kişi doğası gereği sosyal olduğundan çevresinden gelen verileri alır aynı zamanda içinde bulunduğu toplumun iletilerini onlarla olan ilişkisi sonucunda nitelendirir. Birey, sosyal ortama daha rahat uyum sağlayabilmek için olay ve durumları basite indirgeyerek ilişkilerini organize eder. Böylece etrafında yer alan ve gerçekleşen obje ve olaylar zincirini ortak veya farklı

noktalarına göre ayrıştırıp davranışlarına da düzen verir (Güney, 2012: 118). Sosyal algılamalarla bireylerde de kişisel tutumlar sonucu yanıltıcı, önyargılı veya saptırılmış eylemler görülebilir. Sosyal algılama sürecinde algılayan kişinin karakteri, kültürü, yetişme tarzı, sosyo ekonomik durumu gibi etkenler algılama düzeyine etki eder (Özarslan, 2014: 18). Algılayan bireyin olayları sağlıklı anlaması, doğru yorumlaması önemlidir ve çevre ile olan ilişkilerini bu durum belirler. Ancak öte yandan algılama sadece birey üzerinden değil algıladığı diğer birey veya toplumun anlatış biçimi, çarpıtma düzeyi, eksik veya yanlış tutumları algılayanın algılama düzeyinde manipülatif etki yapar. Sosyal algı süreci bu sebeple önemlidir ve sürecin nasıl ilerlediği ise bireyin ve toplumun hafızasına karşılıklı yer edinir. Asım tiplmesi içinde “toplum tarafından algılama sürecine hangi formda girdiği, nasıl bir anlam içerdiği” sorularının genel yorumu bu bölümde yapılmıştır.

Gençlik hareketi üyelerinin Asım’ı nasıl algıladığı konusunda ki kanaatler diyeceğimiz iki temel sonuca ulaşılmıştır. Bunlara göre bugünün toplumu ve özellikle genç nesil, katılımcılar aracılığıyla Asım’ı anlamlandıramamaktan öte Asım’ın kim olduğunu, ne tür bir imaj ve algı yansıttığı gibi yorumlamalarda kısır bir gerçekliğe dikkat çekmişlerdir. Bu sonuç daha önce ki Asım’ın tanınırlığı kısmı ile paralellik göstermekte ve gençlerin çoğunluğu Asım’ın gerek eğitimsel, gerek çevresel faktörler sebebiyle algılanabilecek durumda olmadığı görüşünde hem fikir cevaplar vermiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak Asım her ne kadar örgütler adına bir dava adamı profiliyle sunulmaya çalışılsada grup içerisindeki gençler tarafından bu mücadele ruhuna kaynaklık edebilecek bir konuma erişmemiştir.

Gençler Asımı anlayamazlar çünkü Asım’ı anlatan yok. Gençlere Asım olma yolunda örnek olacak kişiler ülkemizde yok. Asım bazlı çalışan yok. Çağın getirilerinden ve bunları gençlerin kabul etmesi sonucunda Asımın anlaşılması zordur. Önce çağı anlamak gerekiyor sonra Asımı anlamak gerekiyor(H./ MTTB/ 23).

Asım’ın Nesli kavramının pek bilindiğini düşünmüyorum. Bu kavramı bilmedikleri için etraftan duydukları bir kelime olarak duydukları için bilmiyorlar ve uygulayamıyorlar, gençlere pek aktarılmıyor. Asım’ın neslinde olunca sanki çok dar bir kalıp diye at gözlüğüyle etrafa bakan çok çağdaş olmayan bir kitle bir insan olarak gözüküyor(K. / AK Gençlik/ 22).

Asım’ın Nesli’nin tam olarak bilindiğini düşünmüyorum. Tam olarak bilindiğini düşünmediğim için anlaşıldığını da düşünmüyorum. Çünkü Asım’ın Nesli’ni araştıran kişiler zaten kendisi araştırdığı için yanlış anlama ihtimali yok. Onun haricinde birçok insanın ben Asım’ın Nesli’nden haberi olmadığını düşündüğüm için herhangi bir yanlış anlaşılma

olduğunu düşünmüyorum. Farkındalık olmadığı için yanlış anlaşılma olmaz(E. / MTTB/ 22).

Gençler Asım'ı bilmiyorlar. Dil değişen bir organ. Sürekli olarak değiştiği içinde insanlar yüzyıl önce yazılmış ben bile anlamamaktayım. Dili çok ağır değil ama onu okuyup da anlamaya çaba göstermez. Asım'ı anlamak için dilinde biraz çözümlenmesi gerekir. Gençlerin seviyelerine indirgenmesi lazımdır. Biraz güncelleme lazımdır. Ben bunun en keskin yolunun sinema olduğunu düşünüyorum(Ö./ AGD/ 27).

Bence şu an günümüzde anlaşıldığını düşünmüyorum. Anlaşılmadığından dolayı şu an yetişmemektedir. Anlaşılsaydı şayet durum daha da farklı olabilirdi. Gençlerin bir fikri olmadığından dolayı, Asımın Nesli'nin ne olduğunu bilmediğinden, onun yetiştiği nesil olduğunu düşünüyorlar(G./ AGD / 29).

Asım hakkında bilgi eksikliğinden dolayı nasıl anlaşıldığını bile gençler konuşmuyor. Bu yüzden nasıl algılandığıyla ilgili konusunda size verebileceğim bir yanıtım yok(M. / Ülkücü / 18).

Asım'ın gençler arasında bir algı oluşturamadığı görüşünün temeline baktığımızda bir diğer önemli sonuç ortaya çıkmaktadır. Buna göre kendi siyasi ve ideolojik çatısı altında birleştirilen örgütlenmelerin henüz bir Asım gündemi olmadığı, bu sebeple algısında oluşturamadığı gerçeğidir. Akif'in üzerinde durduğu ve vermeye çalıştığı mesaja binaen bir Asım fikri ve algısı yoktur bunun yerine toplumsal hafızanın kurguladığı ve özgün pratik alandan farklı sonuçlar veren bir tablo ortadadır. Denilebilir ki Sancar'a göre (2014: 44) gerçek fakat uydurulmuş, simülasyon bir geçmişe yani hafızaya değinmek kimlik edinme sürecini de etkilemektedir. Elbette bu durumda verili bir hafızaya sahip olmaktan öte herkesin kendi değer yargıları ve özel anlarıyla, ritüelleri ve simgeleriyle özgül hafıza ve kimlik edinmeleri sonucunu ortaya çıkarır. Asım fikri ve algısı da gençlerde bu karmaşık zihin süreci içerisinde Asım'ın yeniden ve farklı versiyonlarla anlamlandırmayı yapmaktadır. Bu sebeplerle de herhangi bir çaba ve anlatma gayretine, sosyal bir algı oluşturmak adına söylem ve eylemlere dönüşmediği görülmektedir. Gruplar kendi içerisinde milliyetçi ve muhafazakâr yorumlarını kısır bir döngü içerisinde çevirmekte ve Asımla bağdaştırmaya çalışmaktadır. Diğer yandan kapsayıcı ve kamusal alanda karşılık bulan bir Asım'dan bahsetmenin de en azından şimdilik yapılan bu çalışma ile mümkün olmadığı hissedilmektedir.

Yolun devamında ise Asım'ın yanlış anlaşıldığı görüşü vardır. Gençler Asım'ın bazı kesimler tarafından yanlış anlaşıldığını şöyle ifade etmektedirler:

Asım yanlış anlaşılıyor. Fikirler karşındaki kişinin algıladığı kadardır. Asımı okurken ne kadar algılanılıyor? Önemli olan budur(S./ AGD/ 26).

Asım yanlış anlaşılıyor. Hani orada ki mükemmeliyetçi idealleri olan bir genç bizim gençliğimiz ise tam tersi bu şekilde olunca da şu an ki insanlar anlamıyor, benimsemiyor ve istememektedir(F./ AK Gençlik/ 23).

Evet yanlış anlaşılıyor. Sloganlar üzerinde hayat yaşayan gençlik Asım'ı anlamadan Asım'ı yaşamaya çalışıyor(M./ Ülkücü/ 22).

Gençlerin sahip oldukları fikirler ışığında yorumlama çabaları önemli sonuçlar vermiştir ancak bu bölümde Asım'ın özellikle algı oluşturmadığını, bilinmediğini ifade ettikten sonra yanlış anlayan gruplar olduğunu iddia etmeleriyle izahı zor bir durum ortaya çıkmıştır. Şöyle ki gençlerin zihin dünyasında meydana gelen karmaşık yapı çelişik cevaplar vermelerine sebep olurken başka bir manada denilebilir ki eleştirmeye yatkın yönleri olduğundan da bahsetmek mümkündür. Gençlerin burada önyargılar üzerine inşaa ettikleri yanlış anlayan kesimlerin varlığı önemlidir. Öncelikle dikkat çeken şu görüşlere yer verecek olursak:

Daha çok solcu kesimler yanlış anlıyordur. Çünkü Asım'ın nesline karşı çok da iyi bir gözle bakmıyorlar. Genelde Erdoğan'ın ağzından çıkmasından kaynaklı olarak sanki muhafazakâr kesim ona ayak uydurur, geri kafalı gibi gözüküyor olabilir. Bu dediğim konulara bizzat şahit olmadım. Sonuç olarak Solcular ile muhafazakârlar arasında bir çatışma var. Asım'da muhafazakâr kesime hitap eden genç nesil, sırf bu sebepten dolayı solcuların yanlış bakabileceği düşünüyorum(K. / AK Gençlik/ 22).

Sol görüşlü insanlarda, Kemalist, Atatürkçü kesimlerde bu nesil konusunda yanlış anlaşıldığını düşünüyorum. Onlara göre o nesil laikliğe aykırı hareket edeceğini düşünüyorlar, bu kesimin Asımın Neslini anlayamadığını düşünüyorum. Bu tarz konuları da gördüklerim ve duyduklarımdan yola çıkarak söylemekteyim(G./ AGD / 29).

Eleştirenler ve yanlış anlayanlar mesela solcular ve Tevfik Fikret vardır. Kitaplarında atıştığı kısımlar var. Bizler okuduğumuzda çok gülüyoruz ama o kesim o zamanlarda bir çatışma olduğunu görebiliyoruz. Bir milleti iki kutup şeklinde gösteriliyor. Ve bunun en başında da Mehmet Akif Ersoy olarak gösteriliyor. Ama Akif ayrıştırıcı değil, iki kutbu birleştirici olan kişidir. Bölenler ise solcu dediğimiz kısım, sağcılarını ötekileştirme ya da gerici olarak hitap etmektedir. Ve biz bunu birlik beraberlik yönünde aslında Tevfik Fikret'e bile evet çatışıyorlar ama gerçekten yakın dostlar. Fikirlerimiz çatışabilir ters düşebilir ama iki zıt kutup olarak değerlendirmemek gerekir. Bizim amacımızda Akif'inde amacı da bu aslında yani birleştirme, ayrıştırma değil(L./ MTTB/ 21).

Manevi değerlere pek önem vermeyen solcu kesim ve dine karşı hep bir ön yargısı olan topluluklar bunlara karşı çıkmıştır. Duydukları gibi hemen önyargı ile hareket etmektedirler(V. / AK Gençlik/ 22).

Gençler arasında özellikle dindar, muhafazakâr ve milliyetçi kesim kendisini sağa yakın görerek aslında etiketlemeler üzerinden bir yargıya vardıkları ortadadır. Onlar için solcular dinden uzak, hatta din ve millet düşmanı gözüyle görülerek aslında, Asım'ı sağa yakın gençlerin bile anlamlandıramadığı bir ortamda solcuların yanlış anladıklarını ifade etmeleri yine Asım üzerinde bir okuma olarak değerlendirmek mümkün değildir. Gençlerin yaşadığı bu durumda yine geçmişin gerçekleri ve tahayyülleri üzerinden kurguladığı yaklaşımın bir niteliği olduğu savunulabilir. Şöyle ki 28 Şubat döneminden sonra cemaat ve tarikatların dernekleşmesi ciddi oranda artış göstermiştir. Bu kurumlar yardımlaşma, eğitim, kültür gibi çatılarda toplanıyordu. 1980 öncesine ait olan 'üç solcu bir araya gelince devrim yapmak için dernek yahut örgüt kurar' sözü 28 Şubat sonrasında 'üç İslamcı bir araya gelince dernekleşir' biçimini aldı. İslamcılar da bu gruplaşmaları sosyal yardımlaşmalar olarak yürüttüler. Süreç içinde büyüyen dalga ve politize ediş Yorgancılara ifadeyle "Parçacı bir yaklaşımla hayata yaklaşınca bütünü görmek imkânsızlaştı ve kendi içindeki ötekilere bile körleştirdi" olarak değerlendirir. Solcuların negatif şekilde nitelendirmesinin sebebi olarak ise solcu gençlerin manipülasyon ettiklerine duyulan bir inancın sağcı- muhafazakâr olarak adlandırılan kesimde yaygınlaşmasıyla olmuştur. Sağcıların solculara göre saldırgan olduğu yönünde ki bilinci yadıkları olayların etkili olduğu gerekçesi sunulmuştur. Örneğin ramazanda oruç tutmayan öğrencilerin üniversite kantininde dövülmesi gibi haberlerle ülke gündeminin buraya çekildiği ve solcuların mağdur edildiğine dair yorumlar yapılır (Yorgancılar, 2018: 87- 89). Elbette durumun bu şekilde değerlendirilmesi grupların kendi içlerinde yaptıkları yorumlardır ve tartışmaya açıktır. Özellikle solcu kesimin yanlış anladığını ifade etmeleri üzerine katılımcılara bunu bir örnekle açıklamaları istendiğinde kesin olmayan cevaplar vererek; "öyle olduğunu düşünüyorum, öyle olmalı" gibi yanıtlarla geçiştirilmiştir. Kısacası bu durumun öğrenilmiş bir kabul üzerinden değerlendirildiği ve yanıtların yüzeyselliği çıkarımını yapmak mümkündür denilebilir.

Çok daha ilginç olan ise solcuların dışında kimi zaman içinde bulunduğu gruba bir eleştiri niteliğinde yorumlanırken kimi zamanda sağcı denilebilecek kesimin gençlerinde Asım'ı yanlış anladığı fikirleri ortaya atılmıştır. Ayrıca bu dört grubun üyelerinin birbirlerinin de yanlış Asım'ı yanlış anladıklarını belirttikleri görülmüştür.

Ak Parti gençlik kolları yanlış anlıyor. Orada fanatik, sloganlaştırılmış bir gençlik var. Asımın neslinde kadın erkek birlikte toplantı yapmaz. Kadının vasfı erkeğin vasfı

ayrıdır. İslam için yapılan işlere haramlar bulaştırılıyor. Yanlış kullanılıyor. Çok güzel bir gençlik var indirgemek isterken dağıtıyorlar. Yumuşatma yaşanabilir hale getirmeye çalışılıyor. Kazanalım diye bazı şeyler yumuşatılmış. Bu hakkı kim verdi? Asımın nesli güçlü bir simge olsa da bu noktada yanlış kullanılıyor(S./ AGD/ 26).

Asım'ı sloganlarına alan başta şahsımın da mensup olduğu Ülkücü Hareket, MTTB, Ak Gençlik bu grupların başında gelir(M./ Ülkücü/ 22).

Bence günümüz gençliğinin %70'i bu durumdan habersizdir.%10'u haberi var ama önemsemiyor aynı din gibi. Bu farkında olup da anlamayan yıl olarak 95'lilerden sonra ölü bir nesil yetişmektedir. Bence burada Asım'ın neslini Ülkücü kesimin yarısı, Ak Parti gençliğinde yarısı haberdar bile değil durumdan(F./ AK Gençlik/ 23).

Direkt olarak kapsayıcı hedefler gösteren şu yorumlarda dikkat çekmiştir:

Özellikle İslami camiada Akif'i Fazlurrahmancı veya modernist Müslüman olarak gösterme çabası vardır. Bunların ne Akif' i ne de Asım'ı anladığına çok katılmıyorum. Çünkü Akif bazı şeylerin değiştirilmesi güncellenmesi, çabalanması gerektiğini söylüyor. Fakat dinin güncellenmesi gerektiğini veya dinde modernizmin gerektiği konusunda bir şeyler söylediğini düşünmüyorum. Oysa bu kesim onu yanlış anlıyor bu sebeple İslami camianın birleşmesini ve artık işe orda bütünleşerek başlanması gerektiğine inanıyorum gençler bunun farkında olmalıdır(S. / MTTB/ 27).

Diyebiliriz ki hem zıt hem yakın sayılabilecek hem de aynı görüşe sahip gençlerin bir uzlaşma içinde olmadığı ortadadır. Bugün Türkiye'nin, çok sayıda bölücü, dışlayıcı ve yaftalayıcı söylemleri olduğu düşünülebilir ve bu kanaatlerin gençlik zemini üzerinde olması ayrıca gençlerin yeterli farkındalığa ulaşamaması yorumlarda çelişki ve eleştirelliği doğurmuştur. Ayrıca muhalif olmayan ancak yine de yorum olarak Asım'ın yanlış algılandığı fikrine sahip gençlerin olduğunu iddia eden politik cevaplara da rastlamak mümkündür.

Hiçbir gruba dâhil olmayan, bilgisi olmayan insanlar Asım'ı yanlış anlıyorlar ve yanlış aktarıyorlar(F. / AGD / 19).

Bir genç modeli olarak Asım'ın en çok konuşulduğuna inanılan topluluklar içerisinde gündemi henüz tesis edememiş olması, sosyal algı konusunda da verilen cevapların belirsizliği genel bir yorumu olabilir. Gündelik hayat pratiklerine indirgemek için bir algının iyice yerleşmesi gerekmektedir. Asım'ın henüz gündelik yaşam formu içinde 'Asım' olarak yer edinemediği de ortadadır. Böyle bir ortamda gençlerin Asım'ın Nesli'ne örnek gösterilebilecek kişilerden bahsetmeleri istendiğinde yapılan yorumlarda ya hiç Asım gibi birine rastlamadıkları ya da birkaç arkadaş ve tanıdık çevresi gibi sınırlı cevaplar alınmıştır.

Ancak dikkat çekici verilerde vardır ki burada kendi ideolojik fikirleri bağlamında rol model olarak günümüzün Asım'ı dedikleri kişiler olduğu ve o kişilerin temsilcisi oldukları grubun simgeleri haline geldiği görülmektedir. Ülkücü gençlik grupları için:

Çevremizde Asım olabilecek tabii ki gençler var, olabilir. Asım bir ütopya değildir. Belki benim kendi şahsi çevremde ocağımıza gelen hal ve hareketleri ile çok değerli insanlar ve ülkücüler olarak 200 kişi sayarım(M./ Ülkücü/ 24).

Asım olabilecek kişi sayısı ya da örnek olarak verebileceğim kişileri dört dörtlük bulabileceğinizi sanmıyorum ama matematiksel oran olarak belki on binde bir olarak bir ülkücünün Asım olabileceği sonucunu çıkarabilirim(R./ Ülkücü/ 20).

Ak Gençlik için ise:

O nesil elbet bir gün gelecek ama ne zaman gelecek bilmiyorum. Biz o nesli görebilecek miyiz emin olamıyorum fikrim yok. Ben inanıyorum ki Asım gibi nesiller her devirde var. Ama bunların bir araya getirilmesi çok önemli. Milyonlarca insan uyuyabilir ama milyonlarca insanı uyandırmak bir kişiye bağlıdır. O Asım uyandığı zaman kendi benliğinde gördüğü zaman, Mehmet Akif Ersoy'un çizmiş olduğu yolda ilerlerse gerçek benliği bulacaktır. Bence Recep Tayyip Erdoğan bu hareketi başlatırsa başarıya ulaştırabileceğini düşünüyorum. O Asım'ın Nesline verilecek en güzel örnektir. Bu bir süreç ve Necmettin Erbakan ile başlayıp Erdoğan ile devam eden bir fikirdir(F./ AK Gençlik/ 23).

Çevremde Asım nesli olacak insanlar vardır hatta onlarla dostumdur. Böyle nitelikte yirmiye yakın arkadaşım vardır belki de daha fazladır. Asım'ın nesli kullanılması olarak dünyada İslam'ın lideri olarak görülen kişi Erdoğan'dır. Filistin, Pakistan gibi olaylarda Türkiye'nin etkileri çoktur. İslam'ın savunucusu Türkiye'dir ve hilafetin tekrardan İstanbul'dan çıkacağına düşüncesindeyim. Hatta Erdoğan'ının kendi koruyucusu bile onun hızına çalışma azmine yetişememektedir. Az uyuduğunu ve yetişemediğinden dolayı koruyucu mesleğini terk ediyor. Türkiye'yi elinden geldiği kadar belli bir noktaya getirdi hatta suikasta bile uğradı ama sonuçsuz kaldı. Zaten Asım'ın Nesli sırtında kefeni olan insandır. Sadece kendi benliği değil kendisini düşünmeyen vatanını, milletini ve İslam dinini düşünendir. Zulme uğrayan hangi millet olursa olsun önemli değildir onun için. Buna örnek olarak ise Maduro'yu verebiliriz. Erdoğan dünyanın bu emperyalizm oyunlarına çomak soktuğundan dolayı başına her türlü oyunlar oynanmaya çalışılıyor(M./ AK Gençlik/ 22).

Ülkücü ve Ak Gençlik üyelerinin yanıtlarında görüldüğü gibi gençler kendi camialarını ve bu hareketlere önder olarak atfettikleri bireyleri idealleştirip Asım tiplmesiyle

bağdaştırmaktadırlar. Bu durumda denilebilir ki gençler kendi grubuna ait olan ve örnek olduğuna inandıkları özellikle Ak Gençlik cephesinde daha önce de literatürde işlendiği gibi Recep Tayyip Erdoğan'ı oldukça güçlü bir şekilde savunarak her ne kadar Asım kavramına hâkim olunmasa da ideal bir lider ve rol model olarak kabul ettikleri açıkça ortadadır.

Konu özele indirildiğindeyse söz konusu gençlerin gündelik hayatları bağlamında Asımla nasıl bir bağ kurdukları sorusunun cevabı önemlidir. Derinlemesine yer vermek gerekir çünkü bugün gençlik hareketlerinin üst kesimindeki grup üyeleri onları Asım'ın veliahtı olarak nitelendirmektedir. Ancak bu gençlerin kendini nerede nasıl konumlandıkları çalışma adına kıymetlidir. Hem zihin dünyalarında nasıl bir Asım'ın var olduğu hem de kendilerinde eksik olarak tabir ettikleri noktaların neler olduğuna cevaplarında yer vermişlerdir. Böylece gençlerin farkındalığı oluşturulmuş ve Asım'ı bir gündelik yaşam pratiği olarak kendi hayatları içinde arama imkânı bulmuşlardır. Burada her grubun üyelerini bir araya getirerek ortak ve farklı yorumları özetlenmeye çalışılmıştır, AGD gençliği bağlamında:

Ben Asım'ı hissettiğimi düşünüyorum Asım'ın duygularını. Vatansever olması da örtüştüğüm bir nokta. Manevi noktada kendimi özdeşleştiriyorum. Bilgisiz olmakla da eksik yanım olduğunu düşünüyorum(F. / AGD / 19).

Bu konuda bir bağ kuramıyorum. Haksızlığa karşı bende tepkimi mutlaka ortaya koyarım. Soruna karşı ses çıkarma aslında yapmamız gereken bir olaydır. Çünkü biz ne yapıyoruz adamın yüzüne gülüp arkadan gıybet yapıyoruz. Dürüst olma konusunda Asımla kendimi bağdaştırıyorum(Ö./ AGD/ 27).

Asım bizim için güzel bir hedeftir. Bu konu hakkında yakın olmaya çabalyorum. Âmâ eksiklerim var. Asımın Nesli olan neslin özelliklerinden olan inandığını savunan kişi oldum. İnsan inandığı değerler uğruna fikirlerini yansıtabilmelidir. Yapılan bu çabalarımız yeterli mi o konuda emin değilim(R./ AGD/ 24).

Ak Gençlikte ise:

Üç unsurdan tam olmasa da biraz biraz var olduğunu düşünüyorum. Dinimi yaşamaya çalışıyorum ama dindar olarak yaşadığım söylenemez. Vatan, millet sevgim var ama tam olarak bununla ilgili bütün kitapları okuyabilmiş değilim çok fazla vakit ayırabilmiş değilim. İlmimi arttırmaya çalışıyorum. Örneğin vatan millet sevgisinden bahsediyorum ama savaş olsa kendimi çok fazla öne sürebilir miyim, cephe için direk atılabilir miyim bilmiyorum. Elimden geleni yaparım ama canımı mı çok seviyorum vatanımı çok seviyorum o an belli olacağını için bu konu

hakkında net bir şey söyleyemiyorum. Gözüm kapalı teröristlere karşı göğüs gerebilir miyim bu konuda emin değilim. Bunun sebebi olarak canımı daha çok sevdiğim için olabilir(K. / AK Gençlik/ 22).

Milletine düşkün olmamız bir bağ benim için. Asım çok çabalayan bir tip ama ben kendimde o kadar çalışma azmi göremiyorum. Yeri geldiğinde uyuşukluğa verdiği doğrudur. Birazda dini yönden Asımla kendimi bağdaştırıyorum(N./ AK Gençlik/ 21).

Vatan millet ve dini inanışları yaşama konusunda özen göstermekteyim. Elimde geleni yapmaktayım ama dediğim gibi Asım kavramının tam niteliklerini bilmediğim konuları neler aklıma gelmemektedir. Ses getirebilmesi için görsel ve sosyal medyaya başvurulabilir. Çalışmanız güzel ama ben dahi bu konuda bilgim yok. Kendimde bu eksikliği gördüm. İnşallah çalışmalar oldukça bende bu konuda ki eksikliğimi gideririm(V. / AK Gençlik/ 22).

MTTB Gençliği:

Hassasiyet sahibi olmak, fedakârlık yapmak mücadele etmek ve kararlılık bu özellikler bende de var. Benim iddiam inanmak ve mücadele etmektir. Asım olmaktan ziyade Asımlara vesile olmak niyetimiz. Kendimi eleştirecek olursam da bu tarz saydığım duyguları yoğun yaşamam olabilir Asımın olduğu dönemde ülke her yönden çökmüş durumda idi. Bende şimdi onu yaşıyorum. Arkadaşlarımla oturup şöyle böyle çalışmalar yapalım dediğimde neden başımıza iş çıkarıyorsun gibi tepkiler alıyordum. Mücadele etmek var bende. Hassasiyet sahibiyim(H./ MTTB/ 23).

Asım'ın Nesli'nde çok fazla kitap okumak var ben hiçbir zaman çok fazla kitap okuduğumu düşünmüyorum. Bu haftada 5 kitap olsa da ayda 2 kitap olsa da çok okuduğumu düşünmüyorum. Benim eksikliğim çok az okumam. Ayrıca şunu belirtiyim bu eksiklik benim için her zaman sürecek günde 2 kitap okusam bile kendimin eksik olduğunu düşünüyorum. Ortak olarak ise Asım'ın Nesli'nde az evvel belirttiğim gibi hem dünya hem ahiret bir arada. Ben kendi açımdan ikisini bir arada götürebildiğimi düşünüyorum. Onun haricinde sorgulayıcı tavır olarak her gördüğüme inanmam sorgular sonra inanırım(E. / MTTB/ 22).

Dört dörtlük uyduğumu tabi ki söyleyemem. Ama buna çabaladığımı söyleyebilirim. Çünkü bu Asım'dan ziyade dinimizin idealize ettiği bir insan tipi olduğunu düşünüyorum. İbadet taat yönlerinde pek çok eksiklerimiz var. Dünyevi ve uhrevi çalışmaların da çok eksik olduğunu düşünüyorum. Asım karakterinde dünyada da üstüne düşeni iş, çalışma okuma hayatı gibi üstüne düşeni dört dörtlük yapan bir genç bir insan idealize ediliyor. Bu şekilde olduğumu

düşünmüyorum. Çok eksikimiz var. Ama çalışmalıyız, çabalamalıyız. Asla pes etmemeliyiz. Bir kuyuya düşsek de belki yüz defa düşsek de o kuyudan çıkmaya çabalamalıyız diye düşünüyorum(S. / MTTB/ 27).

Ülkücü Gençlik:

Bende gençlerin milli konularda, milliyetçi konularda gençlere bir şeyler anlatma gayretindeyim. Benzer olmayan noktalar ise kavramın niteliklerini tam bilmediğim için söyleyemiyorum. Benim eksik olduğum konular vardır mutlaka çünkü dört dörtlük karakterde değilim. Asım her nitelikte gençleri etkilerken ben her konuda gençleri etkileyemiyorum. Tabi Asımla aramda fark oluşabilir(R./ Ülkücü/ 20).

Orada ki şiirle ben bir tutulamam. Benim ülkücülüğüm, vatan, bayrak sevgimin Asım'a benzediğini düşünüyorum. Şiiri tam olarak bilmediğim için bu soruya yanıt vermekte zorlanıyorum. Ama haksızlığa gelemiyorum, hakkımı her zaman ararım. Benim büyük zaafım sinirliliktir(M./ Ülkücü/ 19).

Eşleştirmem imkânsız, dönemlerimiz farklı ve bu da siyasi sosyal ve ekonomik ortam farklılığına sebep olur. Ancak milli değerlerime sahip çıkma konusunda töreme değerlerime sahip çıkarım(M./ Ülkücü/ 22).

Asım'ın en büyük vazifesi toplumu yönlendirmek ve bir idol olabilmektir. Ve bizim de şu an temsil ettiğimiz makam toplumu yönlendirebilecek ve idol olabilecek bir makam(Ülkü Ocakları Konya İl Başkanı). O yüzden bu noktada kesişen noktalarımız var. Olumsuz olarak diyebileceğim Asım'ın hitap ettiği sadece kendisinin hitap ettiği kimse yoktu. Bizim de sadece kendimize hitap ettiğimiz kitle var. Asım'ın canlandırmış olduğu tam olarak bir karakteri çizemiyoruz. Ama bizim direk müdahil olabileceğimiz bir kitle var elimizde biz onu yönlendiriyoruz. Bizim elimizde bir hamur var biz onu işliyoruz. Asım'ın önünde çok daha büyük bir hamur var diyelim. Bizde ki bizim yeteceğimiz kadar(M./ Ülkücü/ 24).

Asım onlar için tanımadıkları bir model dahi olsa verdikleri cevaplara bakıldığında onlar aslında iyi, doğru, güzel, ahlaklı, dindar ve erdemli yönlerinden bahsederek bir bakıma kendileriyle kıyaslama ve hem bir öz övgü hem de öz eleştiri yapabilme fırsatı yakalamışlardır. Özellikle AGD, Ak Gençlik ve MTTB gençliği yakın cevaplar vererek hem milli hem manevi değerleriyle Asım'ı özdeşleştirirken söylem olarak Ülkücü gençlikte daha yoğun bir milliyetçilik söylemi görülmektedir. Milliyetçi ruhun yoğun yaşandığı bu grup

içerisinde gençler kendilerini milli ruhun bir temsilcisi olarak görmektedirler. Muhafazakâr düşünceden daha iddialı şekilde Asımla bu noktada bağ kurmaktadır. Grup içerisinde milli ruhun oldukça baskın yaşanması gençlerde ideal olanın milli olanla ve vatanseverliğin yanında bayrak ve millet sevgisiyle şekil aldığı inancı görülmektedir. Bahsi geçen kurumlar içerisinde Asım henüz özümsemiş demek oldukça zordur öte yandan gençlerin bireysel birikimleriyle de tam olarak örtüşen bir Asım modeli de bulunmamaktadır. Gençler yüzeysel olarak ve Akifle ilgili bilgi alt yapısının verdiği genel kanaatler ışığında Asımla bir bağ kurmaya çalışmışlardır. Sonuç olarak gençlerin Asım'ı doğru ya da yanlış anladıkları noktalar varken aynı zamanda gündelik yaşama indirgedikleri pratikleri de vardır ve Asım formel olmayan bir kalıpla gündelik hayatın içinde varlığını sürdürmektedir.

SONUÇ

Mehmet Akif'in kişisel gayreti toplumsala yayılma gayesiyle içiçedir. Hayatı boyunca vatanın ve milletin bekası için çabalamıştır. Dini hassasiyetlerinden güç alarak toplumsal huzur ve refahın öncülüğünü hem şahsiyeti hem kalemiyle yapmıştır. Akif, bu sebeple idealleri olan bilim, fen ve diyaneti aynı düzlemde yaşanabilir kılan özel bir örnektir. Geleceğe duyduğu umudunu kendinden ilham alarak resmetmiştir. Şüphesiz bunun da en kaydadeğer yansıması Asım olmuştur. Asım Akif'in ifadeleriyle hilkat mucizesi denecek kadar yakışıklı, yiğit, güçlü, kuvvetli, vatansever, fevri ancak saygılı, dindar, imanlı, adil, mücahit, kibar, şefkatli, ilim ve bilgi sahibi... gibi neredeyse bir insana dair tüm iyilerin toplandığı bir kurgu üzerine yükselen gençlik değeridir. Akif, bu niteliklerle Asım gibi bir genç modeli kurgulayarak ses getirmeyi başarmıştır. Bu bağlamda da Asım'ı her Müslüman genç için idealist bir hedef olarak sunmaktadır. Denilebilir ki milli ve dini bir değer olarak Akif'i anlayan, anlamak isteyen ve onun değerleriyle ilerlemek isteyen gençler için oldukça manidar bir kılavuz sunmuştur. Asım'ın aynı zamanda kültürlü, bilgi sahibi, çalışkan, mert ve dindar oluşu da onu gençliğin öncüsü yapmaktadır. Akif'in hayatında ve entelektüel birikimlerinde Asım'ın Akif'in geçmişi, gençliği olarak yorumlanması da yadsınamayacak bir gerçektir. Ali Nihad Tarlan, "Asım" ı şu cümlelerle niteler "*Asım, Akif'in hakikaten bir şaheseridir. Dil bakımından bu kitap, Türk dilinin son belagat seviyesine yükselmiş bir mahsulüdür... Yerinde sade, yerinde saf-dilane, yerinde muhteşem ve kahramane, bazen tatlı esprilerle yüklü bu eser, Türk edebiyatının bir zaferidir*" (1971: 118). Bu çalışmada ise dünden bugüne Asım'ı incelerken sadece bir edebi metnin içine sınırlandırılmayarak fakat özünü vererek rehberleştirirken sosyoloji gibi toplumla, gençlerle iç içe bir bilim dalına çalışma öznesi haline getirilmiştir. Akif'in cemiyetten ayırmadığı görüşlerine ve bu görüşlerin en olgun meyvesi olarak Asım'a etraflıca yer verilmiştir.

Asım, içeriğinde yer alan toplumsal nüanslar, gençliğe öneriler, sosyal betimlemeler sayesinde oldukça geniş bir çerçeveye sahiptir. Bu yönü de onu salt edebiyata bağlı kılmaktan uzaklaştırır. Toplumsal rol ve sorumluluklar yükleyerek güncel kalmasını sağlar. Sosyolojinin de geniş konu yelpazesi sayesinde Asım bu alanda da kendine yer edinebilecek durumdadır. Bu sebeple çalışmada her ikisinin kesişim noktası olan 'edebiyat sosyolojisi' bütünlüğü içerisinde konu edinerek incelenmiştir. Edebiyat sosyolojisiyle yakaladığı uyum göstermiştir ki metin içerisinde Asım'ı sosyolojiye dâhil ederken gençlikle kurduğu sosyal etkileşim alanı önemli bir nitelik taşımaktadır. Sanatçıdan esere yansıyan yerli ve milli tavırlar Türk toplumunda milli ve manevi yapısına da kaynaklık etmektedir. Toplumsal alanda bir algı

nesnesi olarak Asım değerlendirildiğinde ise yorumlama haliyle görelî bir dünya sunarak sosyolojiye fenomenolojik olarak girmeyi de mümkün hale getirmiştir. Asım, deneyimlenmeyi başaran ve sosyal anlamda bir gençlik kurgusu yapabilme imkânına sahiptir. Fenomenolojinin önemli isimlerinden Schutz'un Weber'den ilham alarak düzenlediği 'ideal tip' anlayışına da örnek teşkil ederken dil, kültür, değer ve anlam bakımından gündelik pratikler sunar. Asım toplumsal bir tip olarak farkındalık oluşturarak toplumun akışına görüş ve anlayış kazandırır. Serüvenine edebiyatla başlayan ve bu çalışma sayesinde sosyolojinin akışını da yakalayan önemli bir unsurdur. Bir cemiyet insanı olarak Akif'in çok yönlülüğünün nüfuz etmeside etkileşimi güçlendirmiştir. Fenomenolojik algıları da aktifleştirerek, detaylarıyla birlikte sıradanlık yerini özgünlüğe bırakırken, basit bir karakter kurgusu olmaktan öte toplumsal bir tipe evrilebilmektedir. Bu gerekçeler ışığında edebiyatın içinde sosyolojiyi, toplumsal tip olarakta edebiyat sosyolojisinin ideal gencidir.

Denilebilir ki Asım, ideal genç olarak bir sonun değil başlangıcın kitabıdır ve savaşın kirlî yüzüne karşılık ilmin ve ümidin yeşermesidir. Akif'e göre ahlakın çöküşü demek toplumun ölümüyle özdeşdir, Asım'a önemli sıfatlar kazandırmayı, yok olan ve yozlaşmaya yüz tutmuş değerlere zarar gelmemesi adına gündem haline getirmiştir. Asım, "milletine bağlı ve vatanperver, merhametli ve naif, ahlaklı ve bilgili, yardımsever ve sorumluluk sahibi, mert, heyecanlı ve haksızlığa direnen" başlıklarında incelenmiştir. Asım'ın bu vasıfları da onu yazıldığı günden bu yana güncel olarak konuşulan, okunan bir eser hale getirmiştir. Araştırma esnasında kendisini "muhafazakâr" ve "milliyetçi" olarak tanımlayan kesimlerin gençlik örgütlenmelerinde idealize edilen "Asım" tipinin nasıl algılandığı ve hâlihazırda gündem olmaya devam eden bu gençlik arzusunu AGD, Ak Gençlik, MTTB ve Ülkücü gençlik örgütleriyle yakından takibi sağlanmıştır. "Asım" ile kendisini özdeşleştirdiklerini iddia eden bu gençlik hareketlerinin temel parametrelerinin neler olduğu ve gerçek anlamda bir 'toplumsal tip olarak Asım var mı?' yoksa 'zihinlerde kurgulanan bir Asım mı?' söz konusu olduğu tartışılmıştır.

Katılımcıların öncelikle edebî bir eser olarak Asım'ı okuyup okumadıkları konusunda bilgi edinmek için okuma sıklıklarına yönelik sorularla yaklaşılmıştır. Öncelikli olarak genel okuma oranlarının düşük olması dikkat çekmiştir. Bu durumun Mehmet Akif Ersoy'un eserlerine ve Asım üzerine yapılan okumalara da yansıdığı görülmüştür. Ayrıca Asım, örgütsel faaliyetler içerisinde de gündem dışıdır. Burada ortaya çıkan ironi, gençlerin ideal gençlik fikri üzerinde geçmiş yaşantılarından, sahip oldukları kültürel ve toplumsal bilgilerinden yola çıkarak bir tarife ulaşmalarındandır. Ayrıca sosyal psikoloji ve sosyal algı

gibi toplumsal hafızaya yön veren durumlar da tanımlarda etkili olmuştur. Akif'in şahsiyetinin gençler arasında edindiği konumun sonucu olarak gençler ideal Asım hakkında yorum yapmışlardır. Onların gözünde Akif'in üstün bir insan olarak hem vatansever hem milliyetçi kimliğin sembolü oluşu önemlidir. Asım'ın hiç bilinmeyen ancak nasıl ideal bir genç olabilir sorusunun yanıtı Akif'te bulmaları bunun doğal bir sonucudur. Asım gençler tarafından yorumlandığında daha milliyetçi olanlar Asım'ın milliyetçi, daha muhafazakâr olanlar ise dindarlığı üzerinden tanıtmışlardır. Gençlerin yorum farkı ise dâhil oldukları hareketlerin inancıyla şekil bulmakta ve dünyaya bakışları bu inanışlar doğrultusunda anlam kazanmaktadır.

İçinde buldukları gruplar adına ise açıkça görülen bütünleştirici ve birleştirici bir Asım'ın Nesli gençlik inancı henüz yer edinmemiştir. Gençlerin aynı örgütün farklı yaklaşımları içinde olması bu durumun henüz kurum içinde özümsemiş aktarılamadığı ya da yeterince etkili bir kurgunun sonuçlarına henüz ulaşamadığı görülmektedir.

Aynı zamanda gençlerde Asım'ın tanınırlığı tartışıldığında salt ideolojik yanıtlara değil gruplar arası ortak sonuçlara da varılmıştır. Buna göre denilebilir ki Asım, aynı görüşlere mal edilemeyecek kadar geniş fakat yer değiştirebilecek kadar kaygan bir zemin üzerindedir. Asım'ın dört gençlik hareketi içerisinde genel yorumu 'ideal bir gençlik' olduğudur. Asım maddi ve manevi unsurlarıyla doğru kabul edilen bir yapının ekolüdür ancak bu durum hareketler içerisinde fanatik bir boyutta değildir. Gençlerin algılama, tanıma, bilgi ve bilgilendirilme düzeylerine bakılarak Asım, aslında örgütlerin üst yapılarında sıkça kullanılan bir kavram olarak yer almaktadır fakat gençlere henüz indirgenememiştir.

Çalışma göstermektedir ki Asım önemli bir detaydır ancak bugün dikkat çekememektedir. Gençler Asımla aralarında farkındalığı olmayan bir bağ kurmaya çalışarak onu özlenen ve beklenen bir nostalji olarak tanımlamaktadırlar. Aynı zamanda planlı bir şekilde ona çağrışında bulunmaları bu haliyle mümkün görünmemektedir. '*Asım olalım ama nasıl olalım*' gerçekliği katılımcılar için henüz bir sistem açığıdır. Gençlikte ki bu açığın ya farkında olmayan ya da söylemlerle anlamlandırmaya çalışanlar var. Asım'ın Nesli kabulüne varıp gençleri işaret edenler bu örgütlerin üst düzey hareket yöneticileridir. Fakat gençlerde yeterli bilinç örgütsel anlamda henüz oluşturulamamıştır. Asım'ın gençler tarafından ütopya olmaktan çıkaran alt yapı ise Akifle aralarında kurdukları bir prototip bağıdır. Akif'in Asım'ın özelliklerini yaşamış olduğuna inanmaları, Asım'ın kaynakçası olarak gösterilen İslam'ın ve

milliyetçi kızıllema fikri gibi ideolojilerle anlamlandırmaktadırlar. Asım geniş bir pencereden bakıldığında özgün yönleriyle bir özlem olarak hem nostaljinin hem ütopyanın ürünüdür.

Bu çalışma tekrar göstermiştir ki bir medeniyet inşaasında kültür, ahlak, din ve edebiyat gibi değerleri benliğinde bulunduran Asım karakteri oldukça etkili olacaktır. Elbette ani ve hızlı bir şekilde değildir. Akif'in dönüşüm ve Asım'ın yer edinmesi için de Safahat'ta söylediği gibi 20 yıldan önce olamaz görüşüyle örtüşmektedir. Gençler bu konuda kimi zaman heyecanlı ve atik bir şekilde bu toplumu Asımla inşaa edebileceğine sonsuz inanç duymakta kimi zaman ise zamana göre güncelleyip yola daha temkinli çıkma arzusunda. Böyle bir durumda Asım'ın toplumsal ihtiyaçlara yön verebilme kapasitesi ise tabii ki yeterlidir. Ancak henüz idrak edilememiş yapısı itibariyle kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olmamıştır. Aynı zamanda gençler Asım'ı yaygınlaştırma konusunda özgün ve kullanışlı tavsiyeleriyle de çalışmaya katkı sağlamıştır.

Paylaşılması gereken önemli noktalardan biri de Asım'ın nasıl algılandığıyla ilgili net ve yoğun iki seçenekle karşılaşmak mümkündür. Asım, gençlerin kendi tabirleriyle ya bilinmemenin etkisiyle hiçbir ilgi ve algı oluşturmamakta ya da yanlış anlaşıldığı görüşünde uzlaşmaktadır. Asım fikri ve algısı özellikle Akif'in anlatmaya çalıştığı Asım'ı değil de herkesin kendi yorumuyla anlamlı bir Asım söz konusudur. Bu durum fenomenolojiye dayanak sağlarken görülmektedir ki sistemli bir sosyal bir algı oluşturmak adına söylem ve eylemlerde yeteri kadar yer edinememiştir. Gruplar kendi içerisinde milliyetçi ve muhafazakâr yorumlarını kısır bir döngü içerisinde Asım üzerinden açıklamaya çalışmaktadırlar. Diğer yandan kapsayıcı ve kamusal alanda karşılık bulan bir Asım'dan bahsetmenin de en azından şimdilik mümkün olmadığı hissedilmektedir. Öte yandan yanlış anlaşıldığı kanaatine sahip olan gençlerde ise bilinçli değil ancak şiddetli bir eleştiri sonucu gençler yanlış anlayan kesimler olduğunu iddia etmektedirler. Burada görülmesi gereken asıl mesele gençlerin etiket ve yargılama hızlarıdır. Kitlelerinin ister kendilerinden ister zıt bir kesimden olması zihin dünyalarında ki birikimlerin sonucudur. Gençler verdikleri cevaplar göstermektedir ki duyum ve yorumlarında belirleyicilik oldukça azdır. Aynı zamanda bu tutumun tek bir grup üzerinde değil hepsinde olması gençlerin biraz homojen biraz heterojen bir zihin dünyasıyla hemhal olmasının sonucudur.

Sonuç olarak Asım genel tezimiz itibariyle Türk toplumu ve özellikle gençler adına aşısı tutmuş ama henüz ateşli bir süreç içindedir. Gençler ideal ve toplumsal olarak faydalı gördükleri bir gençlik anlayışı olarak Asım'ı nitelendirmektedir. Fakat kişisel deneyimleri, öz

eleştirileri ve gençliğin mevcut durumuyla birlikte değerlendirdiklerinde henüz Asımla aralarında Asım'ın niteliklerinin farkındalığı içerisinde bir bağ kuramamaktadırlar. Gençler “neden ve nasıl Asım olmalıyız” sorularına doğru yanıt bulamamakta. Gençlik hareketleri ısrarla bunu gerek siyasi, gerek dini gerek milli söylemlerle yaşıyor ve yaşatılıyor gibi lanse etse de yapılan bu çalışma durumun selameti açısından pek iç açıcı bir tablo sunmamaktadır. Elbette bu külliyen bir reddiye sorunu değildir altında yatan pek çok sebep vardır ve bunların başında gençler arasında Asım'ın yeteri kadar gündem olamamış olması, edebiyattan sosyolojiye geçişinde bir sekteye uğramış olma ihtimaliyle açıklanabilir. Herkesin bir ideali, ülküsü ve inancı vardır, Asım'ı farklı kılan ise henüz tanınmadan seilmeye, arzu edilmeye çalışılması, elbet bir gün yapılabilir enerjisini gençlere hissetirmesi onu özel kılmaktadır. Akif'in sadece şahsiyeti, üstün ahlakı ve dini yaşantısıyla birlik içinde değildir Asım. Aynı zamanda onun kaderini de yaşamaktadır. Akif bir faniydi yaşadı ve göçtü fakat Asım büyük bir hayal, umut ışığıdır ve Türk gençliğine büyük bir üstadın emanetidir onu yaşatmak ise bugünün gençlerinin elindedir. Bu çalışma dâhilinde toplum ve gençler adına bir farkındalık oluşturuyor olması da hedeflenmiştir.

KAYNAKÇA

- AKDOĞAN, Ali (2017). “Medeniyet Tasavvurumuz: Maddeye Hayat Veren Mânâ”, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı:6, Ss. 177- 202.
- ARGIN, Şükrü (1996). “ Nostalji ile Ütopya Arasında”, Birikim Dergisi, Sayı: 82, Şubat.
- AKMAN, Yasemin-ERDEN, Münire (2004). *Gelişim ve Öğrenme*, 13. Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- AKSEKİ, Ahmet Hamdi (1979). *Ahlâk İlmi ve İslam Ahlâkı: Ahlâk Dersleri*, 3. Baskı, Ankara: Nur Yayınları.
- ALPAT, Fatma (2011). XX. Yüzyıl Ve XXI. Yüzyıl Başında Kadın Moda Tasarımında Nostalji Anlayışı. Sanat Dergisi, Sayı: 17, Ss: 15–23.
- ALVER, Köksal (2004). *Edebiyatın Sosyolojik İmkânı*, Ankara: Hece Yayınları.
- ARMAĞAN, Mustafa (2016). *Asım'ın Nesli Çanakkale'de Doğan Ümit*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- ARON, Raymond (1973). *Toplumbilim Düşüncesinde Ana Akımlar* (Pareto, Weber, Durkheim), Çev. Fevzi Yalım, Ankara: Ağaç-İş Matbaası. ARON, Raymond (2010), *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, Çev. Korkmaz Alemdar, 8. Basım, İstanbul: Kırmızı Yayınları
- ARON, Raymond (2010). *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, Çev. Korkmaz Alemdar, 8. Basım, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- ARSLANBEZER, Hakan (2007). *Mehmet Akif Ersoy; Şairin Düşünür Olarak Portresi, Akif'ten Asım'a*, ed. Sezgin Çevik, Ankara: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ARUÇ, Numan (2011). “Mehmet Akif Ersoy’un Eğitim Felsefesi”, *Vefatının 75. Yılında Mehmet Akif Ersoy*, haz. Vahdettin Işık, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.
- AYDEMİR, M. Ali (2016). *Toplumsal Tipler*, İstanbul: Açılım Kitap.
- AYDIN, Ertuğrul (2004). *Edebiyat Sosyolojisi ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimlerinin Görev ve Özellikleri*, içinde: Köksal, Alver, Edebiyat Sosyolojisi, Hece Yay., Ankara, Ss. 151-163.
- AYDIN, Mustafa (2011), *Güncel Kültürde Temel Kavramlar*, İstanbul: Açılım Kitap.
- AYTAÇ, Ömer (2004). “Örgütler: Sosyolojik Bir Perspektif”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Fırat University Journal of Social Science Cilt: 14, Sayı: 1, Sayfa: 189- 217.
- BAKER, Ulus (2010). *Kanaatlerden İmajlara (Duygular Sosyolojisine Doğru)*, İstanbul: Birikim Yayınları.

BALİBAR, Etienne (2013), *Irkıçılık ve Milliyetçilik*, (Çev: Nazlı Ökten), İstanbul: Metis Yayınları.

BAYRAKTAR, Özgür (2015). “Lider, Teşkilat, Doktrin’in İflası: Ülkücü Harekette 1980 Sonrası Dönüşüm, Bölünme ve İç Çatışma”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 17 (28): 35- 40, ISSN: 2147 – 7833.

BAYRAKTAR, Levent (2011). “Türk Yurdu’nda Medeniyet Tasavvuru”, *Türk Yurdu Dergisi* Şubat 2011, Yıl: 100, Sayı: 282.

BAYUR, Yusuf Hikmet (1963). *Türk İnkılâbı Tarihi*, C.I/I, Ankara: TTK Basımevi.

BİLGİSEVEN, A.Kurtkan (1985). *Din Sosyolojisi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

BORA, Tanıl; CAN, Kemal (1999). *Devlet, Ocak, Dergâh 12 Eylül’den 1990’lara Ülkücü Hareket*, İstanbul: İletişim Yayınları.

CANATAN, Kadir (2008). “Mehmet Âkif’in Şarp ve Garp İmgesi”. *Hece Dergisi*, 133, 104- 112.

CİRHİNLİOĞLU, Zafer, TEKTAŞ, Musa (2019). Mehmet Akif Ersoy’un Şiirlerinde Sosyolojik Temalar. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), Ss: 99- 109.

COŞKUN, Ali (1994). “Geleneğin ve Geleceğin Kavşağında Modern ve Dindar İnsan Karşı Karşıya”, *Bilgi ve Hikmet Dergisi*, Sayı:6, Bahar.

COŞKUN, Sezai (2006). “Türkiye’de Edebiyat Sosyolojisi Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 4, Sayı: 8, Ss. 405- 414.

COŞKUN, Sezai (2004). *Türkiye’deki Edebiyat Sosyolojisi Çalışmaları Üzerine Tespit, Tahlil ve Teklif*, içinde: Köksal, Alver, *Edebiyat Sosyolojisi*, Hece Yay., Ankara, s. 175-186.

CUMA, Ahmet (2018). “Genel ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi’nin (Komparatistik) Ulusal ve Dünya Edebiyatları Ekseninde Kuramsal Açılımı”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (39), 1-26. DOI: 10.21497/sefad.443172.

CÜNDİOĞLU, Düccane (2007). *Bir Kur’an Şairi- Mehmet Akif ve Kuran Meali*, İstanbul: Etkileşim Yayınları.

ÇAM, Çiğdem (2011). *Mehmet Âkif, Tevfik Fikret Ve Nazım Hikmet’in Şiirlerinde Gelecek Tasavvuru*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.

ÇELİK, Safiye (2009). *Edebiyat Sosyolojisi Bağlamında Mehmed Âkif Ersoy*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

ÇETİN, Nurullah (2004). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Ankara: Hece Yayınları.

ÇOLAK, Züleyha (2011). “İstiklal Marşı ve Akif’in Milli Birlik Projesi”, *Vefatının 75. Yılında Mehmet Akif Ersoy*, haz. Vahdettin Işık, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.

DEMİR, Zekiye (1996). *Modern ve Postmodern Feminizm*, İstanbul: İz Yayıncılık.

DOĞAN, Mehmet(1989). *Medeniyet ve Uygarlık*, Büyük Türkçe Sözlük, İstanbul: Beyan Yayınları.

DOĞAN, Mehmet (2003). *Tip*, Büyük Türkçe Sözlük, 16. Basım, Ankara: Vadi Yayınları.

DOĞAN, Mehmet (2009) . *Camideki Şair Mehmed Âkif*, Ankara: Yazar Yayınları.

DURANT, Will (1996). *Medeniyetin Temelleri* (çev. N. Muallimoğlu), İstanbul: Birleşik Yayınları.

DÜZDAĞ, M. Ertuğrul (2005). “Giriş; Mehmet Akif Ersoy Hayatı, Eserleri, Sanatı ve Ahlakı”, Mehmet Akif Ersoy, *Safahat*, Yayına Hazırlayan: M. Ertuğrul Düzdağ, İstanbul: Gonca Yayınevi.

DÜZDAĞ, M. Ertuğrul (2006). “Mehmet Akif Hakkında Araştırmalar”, MÜİFV Mehmet Akif Araştırmaları Merkezi, C.I, İstanbul.

EMRE, İsmet(2014). “Modernleşme ve Mehmet Akif Ersoy”, *Muhafazakâr Düşünce-Gelenekten Geleceğe Dergisi*, Y: 10, S. 39, Ocak-Şubat-Mart.

ENGİNÜN, İnci (2007). *Yeniden Yayınlanan Safahat’a Sunuş*, Mehmet Akif Ersoy, *Safahat; Birinci Kitap Safahat,(Ayrıbasım)*, Yayına Hazırlayan: Fazıl Gökçek, İstanbul: Dergâh Yayınları.

ERBAŞ, Hayriye (1992). “Sosyolojide Fenomenoloji”, Ankara Üniversitesi Araştırma Dergisi, Cilt 19, Ss: 159- 166, Ankara.

ERGUN, Doğan (1974). *100 Soruda Sosyoloji El Kitabı*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.

ERİKSEN, Thomas Hylland (2004), *Etnisite ve Milliyetçilik*, İstanbul: Avesta Yayınları.

ERSOY, M. Akif (1933). *Safahat*, Çev: Abdullah UÇMAN, Basım:1, İstanbul: Çağrı Yayınları.

ESER, Zeliha (2007). “Nostaljinin Pazar Bölümlene Değişkeni Olarak Kullanılması Üzerine Kavramsal Bir Çalışma”, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 1.

- FERGAN, E.Edip (1960). *Mehmet Akif: Hayatı Eserleri ve Yetmiş Muharririn Yazıları*, İstanbul: Sebilürreşad Neşriyatı.
- GENÇ, E, ÇOŞKUN, T (2015). “Muhafazakârlık ve Türkiye Muhafazakârlarının Bazı Halleri”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Ss. 27- 40.
- GİDDENS, Anthony (2012). *Sosyoloji*, Haz: Cemal Güzel, İstanbul: Kırmızı yayınları.
- GÖKÇEK, Fazıl (2007).“Süleymaniye Kürsüsünde Hakkında”, Mehmet Akif Ersoy, *Safahat; İkinci Kitap Süleymaniye Kürsüsünde(Ayrıbasım)*, Yayına Hazırlayan: Fazıl Gökçek, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- GÖKÇEK, Fazıl (2007). *Hatıralar Hakkında*, Mehmet Akif Ersoy, *Safahat; Beşinci Kitap Hatıralar(Ayrıbasım)*, Yayına Hazırlayan: Fazıl Gökçek, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- GÜLMEZ, Mesut (1975). “Weber ve İdeal Tip Bürokrasi Anlayışı” , Amme İdaresi Dergisi, Cilt:8, Sayı: Mart- 1, Sayfa 47–73.
- GÜNDÜZ, Turgay (2003). *İslam, Gençlik ve Din Eğitimi-kuramsal bir çalışma-*, İstanbul: Düşünce Kitabevi.
- GÜNEY, Salih (2012). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- HEYWOOD, Andrew (2013). *Siyasi İdeolojiler*, Ankara: Adres Yayınları.
- İZZETBEGOVIÇ, Aliya (2011). *Doğu Batı Arasında İslam*, Çev: Salih Şaban, İstanbul: Yarın Yayınları.
- İNALCIK, Halil (2003). *Şair ve Patron*, Ankara: Doğu- Batı Yayınları.
- KALAYCIOĞLU, Ersin– SARIBAY, Ali Yaşar (1986). *Tanzimat: Modernleşme Arayışı ve Siyasal Değişme, Türk Siyasal Hayatının Gelişimi*, ed. Ersin Kalaycıoğlu vd. İstanbul: Beta Basım Yayın, ss. 9–27.
- KAPLAN, Mehmet (1997). *Şiir Tahlilleri-Tanzimat'tan Cumhuriyet'e*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KARA, İsmail (2012). *Türkiye' de İslamcılık Düşüncesi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KARAL, Enver Ziya (1988). *Osmanlı Tarihi*, C.VIII, Ankara: TTK Basımevi.
- KAVCAR, Cahit (1982). *Edebiyat ve Eğitim*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- KIR, Yunus E. (2007). *Klasik ve Çağdaş Ütopyalarda Din ve Toplum*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı İstanbul.
- KIR, İbrahim (1988). Mehmet Akif Ersoy'un Görüşlerinin Sosyolojik Analizi, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- KIZILÇELİK, Sezgin (1992). *Sosyoloji Teorileri I*, Konya: Mimoza Yayıncılık.
- KOYUNCU, Ahmet (2011). "1980'den Sonra Kente Göç Edenlerin Tutunma Yolları: Konya Örneği", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya.
- KURULGAN, Mesut, ÇEKEROL, Serap (2008)." Öğrencilerin Okuma Ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Ss. 237- 258.
- KÜÇÜK, Murat (2014). Mehmet Âkif Ersoy ve Türkçe. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 21(2), Ss: 93- 112.
- KÜÇÜKBEZİRCİ, Seyit (2009). *Konya Halkbilimi Folklor Güldestesi*, Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, No: 115, Konya.
- KÜMBETOĞLU, Belkis (2017). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- LE BON, Gustave (2015). *Kitleler Psikolojisi*, İstanbul: Hayat Yayınları.
- LYOTARD, Jean François (1954). *Fenomenoloji*, Çev: İsmet Birkan, Ankara: Kültür Yayınları.
- LUCAS, Georg (2007). *Roman Kuramı*, Çev: Cem Soydemir, İstanbul: Metis Yayınları.
- MARSHALL, Gordon (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, Çev: Osman Akınhay, Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- MERİÇ, Cemil (1970). *Edebiyat ve Sosyoloji*, İstanbul: Hisar Yayınları.
- MERRİL, Francis E., (2004). *Sosyolog Olarak Balsac: Bir Edebiyat Sosyolojisi İncelemesi*, çev.: Köksal Alver- Mustafa Fişne, içinde: Köksal, Alver, Edebiyat Sosyolojisi İncelemeleri, Hece Yay., Ankara, s. 43-56.
- MORAN, Berna (2007). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- NARLI, Mehmet (2008). *Bir Şimdiki Zaman Şairi Mehmet Akif Ersoy(Derleme)*, Mayıs:2008, Mehmet Gümüşer Anadolu Lisesi Yayınları, Kahramanmaraş: Öncü Basımevi.

NARTER, Meltem (2012). “Sosyal Psikoloji'nin Sosyal Kavramına Dair Öneriler”, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, 3. Dizin, Sayı: 15, Ss: 23-30. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/iusosyoloji/issue/519/4750>.

NAZİF, Süleyman (1924). *Mehmet Akif, Şairin Zatı ve Asarı Hakkında Bazı Malumat ve Tetkikat*, İstanbul: Matbaa-i Amidi.

NEDVÎ, Hasen Ali (2015). *Müslümanların Gerilemesiyle Dünya Neler Kaybetti*, (çev. A. Tırabzon ve M. Acioğlu). İstanbul: Kayıhan Yayınları.

OKAY, Orhan (1989). *Mehmet Akif Bir Karakter Heykelinin Anatomisi*, Akçağ Yayınları: Ankara.

OKAY, Orhan ve DÜZDAĞ, Ertuğrul (1992). “*Mehmet Akif Ersoy*”, C.XXVIII, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

OKAY, Orhan (2005). *Mehmed Âkif (Bir Karakter Heykelinin Anatomisi)*, Akçağ Yayınları: Ankara.

ONGUN, Cemil Sena(1984). *Mehmed Akif Hayatı, Eserleri ve İdealleri*, İstanbul: Tefeyyüz Yayınları.

ORUÇ, Z. (2005). *Bir Öğrenci Hareketi Olarak Milli Türk Talebe Birliği*, İstanbul: Pınar.

ÖNDER, Mehmet (1986). *Milli Mücadelenin Yanına ve Safına Öğüt Gazetesi*, Ankara: Güven Matbaa.

ÖZARSLAN, M. Zeynep (2014). *Kitleleri Harekete Geçirme Aracı Olarak Sosyal Algı Yönetimi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

ÖZBEK, Abdullah (1988). *Bir Eğitimci Olarak Akif*, Konya: Nur Basımevi.

ÖZBEK, Abdullah (2011). “*Mehmet Akif'in Milleti Kendine Getirme Projesi*”, Hakikat Adamı Mehmet Akif'e Armağan; 2011 Mehmet Akif Yılı ve Vefatının 75. Yılı Onuruna, ed. Mehmet Bayyigit, Konya: Erman Ofset.

ÖZDEMİR, Emin (1998). *Eleştirel Okuma*, Ankara: Ümit Yayınları.

ÖZER, Mehmet Akif (2014). “Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi ve İç Güvenlik Hizmetleri”. Karadeniz Araştırmaları. Y. 2012. S.33 (Çevrimiçi) http://www.karam.org.tr/Makaleler/659211216_012%20ozer.pdf.

ÖZEL, İsmet (1989). *Şiir Okuma Kılavuzu*, 2. Baskı, İstanbul: Çıdam Yayınları.

ÖZLEM, Doğan (1993). *Felsefe Yazıları*, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

ÖZTÜRK, Ali (2016). “İslâm Şairi Mehmet Âkif”, Yağmur Dil Kültür ve Edebiyat Dergisi, Mayıs - Haziran 2016 - Sayı: 84.

ÖZTÜRK, Emine (2016). “Millî Türk Talebe Birliğinde Değişen Milliyetçilik Anlayışı Ve Anti-Komünizm (1965- 1971)”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2016/3, Sayı:25, Ss. 103- 126.

PEKOLCAY, Necla (1991). *Mehmet Akif'in Verdiği Mesajlar ve Tesir Alanları*, İstanbul: MUIFV Yayınları.

SAĞLIK, Şaban (2004). *Popüler Romanlar ve Edebiyat Sosyolojisi*, içinde: Köksal, Alver, Edebiyat Sosyolojisi İncelemeleri, Hece Yayınları, Ankara, Ss. 181-217.

SAN, Coşkun (1971). *Max Weber'de Hukukun ve Meşru Otoritenin Sosyolojik Analizi*, No:47,Ankara: Ankara İktisadi ve İdari Bilimler Akademisi Yayınları.

SANCAR, Mithat (2014). *Geçmişle Hesaplaşma*, İstanbul: İletişim Yayınları.

RITZER, George (1992). *Sociological Theory*, Third Edition, McGraw-Hill, Inc, Çev: Ümit Tatlıcan.

SARIHAN, Zeki (1996).*Mehmet Akif*, İstanbul: Kaynak Yayınları.

SCHUMPETER, Joseph (1983). *Kapitalizm ve Aydınlar*, Çev: Tunay Akoğlu, İstanbul: İletişim Yayınları.

SEZER, Mustafa (2014). “İslâm Tarihi Kaynaklarında Recî’ Hâdisesi Üzerine Bir Araştırma”, Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, ss. 97–126.

SLATTERY, Martin (2014). *Sosyolojide Temel Fikirler*, Çev: Ümit Tatlıcan, Sentez Yayınları, İstanbul.

SIMMEL, Georg (2009). *Bireysellik ve Kültür*, Çev: Tuncay Birkan, İstanbul: Metis Yayınları.

SMITH, Anthony (2002). *Ulusların Etnik Kökenleri*, (Çev: Sonay Bayramoğlu, Hülya Kendir), Ankara: Dost Kitabevi.

SOFUOĞLU, Nilgün (2009). “Alfred Schutz’un Fenomenolojik Sosyolojiye ve Din Sosyolojisine Uygulanabilirliği”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

ŞEHİSUAROĞLU, Lütfi (2002).*Mehmet Akif Ersoy*, Ankara: Alternatif Yayınları.

ŞİMŞEK, Merve (2013). *İdeal Bir Genç Modeli Olarak Safahat'ta “Asım”*, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Rize.

TARLAN, Ali Nihad (1971).*Mehmet Akif ve Safahat*, İstanbul: Nida Yayınevi.

TEKİN, Hasan Hüseyin (2012). “*Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme*”, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, Cilt 3, Sayı 13, S: 101–116, ISSN: <http://dergipark.gov.tr/iusosyoloji/issue/521/4777>.

TİMURTAŞ, F. Kadri (1986). *Cemiyetçi Şair, Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif Ersoy’a Armağan*, Konya: Selçuk Üni. Basım Evi.

TOPÇU, Nurettin (2014). *Yarınki Türkiye*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

TOPÇU, Nurettin (2017). *Mehmet Akif*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

TÜRKASLAN, Rifat (2018). *Nurettin Topçu’ da Medeniyet Tasavvurunun Tahlili*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

TUNALI, İsmail (1989). *Estetik*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

TÜRKÖNE, Mümtazer (1991). *Siyasi İdeolojik Olarak İslamcılığın Doğuşu*, İletişim Yayınları, İstanbul.

TÜRKÖNE, Mümtazer (1993). *Osmanlılarda Islahat ve Teceddüt, Osmanlı Ansiklopedisi Tarih /Medeniyet/ Kültür*, ed. Bekir Şahin, C.VI, İstanbul: Ağaç Yayıncılık.

(URL1). <http://turkcem.org/belgeler/mehmetakifersoy.pdf> Erişim Tarihi: 08.07.2018.

(URL2). <https://www.google.com.tr/amp/www.risalehaber.com/service/amp/mehmet-akif-asimin-nesli-derken-kimi-kastediyor-17776yy.htm> Erişim Tarihi: 10.06.2018.

(URL3). <http://www.anadolugenclik.com.tr/muhafazakarligin-anatomisi-143> Erişim Tarihi: 15.06.2018.

(URL4). <http://www.on5yirmi5.com/haber/guncel/stklar/120006/agd-milli-gorusun-genclik-teskilatidir.html> Erişim Tarihi: 23.06.2018.

(URL5). https://docviewer.yandex.ru/view/0/?*=qTJXIasE%2BrenBQr%2BsTx8PSMrw9d7InVybCI6InlhLWRpc2stcHVibGljOi8vQ3JWTDZSb3hzRlE4MFVZRlQ2SjRZTGN3ankrRnRkK3YvN2hxQ3RTR2dtQT0iLCJ0aXRzZSI6IktVUIVNU0FMIEstTUwtSyBLTEFWVpVIEJBU0tJLnBkZiIsInVpZCI6IjAiLCJ5dSI6IjM0MjkwMzU0MTE1MzgzMDk2MDIiLCJub2lmcmFtZSI6ZmFsc2UsInRzIjoxNTU0MDM1MjkyMzYwfQ%3D%3D

Erişim Tarihi: 23.06.2018.

(URL6). <https://www.yeniakit.com.tr/haber/agd-asimin-nesli-olarak-izindeyiz-575346.html>

Erişim Tarihi: 03.01.2019.

(URL7). <https://www.milligazete.com.tr/haber/838152/asim-in-nesli-akif-i-andi>

Erişim Tarihi: 03.01.2019.

(URL8). <http://www.giresunhaber28.com/guncel-haberleri-agdden-bir-dirilis-mustusu-asimin-nesli-programi-3812.html> Erişim Tarihi: 03.01.2019.

(URL9). <http://www.konyayenigun.com/bolge/asimin-nesli-fetihte-bulustu-h54453.html>
Erişim Tarihi: 03.01.2019.

(URL10). <https://www.sondakika.com/haber/haber-feshane-de-agd-nin-geleneksel-sahur-programi-8541035/> Erişim Tarihi: 03.01.2019.

(URL11). <http://tugva.org/projeler/> Erişim Tarihi: 04.01.2019.

(URL12)./T.C.CUMHURBA% C5% 9EKANLI% C4% 9EI% 20_ % 20% E2% 80% 9CAs% C4% B1m% E2% 80% 99% C4% B1n% 20Neslini% 20Aya% C4% 9Fa% 20Kald% C4% B1rman% C4% B1n% 20M% C3% BCcadesini% 20Veriyoruz% E2% 80% 9D.html Erişim Tarihi: 04.01.2019.

(URL13). <https://www.google.com.tr/amp/m.internethaber.com/amp/asimin-nesli-ve-dirilis-selasinin-oykusu-1758642y.htm> Erişim Tarihi: 04.01.2019.

(URL14). <http://www.mttb.org.tr/sayfalar/vizyonumuz/93> Erişim Tarihi: 04.01.2019.

(URL15). http://www.yenikonya.com.tr/yazar/kazim_ozturk-28/asimin_nesli__mttb_1-5023
Erişim Tarihi: 04.01.2019.

(URL16). <http://www.onder.org.tr/haber/BIR-MILLETIN-UMUDU-ASIM-TIYATROSU-SEYIRCI-ILE-BULUSTU-27-12-2016> Erişim Tarihi: 06.01.2019.

(URL17). <https://marmarabasin.com/genel/mttb-sakarya-asimin-nesli-olmaya-talibiz-24908.htm> Erişim Tarihi: 04.01.2019.

(URL18). <https://www.ulkuocaklari.org.tr/ulku-ocaklari-hakkinda/> Erişim Tarihi: 04.01.2019.

YAMAN, M. Ömer (2013). *Apaçi Gençlik Gençlerin Toplumsal Davranış Ve Yönelimleri: İstanbul'da "Apaçi" Altkültür Grupları Üzerine Nitel Bir Araştırma*, İstanbul: Açılım Kitap.

YILDIRIM, Suat (1985). "Mehmet Akif'e Göre İdeal Türk Gençliğinin Vasıfları", *MEB Din Öğretimi Dergisi*, Nisan.

YILDIRIM, A., ŞİMŞEK,H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILDIZ, Erol (2008). *Safahat*, Hazırlayan: H.Erol Yıldız, Konya: Tablet Yayınları.

YORGANCILAR, Serkan (2018). *Cumhuriyet İslamcılığının Seyri*, Ankara: MGV Yayınları.

VEYNE, Paul (2014). *Tarih Nasıl Yazılır?*, (çev.Nihan Özyıldırım), İstanbul: Metis Yayınları.

WEBER, Max (2007). *Sosyolojinin Temel Kavramları*, Çev. Medeni Beyaztaş, İstanbul: Bakış Yayınları.

ZİNCİRKIRAN, Memet (2017). *Sosyoloji*, Bursa: Dora Yayıncılık.

EK 1: Katılımcı Listesi

Enes(E. / MTTB/ 22): 22 yaşında. MTTB Kongre İl Başkan Yardımcısı. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Lisans Öğrencisi.

Fatmanur(F. / AGD / 19): 19 yaşında. AGD Üyesi. Lise Mezunu.

Furkan(F./ AK Gençlik/ 23): 23 yaşında. AK Gençlik Üyesi. Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü Öğrencisi.

Gürkan(G./ AGD / 29): 29 yaşında. AGD Üyesi. Edebiyat Bölümü Lisans Mezunu.

Hasan(H./ MTTB/ 23): 23 yaşında. MTTB Üyesi. Hukuk Bölümü Lisans Öğrencisi.

Hatice(H./ MTTB/ 21): 21 yaşında. MTTB Üyesi. Hukuk Bölümü Lisans Öğrencisi.

Kevser(K. / AK Gençlik/ 22): 22 yaşında. AK Gençlik Üyesi. Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü Öğrencisi.

Lütfiye(L./ MTTB/ 21): 21 yaşında. MTTB Hanımlar Birimi İl Başkan Yardımcısı. İlahiyat Bölüm Öğrencisi.

Mehmet(M./ Ülkücü/ 19): 19 yaşında. Ülkü Ocakları Üyesi. Açıköğretim Sosyal Hizmetler Öğrencisi.

Melike(M. / Ülkücü / 18): 18 yaşında. Ülkü Ocakları Üyesi. Lise Öğrencisi.

Muharrem(M./ Ülkücü/ 22): 22 yaşında. Ülkü Ocakları Üyesi. Devlet Memuru.

Mustafa Taha(M./ Ülkücü/ 24): 24 yaşında. Ülkü Ocakları Konya İl Başkanı. Ziraat Fakültesi Mezunu.

Mustafa(M./ AK Gençlik/ 22): 22 yaşında. AK Gençlik Üyesi. Beslenme ve Diyetetik Bölümü Öğrencisi.

Nilüfer(N./ AK Gençlik/ 21): 21 yaşında. AK Gençlik Üyesi. Ağız ve Diş Sağlığı Öğrencisi.

Öznur(Ö./ AGD/ 27): 27 yaşında. AGD Üyesi. Edebiyat Bölümü Mezunu.

Recep(R./ Ülkücü/ 20): 20 yaşında. Ülkü Ocakları Üyesi. Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencisi.

Rümeysa(R./ AGD/ 24): 24 yaşında. AGD Üyesi. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Mezunu.

Sena Şuheda(S./ AGD/ 26): 26 yaşında. AGD Üyesi. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü Mezunu.

Servet(S. / MTTB/ 27): 27 yaşında. MTTB İdari Ve Mali İşler Sorumlusu. İlahiyat Bölümü Mezunu.

Veli(V. / AK Gençlik/ 22): 22 yaşında. AK Gençlik. Spor Meslek Yüksek Okul Mezunu.

EK 2: Mülakat Soruları

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sosyoloji Anabilim Dalı Başkanlığı

TEZ ÇALIŞMASI

**İDEAL VE TOPLUMSAL BİR TİP OLARAK ASIM NESLİ: GENÇLİK
ÖRGÜTLENMELERİNİN ASIM ALGISI ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI****MÜLAKAT FORMU****Tarih:****A- MÜLAKAT YAPILAN KİŞİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ**

1. İsminiz?
2. Yaşınız?
3. Cinsiyetiniz?
4. Öğrenim Durumunuz?
5. Herhangi bir gençlik hareketine mensup musunuz?
6. Düzenli bir kitap okuma alışkanlığınız var mı? Ne sıklıkla okursunuz?
7. Seçtiğiniz kitaplarda belirleyici unsur nedir?
8. Merak ettiğiniz konulara ulaşmak için seçtiğiniz yöntem nedir? (İnternet, Televizyon, Ansiklopedi, Seminer, vb)
9. Dâhil olduğunuz okuma grupları var mı?
10. Mehmet Akif Ersoy'un eserleri üzerine okumalarınız var mı?

B- ASIM İLE İLGİLİ SORULAR

1. Asım'ın nesli söylemini duydunuz mu? "Asım" sizde neyi çağrıştırıyor?
2. Asım tiplemesinin ortaya çıktığı dönemi nasıl değerlendirirsiniz?
3. Akif'in Asım tiplemesini yazmasının sebebi hakkında bir fikriniz var mı?
4. Akif'in yazdığı Asım tiplemesi sizce ihtiyaca binaen mi ortaya çıkmıştır?
Şayet böyle olduğunu düşünüyorsanız bu ihtiyaçlar neler olabilir?

5. Asım'la alakalı okumalarınız oldu mu? Bu çalışmalarını yeterli ve nitelikli buluyor musunuz?
6. Yaptığınız okumalarda Asım'ın en çok hangi özelliği üzerinde duruluyor?

C- ASIM NOSTALJİSİ İLE İLGİLİ SORULAR

1. Sizce Asım bugünün gençliğine hitap ediyor mu?
2. Yoksa Asım ütopik bir tip midir?
3. Asım tiplemesinin eleştirdiğiniz, ya da gerçekleşmesi mümkün görünmeyen yönleri var mıdır?
4. Sizce Akif'in nesiller üzerinden planladığı Asım, günümüz gençliğine yön veriyor mu? (Neden?) Plan nasıl işliyor?
5. Asım tiplemesinin günümüze uyarlanabilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Yazıldı bitti mi? Güncelleniyor mu?

D- ASIMI'N NESLİNDEN BEKLENTİLER İLE İLGİLİ SORULAR

1. Asım'ın nitelikleri toplum inşasında ne kadar etkilidir?
2. Bu nitelikler ihtiyaçları karşılamada yeterli olabilir mi?
3. Sizce içinde bulunduğunuz toplumda gençlerin sorunları nelerdir?
4. Asım tiplemesi hangi noktalarda bu sorunlara çözüm niteliği taşımaktadır?
5. Asım tiplemesini günümüz gençleri arasında yaygınlaştırmak için yapılması gereken çalışmalar neler olabilir?
6. "Asım'ın günümüz gençliğinde ele alınışında sizce bir sorun var mı? Anlaşılmıyor olabilir mi? Yahut sizce yanlış anlaşılıyor mu?
7. (Cevap evet ise) sizce hangi gruplar Asım'ı yanlış anlıyor ya da kullanıyor?
8. Çevrenizde Asım olabilecek genç var mıdır? Varsa örnek verebilir misiniz (Hangi yönleriyle örnektir)?

E- SON OLARAK

1. Asım'la kendinizi eşleştirmek isterseniz aranızda nasıl bir bağ kurarsınız?
2. Konuyla ilgili belirtmek istediğiniz başka hususlar var mı?

KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Aynur DOĞAN GÜNERHAN		İmza:	
Doğum Yeri:	Gaziantep/ İslahiye			
Doğum Tarihi:	03.02.1993			
Medeni Durumu:	Evlü			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	İleri İlköğretim Okulu		Mersin	(1999-2000)
	Mehmetçik İlköğretim Okulu		Siirt	(2000-2004)
Ortaöğretim	Dörtçelik İlköğretim Okulu		Bursa	(2004-2007)
Lise	Ali Osman Sönmez Sosyal Bilimler Lisesi		Bursa	(2007-2008)
	Erünal Sosyal Bilimler Lisesi		Antalya	(2008-2010)
	Erol Güngör Sosyal Bilimler Lisesi		Konya	(2010-2012)

Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyoloji	Konya	(2012-2016)
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyoloji	Konya	
İş Deneyimi:	Özel Enderun Liseleri Felsefe Grubu Öğretmenliği ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik (2016-2017)			
İlgi Alanları:	Kitap ve şiir okumak, Edebi ve Resmi yazılar yazmak (mektup, deneme, makale, köşe yazıları, dergi ve edisyon yayınlara yazmak) belgesel ve film izlemek, yürüyüş yapmak, yemek yapmak.			
Aldığı Ödüller:	Edebiyat alanında çeşitli dallarda dereceler; <i>‘Hz. Peygambere Mektup Yarışması’</i> Türkiye birinciliği. <i>‘21. Yüzyıldan Mevlana ‘ya Mektup Yarışması’</i> Türkiye birinciliği. <i>‘Mehmet Akif Ersoy’un Hafızlığı Konulu Kompozisyon Yarışmasında’</i> Türkiye birinciliği, <i>‘İdeallerimizdeki Yarınlar’</i> adlı proje kapsamında kompozisyon yarışmasında Türkiye ikinciliği. <i>‘Daha Yeşil bir Türkiye isimli Türk Telekom Okulları Arası Yarışma’</i> da Türkiye ikinciliği <i>‘Necip Fazıl’ın Gençliğe Hitabesi’ nin Işığında “Gençliğin Üstada Cevabı” Konulu Mektup Yarışması’</i> Türkiye beşinciliği. Ayrıca çeşitli ilçe dereceleri ve Konya geneli Kutlu Doğum programları kapsamında düzenlenen şiir okuma yarışmasında birincilik. TUBİTAK Projesi kapsamında bölge ikinciliği			
Tel:	05062512368			
Adres	Aşağı Toki Sahilkent Mah. Birinci Etap K1/7 Erciç/VAN			

Ekleme istediğiniz hususlar	Aldığım eğitimler ve sahip olduğum yetenekler doğrultusunda köklü ve yön gösterici bir anlayışla görev aldığım kurumda bu özveriyle çalışarak hem kariyerim hem de çalışma sahama uygun radikal yaklaşımlarda bulunarak kamu yararına olacak hedef, strateji ve isteklere uygun hizmeti vererek, analitik çözümler üretmek toplumsal bilinci geliştirmek ve bu hedefe uygun hareket etmek. Yanı sıra akademik çalışmalara devam edip tarihi ve güncel süreçleri takip ederek elde ettiğim birikimlerle daha donanımlı hale gelmek ve bilgileri toplum menfaatine yararlı işlerde kullanmak hedefimdir. Yüksek lisans çalışmalarımın da bu yönde katkıları yadsınamayacak denli önemlidir.